

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ХАНЬ ЦЗЯЄ

УДК 378.05:377:7(510)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ У СТУДЕНТІВ
КОЛЕДЖІВ МИСТЕЦТВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

011 Освітні, педагогічні науки

01 Освіта/Педагогіка

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Signed by:

Хань Цзяє

Jiaze Han

4F342752F3AE4A9...

Науковий керівник

КРАВЧЕНКО Алла Григорівна,

кандидат філософських наук, доцент

КИЇВ – 2026

АНОТАЦІЯ

Хань Цзяє. Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» (01 «Освіта/Педагогіка»). Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2026.

Дисертаційне дослідження присвячено вивченню проблеми формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Конкретизовано термінологічно-категоріальний апарат дослідження й уточнено сутність понять «цінності», «світогляд», «світогляд студентів коледжів», «ціннісний світогляд студентів коледжів мистецтв», «формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв»; визначено структуру ціннісного світогляду студентів коледжів.

Світогляд студентів коледжів є сукупністю основних життєвих орієнтирів, переконань і уявлень, які визначають ставлення особистості до навколишнього світу, суспільства й самих себе; відображенням індивідуальних уподобань і ідеалів, результатом складної взаємодії соціальних, культурних і особистісних чинників, створених в середовищі закладу освіти, родині, соціальному оточенні тощо.

Ціннісний світогляд студентів коледжів – це шар світогляду, що спирається на усвідомлені особою цінності та зумовлює усвідомлений ціннісно орієнтований вибір і поведінку людини; розвинемо його у визначенні «ціннісний світогляд студентів коледжів мистецтв» як шар світогляду, у якому усвідомленою цінністю постає саме мистецтво, у межах якого відбувається професійне самовизначення студентів. Специфіка ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв зумовлена їхнім залученням до художньо-творчої діяльності, набуттям естетичного досвіду та

засвоєнням культурних і мистецьких цінностей. Він виявляється у здатності осмислювати й оцінювати явища дійсності крізь призму моральних, естетичних, культурних і професійних цінностей, визначати власне ставлення до мистецтва та його суспільної ролі, а також реалізовувати ці ціннісні орієнтації у творчій, навчальній і соціальній діяльності.

Формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв розуміємо як цілеспрямований, динамічний процес становлення системи цінностей особистості, зумовлений специфікою мистецької освіти й художньо-творчої діяльності. Його особливість полягає в тому, що засвоєння моральних, культурних, соціальних і професійних цінностей відбувається через емоційно-ціннісне сприймання мистецтва, художнє пізнання дійсності, творчу самореалізацію, інтерпретацію мистецьких творів і набуття власного художньо-естетичного досвіду. У процесі навчання студенти не лише засвоюють суспільно значущі цінності, а й осмислюють їх через мистецьку діяльність, формуючи власне ставлення до людини, культури, краси, добра, творчості та суспільної ролі мистецтва. Результатом цього процесу є становлення ціннісного світогляду особистості майбутнього фахівця мистецької сфери, здатної виявляти сформовані ціннісні позиції у творчій, професійній і соціокультурній діяльності.

Визначено складну багаторівневу структуру ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв з точки зору змісту, а саме: цінності естетичні (особисті вподобання, власне естетичне чуття, критичне оцінювання впливу різних мистецьких напрямів і стилів на формування світогляду), моральні (справедливість, чесність, відповідальність і повага до інших), соціокультурні (переконання й норми, що формуються під впливом соціального середовища і культурних традицій). Структура ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв з точки зору компонентної побудови включає декілька основних компонентів: емоційний, мотиваційний і когнітивно-поведінковий. Кожен із цих компонентів відіграє важливу роль у формуванні загального світогляду та має свої особливості в контексті мистецької освіти. За функціонально-змістовим (структурно-педагогічним) критерієм встановлено будову ціннісного світогляду студентів

коледжів мистецтв у розрізі культурно-історичного (інтенсивне занурення студентів у національну культурну спадщину), естетично-виховного (спрямованість на розвиток естетичного сприйняття у студентів), інтерактивно-інноваційного (використання сучасних технологій і методів навчання для сприяння активній участі студентів у процесі формування власного ціннісного світогляду) компонентів.

Визначено педагогічні умови формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв, а саме: занурення в національну культурну спадщину як основа й інструмент ціннісного виховання, інтеграція естетичних дисциплін для розвитку естетичного мислення як основи ціннісного світогляду, використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв, а також умотивовано їхнє значення для означеного процесу.

Розроблено модель формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки, що включає три взаємопов'язані блоки: цільовий, змістово-діяльнісний і контрольнo-діагностичний. Цільовий блок ґрунтується на поєднанні культурно-ціннісного, аксіологічного, інтерактивного, інформаційно-цифрового, індивідуалізованого підходів із культурно-історичним, естетичним, інтеграційним, усвідомленого вибору, інноваційно-цифровим принципами для забезпечення цілісності й ефективності освітнього процесу з формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

Змістовно-діяльнісний блок визначає механізми формування художньо-творчого досвіду «теорія – практика» завдяки інтеграції навчальних дисциплін професійно-орієнтованого циклу з практичною підготовкою (практики: ознайомлювальні, навчальні, виробничі) та позааудиторними видами навчально-практичної діяльності: концертами, конкурсами, майстер-класами, фестивалями, творчими лабораторіями, конференціями, виставками й артпроектами, театральними виставами й перформансами, культурними поїздками й обмінами, соціальними проектами та благодійними акціями, інтердисциплінарними проектами й колабораціями.

Оціночно-результативний блок містить критерії оцінювання сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-практичний, рефлексивно-особистісний), до кожного з яких розроблено показники, та рівні (низький, середній, високий). Результатом упровадження представленої моделі стане сформованість ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв. Модель є цілісною, структурованою та передбачає за умови систематичного й послідовного її впровадження підвищення рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів.

Розроблено методику формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв та експериментально перевірено її ефективність, яку вважаємо складним і багатогранним процесом, що поєднує традиційні культурні цінності й сучасні педагогічні підходи. Теоретичні основи методики формування ціннісного світогляду полягають у послуговуванні конфуціанською філософією і естетичними нормами. Стратегії формування ціннісного світогляду полягають у залученні здобувачів освіти до творчих проєктів, проведенні дискусій і круглих столів, аналізі мистецьких творів та їхнього соціального контексту, рефлексії та самовдосконаленні, креативних майстер-класах та обговореннях. Серед інструментів методики формування ціннісного світогляду виокремлено психолого-педагогічне консультування, проблемні методи навчання, мистецькі тренінги й майстер-класи, використання мультимедійних ресурсів, оцінювання та моніторинг сформованості ціннісного світогляду. Особливу увагу в методиці формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв спрямовано на інноваційні технології, форми, методи і засоби, зокрема використання цифрових технологій для формування ціннісного світогляду (цифрові платформи для етичної та естетичної освіти, віртуальна (VR) та доповнена реальність (AR)), мобільні додатки й інтерфейси), інтерактивні методи навчання для розвитку ціннісного світогляду (онлайн-платформи для колективних обговорень і дискусій, віртуальні спільноти для творчих проєктів, гейміфікація навчання, використання штучного інтелекту, застосування соціальних мереж для формування ціннісного світогляду)

Здійснено експериментальну перевірку ефективності формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки на базі 5 закладів освіти КНР: Піндіншаньського промислового професійно-технічного коледжу, Хунаньського професійно-технічного коледжу, Хунаньського провінційного професійно-технічного коледжу мистецтв, Чунцинського професійного коледжу культури і мистецтва, Гуандунського професійного коледжу мистецтв. Результати формувального експерименту підтвердили її ефективність.

Узагальнення результатів уможливило висновок про те, що, хоча обидві групи продемонстрували позитивну динаміку, зміни в ЕГ є вираженішими. Підтверджено зростання частки студентів із високим рівнем (+4,7% в ЕГ проти +0,6% у КГ), середнім (+15,8% проти 10,4%) та зменшенні кількості студентів із низьким рівнем (–20,5% проти –11,0% відповідно). У КГ спостерігаються помірні зрушення, котрі є наслідком провадження звичайного спланованого освітнього процесу, тоді як у ЕГ результативність засвідчена здійсненням цілеспрямованого педагогічного впливу.

Подальші дослідження проблеми формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР можуть бути пов'язані з поглибленням теоретико-методологічних засад аксіологічної підготовки майбутніх митців, розробленням інноваційних педагогічних технологій та емпіричним обґрунтуванням ефективності освітніх практик для забезпечення гармонійного поєднання традиційних культурних цінностей із сучасними освітніми тенденціями.

Ключові слова: світогляд, цінності, ціннісний світогляд, формування цінностей, майбутні фахівці, студенти, заклад освіти, коледж мистецтв, виховання, педагогічні умови, модель, естетичні цінності, морально-етичні цінності, ціннісно-орієнтована діяльність, саморефлексія, самовираження, художня освіта, мистецька освіта, професійна підготовка, методика, педагогічні технології, інноваційні технології, форми, методи і засоби, художня комунікація, викладач, Китайська Народна Республіка/КНР.

ABSTRACT

Han Jiaye. Formation of value worldview among students of art colleges of the People's Republic of China. Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 011 "Educational, pedagogical sciences" (01 "Education/Pedagogy"). National University of Life Resources and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv, 2026.

The dissertation research is devoted to the study of the problem of the formation of a value worldview in students of art colleges of the People's Republic of China.

The purpose of the research is to theoretically substantiate and experimentally verify the methodology for the formation of a value worldview in students of art colleges of the People's Republic of China.

The terminological and categorical apparatus of the research is specified and the essence of the concepts of "values", "worldview", "worldview of college students", "value worldview of college students", "formation of a value worldview of college students" is specified; the structure of the value worldview of college students is determined.

The value-based worldview of art college students is a dimension of worldview grounded in consciously internalized values that determines an individual's deliberate, value-oriented choices and behaviour. This understanding can be further developed in defining the concept of the "value-based worldview of art college students," in which art itself emerges as a consciously recognized value and serves as the domain within which students' professional self-determination takes place. The specificity of the value-based worldview of art college students is determined by their engagement in artistic and creative activities, the acquisition of aesthetic experience, and the internalization of cultural and artistic values. It manifests itself in the ability to comprehend and evaluate phenomena of reality through the prism of moral, aesthetic, cultural, and professional values; to determine one's own attitude towards art and its role in society; and to translate these value orientations into creative, educational, and social activities.

The formation of the value-based worldview of art college students is understood as a purposeful and dynamic process of developing an individual system of values, shaped by the specific characteristics of arts education and artistic and creative activity. Its

distinctive feature lies in the fact that the internalization of moral, cultural, social, and professional values occurs through the emotional and value-based perception of art, artistic cognition of reality, creative self-realization, interpretation of works of art, and the acquisition of personal artistic and aesthetic experience. In the educational process, students not only internalize socially significant values but also interpret and comprehend them through artistic activity, thereby developing their own attitudes towards the individual, culture, beauty, goodness, creativity, and the social role of art. The outcome of this process is the development of the value-based worldview of a future professional in the arts, capable of expressing established value positions in creative, professional, and sociocultural activities.

A complex multi-level structure of the value worldview of art college students has been identified from the point of view of content, namely: aesthetic values (personal preferences, own aesthetic sense, critical assessment of the influence of various artistic directions and styles on the formation of a worldview), moral values (justice, honesty, responsibility and respect for others), socio-cultural (beliefs and norms that are formed under the influence of the social environment and cultural traditions). The structure of the value worldview of students of art colleges from the point of view of component construction includes several main components: emotional, motivational and cognitive-behavioral. Each of these components plays an important role in the formation of a general worldview and has its own characteristics in the context of art education. According to the functional-content (structural-pedagogical) criterion, the structure of the value worldview of students of art colleges is established in terms of cultural-historical (intensive immersion of students in the national cultural heritage), aesthetic-educational (focus on the development of aesthetic perception in students), interactive-innovative (use of modern technologies and teaching methods to promote active participation of students in the process of forming their own value worldview) components. The pedagogical conditions for the formation of the value worldview of students in art colleges are determined, namely: immersion in the national cultural heritage as the basis and tool of value education, integration of aesthetic disciplines for the development of aesthetic thinking as the basis of a value worldview, use of innovative technologies for the formation of the

value worldview of students in art colleges, and their significance for the specified process is also motivated.

A model for the formation of a value worldview in students of art colleges of the People's Republic of China has been developed, which includes three interrelated blocks: target, content-activity and control-diagnostic. The target block is based on a combination of cultural-value, axiological, interactive, information-digital, individualized approaches with cultural-historical, aesthetic, integration, conscious choice, innovative-digital principles to ensure the integrity and effectiveness of the educational process for the formation of a value worldview in students of art colleges. The content-activity block defines the mechanisms for forming artistic and creative experience "theory - practice" through the integration of academic disciplines of a professionally-oriented cycle with practical training (practices: introductory, educational, production) and extracurricular types of educational and practical activities: concerts, competitions, master classes, festivals, creative laboratories, conferences, exhibitions and art projects, theatrical performances and performances, cultural trips and exchanges, social projects and charity events, interdisciplinary projects and collaborations. The evaluation-result block contains criteria for assessing the formation of the value worldview of students of art colleges (value-motivational, cognitive-practical, reflective-personal), for each of which indicators and levels (low, medium, high) have been developed. The result of the implementation of the presented model will be the formation of a value worldview in students of art colleges. The model is holistic, structured and, subject to its systematic and consistent implementation, provides for an increase in the levels of formation of a value worldview in students. A methodology for the formation of a value worldview in students of art colleges has been developed and its effectiveness has been experimentally tested, which we consider to be a complex and multifaceted process that combines traditional cultural values and modern pedagogical approaches. The theoretical foundations of the methodology for the formation of a value worldview consist in using Confucian philosophy, the concept of feng shui and aesthetic norms. Strategies for the formation of a value worldview consist in involving students in creative projects, conducting discussions and round tables, analyzing works of art and their social context, reflection and self-

improvement, creative master classes and discussions. Among the tools of the methodology for the formation of a value worldview, psychological and pedagogical counseling, problem-based learning methods, art trainings and master classes, the use of multimedia resources, assessment and monitoring of the formation of a value worldview are highlighted. Particular attention in the methodology for the formation of a value worldview in students of art colleges is paid to innovative technologies, forms, methods and means, in particular the use of digital technologies for the formation of a value worldview (digital platforms for ethical and aesthetic education, virtual (VR) and augmented reality (AR)), mobile applications and interfaces), interactive teaching methods for the development of a value worldview (online platforms for collective discussions and debates, virtual communities for creative projects, gamification of learning, the use of artificial intelligence, the use of social networks for the formation of a value worldview).

An experimental test of the effectiveness of forming a value worldview in students of art colleges of the People's Republic of China was carried out on the basis of 5 educational institutions of the PRC: Pindingshan Industrial Vocational and Technical College, Hunan Vocational and Technical College, Hunan Provincial Vocational and Technical College of Arts, Chongqing Vocational College of Culture and Arts, Guangdong Vocational College of Arts. The results of the formative experiment confirmed its effectiveness. Generalizing the results allows us to conclude that, although both groups demonstrated positive dynamics, changes in the EG are more pronounced. An increase in the proportion of students with a high level (+4.7% in the EG versus +0.6% in the CG), an average level (+15.8% versus 10.4%) and a decrease in the number of students with a low level (−20.5% versus −11.0%, respectively) were confirmed. In the CG, moderate shifts are observed, which are the result of the implementation of the usual planned educational process, while in the EG, the effectiveness is evidenced by the implementation of targeted pedagogical influence. Further research into the problem of forming the value worldview of students of art colleges in the PRC may be associated with deepening the theoretical and methodological foundations of the axiological training of future artists, the development of innovative pedagogical technologies and empirical

substantiation of the effectiveness of educational practices to ensure a harmonious combination of traditional cultural values with modern educational trends.

Keywords: worldview, values, value-based worldview, values formation, future professionals, students, educational institution, art college, upbringing, pedagogical conditions, model, aesthetic values, moral and ethical values, value-oriented activities, self-reflection, self-expression, art education, professional training, methodology, pedagogical technologies, innovative technologies, forms, methods, and means, artistic communication, teacher, People's Republic of China/PRC.

ЗМІСТ

ВСТУП	15
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ В СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ МИСТЕЦТВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	22
1.1. Формування ціннісного світогляду студентів коледжів як психолого-педагогічна проблема	22
1.2. Зміст і структура ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв	46
1.3. Законодавчо-нормативні основи формування ціннісного світогляду у студентів мистецьких коледжів КНР	66
Висновки до першого розділу	83
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ МИСТЕЦТВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	85
2.1. Педагогічні умови формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв	85
2.2. Модель формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки	102
2.3. Методика формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.	124
Висновки до другого розділу	136
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ МИСТЕЦТВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.	140
3.1. Критерії, показники та рівні сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв	140
3.2. Аналіз стану сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.	150
3.3. Результати дослідно-експериментальної роботи з формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.	166
3.4. Рекомендації щодо формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.	179
Висновки до третього розділу	199
ВИСНОВКИ	203
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	208
ДОДАТКИ	251

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у науковому виданні, включеному до переліку наукових фахових видань України

1. Хань Ц. Огляд законодавчо-нормативних засад формування ціннісного світогляду у студентів мистецьких коледжів Китайської Народної Республіки. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 8(26). С. 1243–1257. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8\(26\)-1243-1257](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8(26)-1243-1257)
2. Han Jiaye. A methodology for forming a value-based worldview among students of art colleges. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2025. № 1(47). С. 80–90. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-80-90](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-80-90)
3. Хань Ц., Кравченко А. Г. Формування світоглядно-ціннісних орієнтацій студентської молоді в мистецьких коледжах КНР: методичний аспект. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2025. № 4(65). С. 48–53. DOI: [10.15587/2519-4984.2025.349073](https://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.349073)

Тези наукових доповідей

4. Han Jiaye. The Impact of the Global Epidemic on the Values and World Views of Art College Students in China. ISIETM 2023 (May 17-19, 2023), 2023. P. 309-326. URL: https://www.nwuus.org/_files/ugd/713b44_eefafcedd824438ba41ecec24b01b0cb.pdf
NWU Library link: <https://nwu.populiweb.com/router/library/resources/30>
5. Han Jiaye. Students' of art colleges extracurricular activities: importance in shaping the value worldview of future artists. *The impact of globalization on pedagogy and psychology as sciences* : International scientific conference. (Riga, December 25–26, 2024). Riga, 2024. P. 138–141. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-36>
6. Хань Ц. Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки. *Україна та світ в умовах російської збройної інтервенції (з 2014 р.)*: матеріали Міжнародної науково-практичної

конференції (Київ, 06 червня 2024). Київ, 2024. С. 341–342. URL:
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u362/tekst_zbirnika.pdf

7. Хань Ц. Ціннісне виховання в мистецькій освіті як чинник формування позитивного іміджу держави у світі (на прикладі студентської молоді КНР та України). *Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (Київ, 01 травня 2025). Київ, 2025. С. 140–142. URL:

https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u169/tezy_communication_image_2025.pdf

8. Хань Ц. Розвиток творчої індивідуальності студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки. Формування сучасної науки: методика та практика: матеріали VII Всеукраїнської студентської конференції. (Київ, 23 травня 2025). Київ, 2025. С. 625–627. URL:
<https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/issue/view/ukr-23.05.2025/134>

ВСТУП

Актуальність дослідження. Формування ціннісного світогляду студентів коледжів є важливою психолого-педагогічною проблемою, яка справляє глибокий вплив на особистісний розвиток молоді та її майбутнє. У цьому контексті вкрай важливо зрозуміти, як відбувається процес формування ціннісних орієнтирів у студентів, а також визначити ефективні методи і підходи для підтримання й супроводження цього процесу.

У контексті мистецької освіти Китайської Народної Республіки актуалізується суперечність між високим рівнем розвитку фахових компетентностей і недостатньою системністю формування аксіологічної сфери особистості студентів. Аналіз наукових джерел засвідчує, що в мистецьких коледжах КНР домінує орієнтація на техніко-виконавську й естетичну підготовку, тоді як питання інтеграції ціннісного компонента в освітній процес залишаються фрагментарно розробленими. Недостатньо дослідженими є педагогічні умови, змістово-технологічні механізми та критерії сформованості ціннісного світогляду майбутніх митців у специфічному соціокультурному контексті КНР.

У зв'язку із цим педагогічно доцільним є розроблення й упровадження цілісної методики формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР, що ґрунтується на інтеграції культурно-ціннісного, аксіологічного, інтерактивного, інформаційно-цифрового, індивідуалізованого підходів, передбачає використання рефлексивно-орієнтованих технологій навчання та спрямована на розвиток ціннісної самосвідомості, критичного мислення й професійно-етичних установок. Такий підхід забезпечує концептуальну єдність професійної й світоглядної підготовки майбутніх фахівців мистецької галузі.

Проблема світоглядного виховання отримала нове осмислення завдяки внеску таких світових дослідників, як І. Кант, М. Вебер, Е. Дюркгейм, Е. Еріксон, К. Мангейм, Т. Нарсонс, З. Фрейд, Г.-В.-Ф. Гегель, К. Ясперс тощо. Значну роль у дослідженні світоглядного становлення особистості через аналіз її духовно-емоційного розвитку відіграли праці українських дослідників – В. Андрущенка, Г. Балла, В. Бакірова, І. Беха, Г. Васяновича, С. Гончаренка, Є. Зеленова, І. Зязюна,

В. Кременя, В. Огневюка, В. Рибалки, А. Ручки, В. Сухомлинського, В. Шинкарука тощо.

Низка китайських учених присвятила наукові дослідження питанням, актуальним у контексті формування ціннісного світогляду студентів, зокрема через аналіз ролі конфуціанства в означеному процесі (М. Ван, Ю. Лі, Г. Чан, В. Чен, Х. Ян, І. Янг тощо). Здійснено компаративістські дослідження щодо особливостей систем підготовки фахівців у Китаї та Україні (Го Сінхуа, Ні Вей Юань, Мей Фан, Шень Цін, Ян Цзіян). Основні напрями наукових пошуків китайських дослідників спрямовувалися на тенденції розвитку освіти КНР (Го Іцзян, Ні Вей Юань, Чжан Ян, Шен Цін, Уюнтена); підготовку майбутніх вчителів мистецьких закладів освіти (Ван Цзін І, Ван Юйхун, Ду Ханфен, Лі Цін, Лю Чан, Тань Сяо, Хо Сінян, Цзі Фенлай, Цзюй Жань, Цюй Ге, Чжан Шенвень, Ян Ян), формування й розвиток компетентностей педагогів (диригентсько-оркестрової Го Сінхуа, етнокультурної Лу Баовень, професійної Лю Чжицян, транскультурної Цзі Чжидань, художньо-естетичної Чжан Гомін, полікультурної Чжан Ювень, мультикультурної Чжоу Ілей, культурної Чжоу Тінтін, педагогічної Чжуан Ян), професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти КНР (Ван Інчжи, Гуань Юе, Лей Сяо, Лю Шуай, Ма Сіньюань).

Попри значні наукові дослідження, присвячені аналізу теоретичних і практичних основ формування ціннісного світогляду студентів, актуальності набуває комплекс суперечностей у цьому процесі між:

- суспільним запитом китайського суспільства на формування духовно зрілої, соціально відповідальної та культурно ідентифікованої молоді й недостатнім рівнем інтеграції ціннісно-світоглядних орієнтацій у змісті та практиці освітнього процесу коледжів мистецтв;

- потужним культурно-естетичним потенціалом мистецької освіти у формуванні ціннісних орієнтацій студентів та обмеженим використанням педагогічних технологій, спрямованих на розвиток їхнього ціннісного світогляду, духовності й естетичної рефлексії;

– потребою системного методичного забезпечення процесу формування ціннісного світогляду студентів і недостатньою розробленістю педагогічних умов, моделей і методик, що забезпечують цілісний розвиток їхніх культурних, етичних і естетичних цінностей у сучасному освітньому середовищі.

Актуальність проблеми дослідження, її теоретична й практична значущість, необхідність розв'язання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дослідження: **«Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

Тему дисертаційного дослідження затверджено (протокол № 5 від 21.12.2022 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Завдання дисертаційного дослідження:

1. Уточнити термінологічно-категоріальний апарат дослідження, а саме сутність понять «цінності», «світогляд», «світогляд студентів коледжів», «ціннісний світогляд студентів коледжів», «формування ціннісного світогляду студентів коледжів»; визначити структуру ціннісного світогляду студентів коледжів. Описати підходи й принципи ціннісного світогляду та обґрунтувати педагогічні умови його формування в студентів коледжів мистецтв.

2. Розробити модель формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

3. Установити й аргументувати педагогічні умови формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

4. Виокремити й обґрунтувати критерії, показники, схарактеризувати рівні ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

5. Розробити методику формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв та експериментально перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження – формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Предмет дослідження – модель формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

У процесі вирішення поставлених завдань на різних етапах виконання дисертаційної роботи, що забезпечили досягнення мети, використовувалися такі **методи** дослідження:

– *теоретичні*: аналіз, синтез, узагальнення й систематизація наукової, навчально-методичної, а також нормативної документації для розкриття проблеми формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв та визначення його сутності, структури і функцій, факторів впливу на освітньо-виховний процес; аналіз інтернет-ресурсів для узагальнення практичного досвіду формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв; історіографічний і ретроспективний аналіз для охарактеризування розвитку вищої професійної освіти в Китайській Народній Республіці; інтерпретаторсько-аналітичний – для концептуального аналізу наукової літератури; контент-аналіз змісту законодавчо-нормативної та навчальної документації для визначення специфіки формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР та обґрунтування категоріального апарату дослідження; дедуктивний, індуктивний методи задля характеристики критеріїв, показників і рівнів сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв; системний метод, формалізація, ідеалізація та педагогічне моделювання задля створення моделі й методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки та організаційно-методичного супроводу її реалізації; методи теоретичного узагальнення для формулювання узагальнених висновків й обґрунтування практичних рекомендацій;

– *емпіричні*: педагогічне спостереження, опитування та анкетування

(зокрема, онлайн-анкетування) педагогів і студентів коледжів мистецтв КНР, пов'язане з узагальненням результатів формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний); тестування, спрямоване на експериментальну перевірку ефективності визначених педагогічних умов та розробленої методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР;

– *методи статистики*, ототожені з описом, порівнянням номінальних даних (критерій однорідності χ^2 Пірсона), опрацюванням результатів педагогічного експерименту та визначенням достовірності отриманих результатів.

Експериментальна база та організація дослідження. Експериментальне дослідження проводилося в період із 2022 до 2025 р. на базі 5 закладів освіти КНР: Піндіншаньського промислового професійно-технічного коледжу, Хунаньського професійно-технічного коледжу, Хунаньського провінційного професійно-технічного коледжу мистецтв, Чунцинського професійного коледжу культури і мистецтва, Гуандунського професійного коледжу мистецтв.

Усього в констатувальному й формувальному етапах дослідження брали участь 343 здобувачі освіти (170 в експериментальній, 173 – у контрольній групах) спеціальності «Кіно і телебачення» (фахівці з вищою технічною освітою) упродовж 2023–2025 навчальних років.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів:

уперше: розроблено та експериментально перевірено методику формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв; обґрунтовано педагогічні умови, а саме: занурення в національну культурну спадщину як основа й інструмент ціннісного виховання, інтеграція естетичних дисциплін для розвитку естетичного мислення як основи ціннісного світогляду, використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв, а також умотивовано їхню важливість для означеного процесу; окреслено критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-практичний, рефлексивно-особистісний), показники та рівні (низький, середній, високий) сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв; розроблено модель формування

ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки, що включає цільовий, змістово-діяльнісний і контрольньо-діагностичний взаємопов'язані блоки;

уточнено: зміст сутності поняття «ціннісний світогляд студентів коледжів» як цілісну систему ціннісно-сміслових орієнтацій, яка впливає на їхні поведінкові моделі, особисті рішення і ставлення до навчання, кар'єри, соціальних відносин і культурних аспектів життя, включає ієрархію цінностей, сприйняття мистецтва як вищої цінності, що визначає професійну діяльність та особистісне ставлення до світу, фахове становлення, самоствердження, набуття статусу й розвиток унікальних здібностей в умовах мистецької освіти;

удосконалено: зміст та організацію освітнього процесу з формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв через упровадження авторської методики й спецкурсу «Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва»;

подальшого розвитку набули: теоретичні засади і практичні аспекти методики формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в упровадженні в освітній процес коледжів мистецтв методики реалізації педагогічних умов під час формування ціннісного світогляду студентів, зокрема під час проведення авторського спецкурсу. Доцільним вважаємо використання репрезентованого в роботі матеріалу в програмах виховної роботи закладів мистецької освіти (річних і семестрових планах виховної роботи коледжів; програмах діяльності кураторів академічних груп; позааудиторних модулів (кіноклубах, творчих студіях, фестивалів студентського кіно). Доречним є послуговування і в курсах педагогіки мистецької освіти (формальна освіта), зокрема під час викладання дисциплін: «Педагогіка мистецької освіти», «Методика викладання кіномистецтва», «Етика та естетика мистецтва»; у ролі варіативних компонентів ОПП (освітньо-професійних програм), а також у програмах підвищення кваліфікації. Було застосовано низку інтерактивних методів навчання (активне залучення студентів через дискусії, аналіз кейсів і кінофрагментів, взаємний аналіз, групова робота, створення порівняльної

таблиці основних цінностей, ескіз короткометражного фільму з акцентом на гармонії естетики і моралі, колективна презентація, порівняння з реальними соціальними проблемами, написання рефлексивного есе, проєкт, написання аналізу, дослідження фільму, психологічний аналіз обраного фільму і його значення для розвитку ціннісного світогляду, короткий звіт про естетичний стиль фільму чи телепередачі, ідейний брейнстормінг у групах, розроблення концепції кінопроєкту). Серед засобів варто виокремити демонстрацію візуальних матеріалів (використання кінофрагментів, перегляд телепередач, презентацій, ілюстрацій для кращого засвоєння матеріалу). Важливим для результативного впровадження авторського спецкурсу вважаємо проведення рефлексії для сприяння розвитку критичного мислення студентів через аналіз власного досвіду.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Піндіншаньського промислового професійно-технічного коледжу, Хунаньського провінційного професійно-технічного коледжу мистецтв, Чунцинського професійного коледжу культури і мистецтва.

Апробація результатів дослідження обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція «The impact of globalization on pedagogy and psychology as sciences» (Рига, 2024 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Україна та світ в умовах російської збройної інтервенції» (Київ, 2024 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку» (Київ, 2025 р.).

Публікації. Отримані результати дослідження були оприлюднені в 8 наукових працях (7 одноосібних), з яких 3 статті у фахових виданнях України, 5 тез і матеріалів конференцій.

Структура дисертації складається зі вступу, трьох розділів, висновків, загального висновку, списку використаних джерел, додатків, розміщених на 37 сторінках. Обсяг основного тексту становить 291 сторінку та містить 16 таблиць і 18 рисунків.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ В СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ МИСТЕЦТВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

1.1. Формування ціннісного світогляду студентів коледжів як психолого-педагогічна проблема

Формування ціннісного світогляду студентів коледжів є важливою психолого-педагогічною проблемою, яка справляє глибокий вплив на особистісний розвиток молоді та її майбутнє. У цьому контексті вкрай важливо зрозуміти, як відбувається процес формування ціннісних орієнтирів у студентів, а також визначити ефективні методи і підходи для підтримання й супроводження цього процесу. Формування світоглядної орієнтації обумовлено безліччю соціальних факторів. Один із ключових – це геополітичне протистояння між Заходом і Сходом, яке веде до розриву між країнами та їхніми соціальними структурами. Цей розрив ускладнює формування єдиного соціального світогляду планетарного типу.

Нині увесь світ увійшов у період трансформацій. Важливу роль у формуванні світоглядної культури в транзитному суспільстві відіграє перехід від регульованої економіки до ринкових відносин. Однією з найбільших небезпек є брак економічної культури, що відповідає ринковим умовам. Відсутність етики в бізнесі, проблеми з розподілом ресурсів, новизна економічних відносин і корупція фіскальних структур часто відштовхують людей від економічної сфери. У умовах ринкової економіки з'являються нові цінності, які викликають опір у представників старших поколінь та в соціальних груп, що не мають економічної мобільності. Антикапіталістична риторика іноді знаходить підтримку на рівні цілих держав завдяки політичним маніпуляціям і ностальгічним почуттям. Однак, позитивний світогляд формується в середовищі студентської молоді, зокрема й коледжів, для якої ринкова економіка є більш привабливою порівняно з регульованими економіками. У студентському середовищі закладів освіти

з'являються нові стереотипи позитивного ставлення до інновацій у політиці, освіті, бізнесі й підприємництві, що протистоять традиційній негативній оцінці цих аспектів.

Аналіз, синтез, узагальнення й систематизація наукової, навчально-методичної, а також нормативної документації засвідчили наявність значної кількості досліджень з різноманітних аспектів розкриття проблеми формування ціннісного світогляду студентів закладів освіти, зокрема коледжів, та уможливили обґрунтування категоріального апарату дослідження, визначення сутності, структури і функцій ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв, аналіз факторів впливу на освітньо-виховний процес.

Проблема світоглядного виховання отримала нове осмислення завдяки внеску таких дослідників, як І. Кант, М. Вебер, Е. Дюркгейм, Е. Еріксон, К. Мангейм, Т. Нарсонс, З. Фрейд, Г.-В.-Ф. Гегель, К. Ясперс тощо. Значну роль у дослідженні світоглядного становлення особистості через аналіз її духовно-емоційного розвитку відіграли праці українських дослідників – В. Андрущенка, Г. Балла, В. Бакірова, І. Беха, Г. Васяновича, С. Гончаренка, Є. Зеленова, І. Зязюна, В. Кременя, В. Огневюка, В. Рибалки, А. Ручки, В. Сухомлинського, В. Шинкарука тощо.

Деталізуємо означений матеріал через аналіз опрацьованих психолого-педагогічних джерел. І розпочнемо з праць, присвячених питанням цінностей. Так, ученими розроблялися питання гуманістичних цінностей (О. Александрова [1]), духовних цінностей (І. Бех [10], М. Бліхар [15], В. Долженко [49]), суспільних цінностей (Ю. Бойчук [17],), моральних цінностей (Т. Бордюгова [18]), соціокультурних цінностей (Е. Заредінова [56]), цінностей сталого людського розвитку (В. Огнев'юк [100]), особистих цінностей (Г. Поліщук [109]).

Вивчалися такі аспекти інтегрування цінностей в усі сфери життя людини: ціннісно-сміслову сферу особистості (Т. Антоненко [3], О. Бреусенко [20], Т. Вілюжаніна [30], І. Дорожко, О. Малихіна та С. Абаньшина [50], С. Сосніхіна [134], І. Субашкевич [139]), ціннісну парадигму соціуму (Г. Нарядько [97]), ціннісні орієнтації (М. Барчій, О. Воронова [7], Т. Белан [9], Р. Вдовиченко [28],

А. Вініченко [31], В. Демянюк [45], Т. Кадикова [61], Д. Місенг [95], А. Павліченко [103], С. Паламар [104], Н. Панчук [105], Н. Піковець [108], Л. Романюк [116]), ціннісний дискурс (Т. Артимонова [4]), ціннісний вимір (В. Бакіров [5]), ціннісну свідомість (І. Зязюн [58],), ціннісний інтелект (А. Матвійчук [91], Ю. Пелех [106]), ціннісний вимір досвіду (А. Семенова [123]), ціннісний підхід у вихованні особистості (І. Сопівник [133]), ціннісні настановлення (Ю. Сошина [135]).

Ціннісний світогляд як об'єкт наукового дослідження в здійсненому дослідженні репрезентований лише в роботі О. Світлічної [121].

Комплекс досліджень присвячено різноманітним аспектам проблеми світогляду, а саме: духовних основ формування світогляду О. Белих [11], формуванню світоглядних орієнтацій особи в умовах трансформаційних суспільних змін Л. Кривеги [70]; світоглядної культури особистості в умовах сучасного (транзитивного) суспільства Д. Білозора [14] та в суспільстві ризику Н. Степаненко [138], світоглядної позиції особистості О. Безпалько, О. Касьянової, О. Коршунової [102]; світоглядних уявлень у процесі освоєння цінностей М. Ратко [112]; світоглядних орієнтирів адекватного аналізу визначальних викликів і відповідей на них освітньої сфери З. Самчука [120] тощо. Деталізуємо представлену вище інформацію.

Так, виховання в здобувачів освіти світоглядної культури стало об'єктом вивчення таких дослідників: Д. Білозора [14], Р. Васильченка та О. Данильченка [27], Т. Горохівської [39], І. Ковальчук [65], Г. Коржа [67], В. Іванова, Є. Бистрицького, М. Тарасенка та В. Козловського [93], Ю. Хайрулліної [154].

Низка китайських учених присвятила наукові дослідження питанням формування ціннісного світогляду студентів через аналіз ролі конфуціанства в означеному процесі (М. Ван [258], Ю. Лі [257], Г. Чан [213], В. Чен [257], Х. Ян [258], І. Янг [320] тощо). Здійснено компаративістські дослідження щодо особливостей систем підготовки фахівців у Китаї та Україні (Го Сінхуа [35], Ні Вей Юань [99], Мей Фан [92], Шень Цінь [186], Ян Цзіян [192]).

Основні напрями наукових пошуків китайських дослідників спрямовувалися

на тенденції розвитку освіти КНР (Го Іцзян [34], Ні Вей Юань [99], Чжан Ян [176], Шен Цін [186], Уюнтена [152]); підготовку майбутніх вчителів мистецьких закладів освіти (Ван Цзін І [23], Ван Юйхун [25], Ду Ханфен [51], Лі Цін [79], Лю Чан [84], Тань Сяо [145], Хо Сінян [156], Цзі Фенлай [161], Цзюй Жань [165], Цюй Ге [166], Чжан Шенвень [174], Ян Ян [194]), формування й розвиток компетентностей педагогів (диригентсько-оркестрової Го Сінхуа [35], етнокультурної Лу Баовень [82], професійної Лю Чжицян [85], транскультурної Цзі Чжидань [162], художньо-естетичної Чжан Гомін [171], полікультурної Чжан Ювень [175], мультикультурної Чжоу Ілей [179], культурної Чжоу Тінгін [180], педагогічної Чжуан Ян [182]), професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти КНР (Ван Інчжи [21], Гуань Юе [41], Лей Сяо [74], Лю Шуай [86], Ма Сіньюань [88]), навчання здобувачів середньої та дошкільної освіти, а саме (Ван Янься [26], Лі Хуйфан [77], Чжан Гуй [172], Чжан Хао [173], Юе Їн [189]).

Нечисленними є спроби аналізу ролі сучасних інформаційних технологій в освітньо-виховному процесі. Так, використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР та України досліджено Мей Фан [89], формування цифрової компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін в закладах вищої освіти КНР – Цзі Іпін [160], що вважаємо абсолютно недостатнім у період тотальної світової диджиталізації.

Психолого-педагогічні дисертаційні дослідження китайських пошукачів загалом спрямовані на різноманітні аспекти організації та провадження освітньо-виховного процесу в закладах освіти, зокрема в галузі музичного мистецтва: Ван Цзін І щодо формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності [23], Ду Ханфен з вивчення методики формування психолого-педагогічної готовності майбутнього вчителя музики до диригентської діяльності та керівництва дитячим інструментальним ансамблем [51], Дун Хао щодо формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання [52], Лю Чан з проблеми формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої

освіти КНР [84], Тань Сяо щодо формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР засобами китайської народної опери [145].

Окрім того, наявні результативні дослідження в галузі інших видів мистецтва, як-от: Лі Цін з питання формування готовності до професійно-творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва [79], Се Фей щодо формування педагогічної готовності вчителів танцю до громадянського виховання учнівської молоді у ВНЗ КНР [126], Цзю Дутін з вивчення педагогічних аспектів професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну [163].

Актуальним у контексті нашого дослідження вважаємо праці Дун Хао з питання формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання [52], Се Цзін щодо сутності культурологічного підходу в процесі формування духовної культури сучасної молоді [127], У Яньлінь з підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті КНР [152], Цзен Гуанхай щодо організації дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР [159].

Значущими для здійснення дослідження є праці щодо формування культури: музично-виконавської Ван Їхуа [22], естетичної Лян Цзи [87] та Тань Сяо [146], художньо-аксіологічної Ху Тінтін [157], стильової Чжан Шенвень [174]; музично-естетичного виховання Чжан Хао [173]; педагогічно-інтерпретаційної ерудованості Ван Цзяле [24]; художньо-виконавських цінностей Кун Лінжань [72], художніх цінностей Чень Лян [168]; естетичного смаку Лі Сіньцзе [76], естетичного розвитку Цзі Фенлай [161] та Чжай Гуй [172], емоційно-стильового відчуття Ма Сіньюань [88], емоційної стійкості Тан Чжун [145]; творчої самореалізації Лі Янь [80], творчого самовираження Ло Юаньвень [81]; культурологічного підходу в процесі формування духовної культури сучасної молоді Се Цзін [127] тощо.

Спрямованість досліджень на впровадження в освітньо-виховний процес законодавчо-нормативних документів та інновацій КНР в галузі освіти й культури репрезентовано в таких роботах: громадянська соціалізація іноземних студентів як стратегія розвитку системи сучасної вищої освіти в КНР Се Фей [125], активне

громадянство в глобалізованому суспільстві Сюй Шіші [143], патріотичне виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР Чень Цзін [169], культурно-освітні новації в Китаї періоду «реформ та відкритості»: конфуціанський складник Віри Чжен [177], підготовка вчителів музики в умовах державної стратегії КНР «Один пояс, один шлях» Чженсюань Фань [178].

У сучасній психолого-педагогічній літературі міститься значна кількість досліджень феномену «світогляд». Розкриємо історичний експурс появи, уведення у вжиток, традиційне використання слова, розгалуження в дослідженнях науковців. Світоглядне виховання молоді є важливим аспектом філософської і педагогічної думки, що викликало інтерес у багатьох мислителів протягом історії. Від Аристотеля до Сократа, від Платона до Конфуція ідеї про те, як формувати світогляд і етичні принципи молодого покоління, завжди були в центрі філософських роздумів. Вони намагалися пояснити закони природи і суспільства, а також виховувати моральні цінності. Наступний етап у світоглядному вихованні пов'язаний з діяльністю таких науковців, як М. Вебер, Е. Дюркгейм, Е. Еріксон, К. Мангейм, Т. Нарсонс, З. Фрейд. Їхні дослідження відкрили нові перспективи в розумінні того, як формуються світогляд і особистісні цінності в молоді.

Означене слово «світогляд» (Weltanschauung) німецького походження, уведено у вжиток І. Кантом у праці «Критика здатності судження» (1790 р.). У контексті названої роботи було пов'язане зі світоспогляданням як спостереженням світу через почуття, світоспогляданням у ролі якнайширшого сприйняття природи. Чіткіше понятійне значення термін «світогляд» отримав у «Феноменології духу» Г.-В.-Ф. Гегеля (1807 р.) у ролі спільного й обов'язкового для всіх морального уявлення, котре збережене й донині [66]. Хрестоматійною стала теорія В. Дільтей щодо співвідношення типу особистості і типу світогляду. Окрім того, науковець розкрив потрійну структуру світогляду, що складається з пізнавальної, ціннісної та поведінкової систем, та розкриває життєве підґрунтя, тобто, котрий надає світогляду цілісності: «Світогляди не є продуктом мислення. Вони не виникають в результаті лише волі до пізнання. Хоча досягнення дійсності складає важливий етап у їхньому становленні, однак це лише один з етапів. Світогляд – результат обрання

життєвої позиції, яка ґрунтується на відповідному життєвому досвіді. Піднесення життя до свідомості, оцінка життя і діяльності – ось та повільна і важка робота, котру людство здійснило в процесі розвитку світоглядів» [228, с. 225]. К. Ясперс, аналізуючи різні погляди на тлумачення поняття «світогляд», говорить: «Коли, наприклад, ідеться про знання, це не окреме фахове знання, а знання як цілісність, як космос. Проте світогляд – це не лише знання, він розкривається в оцінках, облаштуванні життя, долі, в пережитій ієрархії цінностей. Або ж, іншими словами, і те, і те: коли ми ведемо мову про світогляди, маємо на увазі ідеї, останнє і всеціле в людині, тобто суб'єктивно як переживання, зусилля, спосіб міркувань, а об'єктивно – як предметно сформований світ» [195, с. 13].

У світовій літературі світогляд називають багатьма назвами: «філософія життя» (Юнг, 1942/1954), «гіпотези світу» (Пеппер, 1942/1970), «світогляд» (Маслоу, 1970а, с. 39), «припущення» (Френк, 1973), «бачення реальності» (Мессер, 1992, 2000), «система конструювання себе і світу» (Коттлер і Хазлер, 2001) та багато інших. В антропології світогляди також позначаються поняттям «культурні орієнтації» (Клакхон, 1950), «орієнтації на ціннісні орієнтації», «несвідомі системи значень», «несвідомі канони вибору», «конфігурації», «культура». теми» та «ядро культури» [250, с. 1–2].

У сучасних умовах світогляд можна концептуально визначити таким чином: світогляд – це спосіб опису всесвіту та життя в ньому як з точки зору того, що є, так і того, що має бути. Цей світогляд – це набір переконань, який включає обмежувальні твердження та припущення щодо того, що існує, а чого ні (фактично чи в принципі), які об'єкти чи досвід є хорошими чи поганими, а також які цілі, поведінка та стосунки є бажаними чи небажаними. Світогляд визначає те, що можна знати або робити у світі, і як це можна знати або робити. Окрім визначення цілей, яких можна прагнути в житті, світогляд визначає, яких цілей слід прагнути. Світогляди включають припущення, які можуть бути недоведеними і навіть недоведеними, але ці припущення є вищими, оскільки вони забезпечують епістемічну та онтологічну основу для інших вірувань у системі вірувань [254, с. 4]

Відповідно до В. Інґем термін «світогляд» – потужний комплекс, який об'єднує різні та часто контрастні положення з різних академічних галузей, формуючи інноваційне і трансдисциплінарне тлумачення. Трансдисциплінарну структуру світогляду й поведінки (TFWB) поєднує неврологічний вимір особистості, який збирає дані про себе й навколишнє середовище, з розумовим виміром, де така інформація інтерпретується та вплітається у світогляд – складну ієрархічну констеляцію значень. Потім TFWB відображає, як таке значення перекладається на широкий спектр можливої поведінки. Науковці уявляють світогляд у п'яти вкладених і взаємозалежних шарах, де кожен представляє збільшення можливостей порівняно із сусіднім з внутрішньої сторони. Це означає, що будь-хто може проявляти широкий спектр поведінки, навіть якщо піддається впливу точно такого ж подразника; тому замість лінійної залежності представлено збільшення різноманітності в тому, якою мірою кожен із нас сприймає та реагує на те саме (або різне) досвід і можливості в житті [244].

Згідно з де ла Сієнра в цьому контексті TFWB надає ОСР чотири ключові принципи, що висвітлюють невід'ємну і винятково людську властивість, яка полягає в розбудові, зміні та трансформації сенсу будь-якого досвіду в будь-який час; отже, визначаючи моделі емоцій, думок і дій від такого значення. Основний внесок міждисциплінарної основи світогляду та поведінки в Спільноті ESD полягає в цьому: вивчення того, як тіло породжує розум, як розум формує унікальне сузір'я значень, що називається світоглядом, і яким є наш особистий світогляд як безперервне визначення того, як кожен із нас відчуває, думає та діє, може дати нове розуміння того, що заохочує всіх людей розпочати особисту подорож самоспостереження та відкриття, а також значну підтримку тим, хто вже почав. TFWB формує новий погляд на навчання, який може бути потенційно корисним для досягнення Цілісні та трансформаційні цілі ОУР, які скеровують інноваційний дизайн освітніх ініціатив заохочення індивідуальних і колективних роздумів про те, що означає бути людиною і як змінити таке значення; таким чином сприяючи потенційному дослідженню більш стійких шляхів буття, становлення та поведінка щодо себе, інших та навколишнього середовища [217].

Проаналізуємо наукові праці українських учених. Значну роль у дослідженні світоглядного становлення особистості через аналіз її духовно-емоційного розвитку відіграють роботи дослідників – В. Андрущенка [2], Г. Балла [6], І. Беха [10], Р. Винничук [29], С. Гончаренка [36], В. Долженко [49], І. Зязюна [58, 59], В. Кременя [69], В. Огневюка [100], В. Рибалки [114, 115], А. Ручки [118], В. Сухомлинського [142], В. Шинкарука [153] тощо.

Українські лексикографічні праці містять дефінітивний аналіз означеного терміна. Так, Філософський енциклопедичний словник поняття «світогляд» тлумачить як «самовизначення людини щодо її місця у *світі* та взаємовідносин з ним. С. – духовно-практичне утворення, засноване на співвіднесенні наявного, суцього та уявного, бажаного, належного, синтез досвіду, оцінки знання та переконань, зорієнтованих на ідеали. С. – форма самосвідомості людини і суспільства; національний космопсихологос. С. – форма і спосіб сприйняття суб'єктом світу через потреби розвитку особистості. С. – система принципів, знань, ідеалів, цінностей, надій, вірувань, поглядів на сенс і мету життя, які визначають діяльність індивіда або соціальної групи та органічно включаються у людські вчинки й норми поведінки» [153, с. 569]. На думку авторів словникової статті, світогляд структурується за кількома рівнями: світобаченням з ґрунтуванням на принципах антропоцентризму, гуманізму, монізму, плюралізму, скептицизму, догматизму тощо; світовідчуттям з основою на досвіді – індивідуальному, сімейному, груповому, етнічному, класовому, суспільному і загальнолюдському; світорозумінням з основою на знаннях; світоспогляданням з огляду на мету, ціль, що усвідомлюється завдяки універсальним формам діяльності (потреба – потреба – інтерес – мета – засоби – результати – наслідки); світосприйняттям через цінності (щастя, любові, істини, краси, добра, свободи, справедливості тощо) [153, с. 569]. В. Шапар у Сучасному тлумачному психологічному словнику так потрактовує термін: «Світогляд – система поглядів на об'єктивний світ та місце в ньому людини, на відношення людини до навколишньої дійсності та до самої себе, а також зумовлені цими поглядами основні життєві позиції людей, їхні переконання, ідеали, принципи пізнання та діяльності, ціннісні орієнтації» [183, с. 456].

Словник термінів і понять сучасної освіти дефініцію означає так: «Світогляд – система узагальнених знань про світ загалом, про місце в ньому людини, про її ставлення до світу. С. виступає як духовно практичне явище і являє собою сплав знань, поведінкових установок, цінностей та переконань [130, с. 163]. Автори означеної лексикографічної праці (М. Михайлова, О. Пагава, О. Проніна) на відміну від укладачів статті у Філософському енциклопедичному словнику В. Діденка та В. Табачковського структуру світогляду зводять до двох сторін: світовідчуття, тобто психоемоційної основи світогляду, і світорозуміння, або ж його інтелектуальної основи. Нагадаємо, у попередньо аналізованій праці їх п'ять: світобачення, світовідчуття, світорозуміння, світоспоглядання, світосприйняття, що засвідчує ґрунтовність наукового результату.

Українські дослідники В. Доній, Г. Несен, Л. Сохань та І. Єрмаков обстоюють думку про, на їхню думку, припущання помилок під час розроблення світоглядної проблематики, зокрема визначення світогляду через сукупність його основних складників. Це призводить до появи певних розбіжностей у визначеннях, тобто особливостей відбору, розподілу й узагальнення компонентів. Автори стверджують про застосування описового підходу до проблематики світогляду, але аж ніяк не пояснювального. За їхнім переконанням, в основу структури світогляду слід покласти співвідношення з переліком наявних його функцій [55, с. 118].

В. Семенова у дослідженні доходить висновків, що «по-перше, світогляд відображає ставлення особистості до об'єкта діяльності. По-друге, світогляд визначає загальну спрямованість дій суб'єкта... По-третє, за допомогою світогляду здійснюється вироблення загальних, вузлових моделей поведінки, типових для даного суб'єкта... По-четверте, світогляд є основним організовуючим фактором внутрішнього світу особистості, в тому числі апарату пізнання світу та методу мислення суб'єкта» [132, с. 25]. Саме сформульоване вченою визначення засвідчує застосування описового підходу до витлумачення терміна «світогляд».

Г. Балл, ґрунтуючись на визначенні особистості як суб'єкта культури через сукупність нормативно-репродуктивних і діалогічно-творчих складових, акцентує на взаємозв'язку світогляду та процесів репродуктивного культуроосвоєння й

діалогічної культуротворчості [6]. Вплив світоглядних структур на пізнання і осмислення дійсності особистістю, а також на її вчинки можна конкретизувати, розглядаючи особливості їх функціонального зв'язку. Цей зв'язок може бути різноманітним: прямим чи опосередкованим, усвідомленим або неусвідомленим, гнучким чи ригідним. Важливо також дослідити, як світоглядні структури взаємодіють з мотиваційно-ціннісними, пізнавальними, регуляторними й рефлексивними аспектами особистості.

Дослідник І. Тітов зазначає: «Зв'язок світоглядних структур з процесами пізнання людиною дійсності виявляється, на наш погляд, у тому, що культурні універсалії є своєрідними когнітивними інструментами інформаційної взаємодії суб'єкта зі світом, які забезпечують його розуміння – осягнення сутності явищ соціокультурної та природної дійсності шляхом реконструкції їхнього смислового змісту. У цьому контексті світоглядні утворення як крайня, абсолютна межа узагальнення конституюють вищі рівні образу світу, виступаючи його ядерним компонентом» [147, с. 74].

Окрім того, науковець виокремлює основні функції світогляду, до яких відносить: гносеологічну (пізнавальне ставлення людини до світу та формування гранично загальних знань, здатних бути розумінням світу; регулятивну («по-перше, світогляд відображає ставлення особистості до об'єкта діяльності. По-друге, світогляд визначає загальну спрямованість дій суб'єкта... По-третє, за допомогою світогляду здійснюється вироблення загальних, вузлових моделей поведінки, типових для даного суб'єкта... По-четверте, світогляд є основним організовуючим фактором внутрішнього світу особистості, в тому числі апарату пізнання світу та методу мислення суб'єкта» [132, с. 25]); рефлексивну (оцінювання свого внутрішнього світу і власного місця в ньому, вироблення та реалізація дієвого ставлення до нього відповідно до загального розуміння сутності людини та сенсу людського буття) [146, с. 76].

Світогляд у ролі органічного прояву самосвідомості має на меті поєднання й узгодження внутрішнього світу суб'єкта, його Я із зовнішнім життєвим світом. Це включає урівноваження й гармонізацію суб'єктивних інтересів і об'єктивних

обставин, свободи і необхідності, особистого і суспільного, людського і природного. Таким чином, світогляд у функції самосвідомості має забезпечувати як духовне, так і практичне самовизначення суб'єкта в реальному світі, що є сферою його життя. Отже, світогляд є цілком інтенційним, тобто насиченим спрямованою активністю суб'єкта, спрямованою на подолання в зовнішньому світі та в самому собі всього, що перешкоджає ствердженню особистості в житті відповідно до її розуміння і сприйняття вищого прояву та призначення життя [93, с. 22–23].

Аналіз дисертаційних досліджень розпочнемо з роботи І. Ковальчук, яка стверджує: «У процесі діяльності світогляд виступає принципом дій, вчинків, поведінки, регулятором діяльності суб'єкта. Тому важливого значення набуває формування світоглядної культури молодого покоління українців, яка обумовлюватиме їхні вчинки, дії та міркування щодо суспільства та його майбутнього» [65, с. 13]. Далі дослідниця акцентує на ролі світоглядної зрілості, досягнення якої поступове через постановку та розв'язання окремих проміжних завдань, фіксування в проміжних результатах для характеристики рівня розвитку окремих елементів світоглядної культури. І, що важливо, фінальним результат розвитку світогляду пов'язаний з рівнем сформованості високої світоглядної культури [65, с. 21–22].

Світогляд особистості часто ґрунтується на її практичному життєвому досвіді. З огляду на це людина спроможна на хибні відповіді на запитання щодо світоглядного бачення чи загалом не здатна на них відповісти [53, с. 21]. Воля вибору світогляду, проте, ще не означає свободи від соціальних взаємин. На думку О. Безпалько, О. Касьянової, виконуючи функцію загального орієнтиру в житті людини й регулятивного чинника її реальної поведінки, світогляд виявляє усвідомлення й оцінювання найважливіших явищ суспільного життя [102, с. 144].

Аналіз робіт науковців щодо визначення дефініції терміна «світогляд» уможлиблює створення нами його тлумачення з двох позицій: сукупності основних складників і співвідношення з переліком функцій, тобто описового методу. Відповідно до першого підходу – визначення світогляду через сукупність

його основних складників – *світогляд студентів коледжів*, на нашу думку, є сукупністю основних життєвих орієнтирів, переконань і уявлень, які визначають ставлення особистості до навколишнього світу, суспільства та самих себе; відображенням індивідуальних уподобань і ідеалів, результатом складної взаємодії соціальних, культурних і особистісних чинників, створених в середовищі закладу освіти, родині, соціальному оточенні тощо. У студентському віці, коли молоді люди знаходяться на етапі формування своєї ідентичності та світоглядних орієнтацій, ця проблема набуває особливої актуальності. Тобто світогляд є вмістилищем та інтеграцією низки інтелектуальних утворень: цінностей, переконань, знань, бажань, поглядів, принципів, життєвих орієнтирів тощо.

Згідно з описовим підходом поняття «*світогляд студентів коледжів*» тлумачимо як форму самосвідомості людини і суспільства, активний духовний чинник, необхідний для інтегрування особистості у світ, надання життєвих орієнтирів, окреслення дійсності в уявленнях, що є основою життя, освоєння та зміни навколишнього світу, узагальнення поглядів щодо свого місця у світі та взаємин із ним.

Продовжимо дослідження характеристикою поняття «цінності» та похідного від нього терміна-прикметника «ціннісний». Категорію «цінність» вперше ввів у науковий обіг І. Кант, який стверджував, що цінності не мають об'єктивного буття, а існують лише як значущість. На його думку, тільки розумна істота має волю та здатність діяти відповідно до уявлень про закони і принципи. Якщо розум визначає волю, то вчинки цієї особи, які об'єктивно вважаються необхідними, є потрібними також і суб'єктивно. Це означає, що такі дії є результатом вибору, що базується на розумових принципах, незалежних від особистих схильностей, і визнаються практично необхідними, тобто добрими. Кант трактував добру волю як найвищу цінність [29, с. 61].

Філософський енциклопедичний словник означене поняття тлумачить так: «Цінність – термін, що позначає належне та бажане, на відміну від реального, дійсного... Ц. містять у собі спонукальний складник. Отож саме тому вони відіграють важливу роль у перетворенні реальності, що виконують роль підстави

для дії: спрямовуючи індивідуальну і колективну дії, вони забезпечують граничні (останні) підстави для дії та діяльності. Ц. відіграють провідну роль в об'єднанні індивідів для спільних, колективних дій; є важливими у забезпеченні основи для єднання людей у нації, цивілізації чи навіть людства, оскільки це передбачає наявність деяких базових спільних Ц.» [153, с. 708]. Сучасний тлумачний психологічний словник потрактовує так: «Цінність – поняття, яке використовується у філософії і соціології для позначення об'єктів, явищ, їхніх властивостей, а також абстрактних ідей, що втілюють у собі суспільні ідеали і виступають завдяки цьому як еталон належного» [153, с. 597]. В. Шапар характеризує три форми існування цінності: 1) у ролі суспільного ідеалу, виробленого суспільною свідомістю абстрактного уявлення про атрибути належного в різних сферах громадського життя; включають загальнолюдські, «вічні» (істина, краса, справедливість), і конкретно-історичні (патріархат, рівність, демократія); 2) вияв у об'єктивованій формі, ототожненій із витворами матеріальної та духовної культури або людських учинків, конкретними предметними утіленнями суспільних ціннісних ідеалів (етичні, естетичні, політичні, правові тощо.); 3) як соціальні через призму індивідуальної життєдіяльності належать до психологічної структури особистості, перетворюючись на особистісні, набуваючи значення одного з джерел мотивації її поведінки [186, с. 597].

Словник термінів і понять сучасної освіти дефініцію формулює так: «Цінності – загальноприйняті переконання стосовно цілей, до яких людина повинна прагнути. Вони складають основу моральних принципів. Різні культури можуть віддавати перевагу різним цінностям (героїзму на полі бою, аскетизму, колективізму й т. ін.)» [130, с. 188]. Важливим для нашого дослідження формування ціннісного світогляду студентів коледжів є деталізоване виокремлення цінностей естетичних як здатності будь-якого явища, насамперед творів мистецтва, щодо викликання естетичного почуття, надавання духовно інтелектуальної насолоди (втіхи), збагачення її внутрішнього світу. А також значущими є цінності моральні, пов'язані зі стійкими уявленнями про благо, як

відповіді на потреби, інтереси, наміри, цілі, плани людини (або групи людей, суспільства) [130, с. 188].

Соціальна ціннісна норма, яка є ключовим елементом ціннісної парадигми, уже тривалий час привертає увагу філософів. Доцільним буде наведення кількох визначень і інтерпретацій означеного поняття, які не завжди збігаються. Глибокий аналіз цієї теми проведено українським вченим А. Ручкою у його праці «Соціальні цінності та норми» [с. 175], котра започаткувала в українській філософії так звану «теорію ціннісно-нормативного регулювання». Основним завданням цієї теорії є виявлення як зовнішніх, так і внутрішніх механізмів стимуляції й регулювання людської діяльності, що пов'язані із впливом системи соціальних цінностей і норм на особистість [118, с. 107].

Дослідниця О. Яценко, характеризуючи ціннісно-орієнтовану освіту, стверджує суть універсальної дефініції цінностей, ототожненої з певним світоглядним принципом відповідно до форми та змісту, як загальної матриці психічних процесів свідомості, способів сприймання та оцінювання фактів реальності, концепції формування смислу та усвідомлення під час комунікації. Автор виокремлює чотири категорії цінності: категорія ідеології (цінність як основа світогляду визначає процес виокремлення важливого з поверхневого і хаотичного, формуючи ідеологічну основу самосвідомості); категорія мотивації (стосується перетворення світоглядних ідеалів і принципів у практичні аспекти людської діяльності. Цінність є рушійною силою і метою дій людини, незалежно від їх змісту); категорія уніфікації (описує процес створення єдиного стандарту для оцінки об'єктів і процесів, а також їх узгодження з певним ідеалом чи еталоном. Це розуміння цінностей, які згуртовують суспільство, формують суспільну думку і моральні принципи соціального устрою); категорія сугестії (у контексті цінності здобуває особливу роль у ліберальній економіці. У цьому випадку цінність визначається як індивідуальне моральне і емоційне задоволення від дотримання ідеалів і принципів, а також соціальне схвалення та підтримка дій і суджень, що відповідають цим цінностям) [196, с. 21–22].

Зі свого боку Н. Ткачова визначає систему сучасних цінностей як таку, що

складається з п'яти основних компонентів. По-перше, це фундаментальні та базові цінності, близькі до загальнолюдських, такі як життя, людина, суспільство, добро, природа, щастя, рівність, гуманізм, справедливість, свобода, праця, знання (істина), краса (гармонія) тощо. По-друге, національні цінності, що включають національну ідею, рідну мову, традиції та звичаї, фольклор, родинні свята, національні символи та інші елементи культурної ідентичності. По-третє, громадянські цінності, які охоплюють демократичні права й обов'язки, релігійну терпимість, толерантність до інакомислячих, повагу до культурних та національних традицій інших народів, безперервну освіту, інформаційну культуру тощо. По-четверте, сімейні цінності, що включають любов, повагу, вірність, взаємопідтримку, взаємопіклування, гармонію взаємостосунків, довіру, взаємовідповідальність, шанування предків та інші аспекти. І, нарешті, персональні цінності, такі як здатність до продуктивної діяльності, успішність, творча активність, життєвий оптимізм, конкурентоспроможність, всебічна досконалість, освіченість, морально-вольові якості (чесність, доброта, милосердя, принциповість, відповідальність, дисциплінованість, ощадливість, помірність, ініціативність, наполегливість, заповзятливість, працелюбність тощо). Крім того, важливими є цінності здоров'я, які включають здоровий спосіб життя, відсутність шкідливих звичок, особисту гігієну тощо, а також цінності дотримання правил етикету, такі як шляхетність, зовнішня привабливість, добрий смак, акуратність тощо [148, с. 82].

Аналізуючи цінності як важливий аспект формування світогляду, що є інтегративною основою діяльності як окремого індивіда, так і будь-якої соціальної групи, колективу, нації або навіть усього людства, учена О. Сухомлинська підкреслює, що в сучасних умовах вибір світоглядних позицій і цінностей лягає на плечі індивіда як суб'єкта життєдіяльності. Це стало особливо важливим на фоні формування спільних ідеологічних цінностей, таких як патріотизм і громадянськість, а також їхнього відображення в свідомості, світогляді та поведінці [141].

Аналізуючи цінність у духовній сфері особистості, учений І. Бех цінність вважає породжувальною клітинкою духовності особистості, внутрішній сенс якої

визначає її вчинкові життя. Реалізування означеного підходу можливе за осмислення концептуальної моделі Я-центрованості у вихованні та духовному розвитку особистості. Лише такі духовні цінності, як любов, вірність, справедливість і інші, вважає науковець, ведуть молодь до добродійності й самовдосконалення. Тому важливо постійно звертатися до цих надбань. Сучасна молодь повинна не просто бути активною, а проявляти неупинну енергійність. Тільки за цієї умови вони здобудуть авторитет, повагу та визнання в суспільстві. Мова йде про формування нової генерації молоді. Збагачення духовними цінностями, значущість яких є очевидною, стає ключовим імперативом для молоді. Нині важливо масштабно підходити до розвитку почуттів, думок і дій кожної особистості [10, с. 5]. «У цьому зв'язку слід використовувати психологічні орієнтири, які апелюють зростаючу особистість до свого внутрішнього світу, насичуючи його смислоціннісними імперативами. Така духовна робота розгортається на основі впровадження у виховний процес процесуальної компонентної моделі, що конкретизується в адекватних методах і технологіях» [10, с. 2].

У процесі системного аналізу джерел проблеми виявлено, що інтерпретація цінностей у міждисциплінарному дискурсі може призводити до різних результатів у межах систем цінностей. Зазвичай використовується найзагальніше поняття аксіологічного змісту, таке як «добро», як найбільша моральна цінність. Наприклад, в етиці добром вважається моральність, в естетиці – краса, у гносеології – істина, у контексті життєвих цінностей – буттєва значущість, а в політиці – індивідуальний підхід. Психологи-гуманісти піднімають життєве щастя людей на вищий рівень ієрархії цінностей. Фрейдисти вважають головною цінністю задоволення, тоді як біхевіористи – адаптацію.

Поняття загальнолюдських цінностей є складним і неоднозначним, оскільки кожна культура формує та утверджує власні аксіологічні моделі життя. Тож цінності часто є специфічними для кожної культури, світогляду, способу мислення і поведінки. Вони функціонують як відображення основних принципів конкретної культури, формуючи унікальну «карти світу» суспільства, яка визначає та

обґрунтовує складність і ієрархію соціальної організації.

Сучасна світова психолого-педагогічна думка репрезентує різноманітні підходи до аналізу цінностей. Концептуально в педагогічній літературі виділяється взаємодія між трьома компонентами, а саме: соціальними контрактами, критичною сумлінністю і лідерством як життєво важливими у формуванні результатів і процесі трансформаційних адаптацій. Ці психологічні стани підкріплені нематеріальними активами, такими як культура, цінності та світогляд, які впливають на прийняття рішень і пріоритетні дії. О. Омолара стверджує, що в критичні моменти трансформаційних адаптацій відбувається відхід від традиційного світогляду, цінностей і культурних норм постмодерного світогляду. Під час переломних подій, зміни культурних норм, вплив світогляду особистості та її пріоритетних цінностей на психологічні процеси, що формують адаптаційні результати, надзвичайно потужний... Консервативні цінності конформності, прийняття ситуації, покори й соціального порядку обмежують можливість розвитку критичної свідомості, щоб кинути виклик соціальному договору й авторитаризму [281, с. 19]. Кінцева мета людської поведінки описується як виживання та адаптація кожного організму до життєвого досвіду, що постійно змінюється. У цей момент в історії людства виживання та адаптація виду більше залежать від нашої здатності відновити мир в усіх уми та розвивати глибоку й тривалу емпатію, ніж будь-що інше [255].

Д. Джуста представлено модель передачі цінностей між поколіннями та спільнотами, а також ефект, який має різна освіта й інтеграція на добробут громад, а також на культурну інтеграцію. Ми охарактеризували альтернативні стаціонарні стани та, використовуючи моделювання, порівняли освітні та соціально-економічні результати в різних сценаріях породжені різною відносною важливістю, яку батьки приписують своїм традиційним цінностям і майбутніх доходів своїх дітей, а також інше шкільні норми. Аналіз досліджував як динаміку процесу формування вартості регулювання і усталеність процесу. Це можливо для стійкого стану з відокремленням виникати. У такому випадку громада надає такого значення цінностей, які її члени вважають за краще не займатися освітою, щоб запобігти будь-якій зміні традиційних цінностей. Громада по суті самоізолюється від

приймаюче суспільство. Цей стабільний стан виникає лише за сильних припущень. Якщо є розпорошення цінностей у суспільстві, то деякі можуть обрати освіту з двох різних мотивів. Ті, хто має цінності, далекі від суспільних, і навіть далі від суспільства, оберуть освіту, щоб просувати цінності своїх дітей ближче до суспільних цінностей. І навпаки, це зроблять ті, чиї цінності найближчі до суспільства бути більше стурбованим збільшенням доходу дітей, ніж змінами у значеннях. Якщо всі члени громади обирають освіту, то всі стійкі держави повинні залучати цінності спільноти, стаючи рівними цінностям суспільства. Цього можна досягти шляхом асиміляції або конвергенції. Наше моделювання демонструє, що цінності спільноти пристосовуються і врешті-решт наближаються до суспільних цінностей, лише якщо сегрегація є відносно низькою і t між учнями та шкільними нормами є відносно високим. Модель є обов'язково простий порівняно зі складною реальністю спільнот меншин, але це дозволяє різні еволюції індивідуальних цінностей та їх вплив на ширше результати для громади та показує, чому соціальна інтеграція не завжди досягається [218, с. 16]

У людському суспільстві відбувається еволюція ролі основних інституцій, які формують, відтворюють і трансформують індивідуальні, а також колективні ідентичності й цінності з акцентуванням на протиставленні держави ринковим силам через освітні системи. Це супроводжується обговоренням різноманітного тиску держави на здійснення соціального контролю над процесами формування особистості й цінностей. Аналіз показує, що ці дії сприяли звуженню ролі освіти, яка може мати як позитивні, так і негативні наслідки для ідентичності та процесів формування цінностей. Освіта має важливий вплив на положення громадян у будь-якій пануючій ієрархії суспільних відносин. Тиск держави в цьому випадку нівелює структуру й розподіл різних видів капіталу (наприклад, людського, ідентичності, культурного, соціального, економічного), структурує соціальний світ і, отже, відносини влади. Країни в їхніх різноманітних формах взаємодіють як на індивідуальному, так і на колективному рівнях для здійснення відтворення або трансформації домінуючих соціально-культурних і соціально-політичних інститутів [205]. Центральним у цих процесах є освіта, у якій вона зумовлена

іншими домінантними соціокультурними/ політичними інститутами (наприклад, церквою, державою, громадянським суспільством та ринком) та безпосередньо впливає на розширення можливостей індивідів і колективів різними способами. Освіта також має вплив на позиціонування індивідів в ієрархії соціальних відносин через кваліфікацію системи. Саме в цьому сенсі освіта обмежена своєю роллю трансформувати владні відносини, вбудовані в панівну соціокультурну і соціально-політичні інститути й інтереси. Отже, роль освіти в збалансуванні відтворення та трансформація владних відносин на користь вузьких або ширших інтересів є а визначальний елемент, що впливає на індивідуальні та колективні диспозиції, включаючи ідентичності та значення. Тому можна було б додати додаткові категорії до соціально-політичного погляду на навчання бути, включно з позбавленими повноважень або незаангажованими акторами та тими, хто підкоряється або чинить опір встановленим суспільній ієрархії [221, с. 3]

Згідно із С. Раєффом, Р. Грінфілдом та В. Кіросом [289], цінність відноситься до характеристик, атрибутів і якостей, які індивід або група людей вважають бажаними або вартими уваги. Вони є фундаментальними переконаннями, які дають людям відчуття добра і зла або правильного і неправильного. У той час як дві групи або особи можуть поділяти набір подібних цінностей, вони по-різному ставлять ці цінності в пріоритет [289]. Таким чином, дві групи або особи мають дві різні системи цінностей, незважаючи на те, що вони мають багато схожих цінностей. Незалежно від кількості спільних цінностей, які мають люди, А. Сміт та Е. Г'юм [301] стверджують, що через відмінність систем цінностей такі групи чи особи все одно не погодяться щодо неправильності чи правильності певних дій як у конкретних, так і в ідеальних ситуаціях.

Відповідно до В. Берлесона та С. Мортенсона [209] цінності, яких дотримуються окремі особи або групи, поділяються на дві основні категорії: етичні та ідеологічні. Етичні цінності розрізняють моральні та аморальні вчинки, правильне й неправильне, добро й зло. На суспільному рівні цінності часто складають основу того, що заборонено і дозволено. Етичні цінності включають такі чесноти, як чесність, відповідальність, самовладання та відкритість, серед

інших. Ідеологічні цінності зосереджені на соціальній, економічній, політичній та релігійній моралі. У принципі, ідеологічні цінності повинні виходити з особливостей етичних цінностей та їх пріоритетності. Свобода, рівність, щастя, мир у всьому світі та соціальна повага є одними з прикладів ідеологічних цінностей.

Системи цінностей, на думку А. Сміта та Е. Г'юма [301], можуть бути особистими, громадськими або суспільними. Особа вірить у власні системи цінностей і застосовні лише до них. З іншого боку, суспільна чи комунальна система цінностей описується та застосовується до суспільства чи спільноти. У більшості культур колективні системи цінностей можуть бути забезпечені через закон або можуть бути правовими кодексами. Системи цінностей також можуть бути внутрішньо узгодженими. Тут ідеологічні цінності логічно впливають із природних результатів особливостей фундаментальних етичних цінностей, при цьому цінності є постійними. Однак А. Сміт та Е. Г'юм стверджують, що системи цінностей не завжди послідовні. Крім того, системи цінностей можуть бути ідеалізованими або усвідомленими. Ідеалізовані – це репрезентація ціннісних пріоритетів групи чи індивіда. На відміну від цього, реалізовані виявляються в діях і рішеннях групи осіб. Ідеалізовані системи цінностей є абсолютними; тобто вони кодифіковані як суворий набір поведінки або приписів, тоді як реалізовані містять обмежені винятки, тобто правила, які використовуються для вирішення суперечок між цінностями в практичних обставинах. Системи цінностей, як правило, є еволюційними; отже, система цінностей, яка є домінуючою в суспільстві, залежить від наявних викликів, з якими стикається певна культура.

Та все ж глобальні трансформації та концепція сталого розвитку, як стверджують П. Бургер, К.-Г. Даубб і Й. Шеррерб, актуалізують тезу про те, що «оцінки сталого розвитку дають інформацію для суспільних агентів. Вони мають функціонувати як керуючі інструменти для прийняття рішень. Однак вони зможуть виконати це завдання, лише якщо вони будуть адаптовані до простору дій відповідних зацікавлених сторін. Іншими словами, оцінка сталого розвитку не тільки стикається з труднощами щодо критеріїв оцінки – який тип цінностей слід

враховувати, – але також має бути скоригованою відповідно до того, яке власне зацікавлені сторони можуть прийняти рішення. Отже, агенти, структури, простори дій, культурні рамки та особливо цінності потрапляють у сферу діяльності не лише для аналізу засобів досягнення більш стійких суспільств, а й у межах створення інструментів та методів оцінки сталості» [208, с. 1].

Досягнення досконалості особистості, розвиток доброти і краси, справедливості та істини, які є основами народної та написаної культури, літератури і мистецтва, завжди ґрунтуються на принципах конструктивної фізичної, розумової та духовної праці [214]. Освіта справді є критично важливою стратегією інтеграції молодого покоління в соціокультурну спільноту. Проте освіта не зводиться до сліпого наслідування усталених зразків знань, поведінки чи оцінки навколишньої дійсності. Як у процесі викладання, так і в процесі здобуття освіти, вона є актом творчої самореалізації індивіда. Основними аспектами цього творчого процесу є свобода волі та соціальна відповідальність [304].

Сучасний глобалізований світ, який стрімко розвивається завдяки новітнім технологіям, усе більше акцентує увагу на економічній і соціальній цінності закладів освіти. Нинішнє суспільство загалом стикається з кризою довіри, що також відображається у ставленні до закладів освіти з боку абітурієнтів, їхніх батьків, потенційних працевластувачів та широкої громадськості [271].

Світові рейтинги сучасних закладів освіти формуються на основі критеріїв якості освіти, рівня наукових досліджень, успішності випускників на ринку праці, а також показників міжнародної взаємодії. Однак ці критерії в основному відображають економічні аспекти суспільного життя і не надають достатньо інформації про соціальну місію закладів освіти, зокрема їхній виховний потенціал, спрямований на формування ціннісного світогляду студентів [302]. Поява, формування й розвиток цінностей в освітньому середовищі закладу освіти характеризує механізми їхнього сприйняття й засвоєння індивідами та соціалізації індивідуалізованих смислів та сутностей [231].

Прийняття в суспільстві епістемологічних, етичних та естетичних принципів в освітньому процесі передбачає ідентифікацію, перевірку, осмислення

та апробацію в реальних життєвих ситуаціях. Вимоги ціннісно орієнтованої освіти стосуються не тільки виховання здобувачів освіти, але й розвитку креативності й критичного мислення. Прагматичний підхід, орієнтований на економічну ефективність, відображає пріоритет технократичних моделей взаємодії освіти і науки із суспільством у сучасному закладі освіти [198].

Світові дискусії щодо змісту цінностей, котрі підлягають закріпленню і ретрансляції освітою, виникають навколо помилкового прагнення відособити реальні явища від індивідуального оцінювання [233].

Роль цінностей в освіті виходить за межі просто змісту та якості навчання. Позитивні й підтримувальні стосунки, атмосфера згуртованості і довіри сприяють розвиткові творчих і пізнавальних здібностей здобувачів освіти, мотивують їх до досягнення кращих результатів у навчанні. Це формує прагнення до «інтелектуальної глибини», «саморефлексії» та «комунікативної компетентності» [264]. Ціннісне перетворення особистості, кардинальна зміна принципів, поглядів і переконань здійсненні під час процесу, пов'язаного з інтеріоризацією та визнанням та засвоєнням нових цінностей [287].

Отже, аналіз наявних психолого-педагогічних досліджень уможливорює висновок про наявність створених науковцями необхідних теоретичних основ для проведення подальших досліджень щодо формування ціннісного світогляду студентів. Зважаючи на сформоване робоче поняття *«ціннісний світогляд студентів коледжів»*, який розуміємо як *шар світогляду, що спирається на усвідомлені особою цінності та зумовлює усвідомлений ціннісно орієнтований вибір і поведінку людини*, можемо розвинути його у визначенні **«ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв»**, у якому усвідомленою цінністю постає саме мистецтво, у межах якого відбувається професійне самовизначення студентів. Специфіка ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв зумовлена їхнім залученням до художньо-творчої діяльності, набуттям естетичного досвіду та засвоєнням культурних і мистецьких цінностей. Він виявляється у здатності осмислювати й оцінювати явища дійсності крізь призму моральних, естетичних, культурних і професійних цінностей, визначати власне

ставлення до мистецтва та його суспільної ролі, а також реалізовувати ці ціннісні орієнтації у творчій, навчальній і соціальній діяльності.

Формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв розуміємо як цілеспрямований, динамічний процес становлення системи цінностей особистості, зумовлений специфікою мистецької освіти й художньо-творчої діяльності. Його особливість полягає в тому, що засвоєння моральних, культурних, соціальних і професійних цінностей відбувається через емоційно-ціннісне сприймання мистецтва, художнє пізнання дійсності, творчу самореалізацію, інтерпретацію мистецьких творів і набуття власного художньо-естетичного досвіду. У процесі навчання студенти не лише засвоюють суспільно значущі цінності, а й осмислюють їх через мистецьку діяльність, формуючи власне ставлення до людини, культури, краси, добра, творчості та суспільної ролі мистецтва. Результатом цього процесу є становлення ціннісного світогляду особистості майбутнього фахівця мистецької сфери, здатної виявляти сформовані ціннісні позиції у творчій, професійній та соціокультурній діяльності.

Проаналізуємо ключові аспекти формування ціннісного світогляду студентів коледжів. Одна з головних площин — це вплив навчально-педагогічного середовища та освітнього процесу. Коледжі є місцем, де студенти не лише здобувають професійні знання, а й проходять через інтенсивний процес соціалізації, що включає в себе формування соціальних навичок, цінностей і установок. Педагогічні стратегії, спрямовані на формування ціннісного світогляду, повинні враховувати різноманітність інтересів і переконань студентів, їхній соціокультурний контекст і особистісні особливості.

Наступним ключовим підходом у формуванні ціннісного світогляду є інтеграція ціннісних орієнтацій в освітній процес. Це передбачає не лише викладання предметів, що стосуються етики, філософії чи соціології, а й впровадження ціннісних аспектів у навчальні дисципліни, що здаються технічними або спеціалізованими. Наприклад, у навчанні таких дисциплін, як математика чи інформатика, можна включати елементи обговорення етичних аспектів застосування знань і технологій, що сприяє розвитку критичного

мислення й відповідального ставлення до професійної діяльності.

Психологічні аспекти також відіграють важливу роль у формуванні ціннісного світогляду. Молоді люди часто стикаються з конфліктами між особистими переконаннями й соціальними вимогами, що може призводити до внутрішньої напруги і стресу. Тому важливо створювати підтримувальне середовище, яке сприяє розвитку саморегуляції, самосвідомості і соціальної адаптації. Психологічні консультації, групові тренінги та коучинг можуть бути ефективними інструментами для допомоги студентам у цьому процесі.

Також слід звернути увагу на роль соціального середовища коледжу. Взаємодія з однолітками, участь у студентських організаціях, волонтерські проекти та інші форми соціальної активності можуть суттєво вплинути на формування ціннісного світогляду. Важливо, щоб студентам надавали можливості для розвитку власних ініціатив, реалізації творчих ідей та участі в соціально значимих проєктах, які сприяють формуванню соціальної відповідальності та громадянської активності.

Не менш важливою є роль родини у формуванні ціннісного світогляду студентів. Підтримка і вплив батьків можуть суттєво визначити напрями розвитку ціннісних орієнтацій молоді. Тому важливо, щоб сімейне виховання було спрямоване на підтримку і розвиток особистісних цінностей, критичного мислення і моральної зрілості.

Таким чином, вирішення проблеми формування ціннісного світогляду студентів коледжів вимагає скоординованих зусиль з боку педагогів, психологів, батьків і самих студентів. Лише через злагоджену взаємодію цих компонентів можна забезпечити ефективний розвиток ціннісних орієнтацій молоді, що є основою для її успішної соціалізації та майбутнього професійного становлення.

1.2. Зміст і структура ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв.

Роботи щодо аналізу підготовки фахівців у коледжах нечисленні. У нашому дослідженні означені наукові пошуки репрезентовані працями на теми: підготовка фахівців у коледжах: сучасні виміри та перспективи М. Братко [19], аналіз

проблем і рішень у коледжському фізичному вихованні – коментар до «Дослідження інноваційних концепцій та практичного викладання фізичної освіти в коледжі» Тан Лі [144], формування професійного іміджу в майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти У Юсюань [189], формування політичної культури студентів коледжу у процесі культурологічної підготовки В. Чепурної [170].

Узагальнення цих досліджень засвідчує, що сучасна підготовка студентів коледжів розглядається не лише як процес набуття професійних компетентностей, а й у ролі простору їхнього особистісного, соціокультурного й ціннісного становлення. Водночас специфіка формування ціннісного світогляду студентів саме коледжів мистецтв у наукових працях представлена недостатньо, що актуалізує необхідність окремого аналізу мистецько-освітнього середовища та його потенціалу у ціннісному розвитку особистості.

З огляду на сказане актуалізується такий різновид світогляду, як мистецький. Філософський енциклопедичний словник стверджує, що «мистецький світогляд ґрунтується на художніх образах та витворах мистецтва, матеріальних та духовних цінностях, задовольняючих естетичні потреби людини і суспільства відповідно до смаків, переконань, ідеалів» [153, с. 570].

Інтеграції мистецтва й культури в освіті присвячено низку закордонних досліджень, зокрема Е. Анттіла та Р. Мартін [200], П. Дьюї [223], Дж. Гарріс [235], Дж. Гайлбрун та К. Грей [239], К. Макрідіс та С. Парассідіс [266], Л. Танггаард [304].

На думку Олу-Оджо Байоде [280], у швидкозмінному ландшафті 21 ст., взаємодія між мистецтвом, культурою та освітою має виникнути як вирішальний фактор у формуванні майбутнього суспільства в усьому світі. Дослідження ролі мистецтва й культури в освітньому процесі засвідчують їхній значний потенціал у формуванні ціннісного світогляду особистості, розвитку естетичної культури, здатності до осмислення культурної спадщини та утвердження ціннісного ставлення до мистецьких і культурних надбань. Освіта служить основним каналом передавання культурних цінностей, спадщини й мистецького вираження через

покоління. За умови інтеграції мистецтва й культури в освітні програми заклади освіти можуть створювати для студентів змістовне та різноманітне освітнє середовище, у якому забезпечується осмислення людської творчості, культурно-історичного досвіду та суспільних цінностей. Залучення до різних видів мистецтва, зокрема образотворчого, музичного, хореографічного, театрального, літературного, кіномистецтва, а також сучасних екранних і цифрових мистецьких практик, сприяє розвитку творчого потенціалу, емоційної чутливості та емпатії, критичного мислення, естетичного сприймання й здатності інтерпретувати різноманітні культурні явища. Водночас систематичне включення мистецького й культурного компонентів до освітнього процесу створює умови для усвідомлення культурного різноманіття, формування поваги до культурної самобутності різних спільнот та утвердження принципів інклюзивності й міжкультурного діалогу. Оскільки суспільства стають усе більшими полікультурними, освітні заклади повинні охоплювати та враховувати різноманітне культурне походження студентів. Створюючи середовище, яке цінує й поважає різні культурні традиції, освіта може породжувати почуття причетності, сприяти міжкультурному діалогові та боротися зі стереотипами й упередженнями. Сучасна освіта 21 ст. виходить за межі традиційної та охоплює нові медіа, цифрові технології і віртуальний світ, що постійно розширюється. Здобувачі освіти мають бути «озброєні» необхідними навичками, щоб орієнтуватися в них, розвиватися завдяки їм та інноваційно взаємодіяти з мистецтвом і культурою. Інтеграція цифрової грамотності, медіаграмотності та критичного аналізу онлайн-контенту в освіті може надати здобувачам освіти можливість стати активними учасниками і творців цифрового мистецтва, заохочуючи їх до критичного ставлення оцінити його вплив на суспільство [280].

Тож у XXI ст. освіта є важливим чинником формування поваги до мистецтва й культури, забезпечуючи результати, що виходять за межі засвоєння традиційного навчального змісту. У контексті нашого дослідження особливого значення набуває роль мистецьких коледжів у формуванні ціннісного світогляду студентів. Узагальнення результатів дослідження Олу-Оджо Байоде [280] дає змогу

виокремити такі основні напрями впливу мистецької та культурної освіти.

1. Збереження й популяризація культурної спадщини. Освіта відіграє важливу роль у збереженні й передаванні культурної спадщини, яка визначає самобутність суспільств. Інтеграція мистецького і культурологічного змісту в освітні програми сприяє ознайомленню здобувачів освіти з історичними, соціальними та мистецькими особливостями різних культур, розумінню значення мистецьких форм, традицій і культурних практик. Для студентів мистецьких коледжів це створює передумови для усвідомлення власної культурної спадщини й відповідального ставлення до її збереження й розвитку.

2. Розвиток креативності й критичного мислення. Мистецька освіта створює умови для розвитку уяви, творчого мислення та інноваційності. Залучення до різних видів мистецької діяльності дає змогу студентам експериментувати з формами самовираження, аналізувати й оцінювати художні ідеї та інтерпретації. Така діяльність сприяє одночасному розвитку творчого й критичного мислення, а також формуванню здатності знаходити нестандартні способи розв'язання проблем.

3. Формування культурного розуміння й емпатії. Мистецька й культурна освіта сприяє пізнанню різноманіття людського досвіду через ознайомлення з мистецькими традиціями, звичаями й культурними перспективами різних спільнот. Це розвиває емпатію, толерантність і повагу до культурної самобутності, сприяє подоланню стереотипів та формуванню готовності до міжкультурного діалогу.

4. Міждисциплінарна інтеграція мистецтва. Мистецтво має значний міждисциплінарний потенціал, оскільки його вивчення може поєднуватися з культурологічним, історичним, соціальним, гуманітарним і професійно орієнтованим змістом. Така інтеграція сприяє комплексному осмисленню культурних явищ, розвитку здатності встановлювати зв'язки між різними видами знань і застосовувати різні способи інтерпретації складних проблем.

5. Особистісний і соціальний розвиток. Мистецька освіта створює можливості для самовираження, усвідомлення власних емоцій і розвитку впевненості у власних здібностях. Участь у творчій та колективній діяльності

сприяє формуванню комунікативних умінь, здатності до співпраці й ефективної взаємодії, розвитку почуття належності до спільноти. Для студентів мистецьких коледжів це має особливе значення, оскільки професійна мистецька підготовка поєднується з розвитком творчої самостійності, культурної комунікації та усвідомленням власної ролі у збереженні й розвитку мистецтва та культури.

Отже, роль мистецької й культурної освіти є багатогранною: вона охоплює збереження культурної спадщини, розвиток творчого та критичного мислення, формування емпатії й толерантності, міждисциплінарну взаємодію та особистісно-соціальний розвиток. Для студентів мистецьких коледжів зазначені напрями безпосередньо пов'язані з формуванням ціннісного світогляду, оскільки сприяють усвідомленню значення мистецтва й культури, розвитку ціннісного ставлення до культурної спадщини та формуванню готовності до її збереження й творчого переосмислення.

Сучасна освіта відіграє важливу роль у забезпеченні наступності мистецьких і культурних цінностей та створенні умов для їх осмислення наступними поколіннями. Мистецтво зі свого боку є важливою складовою освітнього процесу, оскільки сприяє культурному взаєморозумінню, самовираженню, розвитку творчого потенціалу та особистісному становленню. Його значення в освіті можна досліджувати в різних вимірах, деталізуємо їх.

1. Відображення людської культури та культурної спадщини. Мистецтво є важливим засобом осмислення культурної спадщини, оскільки відображає історичний досвід, традиції, цінності та способи самовираження різних спільнот. Через мистецькі твори людина отримує можливість пізнавати особливості культурного досвіду, аналізувати способи його представлення та інтерпретувати значення художніх образів і символів. Водночас, як наголошується в матеріалах ЮНЕСКО [271], такі види мистецтва, як музика, танець, театр та нові мистецькі практики, мають різне культурне значення, тому їхня класифікація не може бути абсолютно універсальною та незмінною.

2. Розвиток творчості й інноваційного мислення. Олу-Оджо [280], спираючись, зокрема, на праці О. Маккарті, Б. Закарес та П. Райт, розглядає

мистецтво як важливий чинник розвитку творчості, уяви та здатності до пошуку нестандартних рішень. Мистецька діяльність створює умови для експериментування, генерування нових ідей та їх практичного втілення. У цьому контексті уява забезпечує здатність створювати нові образи й можливості, креативність – застосовувати їх у процесі творчої діяльності, а інноваційність – упроваджувати та вдосконалювати нові рішення з урахуванням їхньої доцільності [271].

3. Розвиток уяви та емоційного інтелекту. Мистецтво створює сприятливі умови для розвитку уяви та емоційної чутливості особистості. М. Грін, зокрема, зазначає, що мистецька діяльність активізує творчий потенціал людини та розширює можливості для індивідуального осмислення досвіду. Сприйняття й інтерпретація мистецьких творів також сприяють усвідомленню власних емоцій і розумінню емоційного досвіду інших людей, що має значення для розвитку емпатії та міжособистісної комунікації [232].

4. Розвиток індивідуальної й колективної ініціативи. Мистецька діяльність забезпечує можливості для формування індивідуального творчого висловлювання та водночас розвитку здатності до колективної взаємодії. Виконання індивідуальних і групових мистецьких завдань сприяє розвитку впевненості у власних творчих можливостях, уміння презентувати власні ідеї, слухати інших та узгоджувати індивідуальні позиції зі спільними цілями.

5. Сприяння інтелектуальному, емоційному та особистісному розвитку. Інтеграція мистецтва й культурних практик в освітній процес сприяє комплексному розвитку особистості. Інтелектуальний компонент виявляється у розвитку критичного мислення, здатності аналізувати та інтерпретувати мистецькі явища; емоційний – у можливості осмислювати власні переживання та розуміти емоційний досвід інших; особистісний – у розвитку самовираження, творчої самостійності та впевненості у власних можливостях [232].

6. Інтеграція мистецтва з іншими освітніми галузями. Мистецтво має значний міждисциплінарний потенціал і може взаємодіяти з різними галузями знань. А. Бамфорд [202] наводить приклади використання мистецьких засобів у поєднанні

з математикою, історією, культурологією та іншими навчальними дисциплінами. Такі взаємозв'язки дають змогу розглядати навчальний матеріал через різні способи пізнання та сприяють його комплексному осмисленню. У підготовці студентів мистецьких коледжів міждисциплінарна інтеграція може забезпечувати взаємозв'язок професійно-мистецького, культурологічного, історичного та соціального компонентів освіти.

Тож мистецтво в освіті виконує культурно-репрезентативну, творчорозвивальну, емоційно-ціннісну, комунікативну та міждисциплінарну функції. Застосування цих положень до підготовки студентів мистецьких коледжів дає підстави розглядати мистецтво не лише як предмет професійного опанування, а і як важливий засіб формування ціннісного ставлення до культури, розвитку творчої самостійності, культурної ідентичності, емпатії та готовності до міжкультурної взаємодії.

Ціннісний світогляд студентів коледжів мистецтв має складну багаторівневу структуру, а саме: включає кілька ключових компонентів: цінності естетичні, моральні, соціокультурні.

Естетичні цінності є центральним елементом світогляду студентів мистецьких спеціальностей, оскільки вони безпосередньо впливають на їхнє сприйняття світу та художні вподобання. Ці цінності формуються під впливом культурного середовища, навчальної програми, особистого художнього досвіду та взаємодії з мистецькими традиціями. Естетичні цінності визначаються не лише особистими уподобаннями, але й соціальними і культурними нормами, які студент інтерналізує у процесі навчання. Для студентів мистецьких коледжів важливим є не лише розвиток естетичної чутливості, а й поступове формування здатності усвідомлювати значення мистецтва та його вплив на особистісне становлення. У цьому контексті особливої уваги заслуговує концепція естетичної освіти Дж. Дьюї [222], відповідно до якої естетичний досвід є важливим чинником особистісного розвитку та формування ідентичності. Залучення до мистецької діяльності та переживання естетичного досвіду створюють умови для осмислення студентами власних уподобань, емоційних реакцій, ціннісних орієнтацій і ставлення до

мистецтва.

Морально-етичні цінності є важливою складовою ціннісного світогляду особистості та формуються у процесі соціалізації, міжособистісної взаємодії й освітнього досвіду. Вони охоплюють уявлення про справедливість, чесність, відповідальність, взаємоповагу та інші моральні орієнтири, які поступово набувають особистісного значення. Праці швейцарського психолога Ж. Піаже [285], присвячені моральному розвитку, дають підстави розглядати моральні уявлення як такі, що розвиваються в процесі взаємодії особистості із соціальним середовищем та поступового осмислення власного досвіду. Тому в студентському віці доцільніше говорити не про остаточно сформовані моральні переконання, а про процес становлення моральних уявлень, оцінок і ціннісних орієнтацій. У мистецькій освіті цей процес може відбуватися під час осмислення змісту художніх творів, авторської позиції, культурного контексту мистецьких явищ, а також питань відповідальності митця перед іншими людьми та суспільством.

Соціокультурні цінності охоплюють уявлення, норми й орієнтації, що формуються під впливом соціального та культурного середовища. Для студентів мистецьких коледжів їхнє значення зумовлене тим, що мистецька діяльність безпосередньо пов'язана з культурним контекстом, у якому створюються, сприймаються та інтерпретуються художні твори. Дослідження британського культуролога С. Голла [234] акцентують взаємозв'язок культури, ідентичності та соціального контексту, що дає підстави розглядати становлення світогляду майбутніх митців як процес, на який впливають культурні норми, соціальні взаємодії, колективні уявлення та особистий досвід. Відтак мистецька освіта створює умови для поступового усвідомлення студентами культурного розмаїття, власної культурної належності та соціального значення мистецької діяльності.

Як зазначалося нами раніше, *формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв* є складним процесом, який потребує інтеграції різних психолого-педагогічних підходів. Важливим завданням педагогів є створення умов, що сприяють розвитку самостійного мислення, емоційної зрілості та відповідальності за власний вибір. Одним із ключових аспектів формування

ціннісного світогляду є розвиток критичного мислення студентів. Критичне мислення дозволяє студентам оцінювати різні точки зору, аналізувати їх і робити усвідомлений вибір на користь певних цінностей. Це особливо важливо в мистецькій освіті, де молоді люди постійно стикаються з необхідністю інтерпретації та оцінки художніх творів, стилів і напрямків.

Філософ і педагог М. Ліпман [262], який зробив значний внесок у розвиток концепції критичного мислення, підкреслював важливість цієї навички для формування автономного і відповідального громадянина. Він зазначав, що критичне мислення є основою для розуміння і формування цінностей, оскільки воно дозволяє студентам не просто слідувати зовнішнім впливам, а й свідомо формувати власні переконання. Тож в освітньому процесі важливо застосовувати методи, що стимулюють розвиток критичного мислення, такі як аналіз текстів, дискусії, дебати та проектна робота. Наприклад, вивчення творів класичного й сучасного мистецтва може бути доповнено критичним обговоренням їхнього змісту, художніх засобів, авторської позиції, порушених у них морально-етичних проблем та естетичної цінності.

Емоції та почуття відіграють важливу роль у формуванні ціннісного світогляду, оскільки саме через емоційне переживання людина надає особистісного значення певним явищам, подіям і цінностям. Такі емоційні реакції, як співчуття, захоплення, обурення або сум, можуть спонукати студентів до глибшого осмислення моральних та естетичних питань, пов'язаних зі змістом і сприйманням мистецтва. Д. Гоулман [233] у концепції емоційного інтелекту акцентує значення здатності людини розпізнавати, розуміти та регулювати власні емоції, а також усвідомлювати емоційні стани інших людей. У контексті мистецької освіти розвиток таких здібностей може сприяти формуванню емпатії, саморегуляції, рефлексії та конструктивної міжособистісної взаємодії, які є важливими передумовами ціннісного становлення особистості. В освітньому процесі це може реалізовуватися через обговорення емоційного впливу мистецьких творів, аналіз власних емоційних реакцій на художні образи, їхнє зіставлення з авторським задумом і культурним контекстом, а також через

створення умов для творчого вираження та осмислення емоційного досвіду. Такий підхід сприяє поєднанню емоційного переживання мистецтва з його свідомим осмисленням і поступовим формуванням особистісного ставлення до мистецьких та культурних цінностей.

Соціальна відповідальність є важливим аспектом ціннісного світогляду, особливо для студентів мистецьких спеціальностей, чия діяльність може мати значний вплив на суспільство. Виховання соціальної відповідальності включає розвиток усвідомлення ролі мистецтва в суспільстві, розуміння етичних аспектів творчої діяльності та формування готовності брати участь у соціально значущих проєктах. Проблема формування громадянської свідомості, соціальної відповідальності та активної позиції особистості посідає важливе місце в педагогічних і соціально-філософських дослідженнях. Зокрема, у працях бразильського педагога П. Фрейре [227] освіта розглядається не лише як процес передавання знань, а і як простір розвитку критичного усвідомлення людиною себе, суспільства та власної здатності взаємодіяти з ним. Такий підхід дає підстави розглядати громадянський компонент як важливу складову ціннісного світогляду студентської молоді.

У мистецьких коледжах створення умов для такого становлення може передбачати залучення студентів до соціально орієнтованих мистецьких проєктів, громадських і культурних ініціатив, обговорення суспільно значущої проблематики у змісті мистецьких творів, а також рефлексію щодо соціального значення власної творчої діяльності. Водночас сама участь у таких формах діяльності не гарантує формування позитивної громадянської позиції, тому їхній виховний потенціал залежить від змісту, педагогічного супроводу, характеру взаємодії та можливості студентів критично осмислювати власний досвід. Важливим результатом має бути не формальне залучення до громадської активності, а поступове формування відповідального ставлення до суспільних проблем, готовності до конструктивного діалогу та усвідомлення можливостей мистецтва як засобу соціальної комунікації.

На підставі здійсненого аналізу наукових підходів до структури світогляду, ціннісних орієнтацій та особливостей мистецької освіти вважаємо доцільним

визначати структуру ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв через взаємопов'язані мотиваційний, емоційний і когнітивно-поведінковий компоненти. Така компонентна побудова дає змогу відобразити послідовність і взаємозумовленість основних механізмів ціннісного становлення особистості: від емоційного сприймання та внутрішньої мотивації – через усвідомлення й осмислення цінностей – до їхнього практичного виявлення у ставленнях, виборах і діяльності.

Мотиваційний компонент характеризує внутрішні спонукання, потреби, інтереси та прагнення, які визначають спрямованість особистості на певні види діяльності та способи самореалізації. Для студентів коледжів мистецтв він може виявлятися у прагненні до творчого самовираження, професійного вдосконалення, пізнання мистецтва й культури, участі у творчій взаємодії та реалізації власного творчого потенціалу. Водночас цінності не слід ототожнювати з мотивами: цінності визначають особистісну значущість певних явищ і способів діяльності, тоді як мотиви спонукують особистість діяти відповідно до цієї значущості.

У цьому контексті положення К. Робінсона [292] щодо значення творчості для розвитку особистості дають підстави розглядати творчу діяльність як важливе середовище розвитку навчальної та професійної мотивації. Для студентів мистецьких спеціальностей можливість творчого самовираження, вибору способів реалізації задуму та поступового вдосконалення професійних умінь може посилювати внутрішню мотивацію до навчання й саморозвитку. Водночас сама наявність творчої діяльності не гарантує сформованості ціннісного світогляду, а створює умови для його поступового становлення.

Емоційний компонент охоплює емоції, почуття та переживання, що виникають у процесі сприймання, осмислення й оцінювання мистецьких і культурних явищ. Емоції доцільно розглядати як безпосередні реакції особистості на значущі події або стимули; почуття як більш стійкі емоційні ставлення до певних об'єктів чи явищ; переживання в ролі суб'єктивно значущого процесу емоційного проживання власного досвіду. У мистецькій освіті цей компонент може виявлятися через емоційний відгук на художній твір, співпереживання його

образам і проблематиці, переживання естетичної цінності, а також емоційне ставлення до культурної спадщини та різноманіття культурних проявів.

Положення А. Маслоу [269] про значення естетичного досвіду для особистісного розвитку дають підстави розглядати переживання краси, гармонії та інших естетичних явищ як важливий аспект розвитку особистості. У контексті ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів емоційний досвід має значення передусім тому, що надає мистецьким і культурним явищам особистісної значущості та може створювати передумови для їх подальшого осмислення й оцінювання. Водночас емоційна реакція сама по собі не свідчить про сформованість ціннісного світогляду, а є одним із чинників його становлення.

Когнітивно-поведінковий компонент поєднує пізнавальне осмислення ціннісно значущих явищ із практичним виявленням відповідних орієнтирів у діяльності та поведінці. Таке поєднання зумовлене тим, що в межах нашого дослідження важливо простежити не лише те, що студент знає та як оцінює, а й те, як усвідомлені ціннісні орієнтири виявляються у його реальних виборах, ставленнях і способах взаємодії. Когнітивна складова цього компонента охоплює знання та уявлення про мистецтво, культуру, морально-етичні норми, естетичні категорії й соціокультурні явища, а також здатність їх аналізувати, порівнювати, інтерпретувати й аргументовано оцінювати. Особливого значення набуває розвиток критичного мислення, який потребує цілеспрямованого педагогічного формування через проблемні запитання, аналіз і порівняння різних інтерпретацій мистецьких творів, аргументацію власної позиції та рефлексію. У цьому аспекті положення Т. Адорно [197] про критичний потенціал мистецтва дають підстави розглядати мистецький твір не лише як об'єкт естетичного сприймання, а і як предмет осмислення соціальних, моральних та культурних проблем. Водночас знання, усвідомлення та переконання не є тотожними: знання становлять інформаційну основу пізнання, усвідомлення передбачає розуміння значення певного явища, а переконання є результатом його більш стійкого особистісного прийняття.

Поведінкова складова когнітивно-поведінкового компонента характеризує не

рівень професійної майстерності студента, а те, як його ціннісні орієнтири виявляються у конкретних діях, рішеннях, ставленні до інших людей, культурної спадщини, мистецьких традицій, професійних та етичних норм. При цьому конкретні прояви залежать від мистецької спеціалізації. Для студентів виконавських спеціальностей вони можуть виявлятися у відповідальному ставленні до виконання, партнерської взаємодії та аудиторії; для студентів образотворчого чи декоративного мистецтва – у ставленні до культурної спадщини, авторства й художніх традицій; для майбутніх педагогів мистецького профілю – у характері професійної та міжособистісної взаємодії.

Отже, мистецький твір не може автоматично розглядатися як показник ціннісного світогляду студента, оскільки його створення передусім характеризує професійно-творчу діяльність. Водночас ціннісний світогляд може виявлятися через мотиви творчого вибору, ставлення до культурних і етичних норм, характер взаємодії з іншими та рефлексію власної діяльності. Так само мистецтво може впливати передусім на емоційні стани, сприйняття та суспільні настрої аудиторії, не будучи прямим механізмом зміни сформованих суспільних цінностей.

Таким чином, запропонована структура «мотиваційний – емоційний – когнітивно-поведінковий компоненти» дає змогу послідовно охарактеризувати ціннісний світогляд студентів коледжів мистецтв через три взаємопов'язані площини: що спонукає особистість до ціннісно значущої діяльності; як вона емоційно реагує та переживає мистецькі й культурні явища; як пізнає, осмислює та практично реалізує відповідні ціннісні орієнтири. При цьому когнітивно-поведінковий компонент доцільно розуміти не як ототожнення знань із поведінкою, а як взаємозв'язок пізнавального осмислення та його можливого практичного вияву, що дозволяє зберегти запропоновану вами трикомпонентну структуру без логічного змішування різнорідних феноменів.

Сучасні умови, у яких функціонують мистецькі коледжі, ставлять перед студентами і педагогами нові виклики в процесі формування ціннісного світогляду. Глобалізація, розвиток цифрових технологій і зміни в культурному середовищі вимагають перегляду традиційних підходів і впровадження нових методів роботи.

Навчальні програми коледжів мистецтв створюють змістові та організаційні передумови для формування ціннісного світогляду студентів, однак їхній вплив залежить від того, як визначений зміст реалізується в освітньому процесі. Значущими є не лише передбачені програмами знання та вміння, необхідні для професійної діяльності, а й способи їх опрацювання, характер навчальної взаємодії, можливості для рефлексії, обговорення ціннісно значущих питань та практичного застосування набутих знань. У змісті освітніх компонентів мистецького спрямування ціннісний потенціал можуть мати теми, пов'язані з історією та теорією мистецтва, культурною спадщиною, естетикою, етикою професійної діяльності, авторством, культурною ідентичністю, взаємодією мистецтва й суспільства. Їх опрацювання може передбачати аналіз мистецьких творів, зіставлення різних культурних і художніх позицій, обговорення морально-етичних та соціокультурних проблем, аргументування власної оцінки й рефлексію щодо особистого ставлення до порушених питань. Саме такі форми роботи, а не сам факт наявності відповідної тематики в освітній програмі, створюють можливості для розвитку ціннісного ставлення та його усвідомлення. Водночас теоретична й практична підготовка в мистецьких коледжах має різний, але взаємодоповнювальний потенціал. Теоретичні освітні компоненти забезпечують знання та поняттєві засоби для пізнання й інтерпретації мистецьких і культурних явищ, тоді як практична підготовка створює ситуації, у яких студенти застосовують ці знання під час виконання професійних і творчих завдань. При цьому створення мистецького продукту саме по собі не є доказом сформованості певних цінностей; більш показовими є мотиви вибору, характер прийнятих рішень, ставлення до культурної спадщини, етичних норм, партнерів по взаємодії та результати рефлексії власної діяльності.

Отже, ціннісний потенціал освітніх програм коледжів мистецтв доцільно визначати не за кількістю гуманітарних, етичних чи естетичних тем, а за можливістю їх змістової та методичної реалізації у процесах пізнання, емоційного переживання, обговорення, оцінювання та практичної діяльності. Такий підхід відповідає запропонованій структурі ціннісного світогляду, у якій взаємодіють мотиваційний, емоційний і когнітивно-поведінковий компоненти. У цьому разі

освітня програма виступає передусім змістовою основою, а педагогічна реалізація її положень – безпосереднім середовищем, у якому створюються умови для ціннісного становлення студентів.

Культурне середовище, у якому студенти мистецьких коледжів здобувають освіту, також відіграє важливу роль у формуванні їхнього ціннісного світогляду. Взаємодія з культурними інституціями, такими як музеї, галереї та театри, а також участь у культурних і мистецьких заходах створюють можливості для безпосереднього ознайомлення студентів із різноманітними мистецькими практиками, культурними традиціями та способами їхньої інтерпретації. У контексті концепції культурного капіталу П. Бурдьє [205] доступ до культурних ресурсів і участь у культурному житті розглядаються як чинники, що впливають на формування культурної компетентності та способів сприймання й оцінювання соціальної дійсності. Для студентів мистецьких закладів освіти систематична взаємодія з культурним середовищем може розширювати їхній мистецький і соціокультурний досвід, створювати умови для порівняння різних культурних позицій, емоційного переживання мистецьких явищ та осмислення власних ціннісних орієнтирів. Водночас сам факт участі в культурних заходах не гарантує формування ціннісного світогляду: визначальними є зміст отриманого досвіду, його педагогічне осмислення, рефлексія та можливість співвіднесення з особистими ціннісними орієнтирами.

У сучасному світі соціальні й технологічні зміни суттєво впливають на формування ціннісного світогляду молоді, зокрема студентів мистецьких коледжів. Глобалізація, розвиток інформаційних технологій та зміни у соціальних структурах призводять до переосмислення традиційних цінностей та появи нових моральних і естетичних орієнтирів.

Глобалізація сприяє взаємодії різних культур, що збагачує світогляд студентів, але водночас викликає питання про збереження власної культурної ідентичності та моральних цінностей. Студенти мистецьких коледжів часто перебувають у центрі культурних змін, що відображаються у їхній творчості та ціннісних орієнтирах. Дослідження італійського культуролога У. Есо [225] підкреслюють, що глобалізація

відкриває можливості для культурної взаємодії, однак несе ризик культурної уніфікації, що може призвести до втрати унікальних національних і регіональних цінностей. У. Есо закликає до збереження культурної різноманітності як основи для формування багатогранного ціннісного світогляду, що включає як глобальні, так і локальні цінності.

Інформаційні технології, зокрема соціальні мережі, суттєво впливають на формування ціннісного світогляду сучасних студентів. З одного боку, технології надають доступ до широкого спектра інформації та культурних продуктів, сприяючи розширенню світогляду. З іншого – вони можуть стати джерелом дезінформації та ціннісних орієнтацій, які ще не набули достатньої особистісної значущості, що призводить до формування нестійких і суперечливих моральних орієнтирів. Канадський філософ М. Маклюєн [272] у своїх дослідженнях масмедіа зазначав, що технології не лише транслиують інформацію, але й змінюють спосіб її сприйняття, впливаючи на формування світогляду. М. Маклюєн попереджав про небезпеку «мозаїчного мислення», яке може виникати через надмірну фрагментацію інформації та втрату цілісного сприйняття дійсності. У контексті мистецької освіти важливо навчити студентів критично осмислювати інформацію, яку вони отримують з різних джерел, та формувати стійкі моральні та естетичні орієнтири, що базуються на глибокому розумінні культурних і соціальних процесів.

Звісно, цифрова ера принесла нові можливості для доступу до інформації і взаємодії з культурним середовищем, але водночас створила нові виклики для формування ціннісного світогляду. Масові комунікації, соціальні мережі й цифрові платформи впливають на молодь, формуючи її уявлення про мораль, етику і естетику. Інформаційний потік часто є неконтрольованим і фрагментованим, що ускладнює формування цілісного і стійкого світогляду. Розвиток цифрових технологій також створює нові етичні виклики, зокрема в питаннях приватності, академічної доброчесності, авторських прав і цифрової етики. Студенти мистецьких коледжів, які все більше залучені до створення цифрового контенту, мають розвивати відповідний ціннісний світогляд, що враховує ці нові реалії. Науковець Е. Дюстер [224] підкреслював, що цифрові технології, зокрема

надзвичайно актуальні нині технології зі штучним інтелектом, змінюють не лише спосіб створення та поширення мистецтва, але й саму природу естетичних і моральних цінностей. Він закликав до розвитку цифрової етики, яка б відповідала новим викликам і забезпечувала захист моральних принципів у цифровому просторі.

Сучасне суспільство стикається із численними моральними викликами, такими як екологічні проблеми, питання соціальної справедливості та прав людини, що впливають на формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів. Умови сучасного світу вимагають від молодих людей переосмислення своїх цінностей і моральних переконань у контексті нових соціальних реалій. Екологічні проблеми, такі як зміна клімату, забруднення навколишнього середовища та зникнення біорізноманіття, стають усе більш актуальними темами для сучасного мистецтва. Студенти мистецьких коледжів, як і їхні колеги з інших спеціальностей, дедалі більше усвідомлюють необхідність формування екологічної свідомості, що відображається в їхньому світогляді та творчості. Видатний американський еколог і філософ А. Леопольд [261] у праці «Календар Землі» наголошував на важливості розвитку екологічної етики як невід'ємної частини ціннісного світогляду. Учений підкреслював, що збереження природного середовища є моральним обов'язком людини і має бути інтегроване в усі аспекти життя включно з мистецтвом.

Проблеми соціальної справедливості, такі як нерівність, дискримінація та права людини, також займають важливе місце в сучасному мистецтві. Студенти мистецьких коледжів часто звертаються до цих тем у своїх роботах, виражаючи своє бачення справедливості та рівності. Нобелівський лауреат, письменник і правозахисник Е. Візель [316] підкреслював важливість боротьби за права людини як центрального елемента морального світогляду. Письменник наголошував, що мистецтво має не тільки відображати соціальні проблеми, але й активно сприяти їхньому вирішенню, формуючи в суспільстві почуття відповідальності та справедливості.

Соціокультурний контекст, у якому здійснюється навчання студентів

мистецьких коледжів, є важливим фактором формування їхнього ціннісного світогляду. Це включає як вплив макросоціальних факторів, таких як політична і економічна ситуація, так і мікросоціальних – культура освітнього закладу, взаємини в студентській групі, особливості місцевої культурної традиції. Вплив соціокультурного контексту досліджував канадський культуролог М. Маклюєн [272], який розробив концепцію «глобального села». Він підкреслював, що в умовах глобалізації та розвитку масових комунікацій культурні межі стираються, що створює нові можливості для формування світогляду, але водночас може призводити до конфлікту цінностей. Це особливо актуально для студентів мистецьких коледжів, які одночасно взаємодіють із глобальними культурними тенденціями та зберігають свою національну ідентичність.

Безперечно, сучасне суспільство є полікультурним і плюралістичним, що створює умови для конфлікту цінностей. Студенти мистецьких коледжів, які взаємодіють з різними культурними і соціальними середовищами, можуть відчувати труднощі у виборі моральних і естетичних орієнтирів. Відсутність єдиних еталонів і норм може призводити до розмивання ціннісного світогляду і втрати моральних орієнтирів. Американський філософ Р. Рорті [293] у своїх роботах наголошував на тому, що в сучасному суспільстві виникає ситуація «морального релятивізму», коли кожна культура і субкультура має право на власні цінності й переконання. Це створює умови для конфлікту цінностей, особливо серед молоді, яка ще не сформувала стійких переконань. У контексті мистецької освіти цей конфлікт може проявлятися через суперечливі вимоги різних культурних і соціальних груп.

Мистецька практика, яка є невід'ємною частиною освітнього процесу в коледжах мистецтв, має суттєвий вплив на формування ціннісного світогляду студентів. Залучення здобувачів освіти до різних видів мистецької діяльності дає змогу не лише набувати професійного досвіду, а й осмислювати власні емоційні реакції, ціннісні орієнтації та їхній зв'язок із культурними й соціальними контекстами. Залежно від спеціалізації така діяльність може охоплювати виконання, інтерпретацію, аналіз, створення або інші форми роботи з

мистецькими творами. Це сприяє усвідомленню значущості мистецтва як засобу комунікації і впливу на суспільство. Англійський мистецтвознавець Е. Гомбріх [241] підкреслював, що мистецтво виконує функцію дзеркала, яке відображає цінності й ідеали епохи. Водночас він зазначав, що через це дзеркало можна також впливати на суспільні уявлення та змінювати їх. Це підтверджує важливість мистецької практики як засобу формування і трансформації ціннісного світогляду студентів.

Значення однієї з головних проблем, що впливають на формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів, усе частіше набуває комерціалізація мистецтва. У сучасному світі все частіше розглядається тема комерціалізації мистецтва, котра є багатогранною і комплексною. Вона охоплює питання взаємин між мистецтвом і бізнесом, вплив комерційних інтересів на художню творчість і культурні процеси. Комерціалізація мистецтва це процес, за якого мистецька діяльність і продукти мистецтва набувають товарної форми, включаються в ринкові відносини та оцінюються, зокрема, за критеріями економічної вартості, попиту й комерційної привабливості. Це може проявлятися у формі продажу картин, скульптур, музичних творів, театральних постановок і навіть брендингу культурних продуктів. Комерціалізація може забезпечити митців необхідними фінансовими ресурсами для продовження творчої діяльності. Це особливо важливо для незалежних творців, які не мають інших джерел доходу (Дж. Гайльбрун та К. Грей [239]). Ринкові механізми можуть допомогти в розширенні аудиторії мистецтва, зробивши його доступнішим для ширшого кола людей через популяризацію та комерційні виставки (Д. О'Браєн [279]). Залучення інвестицій може спонукати художників до нових форм експериментів і впровадження інноваційних технологій. Критики комерціалізації мистецтва, однак, стверджують, що акцент на фінансовій вигоді може призвести до того, що художники будуть орієнтуватися більше на комерційний успіх, ніж на творчість і інновації. Комерційний тиск може призвести до стандартизації мистецтва, де популярні формати і стилі домінують над менш комерційно вигідними, але культурно важливими формами. Комерціалізація може створювати умови для експлуатації митців, коли великий бізнес або галереї

отримують більшу частину прибутку, залишаючи самих художників з обмеженими фінансовими вигодами (Д. Тросбі [305]).

І оскільки в останні десятиліття креативна економіка набула відносної ролі в дискусіях про соціально-економічний розвиток, Дж. Гокінс [242] припускає, що ця нова економічна модель може відкрити безмежні можливості для громад, сприяючи зайнятості та створенню цінностей через творчість і культуру. Цьому оптимізму протиставляється критичне бачення культурних індустрій, яке пропонує панораму, де культура стандартизована та комерціалізована, що призводить до гомогенізації та культурного відчуження. Розширення цих творчих індустрій вимагало теоретичної та класифікаційної основи, яка б дозволила проаналізувати та зрозуміти їхній вплив і динаміку. Відповідно до Дж. Гокінса, креативна економіка включає ті процеси, які передбачають створення нового продукту чи послуги в результаті творчих зусиль, які потім виводяться на ринок, створюючи економічну цінність. Він стверджує, що креативні індустрії, такі як реклама, дизайн, мода, музика, мистецтво, видавництво та технології, пропонують нові можливості для працевлаштування та створення вартості через культуру та творчість. За словами Дж. Гокінса, в епоху глобалізації та цифровізації творчість стала вирішальним економічним ресурсом, а креативні індустрії відіграють вирішальну роль у сприянні інноваціям та економічному розвитку.

З огляду на наведені аргументи стверджуємо, що мистецтво і культура мають відігравати помітнішу роль в освіті. У цьому контексті принципове значення має не саме розширення присутності мистецького й культурологічного матеріалу в освітньому процесі, а характер його особистісного засвоєння: перетворення знань про мистецтво, культурні традиції і суспільні явища на внутрішньо прийняті цінності, переконання, світоглядні орієнтації й принципи професійної та соціальної поведінки. Тож, на нашу думку, зміст ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів охоплює декілька взаємопов'язаних груп цінностей.

Першу групу становлять цінності особистості, що передбачають усвідомлення гідності людини, її права на самовираження, творчу свободу,

індивідуальність і розвиток. Другу – мистецько-естетичні цінності, які визначають ставлення студента до краси, творчості, художньої якості, авторського задуму, культурної спадщини та різноманіття форм художнього самовираження. Третю групу формують культурні цінності, пов'язані з усвідомленням значущості культурної спадщини, розумінням механізмів її збереження й розвитку та одночасною відкритістю до культурного різноманіття. Четверту представляють професійно-етичні цінності, що передбачають усвідомлення суспільної відповідальності митця, академічної та професійної доброчесності, відповідального ставлення до авторства, культурної спадщини та результатів власної творчої діяльності. П'яту групу утворюють соціальні та громадянські цінності, що визначають ставлення майбутнього митця до суспільства, громади, культурного середовища та суспільно значущих проблем.

Зважаючи на представлений матеріал, доходимо висновку, що зміст і структура ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів є складним і багатограним феноменом, розвиток і трансформація якого визначаються сукупним впливом освітніх, педагогічних, соціокультурних і технологічних чинників.

1.3. Законодавчо-нормативні основи формування ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів КНР.

Формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів Китайської Народної Республіки відбувається в межах багаторівневої системи правового й програмно-нормативного регулювання. Її утворюють Конституція КНР, закони про освіту, вищу і професійну освіту, акти ЦК КПК та Державної ради, документи Міністерства освіти, державні стандарти спеціальностей, а також локальні статuti й освітні програми закладів освіти. Ці документи мають різну юридичну силу, тому їх доцільно розглядати ієрархічно: від загальних конституційних принципів і законодавчо визначених цілей освіти до конкретних механізмів їх реалізації в курикулумі, мистецькій практиці, культурному середовищі та оцінюванні результатів підготовки.

Аналіз нормативної бази сучасного естетичного виховання в Китаї, здійснений Го Іцзяном, Чжан Хао, Чжао Бейбеєм і К. Юр'євою, засвідчує системний характер державного регулювання цієї сфери та її зв'язок із завданнями всебічного розвитку особистості [60]. К. Юр'єва, простежуючи сучасні тенденції розвитку мистецької освіти в КНР, виокремлює посилення її державного пріоритету, збереження національної специфіки й інтеграцію змісту, форм і ресурсів естетичного виховання [190]. Водночас наукові публікації в цьому підрозділі використовуються як аналітичні джерела, тоді як зміст нормативних вимог встановлюється передусім за офіційними документами.

Конституційний рівень регулювання представлений Конституцією КНР 1982 р. з наступними змінами [364]. Стаття 19 покладає на державу обов'язок розвивати соціалістичну освіту, підвищувати науковий і культурний рівень населення, розвивати різні типи закладів освіти та поширювати загальнонавчальну державну мову. Стаття 22 передбачає розвиток літератури й мистецтва, бібліотек, музеїв, будинків культури та інших установ, що забезпечують культурну діяльність, а також охорону історичних пам'яток і культурних цінностей. Для мистецьких коледжів ці положення визначають освіту, мистецтво і культурну спадщину як взаємопов'язані сфери державної відповідальності.

Стаття 24 Конституції закріплює розвиток соціалістичної духовної культури через виховання громадян, зокрема в дусі патріотизму, колективізму, інтернаціоналізму, комунізму, діалектичного та історичного матеріалізму, а також через формування суспільної моралі. Стаття 46 гарантує громадянам право на освіту і визначає навчання як їхній обов'язок; держава має забезпечувати всебічний моральний, інтелектуальний і фізичний розвиток молоді. Отже, Конституція створює загальну правову основу, у межах якої професійна мистецька підготовка поєднується з громадянським, моральним і культурним становленням особистості [364].

Центральне місце в законодавчому забезпеченні посідає Закон КНР «Про освіту», ухвалений 1995 р. та викладений з урахуванням змін 2009, 2015 і 2021 рр. [363]. Він визначає освіту як суспільну справу, що служить соціалістичній

модернізації та людині, поєднується з продуктивною працею і спрямовується на всебічний розвиток здобувачів освіти. У сучасній редакції закону моральне, інтелектуальне, фізичне, естетичне і трудове виховання становлять взаємопов'язані виміри підготовки здобувачів освіти. Саме така редакція, а не окремий акт 1985 р., є коректною законодавчою основою сучасної моделі «п'яти виховань».

Особливе значення має стаття 7 Закону «Про освіту», згідно з якою освіта повинна має успадковувати й розвивати визначні надбання традиційної китайської культури, революційну культуру та передову соціалістичну культуру, водночас засвоюючи всі видатні досягнення людської цивілізації [363]. Ця норма задає подвійний культурний вектор: укорінення в національній традиції та відкритість до світового досвіду. У мистецькому коледжі він реалізується через вивчення китайської художньої спадщини, осмислення суспільної ролі мистецтва й ознайомлення зі світовими мистецькими практиками без втрати національної культурної суб'єктності.

Важливо розрізняти У контексті нашої дисертації окремий інтерес становлять історичні етапи становлення формування й розвитку цієї моделі. Рішення ЦК КПК «Про реформу системи освіти» 1985 р. започаткувало системне реформування освіти й посилює її орієнтацію на соціалістичну модернізацію. Проте У межах цього процесу складалася поступово й набула сучасного нормативного оформлення наприкінці 2010-х — на початку 2020-х рр. формула єдності морального, інтелектуального, фізичного, естетичного і трудового виховання. складалася поступово й набула сучасного нормативного оформлення наприкінці 2010-х — на початку 2020-х рр. Тому Це є свідченням того, що розвиток естетичного компонента слід трактувати як виявився тривалий тривалим процесом, а не як одномоментну зміну, здійснену 1985 р. [60; 190].

Закон КНР «Про вищу освіту» конкретизує загальні принципи для закладів, що здійснюють підготовку на рівні вищої освіти [361]. Він визначає завдання виховання фахівців із почуттям соціальної відповідальності, інноваційним духом і практичними здібностями, регулює наукову, літературну, мистецьку та іншу культурну діяльність у закладах вищої освіти. Для предмета нашого дослідження

принципово, що мистецька творчість постає не лише фаховою діяльністю, а й складником культурної місії закладу та суспільної відповідальності майбутнього фахівця.

Безпосереднє значення для мистецьких коледжів має Закон КНР «Про професійну освіту», ухвалений 1996 р. і ґрунтовно переглянутий 2022 р. [366]. Закон закріплює керівну роль КПК, соціалістичний напрям освіти, принципи *Lide Shuren* (виховання людини на основі моральності), *Deji Bingxiu* (одночасне вдосконалення моральності й професійної майстерності), інтеграцію освіти з виробництвом і співпрацю закладів освіти з роботодавцями. Професійна освіта повинна має поєднувати ідейно-політичне й професійно-етичне виховання, наукові та культурні знання, технічні навички, трудовий дух і здатність до практичної діяльності.

Отже, нормативна модель студента мистецького коледжу не зводиться до технічного оволодіння художньою спеціальністю. Вона поєднує моральну доброчесність, професійну етику, повагу до праці, громадянську відповідальність, культурну ідентичність, художню майстерність та інноваційність. Для майбутнього митця або викладача мистецьких дисциплін принцип *Deji Bingxiu* означає, що якість художнього результату оцінюється разом зі способом його створення, культурним змістом, суспільним призначенням і відповідальністю автора.

Важливим законодавчим джерелом є Закон КНР «Про нематеріальну культурну спадщину» 2011 р. [376]. Він регулює охорону, збереження, дослідження, успадкування й поширення традиційних форм культурного самовираження, зокрема традиційного образотворчого мистецтва, каліграфії, музики, танцю, театру, ремесел і технологій. Законодавчо визначений зв'язок освіти зі спадщиною дає змогу розглядати студента мистецького коледжу як майбутнього носія, інтерпретатора й творця культури, відповідального за міжпоколінну передачу традицій.

За результатами дослідження Лі Ябіня, національна й регіональна спадщина посідає істотне місце у змісті сучасної художньо-педагогічної освіти КНР [79, с. 197–204]. Її освітній потенціал полягає у формуванні культурної пам'яті,

національної ідентичності, поваги до праці народних майстрів і здатності творчо переосмислювати традицію. Водночас використання спадщини не повинно зводитися до механічного відтворення канонів: нормативний принцип успадкування передбачає також розвиток, актуалізацію та сучасне художнє прочитання культурних форм.

Новим складником законодавчої бази став Закон КНР «Про патріотичне виховання», ухвалений 2023 р. і введений у дію 1 січня 2024 р. [381]. Він вимагає включати патріотичне виховання до всієї системи освіти до змісту освіти на всіх її щаблях та забезпечувати взаємодію відповідних курсів, інших навчальних дисциплін різних циклів і практичної діяльності. До змісту патріотичного виховання закон відносить традиційну, революційну й передову соціалістичну культуру, історико-культурну спадщину, державні символи, історію країни та духовні надбання китайської нації. Для мистецьких коледжів особливо значущим є використання літератури, мистецьких творів, музеїв, театрів, пам'ятних місць і центрів охорони нематеріальної спадщини як виховних ресурсів.

На рівні спеціальних нормативних актів поворотним став наказ Міністерства освіти КНР № 13 «Положення про роботу з мистецької освіти в школах», оприлюднений 2002 р. [370]. У документі мистецьку освіту визначено важливим шляхом здійснення естетичного виховання та складником реалізації державної освітньої політики. Її мета полягає у формуванні естетичних здібностей і культурної грамотності, розвитку інтересів і талантів, вихованні патріотизму та колективізму, інноваційного духу й практичних здібностей, сприянні всебічному розвитку особистості.

Організаційна модель, закладена документами 2002 р., охоплює три взаємопов'язані середовища: мистецькі курси, позааудиторну й позашкільну культурно-мистецьку діяльність та естетично організоване середовище закладу освіти [369; 370]. Ця модель важлива для розуміння механізму формування світогляду: цінності не лише повідомляються в у змісті навчального матеріалу, а переживаються у творчій практиці, взаємодії з культурними установами, участі у виставках і концертах та в повсякденній культурі закладу.

Національний план розвитку шкільної мистецької освіти на 2001–2010 рр. передбачав розширення мистецьких курсів, розвиток позааудиторної діяльності, підготовку педагогічних кадрів, поліпшення матеріально-технічної бази та поступове включення публічних мистецьких дисциплін до програм закладів вищої освіти з відповідним кредитним обліком [369]. Хоча документ мав визначений строк реалізації й не може механічно застосовуватися до сучасної ситуації, він заклав інституційну основу переходу від епізодичних мистецьких заходів до системно організованої естетичної освіти.

У 2014 р. Міністерство освіти видало «Думки щодо сприяння розвитку шкільної мистецької освіти» [373]. Документ вимагав повного виконання навчальних планів, розвитку мистецької практики, удосконалення кадрового й ресурсного забезпечення, самооцінювання закладів освіти та щорічного звітування. Важливим є перехід від декларування значення мистецтва до вимірюваної інституційної відповідальності: заклад освіти повинен зобов'язаний не лише проводити заняття, а й демонструвати стан курсів, кадрового забезпечення, фінансування, обладнання та участі здобувачів освіти у творчій діяльності.

Паралельно «Думки Міністерства освіти щодо всебічного поглиблення реформи навчальних програм і реалізації фундаментального завдання Ліде Шурен» 2014 р. визначили виховання людини на основі моральності центральним критерієм оновлення змісту освіти [372]. Після цього 立德树人 функціонує не лише як загальна політична формула, а як принцип визначення результатів навчання, змісту програм, підручників, педагогічної діяльності й оцінювання. Для мистецької освіти це означає поєднання художньої майстерності з професійною етикою, культурною відповідальністю та усвідомленням суспільної ролі творчості.

У 2015 р. Генеральний офіс Державної ради оприлюднив «Думки щодо всебічного зміцнення та вдосконалення естетичного виховання в школах» [375]. Документ диференціює завдання за рівнями й типами освіти. Для професійних коледжів передбачено посилення мистецької практики, врахування особливостей професій і студентського контингенту, органічне поєднання естетичного виховання з фаховими дисциплінами та підготовку висококваліфікованих технічних фахівців

із розвиненою естетичною культурою. Таким чином, естетична підготовка постає не факультативним додатком, а складником професійної якості майбутньої діяльності.

Документ 2015 р. закріпив також наскрізний характер естетичного виховання. Воно має взаємодіяти з моральним, інтелектуальним і фізичним розвитком, проникати в різні навчальні дисципліни та використовувати ресурси суспільства. Мистецькі дисципліни становлять його ядро, однак гуманітарні предмети розкривають естетику мови, історії й культури, а природничі — красу закономірностей, структури та гармонії світу [375]. Для мистецького коледжу такий підхід створює міждисциплінарний простір, у якому мистецтво є способом осмислення професії, суспільства й особистого досвіду.

У 2019 р. Міністерство освіти видало «Думки про ефективне зміцнення естетичного виховання в коледжах та університетах нової ери» [374]. Документ визначив мету створення до 2035 р. різноманітної, високоякісної сучасної системи естетичного виховання у вищій освіті з китайською специфікою. Його предметом є не лише підготовка професійних митців, а передусім забезпечення доступної естетичної освіти для всіх студентів закладів вищої освіти.

Узагальненою моделлю реалізації вимог став механізм «чотири в одному», що об'єднує навчальні курси, мистецьку практику, культуру кампусу та публічні мистецькі виступи й презентації [374]. Навчальні курси забезпечують понятійне розуміння цінностей; практика перетворює їх на особистий творчий досвід; культура середовища підтримує щоденне переживання естетичних і моральних норм; публічна діяльність формує відповідальність перед аудиторією та суспільством. Ця модель розкриває механізм переходу від нормативно проголошеної цінності до особистісно прийнятого світоглядного орієнтира.

Документ 2019 р. передбачає інтеграцію естетичного виховання з моральним, інтелектуальним, фізичним і трудовим розвитком, соціальною практикою, інноваційною та підприємницькою освітою. Рекомендовано поєднувати онлайн- і офлайн-формати, розвивати якісні масові відкриті онлайн-курси, дослідження та міжнародні культурні обміни, використовувати театри, концертні зали, музеї й

художні галереї як освітні простори [374]. У такий спосіб середовище формування світогляду розширюється від аудиторії до культурної екосистеми.

Наступним етапом стали «Думки щодо всебічного посилення і вдосконалення естетичного виховання в школах нової епохи», схвалені 2020 р. Генеральними офісами ЦК КПК і Державної ради [368]. Документ поширює системний підхід на всі рівні освіти й пов'язує естетичне виховання з формуванням почуттів, духовним збагаченням, удосконаленням особистості та здатністю сприймати, виражати, оцінювати й створювати прекрасне. Передбачено посилення китайської культурної основи змісту, розвиток традиційного мистецтва, революційної культури й сучасних мистецьких практик.

Важливою новацією документа 2020 р. є посилення оцінювання й відповідальності. Результати естетичного виховання мають включатися до оцінювання закладів освіти, системи освітнього нагляду та професійного оцінювання педагогів; за неналежне виконання політики передбачена відповідальність органів управління й керівників закладів [368]. Водночас необхідно враховувати, що адміністративний моніторинг не тотожний вимірюванню сформованого ціннісного світогляду: кількість курсів або заходів засвідчує створені умови, але не повністю відображає внутрішнє прийняття цінностей студентом.

Безпосередньо для мистецьких спеціальностей важливими є «Керівні положення щодо ідеологічно-політичного конструювання навчальних курсів у закладах вищої освіти» 2020 р. [379]. Документ вимагає здійснювати ціннісне виховання в студентів усіх спеціальностей, не обмежуючи його окремими ідеологічно-політичними дисциплінами. Для мистецьких програм визначено орієнтацію студентів на сучасну епоху, життя народу та суспільну практику, формування правильних поглядів на мистецтво й творчість, реалізацію принципів «виховувати мистецтвом» і «перетворювати людину красою», утвердження китайського естетичного духу.

Ці положення розкривають специфіку формування ціннісного світогляду майбутнього митця: ідейно-політичний зміст має інтегруватися в історію

мистецтва, композицію, виконавську практику, дизайн, педагогічні дисципліни, аналіз і створення художнього продукту. Водночас академічно важливо розрізнати нормативну вимогу й педагогічний спосіб її реалізації. Формальна присутність ідеологічних формул у програмі ще не гарантує рефлексивного прийняття цінностей; результат залежить від якості художнього матеріалу, діалогічності викладання та особистого творчого досвіду студента.

Подальшу конкретизацію забезпечили «Керівні положення щодо публічних мистецьких курсів у закладах вищої освіти», оприлюднені Міністерством освіти 2022 р. [380]. Вони поширюються на заклади бакалаврської і професійної вищої освіти та структурують публічні мистецькі курси за трьома групами: теорія мистецтва й історія, мистецьке сприйняття та критика, мистецький досвід і практика. Така структура поєднує знання, оцінне судження й особисту діяльність — три необхідні механізми становлення ціннісного ставлення до мистецтва.

Важливим елементом сучасної політики є «великий ідеологічно-політичний курс» (大思政课). Офіційний міжвідомчий План роботи щодо його всебічного розвитку оприлюднений 2022 р. Міністерством освіти та дев'ятьма іншими відомствами [334]. Його сутність полягає у виході виховного процесу за межі однієї дисципліни та використанні суспільної практики, історико-культурних ресурсів, меморіальних місць, музеїв, засобів масової комунікації й цифрових платформ. Для мистецьких коледжів це створює можливість поєднувати світоглядне ідеологічно-політичне виховання з виставковими, театральними, музичними, волонтерськими та громадськими проектами.

У 2024 р. Міністерство освіти розпочало комплексну програму естетичного «занурення» — «Повідомлення про всебічне здійснення заходів із проникнення естетичного виховання у шкільне життя» [382]. Документ передбачає вісім взаємопов'язаних напрямів: естетичний розвиток студентів, педагогів, навчальних курсів, мистецької практики, освітнього середовища, шкіл, сільських територій та механізмів забезпечення. До 2027 р. заплановано істотне підвищення якості курсів, створення постійного механізму загальної участі студентів у мистецьких презентаціях і формування міждисциплінарних ресурсів естетичного виховання.

Концепція «занурення» розширює попередню модель: естетичне виховання розглядається не як сукупність окремих курсів і заходів, а як властивість усієї освітньої екосистеми. Для мистецького коледжу це означає, що ціннісний зміст повинні мають узгоджено нести навчальні дисципліни, стиль педагогічної взаємодії, архітектурно-візуальне середовище, студентське самоврядування, виставкова й концертна діяльність, цифрові ресурси та співпраця з місцевими культурними спільнотами [382].

Стратегічний горизонт сучасної політики визначає «План побудови потужної освітньої держави на 2024–2035 роки», оприлюднений 2025 р. ЦК КПК і Державною радою [383]. Документ поєднує принцип Lide Shuren, системну ідейно-політичну освіту, патріотизм, культурну впевненість і ідентичність, розвиток морального, інтелектуального, фізичного, естетичного і трудового виховання, модернізацію професійної освіти, цифровізацію, штучний інтелект та реформу оцінювання. Він також передбачає диференційований розвиток мистецьких закладів вищої освіти й продовження програми естетичного «занурення».

Найновішим стратегічним документом є Державний план розвитку освіти КНР на період 15-ї п'ятирічки, оприлюднений у червні 2026 р. [384]. Він продовжує курс на реалізацію 立德树人, посилення ідейно-політичного керівництва, інтеграцію морального, інтелектуального, фізичного, естетичного і трудового виховання, розвиток професійної освіти та цифрове оновлення навчання. Для нашого дослідження цей документ важливий як підтвердження того, що естетичне виховання, культурна впевненість і ідентичність і виховний потенціал усіх дисциплін залишаються актуальними державними пріоритетами у 2026–2030 рр.

Конкретизація законодавчих і стратегічних положень здійснюється через державні стандарти професій. У 2025 р. Міністерство освіти оприлюднило оновлені стандарти спеціальностей професійної освіти, зокрема стандарт спеціальності «Образотворча мистецька освіта» для вищої професійної освіти короткого циклу [377]. Коректніше визначати його як «стандарт викладання спеціальності», а не як абстрактний «національний стандарт спеціалізованої мистецької освіти», оскільки документ установлює вимоги саме до конкретної освітньої спеціальності.

Стандарт передбачає підтримку основних соціалістичних цінностей, сформовані ідеали й переконання, патріотичні почуття, національну гідність, знання законодавства, професійну етику, трудовий дух, гуманітарну і наукову грамотність. Поряд із цим визначено фахові результати: володіння основами педагогіки, психології й історії мистецтва, здатність планувати, здійснювати та оцінювати мистецьке навчання, організовувати культурне середовище, застосовувати цифрові технології, навчатися впродовж життя й комплексно розв'язувати професійні проблеми [377; 79, с. 147–149]. Отже, ціннісний світогляд нормативно інтегрується у професійну компетентність випускника.

Допоміжною рамкою для інтерпретації очікуваних результатів є модель ключових компетентностей розвитку китайських учнів, оприлюднена 2016 р. Вона структурується за трьома вимірами: культурною основою, самостійним розвитком і соціальною участю; конкретизується через гуманітарну підготовленість, науковий дух, здатність навчатися, культуру здорового життя, відповідальність та практичну інноваційність [378; 79, с. 74–80]. Хоча ця рамка не є законом, вона пояснює, як загальні ціннісні цілі переводяться в характеристики особистості та результати навчання.

У мистецькій освіті культурна основа виявляється у здатності розуміти й інтерпретувати національне та світове мистецтво; самостійний розвиток – у рефлексії, творчій самореалізації й готовності навчатися впродовж життя; соціальна участь – у відповідальності, співпраці, культурній комунікації та служінні суспільству. У такий спосіб компетентність охоплює не лише знання й технічні вміння, а й мотиви, ціннісні судження, етичні межі та відповідальне застосування художніх здібностей.

Цифровізація є ще одним наскрізним напрямом нормативної політики. Стратегія «Модернізація китайської освіти до 2035 року» орієнтує систему освіти на якість, інноваційність, доступність, навчання впродовж життя й використання інформаційних технологій [338]. План побудови потужної освітньої держави на 2024–2035 роки передбачає розвиток національної цифрової освітньої платформи,

цифрових ресурсів, інтелектуальних кампусів, великих даних і штучного інтелекту, одночасно наголошуючи на інформаційній, алгоритмічній та етичній безпеці [383].

Для студентів мистецьких коледжів цифрова компетентність має подвійний зміст. З одного боку, вона забезпечує створення цифрового мистецтва, мультимедійних продуктів, віртуальних виставок і нових форм культурної комунікації; з іншого – дає засоби оцифрування, документування й поширення культурної спадщини. Водночас використання штучного інтелекту актуалізує питання авторства, академічної доброчесності, автентичності, захисту культурних образів і відповідальності за зміст створеного продукту. Тому цифровий компонент світогляду повинен має охоплювати не тільки інструментальні навички, а й етичну рефлексію.

Кадрове забезпечення в нормативних документах розглядається як умова якісної передачі культурних і морально-естетичних цінностей. Передбачаються підготовка й підвищення кваліфікації викладачів, розвиток їхньої цифрової та дослідницької компетентності, залучення професійних митців, працівників культурних установ і носіїв народних традицій, а також співпраця закладів освіти з музеями, театрами, галереями та громадськими організаціями [368; 374; 375; 382]. Викладач у такій системі постає не лише носієм знань, а й моральним прикладом, організатором творчого досвіду та посередником між студентом і культурою.

Матеріально-технічне й фінансове забезпечення доцільно характеризувати лише на підставі офіційних положень, не використовуючи непідтверджений узагальнений «Звіт про фінансування мистецької освіти». Документи 2014, 2015, 2020, 2024 і 2025 рр. покладають на органи влади та заклади освіти обов'язок забезпечувати необхідні приміщення, обладнання, цифрові ресурси, кадрові ставки й фінансування мистецької діяльності [368; 373; 375; 382; 383]. Водночас нормативна наявність ресурсних вимог не усуває можливих регіональних відмінностей у їх практичній реалізації.

Плани розвитку культури і культурних індустрій створюють ширший соціально-економічний контекст для модернізації мистецької освіти, але не слід

приписувати їм пряме встановлення конкретних навчальних дисциплін. «14-й п'ятирічний план розвитку культури» й документи щодо художньої творчості підтримують цифрову культуру, культурні індустрії, міжнародний обмін, охорону спадщини та створення сучасного культурного продукту [343; 356]. Їхній вплив на програми мистецьких коледжів є переважно опосередкованим: вони формують суспільне замовлення, професійне середовище й напрями культурної діяльності, на які реагують заклади освіти.

Проведений аналіз засвідчує, що нормативне забезпечення формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів КНР має багаторівневу структуру. Кожний рівень виконує окрему функцію: Конституція визначає фундаментальні ціннісні орієнтири; закони встановлюють загальні вимоги до освіти й професійної підготовки; стратегічні документи окреслюють напрями розвитку; галузеві акти і стандарти конкретизують зміст та очікувані результати мистецької освіти; локальні документи закладів освіти забезпечують практичну реалізацію державних вимог. Узагальнення взаємозв'язків між рівнями нормативного регулювання, домінантними цінностями, механізмами їх реалізації та очікуваними результатами представлено в таблиці 1.3.

Як видно з таблиці 1.3, нормативний вплив має послідовний характер: від загальнодержавного визначення цінностей до їх конкретизації у змісті професійної мистецької підготовки та практичної реалізації в освітньому середовищі закладу. При цьому кожний наступний рівень не замінює попередній, а переводить загальні нормативні орієнтири у більш конкретні педагогічні механізми, форми діяльності й очікувані результати. Інституційний рівень є завершальною ланкою цієї системи, оскільки саме в освітніх програмах, педагогічній взаємодії, мистецькій практиці, культурі закладу та студентському самоврядуванні нормативно визначені цінності набувають особистісного змісту.

Таблиця 1.3

Рівні нормативного регулювання формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів КНР

Рівень регулювання	Основні документи	Домінантні цінності	Механізми реалізації	Очікуваний результат
Конституційний	Конституція КНР [364]	Патріотизм; колективізм; суспільна мораль; культурний розвиток	Конституційне закріплення державної підтримки освіти, культури, мистецтва та охорони культурної спадщини	Громадянська і культурна ідентичність; усвідомлення суспільного значення освіти й мистецтва
Законодавчий	Закони КНР «Про освіту» [363], «Про вищу освіту» [361], «Про професійну освіту» [366], «Про нематеріальну культурну спадщину» [376], «Про патріотичне виховання» [381]	Моральність; відповідальність; патріотизм; повага до праці; професійна етика; культурна пам'ять	Поєднання виховання і професійної підготовки; інтеграція культурної спадщини, трудового та патріотичного виховання в освітній процес	Морально відповідальний фахівець, здатний поєднувати професійну майстерність із громадянською та культурною відповідальністю
Стратегічний	Документи щодо розвитку естетичного виховання 2015 і 2020 рр. [375; 368]; програма естетичного «занурення» 2024 р. [382]; стратегічні плани 2025–2026 рр. [383; 384]	Культурна впевненість; естетичний розвиток; патріотизм; творчість; інноваційність; суспільна відповідальність	Естетичне «занурення»; цифровізація; суспільна й мистецька практика; міждисциплінарна інтеграція; моніторинг якості	Цілісний культурно-професійний розвиток; здатність сприймати, оцінювати, виражати і створювати прекрасне

Рівень регулювання	Основні документи	Домінантні цінності	Механізми реалізації	Очікуваний результат
Галузевий	Документи про естетичне виховання у ЗВО [374]; ідеологічно-політичне конструювання курсів [379]; публічні мистецькі курси [380]; стандарти мистецьких спеціальностей [377]	Художня майстерність; педагогічна і професійна етика; естетична культура; цифрова грамотність; творчість	Фахові й публічні мистецькі курси; творча практика; виставкова і концертна діяльність; оцінювання результатів підготовки	Інтегрована професійна компетентність, що поєднує художні вміння, ціннісні орієнтири та відповідальне застосування мистецтва
Інституційний	Статути та освітні програми мистецьких закладів КНР [340; 347; 359; 362]	Конкретизація державних, культурних і професійних цінностей відповідно до місії та профілю закладу	Культура закладу; педагогічна взаємодія; студентське самоврядування; виставки, концерти, творчі й суспільні проекти	Особистісне прийняття цінностей та їх реалізація у навчальній, творчій і суспільній діяльності студента

Примітка. Систематизовано автором на підставі аналізу законодавчих і програмно-нормативних документів КНР [361; 363; 364; 366; 368–370; 374–384].

З урахуванням представленої ієрархії можна виокремити шість взаємопов'язаних механізмів нормативного впливу на ціннісний світогляд студентів мистецьких коледжів: визначення цілей і змісту освіти; інтеграція цінностей у фахові та загальноосвітні курси; організація мистецької практики й суспільно спрямованої творчості; формування культурного середовища; залучення музеїв, театрів, галерей, громад і цифрових платформ; моніторинг умов, процесів і результатів. Їхня взаємодія переводить загальнодержавні ціннісні орієнтири на рівень повсякденного освітнього досвіду студента.

За змістом нормативні орієнтири можна об'єднати в п'ять блоків. Ідейно-громадянський блок охоплює патріотизм, колективізм, соціалістичні цінності, суспільну відповідальність і правову свідомість. Морально-етичний – доброчесність, професійну етику, повагу до праці та відповідальність за наслідки творчої діяльності. Культурно-ідентифікаційний – культурну пам'ять, національну ідентичність, культурну впевненість і збереження спадщини. Естетично-творчий – здатність сприймати, розуміти, оцінювати, виражати й створювати прекрасне. Професійно-інноваційний – майстерність, критичне мислення, цифрову грамотність, співпрацю, інноваційність і навчання впродовж життя.

Водночас між нормативною моделлю і реально сформованим світоглядом не можна ставити знак рівності. Документ визначає мету, зміст та організаційні умови, але особистісне прийняття цінностей залежить від педагогічної взаємодії, якості мистецького матеріалу, свободи творчої інтерпретації, рефлексії та власного досвіду студента. Кількість курсів, заходів або звітних показників відображає інституційну активність, проте не повністю вимірює глибину ціннісних переконань. Ця методологічна межа має враховуватися під час подальшого емпіричного дослідження.

Іншим викликом є необхідність балансу між нормативно визначеною культурною ідентичністю та відкритістю до світового мистецтва. Закон «Про освіту» прямо поєднує розвиток китайської культури із засвоєнням визначних досягнень людської цивілізації [363]. Тому міжнародна співпраця й ознайомлення з іншими мистецькими традиціями не повинні трактуватися як

протилежність національній культурній упевненості; за належної педагогічної організації вони розширюють здатність студента усвідомлювати специфіку власної культури, вести міжкультурний діалог і відповідально представляти її у світі.

Актуальною залишається й проблема регіональної та інституційної нерівномірності. Загальнодержавні документи встановлюють єдині цілі, але кадрові, фінансові, цифрові й культурні ресурси різних територій та закладів можуть суттєво відрізнятись. Саме тому програми 2020–2026 рр. поєднують загальні нормативні вимоги з адресною підтримкою сільських територій, міжрегіональною співпрацею, цифровим поширенням якісних ресурсів і залученням суспільних культурних інституцій [368; 382–384].

Отже, законодавчо-нормативні основи формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів КНР становлять цілісну, ієрархічно організовану й динамічну систему. Конституція і закони визначають фундаментальні цілі та цінності; акти ЦК КПК і Державної ради формують стратегічні напрями; документи Міністерства освіти встановлюють організаційні механізми; стандарти спеціальностей конкретизують результати професійної підготовки; освітні програми й локальні практики переводять їх у безпосередній досвід студентів. Упродовж 2002–2026 рр. простежується перехід від забезпечення наявності мистецьких курсів до комплексної моделі естетичного «занурення», що охоплює зміст освіти, діяльність, середовище, педагогів, цифрові ресурси, суспільну практику й оцінювання.

Таким чином, нормативно очікуваним результатом підготовки студента мистецького коледжу є не лише професійна художня компетентність, а інтегрований ціннісний світогляд, у якому поєднуються моральність і майстерність, патріотизм і культурна відкритість, повага до традиції та інноваційність, особиста творча самореалізація й відповідальність перед суспільством. Ефективність цієї системи визначається не кількістю нормативних приписів, а тим, наскільки узгоджено вони реалізуються в

курикулумі, педагогічній взаємодії, творчій практиці та рефлексивному досвіді самого студента.

Висновки до першого розділу.

Здійснено аналіз формування ціннісного світогляду студентів коледжів як психолого-педагогічної проблеми. Підтверджено в результаті здійсненого аналізу психолого-педагогічних досліджень наявність створених науковцями необхідних теоретичних основ для проведення подальших досліджень щодо формування ціннісного світогляду студентів.

Сформульовано власне тлумачення терміна «ціннісний світогляд студентів коледжів» як шар світогляду, що спирається на усвідомлені особою цінності та зумовлює усвідомлений ціннісно орієнтований вибір і поведінку людини, у «ціннісному світогляді студентів коледжів мистецтв» усвідомленою цінністю постає саме мистецтво, у межах якого відбувається професійне самовизначення студентів. Формуванням ціннісного світогляду студентів коледжів розуміємо розуміємо як цілеспрямований, динамічний процес становлення системи цінностей особистості, зумовлений специфікою мистецької освіти й художньо-творчої діяльності.

Усвідомлено, що психолого-педагогічні стратегії повинні враховувати як індивідуальні особливості студентів, так і соціальний контекст їхнього навчання. Інтеграція ціннісних орієнтацій в освітній процес, психологічна підтримка, активне соціальне середовище і сімейне виховання – усі ці фактори відіграють важливу роль у формуванні ціннісного світогляду молоді.

Проаналізовано зміст і структура ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв. Зміст ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв виходить за межі традиційної та охоплює нові медіа, цифрові технології і віртуальний світ, що постійно розширюється. Здобувачі освіти повинні бути «озброєні» необхідними навичками, щоб орієнтуватися в них, розвиватися завдяки їм та інноваційно взаємодіяти з мистецтвом і культурою. Інтеграція цифрової грамотності, медіаграмотності та критичного аналізу онлайн-контенту

в освіті може надати здобувачам освіти можливість стати активними учасниками і творців цифрового мистецтва, заохочуючи їх до критичного ставлення оцінити його вплив на суспільство. Структура ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв з точки зору компонентної побудови включає декілька основних компонентів: когнітивний, емоційний, мотиваційний і поведінковий. Кожен із цих компонентів відіграє важливу роль у формуванні загального світогляду та має свої особливості в контексті мистецької освіти.

До психолого-педагогічних аспектів формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв нами віднесено розвиток критичного мислення, емоційне навчання і розвиток емпатії, формування соціальної відповідальності. Серед викликів і перспектив формування ціннісного світогляду в сучасних умовах виокремлюємо вплив навчальних програм на означений процес, наявність практичного навчання, взаємодію студентів з культурним середовищем, конфлікт цінностей, вплив соціальних і технологічних змін на ціннісний світогляд студентів, зокрема глобалізацію та культурну взаємодію, вплив цифровізації, соціальні зміни та нові моральні виклики (екологічна свідомість, соціальна справедливість і права людини, етичні виклики в цифровому світі), проблему комерціалізації мистецтва. Доходимо висновку про важливість віднайдення балансу між комерційними і культурними інтересами для забезпечення підтримки мистецтва за збереження його художньої цінності.

Проаналізовано низку законодавчо-нормативних документів, що є важливим інструментом для вдосконалення мистецької освіти в КНР, забезпечення інтеграції сучасних тенденцій і технологій у навчальні програми і сприяння підготовці висококваліфікованих фахівців для культурної індустрії. Формування ціннісного світогляду у студентів мистецьких коледжів КНР як складний і багатогранний процес залежить від багатьох факторів включно з державною ідеологією, національним законодавством, соціально-культурним контекстом і міжнародною інтеграцією.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ МИСТЕЦТВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

2.1. Педагогічні умови формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв.

Формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв відіграє фундаментальну роль у їхній професійній підготовці. У цьому контексті КНР пропонує цінний досвід. Спираючись на багатовікові традиції й інноваційні підходи, китайська система мистецької освіти стала полем для досліджень, що допомагають зрозуміти, які педагогічні умови є найефективнішими для формування ціннісного світогляду майбутніх митців.

Згідно із Законом Китайської Народної Республіки про професійну освіту [365], професійна освіта в закладах освіти охоплює середню та вищу професійну освіту, причому вища професійна освіта реалізується на рівнях 专科 (zhuānkē), 本科 (běnkē) та вище. На рівні 专科 підготовка здійснюється, зокрема, у закладах, що мають статус професійно-технічних / професійних коледжів (职业技术学院 / 职业学院) та вищих спеціалізованих закладів освіти рівня zhuānkē (高等专科学校).

В оприлюдненій інформації про коледжі КНР, що пропонують програми з мистецтва, медіа, музики, танцю, кіно та драми (http://www.besteduchina.com/arts_universities_in_china.html), репрезентовано 43 заклади освіти: 13 академій, 9 консерваторій, 12 університетів, 7 інститутів та 2 коледжі, котрі здійснюють фахову підготовку майбутніх митців, окрім ступеня бакалавра, магістра, бакалаврів як фахівців з вищою професійною освітою. Відповідно, заклади, у яких здійснюється підготовка майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей, нами систематизовано за видами мистецтва й розташовано в порядку зменшення кількості закладів відповідної групи: 9 музичних, 5 образотворчого мистецтва, 3 медіа й комунікацій (1 графічної комунікації), 2 дизайну і технології моди, 2 технологічних і науково-технічних, по

одному закладу освіти – танцювальний, кіно, драми, кераміки, мистецтва і ремесел, візуальних мистецтв. Діяльність цих освітніх закладів спрямована на ґрунтовну підготовку вузькоспеціальних фахівців для мистецької галузі.

Поряд із закладами вищої професійної освіти підготовку майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей у КНР здійснюють спеціалізовані заклади вищої освіти бакалаврського рівня, профіль діяльності яких пов'язаний із одним або кількома видами мистецтва, зокрема музикою, образотворчим мистецтвом, театральним і кіномистецтвом, хореографією, дизайном та іншими мистецькими напрямками. До цієї групи належать консерваторії (音乐学院), академії й інститути образотворчого мистецтва (美术学院), театральні й кінематографічні академії, а також багатопрофільні інститути й університети мистецтв (艺术学院 / 艺术大学). У межах сформованої нами вибірки виокремлено 12 таких закладів (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

**Багатопрофільні заклади вищої освіти КНР
та напрями мистецької підготовки**

Заклад	Основні мистецькі напрями підготовки
Tsinghua University, Academy of Arts & Design (https://www.ad.tsinghua.edu.cn/)	образотворче мистецтво, дизайн, мистецтво й технології
Beijing Institute of Fashion Technology (https://www.bift.edu.cn/)	дизайн одягу, візуальна комунікація, образотворче мистецтво, дизайн середовища
Beijing Institute of Graphic Communication (https://www.bigc.edu.cn/)	візуальна комунікація, цифрове медіамистецтво, анімація, дизайн
Communication University of China (https://www.cuc.edu.cn/)	медіамистецтво, анімація, цифрове мистецтво, музика, театр, кіно
Donghua University (https://www.dhu.edu.cn/)	дизайн одягу, образотворче мистецтво, візуальна комунікація, дизайн середовища
Inner Mongolia University (https://www.imu.edu.cn/)	музика, образотворче мистецтво, дизайн та інші мистецькі напрями
Jiangnan University (https://www.jiangnan.edu.cn/)	дизайн продукту, візуальна комунікація, дизайн середовища, цифрові медіа
Minzu University of China (https://www.muc.edu.cn/)	музика, танець, образотворче мистецтво, дизайн
Soochow University (https://eng.suda.edu.cn/)	образотворче мистецтво, дизайн, музика
Tianjin University of Technology (https://en.tju.edu.cn/)	дизайн, візуальна комунікація, цифрове медіамистецтво
Zhejiang Sci-Tech University (https://admission.zstu.edu.cn/en)	дизайн одягу, дизайн продукту, візуальна комунікація, цифрове медіамистецтво
Zhejiang University of Media and Communications (https://eng.cuz.edu.cn/)	телебачення, кіно, анімація, цифрове медіамистецтво, музика й виконавські мистецтва

Джерело: сформовано автором

Питання формування ціннісного світогляду здобувачів освіти та тісно пов'язаних із ним аксіологічних феноменів – ціннісних орієнтацій, загальної і професійної культури, культурної й полікультурної компетентності – стали предметом наукового осмислення низки молодих китайських дослідників, які здійснювали дисертаційні дослідження в українських університетах. Звернення до праць, присвячених культурі й компетентності, зумовлене їхнім змістовим зв'язком із ціннісним світоглядом особистості: культура репрезентує соціокультурний простір засвоєння, інтеріоризації та трансляції цінностей, тоді як відповідні види компетентності відображають здатність здобувача освіти реалізовувати сформовані ціннісні орієнтації у пізнавальній, комунікативній, професійній і соціокультурній діяльності. Особливого значення такий взаємозв'язок набуває в мистецькій освіті, у якій світоглядні, аксіологічні, культурні, естетичні й діяльнісні складники становлять взаємопов'язану систему особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця.

Залучення праць китайських дослідників, виконаних в українських закладах вищої освіти, потребує окремого методологічного пояснення. Ці дослідження не розглядаємо як тотожні автентичним китайським науковим працям, створеним у дослідницькому й освітньому середовищі КНР, і не використовуємо як їх заміну. Вони становлять компаративно-посередницький сегмент джерельної бази, цінність якого полягає в поєднанні безпосереднього знання авторами китайського соціокультурного й освітнього контексту з методологічними підходами української педагогічної науки. Це дає змогу простежити, як властиві китайській освіті культурні, світоглядні й ціннісні феномени інтерпретуються в іншому академічному середовищі, а також зіставити такі інтерпретації з результатами досліджень, здійснених безпосередньо в КНР. Відтак праці молодих китайських науковців в українських університетах розглядаємо як додаткове компаративне джерело, тоді як для характеристики власне китайської наукової традиції пріоритетне значення мають автентичні дослідження китайських учених, виконані на матеріалі освітньої практики КНР.

Так, дослідження Дун Хао пов'язане з формуванням мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання [52], Кун Лінжань розглянуто формування художньо-виконавських цінностей підлітків у процесі співацького навчання в позашкільній діяльності [72], Лян Цзи – формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору [87]. Зі свого боку Чень Лян спрямовано зусилля на дослідження процесу формування художніх цінностей майбутніх учителів музики в мистецько-просвітницькій діяльності [168], а Ян Цзінвень – на формування світоглядної культури учнів основної школи засобами музичного мистецтва [193]. Се Цзін досліджено сутність культурологічного підходу в процесі формування духовної культури сучасної молоді [127], а Чжан Гуй – естетичний розвиток старшокласників в умовах дитячої музичної школи [172].

Чимало досліджень направлено на вивчення стану готовності педагогів до формування ціннісного світогляду, естетичної компетентності, культури, здійснення естетичного розвитку здобувачів освіти. Так, Цзі Фенлай у дисертаційному дослідженні зміщено акценти на підготовку вчителів до естетичного розвитку учнів у закладах вищої педагогічної освіти КНР [161]. У науковій праці Ван Юйхун звужено предмет аналізу до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та спрямовано на соціальне виховання школярів у КНР [25]. Ху Тінтін здійснено дослідження формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання [157]. Лей Сяо представлено результати вивчення процесу формування компетентності культурного самовираження майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР [75], Лі Сіньцзе – формування професійно орієнтованого естетичного смаку у майбутніх вчителів музики в системі педагогічної освіти КНР [76], а Ло Юаньвень – формування готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у закладах вищої освіти КНР засобами естрадної музики [81].

Лу Баовень спрямувала вектор наукових пошуків на формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в

освітньому просторі закладів вищої освіти КНР [82]. Лю Чан зі свого боку проаналізовано формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР [84], Тань Сяо – формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в КНР засобами китайської народної опери [146], а Ху Тінгін – формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання [157]. Лі Цін детально розглянуто особливості формування готовності до професійно-творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва [79], Лі Янь – формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти КНР засобами образотворчого мистецтва [80]

Низка дисертаційних робіт китайських дослідників присвячена навчанню хореографічного мистецтва, зокрема праця Лю Чжицян щодо формування професійної компетентності майбутніх учителів-хореографів у вищих педагогічних закладах КНР [85]. Дослідження Се Фей сфокусовано на формуванні педагогічної готовності вчителів танцю до громадянського виховання учнівської молоді у ВНЗ КНР [126], а Чень Цзін – на патріотичному вихованні учнів молодших класів експериментальних шкіл у КНР засобами народних танців [169]. Зі свого боку дослідницькі зусилля Се Юйдіна зосереджено на аналізі теоретико-методичних аспектів підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти [128].

Здійснений аналіз уможлиблює проміжний висновок про якнайширше представлення такого виду мистецтва, як музика, що підтверджує і наявність численних дисертаційних досліджень китайських науковців, і широка публікаційна активність з розвідками щодо особливостей музичної підготовки здобувачів освіти різних вікових груп, методики її провадження, історії та інноваційних аспектів, кваліфікованої підготовки педагогів, використання аудиторної й позааудиторної форм проведення навчально-практично-творчої діяльності. Узагальнення результатів розглянутих досліджень дає підстави виокремити низку положень, значущих для визначення педагогічних умов формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР. Передусім науковці пов'язують ефективність

ціннісного становлення особистості із засвоєнням знань про суспільні, моральні, культурні й естетичні цінності, а головне – з їхнім особистісним прийняттям, емоційним переживанням і реалізацією у відповідній діяльності (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Визначення педагогічних умов формування ціннісного світогляду й культури здобувачів освіти в дослідженнях науковців

<i>Автор</i>	<i>Види педагогічних умов</i>
Дун Хао	Умови формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання: – «забезпечення єдності теоретичної обізнаності підлітків і практичної співацької діяльності; – реалізація художньо-діалогічної взаємодії між учасниками освітнього процесу; – створення позитивно-довірливої гедоністично спрямованої атмосфери співацьких занять та принципів» [52].
Кун Лінжань	Умови формування художньо-виконавських цінностей підлітків у процесі співацького навчання в позашкільній діяльності: – «досягнення культурологічних орієнтирів під час співацького навчання, забезпечення пріоритету виконавської діяльності, сприяння індивідуалізації співацького навчання; – реалізація єдності раціональних і емоційних способів усвідомлення співацького мистецтва та принципів» [72].
Лян Цзи	Умови формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору: – «стимулювання пізнавального інтересу до музичного фольклору представників різних народів як засобу формування естетичної культури; – створення в закладі освіти середовища, сприятливого для розвитку естетичної культури здобувачів загальної середньої освіти; – розробка й застосування на уроках мистецтва та в позаурочній діяльності креативних технологій формування естетичної культури учнів основної школи; – упровадження різноманітних форм індивідуально-творчої роботи» [87].
Чень Лян	Умови формування художніх цінностей майбутніх учителів музики в мистецько-просвітницькій діяльності: – «забезпечення залучення студента-музиканта до оволодіння професією педагога, яке охоплює виконавську, музикознавчу і методичну підготовку у взаємозв'язку; – забезпечення в змісті та безпосередній організації фахової підготовки майбутнього вчителя музики обов'язкового поліхудожнього розвитку; – забезпечення суб'єктності майбутніх учителів музики у створенні мистецько-просвітницького середовища на основі вмотивованого оволодіння уміннями художньої комунікації» [168].
Ян Цзінвень	Умови формування світоглядної культури учнів основної школи засобами музичного мистецтва: – «орієнтація вчителів на вікові й індивідуальні особливості учнів; – підготовленість учителів до здійснення процесу формування світоглядної культури учнів; – виділення світоглядних проблем у змісті навчального предмета «Музичне мистецтво» та інтегрованого курсу «Мистецтво»; – організація різних видів і форм навчальної діяльності в мистецькій освіті» [193].

Джерело: сформовано автором

Важливими чинниками цього процесу постають ціннісно насичене освітнє середовище, залучення здобувачів освіти до національної культурної спадщини, інтеграція аксіологічного змісту в навчальні дисципліни, суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників освітнього процесу, використання проблемних, інтерактивних і творчих методів навчання та створення можливостей для рефлексії й практичного втілення засвоєних цінностей. Водночас установлено, що значна частина проаналізованих праць орієнтована на учнів закладів загальної середньої освіти або розкриває окремі аспекти ціннісного розвитку студентської молоді через суміжні категорії – ціннісні орієнтації, культуру, культурну й професійну компетентність.

Натомість формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР як цілісний педагогічно керований процес, що враховує специфіку мистецької підготовки, національно-культурний контекст і виховний потенціал мистецтва, не отримало достатнього теоретичного й методичного обґрунтування. Щодо представленості видів мистецтва в аналізованих наукових джерелах маємо значний відсоток робіт, що стосуються музики, деякі – образотворчого мистецтва й хореографії, одиничні випадки – майбутніх фахівців графічного дизайну. Отже, недостатньо розробленою залишається проблема цілісного формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР з урахуванням специфіки різних мистецьких спеціальностей, аксіологічного потенціалу мистецтва й педагогічних умов реалізації цього процесу, що підтверджує актуальність нашого дослідження.

Коледжі мистецтв КНР здійснюють професійну підготовку фахівців за широким спектром мистецьких напрямів і традиційних художніх практик, серед яких: традиційне китайське народне мистецтво – витинання з паперу (剪纸, jiǎnzhǐ), ляльковий театр, традиційні художні ремесла; літературна творчість і вивчення китайської літературної спадщини – класична література, поезія; образотворче та візуальне мистецтво – живопис, каліграфія, кераміка, художня вишивка, фотографія, комікс; екранні мистецтва – кіномистецтво й анімація; музичне мистецтво – традиційна китайська й сучасна музика.

Окрім того, ще виділяються виконавські види мистецтва (естрадне мистецтво, китайська опера, театр, шурачан розповідь, танці); архітектура і

ландшафтний дизайн, садівництво та флористика (китайський сад, бонсай), китайська гімнастика (ушу й тайцзицунань), бойові мистецтва, китайське кулінарне мистецтво, зокрема чайної церемонії тощо.

За останні десятиліття інтенсивний соціально-економічний розвиток КНР сприяв появі поряд із класичними новітніх видів мистецтва, а саме: дизайну візуальних комунікацій, промислового дизайну, дизайну виробів, малювання у змішаній техніці, модерної скульптури, мистецтва цифрового мультимедіа тощо.

Означені традиційні й інноваційні види мистецтва вимагають від коледжів мистецтв організації та провадження освітньо-виховного процесу, який би відповідав запитам замовників освітніх послуг (держави, суспільства, здобувачів освіти) щодо якісної професійної підготовки фахівців у галузі мистецтва. У контексті нашого дослідження особлива увага зосереджена на процесі та особливостях формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв з огляду на важливість здійснення означеного процесу відповідно до чинного законодавства КНР.

Тож на основі здійсненого аналізу виокремимо основні, на нашу думку, педагогічні умови формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв та детально розглянемо їх нижче.

Термін «умова» будемо тлумачити відповідно до статті лексикографічної праці «Великий тлумачний словник сучасної української мови», а саме: «5. Необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь...6. Обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь. 7. Правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь» [32, с. 1506].

Педагогічні умови формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР виокремлено на основі узагальнення теоретичних положень щодо сутності й структури ціннісного світогляду, результатів наукових досліджень, специфіки мистецької підготовки та законодавчо-нормативних орієнтирів КНР. Особливу увагу зосереджено на положеннях щодо збереження й трансляції

національної культурної спадщини, реалізації аксіологічного потенціалу мистецтва та використання сучасних технологій у культурно-освітньому середовищі. З урахуванням принципів системності, культуровідповідності, аксіологічної спрямованості й інтегративності виокремлено такі педагогічні умови:

З огляду на це нами встановлено такі *педагогічні умови* формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв:

- занурення в національну культурну спадщину як основа й інструмент ціннісного виховання;
- інтеграція естетичного й аксіологічного змісту мистецьких дисциплін для розвитку естетичного мислення й ціннісного ставлення студентів;
- використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів.

Деталізуємо їх у наступній частині тексту.

1. Занурення в національну культурну спадщину як основа й інструмент ціннісного виховання. Однією з основних умов, яка сприяє формуванню ціннісного світогляду студентів, є культурне виховання через вивчення національної спадщини й мистецьких традицій. Китайська освітня система ґрунтовно використовує культурну спадщину як важливий інструмент морального виховання та естетичного розвитку, що підсилює національну самосвідомість та формує моральні орієнтири. Система освіти надає особливого значення впровадженню традиційних елементів, які є невід’ємною частиною освітнього процесу. Означена практика, широко визнана в КНР, дозволяє сформувати в студентів глибоке відчуття культурної приналежності та відповідальності за збереження культурних цінностей. Залучення студентів до вивчення класичних видів мистецтва, таких як китайська каліграфія, традиційний живопис, музика та народні ремесла, сприяє формуванню не лише художніх умінь, а й морально-етичних якостей.

Ця методика сприяє формуванню відчуття спадкоємності культурних цінностей, виховує глибоке розуміння традицій та, як наслідок, виробляє повагу до культурної спадщини та національної ідентичності. Залучення студентів до

пізнання традицій дозволяє їм побачити мистецтво як шлях до самопізнання та етичного самовдосконалення. Занурення у названі твори також виховує в студентах відповідальне ставлення до національних і культурних символів, сприяє саморефлексії та розвиває почуття особистісної відповідальності перед суспільством і культурою.

Доцільність виокремлення першої педагогічної умови – занурення студентів у національну культурну спадщину як основу й інструмент ціннісного виховання – зумовлена аксіологічним потенціалом культурної спадщини, у якій акумульовано історично сформовані моральні, духовні, естетичні та соціокультурні цінності народу. Її педагогічний потенціал полягає не лише в передаванні знань про культурні надбання, а передусім у створенні можливостей для їхнього пізнання, емоційного переживання, інтерпретації, оцінювання та особистісного прийняття студентами.

Вагомими для обґрунтування цієї умови є результати систематичного огляду Цзен Яньсе, Харрінні Мд Нур і Мухаммад Фаїз Сабрі [321], присвяченого інтеграції нематеріальної культурної спадщини у зміст образотворчої освіти КНР. Дослідники розглядають культурну спадщину як освітній ресурс та акцентують її значення для розвитку культурної ідентичності, критичного мислення і творчого самовираження здобувачів освіти. Це дає підстави стверджувати, що включення культурної спадщини в мистецьку підготовку забезпечує перехід від засвоєння інформації про традиційну культуру до осмислення її смислів і визначення власного ставлення до них.

Педагогічний механізм такого процесу поглиблюють Лі Ябінь, Чжао Бейбей і К. Юр'єва [262], які розглядають мистецьку освіту, засновану на традиційній спадщині, у контексті досвіду Китаю та України. Важливим для нашого дослідження є розуміння спадщини не як ізольованого тематичного компонента освітньої програми, а як культурного середовища мистецької освіти. Відповідно, занурення передбачає систематичну взаємодію студентів із традиційними художніми образами, культурними смислами, мистецькими практиками та

об'єктами спадщини, завдяки чому відбувається їх осмислення й особистісне привласнення.

Значущість культурної традиції безпосередньо для професійної мистецької підготовки актуалізовано також у дослідженні Лі Ябінь і Ван Пань [263]. У такому контексті національна культурна спадщина набуває подвійного значення: постає джерелом культурно-ціннісного самовизначення особистості та ресурсом її професійно-творчого становлення. Для майбутнього фахівця мистецької сфери взаємодія зі спадщиною охоплює її пізнання, емоційно-естетичне переживання, ціннісну інтерпретацію та творче переосмислення у власній діяльності.

Отже, занурення студентів коледжів мистецтв КНР у національну культурну спадщину розуміємо як педагогічно організований процес систематичної взаємодії з матеріальними й нематеріальними надбаннями китайської культури, спрямований на пізнання, емоційне переживання, інтерпретацію, оцінювання та творче освоєння закладених у них цінностей. Саме поєднання когнітивного, емоційно-ціннісного й діяльнісного способів освоєння культурної спадщини створює підґрунтя для її трансформації із зовнішнього культурного надбання у внутрішньо прийняті цінності особистості, а відтак – для формування ціннісного світогляду студентів.

2. Інтеграція естетичного й аксіологічного змісту мистецьких дисциплін для розвитку естетичного мислення й ціннісного ставлення студентів. Другою важливою умовою є інтеграція естетичних дисциплін у навчальних планах і програмах підготовки майбутніх фахівців у коледжах мистецтв. Це передбачає розвиток естетичного мислення як основи для формування морального й етичного ставлення до мистецтва. Естетичне мислення, на нашу думку, є однією з основних складових ціннісного світогляду, а його формування передбачає відповідну інтеграцію естетичних дисциплін в освітній процес. Китайський підхід до формування естетичного мислення вимагає залучення студентів до вивчення технічних аспектів мистецтва й соціокультурного контексту, у якому мистецтво створюється та існує. Ця педагогічна умова передбачає посилення естетико-аксіологічного складника професійної підготовки студентів через інтеграцію змісту історії мистецтва, культурології, естетики та фахових мистецьких дисциплін. Їхній

узаємозв'язок сприяє осмисленню мистецтва не лише в ролі сфери художньо-творчої діяльності, а й як носія культурних смислів, естетичних і суспільних цінностей. У процесі сприймання, аналізу й інтерпретації мистецьких творів розвивається естетичне мислення студентів, здатність визначати їхній ціннісний зміст, співвідносити його з власними переконаннями, здійснювати естетичне оцінювання та рефлексію. Відтак естетична освіта забезпечує перехід від емоційного сприйняття мистецтва до усвідомленого осмислення й особистісного прийняття втілених у ньому цінностей, що є важливим чинником формування ціннісного світогляду майбутнього фахівця мистецької сфери.

Доцільність виокремлення другої педагогічної умови – інтеграції естетичного й аксіологічного змісту мистецьких дисциплін для розвитку естетичного мислення й ціннісного ставлення студентів – зумовлена природою мистецтва як особливої форми пізнання й ціннісного осмислення дійсності. Професійна підготовка майбутнього митця не може обмежуватися опануванням техніки художньої діяльності, оскільки повноцінне сприйняття й творення мистецтва передбачає розуміння його культурних смислів, естетичне оцінювання, емоційне переживання та формування особистісного ставлення до втілених у художніх творах цінностей. Відтак естетичний компонент професійної підготовки набуває аксіологічного значення, забезпечуючи взаємозв'язок між сприйняттям мистецтва, його осмисленням та ціннісним самовизначенням особистості.

Важливими для обґрунтування цієї умови є результати дослідження Чжоу Ї та Юй Фен [322], присвяченого взаємозв'язку традиційної китайської музики та естетичної думки. Звернення авторів до проблеми взаємовпливу традиційного мистецтва й естетичного мислення засвідчує необхідність розглядати опанування мистецької традиції як у площині набуття спеціальних знань і виконавських умінь, так і в контексті осмислення закладених у ній естетичних і культурних смислів. Для нашого дослідження це положення є значущим, оскільки дає підстави пов'язувати розвиток естетичного мислення студентів із поглибленим розумінням ціннісного змісту мистецтва та його місця в національній культурі.

Значущість особистісного сприйняття мистецтва розкрито в дослідженні Л. Лісунової [261], у якому естетична ідентифікація в декоративно-прикладному мистецтві розглядається у зв'язку з формуванням естетичного сприйняття майбутніх фахівців мистецького профілю. Це дає підстави трактувати естетичне сприйняття як активний процес, що передбачає не тільки чуттєво-емоційну реакцію на мистецький твір, а і його інтерпретацію, оцінювання, співвіднесення художнього змісту з особистим досвідом і вироблення власного ставлення. У контексті формування ціннісного світогляду особливого значення набуває саме перехід від сприйняття художнього образу до усвідомлення його смислового й ціннісного наповнення, а відтак – до естетичної рефлексії й особистісного оцінювання.

Безпосередній зв'язок мистецької освіти з аксіологічним розвитком особистості простежується у праці О. Стрілець [303], присвяченій формуванню духовно-моральних цінностей майбутніх фахівців засобами образотворчого мистецтва. Це положення є принциповим для обґрунтування другої педагогічної умови, оскільки дозволяє перейти від розвитку естетичного сприйняття як такого до його ціннісного результату. Мистецький твір у такому контексті виконує не лише естетичну, а й аксіологічну функцію: його сприйняття та інтерпретація створюють можливості для осмислення моральних, духовних, культурних та естетичних цінностей і формування особистісного ставлення до них.

Узагальнення зазначених наукових положень дає змогу простежити послідовний механізм впливу мистецької освіти на ціннісний розвиток студентів: сприйняття мистецького твору → емоційно-естетичне переживання → інтерпретація його культурного й художнього змісту → естетичне оцінювання та рефлексія → усвідомлення закладених у ньому цінностей → формування особистісного ціннісного ставлення. Саме тому інтеграція естетичного й аксіологічного змісту мистецьких дисциплін розглядається нами як педагогічна умова, що забезпечує перехід від переважно професійно-технічного опанування мистецтва до його особистісного, культурного та ціннісно-світоглядного осмислення студентами коледжів мистецтв КНР.

3. Використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв. Третя педагогічна умова – упровадження інноваційних технологій, котрі відіграють важливу роль у формуванні ціннісного світогляду, адже сприяють активному залученню студентів у процес пізнання, де вони можуть формувати свої морально-етичні орієнтири та власні ціннісні установки. У КНР популярності набувають інтерактивні технології, такі як інтерактивні заняття, дебати, рольові ігри, бізнес-ігри та проєктне навчання, що дозволяє студентам розвивати комунікативні, аналітичні та критичні навички, креативне мислення й самосвідомість, які є основою для морального й етичного виховання. Актуальні сучасні цифрові технології, такі як віртуальна і доповнена реальність, штучний інтелект, цифрове мистецтво, анімація, мультимедіа і графічний дизайн, навчають студентів створенню інноваційних творчих проєктів і реалізації своїх ідей у нових форматах. Їхнє використання дозволяє студентам засвоювати знання, виробляти власні морально-етичні переконання, які формуються через обмін думками й досвід.

Доцільність виокремлення третьої педагогічної умови – використання інноваційних цифрових технологій для актуалізації, інтерпретації та особистісного осмислення культурно-мистецьких цінностей – зумовлена трансформацією способів взаємодії сучасної молоді з мистецтвом і культурною спадщиною. Цифрові технології розширюють доступ до культурно-мистецьких надбань, забезпечують їх мультимедійну, інтерактивну та імерсивну репрезентацію, створюють можливості для самостійного дослідження, інтерпретації й творчого переосмислення мистецьких явищ. У контексті формування ціннісного світогляду їх педагогічний потенціал полягає передусім у здатності створювати нові форми взаємодії студентів із культурно значущим змістом.

Важливими для обґрунтування цієї умови є результати дослідження Сун Сяолін і Юджин Ч’нг [304], присвяченого використанню цифрових технологій для вивчення культурної спадщини етнічних меншин КНР. На матеріалі експозиції Музею провінції Гуйчжоу автори досліджують традиційні й цифрові способи представлення етнічної культури та їх освітній потенціал. Результати засвідчили

позитивне сприйняття освітнього досвіду, пов'язаного з пізнанням традиційного текстилю й культури етнічних груп, а також потребу в ширшому застосуванні іммерсивних цифрових технологій. Для нашого дослідження це дає підстави розглядати цифрове середовище як засіб поглиблення взаємодії студентів із культурною спадщиною, що сприяє переходу від отримання інформації про культурний об'єкт до його дослідження, розуміння культурного контексту та усвідомлення закладених у ньому смислів.

Ціннісно-ставленнєвий потенціал цифрового культурного контенту розкрито в дослідженні Ге Лань, Філіппо Джиларді, Томас Вільям Вайк і Кеннет С. С. Ян. [231]. Автори проаналізували взаємозв'язки між переглядом відеостримінгового контенту про нематеріальну культурну спадщину етнічних меншин КНР, міжкультурною компетентністю та ставленням представників етнічної більшості до цих спільнот. Установлено, зокрема, позитивний зв'язок між міжкультурними ставленнями й навичками та прихильністю до представників етнічних меншин; водночас результати засвідчили складний характер взаємозв'язків між цифровим медіаконтентом, мотивацією користувачів, міжкультурною компетентністю та ставленнями. Це особливо значуще для обґрунтування педагогічної умови, оскільки демонструє, що взаємодія з культурною спадщиною в цифровому просторі може бути пов'язана як із набуттям знань, так і зі ставленнєвою сферою особистості. Отже, педагогічно організована робота з цифровим культурним контентом потенційно створює простір для порівняння культурних позицій, рефлексії, переосмислення стереотипів та вироблення власного ціннісного ставлення.

Інший аспект означеної умови представлений у дослідженні Чень Си, Верлі Вето Вермол і Хасма Ахмад [214], присвяченому ролі цифрових медіа у збереженні й інноваційному розвитку мистецтва дуньхуанських фресок. Автори розглядають дуньхуанський стінопис як носій історико-культурного змісту та показують, що цифрові медіа урізноманітнюють платформи й канали його поширення, сприяючи водночас успадкуванню та інноваційному розвитку цього традиційного мистецтва. Для підготовки студентів мистецьких коледжів особливо значущою є можливість не лише цифрового відтворення культурної спадщини, а її сучасної інтерпретації та

творчої актуалізації. У такий спосіб студент постає не пасивним споживачем цифрового мистецького контенту, а суб'єктом його аналізу, інтерпретації та творчого переосмислення.

Узагальнення положень зазначених досліджень дає змогу визначити три взаємопов'язані функції інноваційних технологій у формуванні ціннісного світогляду студентів: пізнавальну, що розширює доступ до культурної спадщини та поглиблює розуміння її контексту; ціннісно-рефлексивну, що створює можливості для осмислення культурних відмінностей, вироблення ставлень і рефлексії щодо культурних смислів; творчо-діяльнісну, що забезпечує інтерпретацію й актуалізацію традиційного мистецтва засобами сучасних медіа. Відповідно, механізм реалізації цієї педагогічної умови визначаємо в послідовності: цифрова репрезентація культурно-мистецьких надбань → пізнавальне й емоційне залучення → інтерпретація культурних смислів → ціннісна рефлексія → формування особистісного ставлення → творче переосмислення й привласнення культурно-мистецьких цінностей.

Отже, використання інноваційних цифрових технологій у підготовці студентів коледжів мистецтв КНР доцільно розглядати не як самоціль або суто засіб модернізації освітнього процесу, а як педагогічний інструмент розширення способів взаємодії з мистецтвом і культурною спадщиною. Його ціннісно-світоглядний потенціал реалізується за умови цілеспрямованого включення студентів у пізнавальну, інтерпретаційну, рефлексивну й творчу діяльність, у процесі якої культурні смисли усвідомлюються, оцінюються та набувають особистісного значення.

Використання інноваційних цифрових технологій, таких як віртуальна й доповнена реальність, штучний інтелект, цифрове мистецтво, анімація, мультимедіа й графічний дизайн, у формуванні ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв є важливим фактором, що значно розширює можливості творчої та професійної діяльності молодих митців, а також сприяє розвитку їхньої естетичної чутливості й соціальної відповідальності.

Віртуальна й доповнена реальність дозволяють створювати нові, інтерактивні форми мистецтва, де студент може зануритися в змодельовані світи або ж доповнювати реальність віртуальними елементами. Це сприяє розширенню горизонту сприйняття, що впливає на ціннісне ставлення до новітніх технологій та їхнього впливу на культуру й естетику.

Штучний інтелект використовується для створення генерованих комп'ютерними програмами художніх робіт, а також для оптимізації процесів навчання та творчості. Його інтеграція допомагає студентам розвивати критичне мислення щодо етики штучного інтелекту в мистецтві, а також аналізувати взаємозв'язок між творчістю та технологіями.

Цифрове мистецтво, яке включає цифровий живопис, графіку й фотографію, дає можливість студентам працювати з новітніми інструментами та техніками, зберігаючи при цьому глибокі традиції образотворчого мистецтва. Таке поєднання дає студентам зрозуміти еволюцію мистецтва і його вплив на суспільні цінності.

Анімація й мультимедіа є важливими аспектами сучасного мистецького вираження, які об'єднують графіку, звук, текст і рух. Завдяки анімації студенти можуть більш ефективно передавати емоційний та інтелектуальний контекст своїх творів, сприяючи формуванню більш складного і багатогранного світогляду.

Графічний дизайн через свою здатність впливати на сприйняття інформації та створювати візуальні наративи, допомагає студентам усвідомлювати важливість візуальної культури в сучасному світі, що розвиває їхні ціннісні орієнтації щодо естетики, комунікації та соціального впливу.

Доцільність інтеграції інноваційних цифрових технологій в освітній процес коледжів мистецтв визначається їхніми можливостями розширювати способи взаємодії студентів із культурно-мистецькими цінностями. Так, Сун Сяолінь і Юджин Ч'нг [304] засвідчують освітній потенціал цифрових технологій у репрезентації культурної спадщини етнічних меншин і поглибленні розуміння їхньої культури. Ге Лань, Філіппо Джиларді, Томас Вільям Вайк і Кеннет С. С. Ян [231] актуалізують взаємозв'язок цифрового представлення нематеріальної культурної спадщини з міжкультурною компетентністю, культурними ставленнями

та сприйняттям етнічних спільнот. Водночас Чень Си, Верлі Вето Вермол і Хасма Ахмад [214] доводять значення цифрових медіа для збереження, поширення й інноваційного розвитку традиційного мистецтва на прикладі дуньхуанських фресок. Сукупність цих положень дає підстави розглядати цифрові технології як педагогічний засіб розширення доступу до культурної спадщини, її пізнання, інтерпретації та творчого переосмислення. У контексті нашого дослідження їхній ціннісно-світоглядний потенціал пов'язуємо не із самим фактом використання технологій, а з педагогічно організованою діяльністю студентів, спрямованою на осмислення, оцінювання й особистісну інтерпретацію культурно-мистецьких цінностей.

Таким чином, формування ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів є багатокомпонентним процесом, що вимагає ретельної інтеграції культурної спадщини, розвитку естетичного мислення та впровадження інноваційних методів навчання. Китайський досвід у цій сфері демонструє ефективність застосування традиційних мистецьких практик, а також інноваційних освітніх технологій і методик, які створюють сприятливі умови для формування морально-етичних цінностей. Ці підходи можна вважати орієнтирами для модернізації освітніх програм у сфері мистецтва, що сприятиме розвитку висококультурних та відповідальних фахівців. Тож формування ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів потребує комплексного підходу, який включає культурне виховання, естетичну інтеграцію та використання інноваційних педагогічних методів. Залучення студентів до традиційних видів мистецтва сприяє формуванню національної ідентичності, естетичне виховання розвиває критичне мислення, а інноваційні методи підвищують їхню здатність до самовираження й морального самопізнання.

2.2. Модель формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Визначені сутність і структура ціннісного світогляду становлять концептуальне підґрунтя для розроблення авторської моделі його формування у студентів коледжів мистецтв КНР. Її проєктування здійснюємо з урахуванням

взаємозв'язку традиційної китайської культурної спадщини, аксіологічного й естетичного потенціалу мистецької освіти та сучасних педагогічних і цифрових засобів. Відповідно модель спрямована на цілеспрямоване формування всіх структурних компонентів ціннісного світогляду в єдності ціннісного переживання і мотивації, усвідомлення культурно-мистецьких цінностей та їхнього практичного втілення у творчій і професійній діяльності студентів.

Звернемося до значення терміна «модель». Так, у лексикографічній праці «Енциклопедія освіти» він розглядається як уявна або матеріально реалізована система, призначена для представлення або відтворення об'єкта дослідження, що дозволяє заміщати його та надавати нову інформацію стосовно цього об'єкта [237, с. 516]. У нашому дослідженні будемо використовувати означений термін саме в такому значенні.

У цьому розділі представимо розроблену нами модель формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР (рис. 2.1). Її побудова ґрунтується на визначених у першому розділі сутності та структурі ціннісного світогляду, що охоплює мотиваційний, емоційний і когнітивно-поведінковий компоненти, а також на обґрунтованих педагогічних умовах його формування. Структуру моделі становлять цільовий, змістовно-діяльнісний і контрольнo-діагностичний блоки. У цільовому блоці виокремлюємо три взаємопов'язані напрями педагогічної діяльності – культурно-історичний, естетико-аксіологічний та інноваційно-технологічний, які забезпечують реалізацію відповідних педагогічних умов.

Культурно-історичний напрям передбачає педагогічно організоване занурення студентів у національну культурну спадщину як носій історично сформованих культурних, моральних та естетичних цінностей. Його зміст охоплює ознайомлення з традиційними видами китайського мистецтва, художніми практиками, літературною і філософською спадщиною, їхній аналіз, інтерпретацію та творче переосмислення. Значущим є не саме накопичення знань про традиційну культуру, а осмислення студентами закладених у ній ціннісних смислів, співвіднесення їх із власними переконаннями й майбутньою

професійною діяльністю. У такий спосіб реалізація цього напрямку спрямовується на взаємопов'язаний розвиток мотиваційного, емоційного й когнітивно-поведінкового компонентів ціннісного світогляду.

Естетико-аксіологічний напрям передбачає актуалізацію ціннісного потенціалу мистецьких дисциплін через сприймання, аналіз, інтерпретацію й оцінювання творів мистецтва. Його реалізація спрямована на розвиток здатності студентів визначати художні й естетичні характеристики мистецьких явищ, розкривати їхні культурні й ціннісні смисли, аргументувати власні оцінні судження, співвідносити їх з особистим досвідом і здійснювати ціннісну рефлексію. Отже, естетичне сприйняття розглядаємо не як окрему мету підготовки, а в ролі одного з механізмів формування ціннісного світогляду: сприйняття мистецтва → емоційне переживання → інтерпретація → оцінювання → ціннісна рефлексія → особистісне ставлення.

Інноваційно-технологічний напрям передбачає педагогічно доцільне використання цифрових та інтерактивних технологій для розширення способів взаємодії студентів із культурно-мистецькими цінностями. Цифрові колекції, мультимедійні матеріали, віртуальні експозиції, інтерактивні ресурси й інші технологічні засоби можуть забезпечувати доступ до культурної спадщини, її дослідження, порівняння, інтерпретацію й творче переосмислення. Водночас ціннісно-світоглядний результат пов'язуємо не із самим фактом застосування технологій, а з характером організованої за їх допомогою діяльності студентів – пізнавальної, інтерпретаційної, рефлексивної та творчої.

Виокремлені напрями не утворюють нової структури ціннісного світогляду, а конкретизують змістову частину цільового блоку авторської моделі й механізми реалізації обґрунтованих педагогічних умов. Їхня взаємодія спрямована на цілісний розвиток мотиваційного, емоційного і когнітивно-поведінкового компонентів ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР.

Для створення моделі формування ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів КНР важливу роль відіграють підходи до означеного

процесу та його принципи. Термін «*підхід*» у словниковій статті потлумачено, як «сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-що-небудь, ставлення до кого-, чого-небудь» [32, с. 969]. Розроблення підходів до формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв у КНР спирається на інтеграцію традиційної культури з інноваційними педагогічними технологіями. Китайські науковці визначають кілька ключових підходів, які забезпечують ефективність цього процесу. Представимо їх в укладеній нами таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Підходи до формування ціннісного світогляду й культури
здобувачів освіти**

<i>Автор</i>	<i>Види підходів</i>
Дун Хао	Підходи формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання: полікультурний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, аксіологічний [52].
Кун Лінжань	Підходи до формування художньо-виконавських цінностей підлітків у процесі співацького навчання в позашкільній діяльності: полікультурно-національний, діяльнісно-рефлексивний, аксіологічний, особистісний [72].
Лян Цзи	Підходи до формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору: особистісно орієнтований, аксіологічний, герменевтичний, діяльнісний та мультикультурний [87].
Чень Лян	Підходи до формування художніх цінностей майбутніх учителів музики в мистецько-просвітницькій діяльності: аксіологічний, культурологічний, особистісно орієнтований і суб'єктно-діяльний, діалогічний [168].
Ян Цзінвень	Підходи до формування світоглядної культури учнів основної школи засобами музичного мистецтва: системний, особистісно діяльнісний, аксіологічний, синергетичний, герменевтичний, культурологічний [193]

Джерело: сформовано автором

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження, досвід професійної діяльності у сфері професійної освіти, а також результати власних наукових пошуків дали змогу визначити методологічні орієнтири формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів КНР. Критеріями їхнього добору стали відповідність сутності та структурі ціннісного світогляду, урахування специфіки мистецької професійної підготовки й соціокультурного контексту КНР, а також спрямованість на особистісне прийняття й діяльнісне втілення цінностей. Відповідно, концептуально-змістове підґрунтя досліджуваного процесу

становлять культурно-ціннісний та аксіологічний підходи. Їхня реалізація в освітньому процесі забезпечується інтерактивною взаємодією суб'єктів навчання, використанням інформаційно-цифрових технологій та індивідуалізацією освітньої діяльності студентів, що актуалізує виокремлення інтерактивного, інноваційно-цифрового, індивідуалізованого підходів. Розкриємо їх деталізовано.

1. Культурно-ціннісний підхід ґрунтується на ідеї виховання студентів через інтеграцію національних культурних і моральних цінностей, які закладені в історії та філософії КНР. Основними елементами культурно-ціннісного підходу є:

- інтеграція філософії Конфуція, зокрема викладання філософії Конфуція, що включає моральні концепти «Жень» (гуманність), «Лі» (етикет) і «І» (справедливість), виховує в студентів глибоке розуміння чесності, поваги до старших і громадянського обов'язку. Це сприяє формуванню стійких моральних принципів, необхідних для подальшої професійної діяльності;

- знайомство з традиційним мистецтвом, відповідно до чого студенти вивчають традиційну каліграфію, живопис та музику, які є носіями китайських культурних кодів і цінностей. Наприклад, каліграфія не лише розвиває технічні навички, але й дисциплінує, виховуючи терпіння та повагу до процесу;

- ознайомлення з літературою й міфологією КНР через занурення в літературну спадщину допомагає студентам усвідомити культурні корені своєї нації і формує в них національну свідомість і гордість за власне культурне надбання.

2. Аксіологічний підхід спрямований на формування ціннісного світогляду студентів засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії завдяки інтеграції професійних культурних і гуманістичних цінностей, орієнтований на розвиток особистості, усвідомлення значимості мистецтва й формування професійної культури, передбачає мотивацію до саморозвитку й активну позицію майбутніх митців. Студенти вчаться розрізняти та цінувати красу в різних формах мистецтва, що сприяє формуванню духовних і моральних цінностей. Важливим методом естетико-психологічного підходу є залучення студентів до практичної творчості. Виконання завдань з традиційних і сучасних форм мистецтва дозволяє відточити

технічні навички, розвивати емпатію, здатність до рефлексії, аналізу краси та естетичних відчуттів. Проведення екскурсій у музеї та галереї включає знайомство з шедеврами світового і національного мистецтва, що дозволяє студентам розвивати ширше розуміння естетичних і культурних цінностей. Відвідування художніх музеїв і галерей допомагає студентам навчитися не тільки сприймати, а й аналізувати та оцінювати культурну спадщину, що розвиває їхню здатність до ціннісної рефлексії.

3. *Інтерактивний підхід* спирається на активну взаємодію студентів у процесі навчання, що дозволяє формувати в них критичне мислення, самостійність у прийнятті рішень і колективну відповідальність. В освітньому процесі активно використовуються рольові ігри, що імітують ситуації, з якими студенти можуть стикнутися у своїй майбутній професійній діяльності. Такий підхід сприяє розумінню етичних та моральних аспектів творчої роботи, дозволяє аналізувати свої дії з точки зору моральних цінностей, а також формує здатність до прийняття етичних рішень. Метод дебатів і обговорень етичних дилем в мистецтві дозволяє студентам висловлювати свої думки, аналізувати різні точки зору і формувати власні ціннісні орієнтири. Це також розвиває у них здатність до саморефлексії і критичного оцінювання. Проєктне навчання сприяє формуванню відповідального ставлення до мистецтва, оскільки студенти мають можливість працювати над власними проєктами, що відображають соціально значущі теми. У процесі такої роботи вони вчаться бачити значення мистецтва як засобу суспільного впливу, формують уявлення про соціальну відповідальність митця.

4. *Інноваційно-цифровий підхід* став важливим елементом мистецької освіти в КНР завдяки активному впровадженню цифрових технологій в освітній процес. Це стає можливим через використання віртуальних навчальних платформ, цифрове моделювання мистецьких проєктів. Віртуальні платформи дозволяють студентам брати участь у майстер-класах від провідних митців, відвідувати віртуальні галереї та навіть створювати власні цифрові артоб'єкти. Це збагачує їхній навчальний досвід, формує глибше розуміння сучасних тенденцій у мистецтві, сприяє реалізації творчого потенціалу. Завдяки цифровому

моделюванню мистецьких проєктів студенти мають можливість використовувати спеціальні програмні інструменти для створення художніх творів, що розширює їхні технічні навички та дозволяє експериментувати з інноваційними формами вираження. Такий підхід сприяє розвитку творчого мислення й формує позитивне ставлення до сучасних технологій як до засобу мистецької діяльності.

5. *Індивідуалізований підхід* базується на врахуванні особистих характеристик і потреб кожного студента, що дозволяє педагогам більш ефективно формувати ціннісний світогляд у різних індивідів. Педагоги проводять індивідуальні бесіди з кожним студентом для визначення їхніх цілей, цінностей і потреб, що дозволяє створювати персоналізовані освітні маршрути. Завдяки цьому студенти отримують підтримку, так зване наставництво викладачів, що сприяє розвитку особистісних цінностей, відповідальності та морального вибору. Важливим аспектом цього підходу є заохочення студентів до самоаналізу і самовдосконалення. У процесі навчання студентам пропонуються завдання на рефлексію, що дозволяє їм усвідомити свої сильні сторони, цінності та розвивати власну ідентичність.

Паралельно з підходами важливу роль у процесі формування ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів КНР відіграють принципи. Лексему «принцип» уживатимемо в значенні «1. Основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку і т. і. 2. Особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось» [32, с. 1125].

Принципи формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв у КНР базуються на поєднанні багатовікових національних традицій із сучасними педагогічними методами. Аналіз дисертаційних досліджень, зокрема виокремлених у них принципів формування ціннісного світогляду, культури, уможливив укладання таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

**Принципи до формування ціннісного світогляду й культури
здобувачів освіти**

<i>Автор</i>	<i>Види принципів</i>
Дун Хао	Принципи формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання: принцип цілісності; єдності освітніх, виховних та розвивальних завдань у мистецькому навчанні; системності й послідовності [52].
Кун Лінжань	Принципи формування художньо-виконавських цінностей підлітків у процесі співацького навчання в позашкільній діяльності: цілісності; єдності освітніх, передбачуваних і розвивальних завдань у мистецькому навчанні; системності й послідовності [72].
Лян Цзи	Принципи формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору: культурологічної та музикознавчої спрямованості освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти на уроках мистецтва та в позаурочній діяльності; наступності у формуванні естетичної культури учнів основної школи
Лян Цзи	впродовж навчання в закладі загальної середньої освіти; стимулювання власної естетичної активності й самостійності в естетичному розвитку; значущості естетичного переживання особистості учня основної школи; єдність потенційного й актуального в розвитку естетичної культури учнів основної школи [87].
Чень Лян	Принципи формування художніх цінностей майбутніх учителів музики в мистецько-просвітницькій діяльності: ставлення до просвітництва як особистісної і професійної цінності, культуро відповідності, визнання індивідуальності, мобільності в інформаційному суспільстві [168].
Ян Цзінвень	Принципи формування світоглядної культури учнів основної школи засобами музичного мистецтва: цілісності, історизму, художньої аналогії та контрасту, індивідуалізації, інтеграційності [193].

Джерело: сформовано автором

З огляду на здійснений аналіз виокремлення принципів формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів КНР здійснено за критеріями їхньої відповідності сутності та структурі ціннісного світогляду, специфіці професійної мистецької підготовки, соціокультурному контексту КНР та визначеним педагогічним умовам. Ураховано також функціональне призначення принципів щодо регулювання змісту, способів організації, методів і засобів формування ціннісного світогляду. Відповідно виокремлено культурно-історичний, естетичний, інтеграційний, принцип усвідомленого вибору й інноваційно-цифровий принципи. Потракуємо кожен із них та здійснимо їхній детальний аналіз.

1. Культурно-історичний принцип передбачає включення елементів національної культури та історії Китаю до освітнього процесу. Це сприяє

формуванню національної свідомості і глибокого розуміння культурної ідентичності студентів, а також вихованню поваги до традицій. Студенти ознайомлюються з культурними цінностями і філософією Конфуція, даосизмом, буддизмом та іншими вченнями, які становлять основу китайської етики. Завдяки цьому вони розвивають повагу до культурних норм, моральних цінностей і національної ідентичності. Важливу роль відіграє знайомство студентів із художніми стилями й ідеями, що розвивалися в різні періоди китайської історії включно з вивченням епохи Тан, Мін тощо. Це забезпечує контекст для розуміння змін у цінностях і дає змогу краще розуміти сучасні тенденції через призму культурної спадщини.

2. *Естетичний принцип* наголошує на важливості формування естетичного смаку та здатності до сприйняття краси як основи морального розвитку студентів. Естетичне виховання сприяє розвитку почуття гармонії, емоційної чуйності та глибокого розуміння цінності мистецтва в житті людини. Завдяки практичним заняттям із живопису, музики, каліграфії, скульптури тощо студенти навчаються сприймати красу як одну з важливих форм духовного розвитку. Це підвищує їхню здатність до емпатії, саморефлексії й розуміння соціальної ролі мистецтва. Участь у майстер-класах і мистецьких проєктах дозволяє студентам не тільки сприймати, але й створювати красу, що формує у них глибокий зв'язок між естетичними цінностями та їхньою власною особистістю.

3. *Інтеграційний принцип* вимагає поєднання різних видів мистецтва та дисциплін у процесі навчання, що сприяє більш цілісному розвитку особистості студента. Залучення різноманітних дисциплін дозволяє здобувачам освіти розширювати свій кругозір та розуміти цінність інтеграції знань у сучасному світі. У процесі навчання студенти знайомляться не тільки зі своєю спеціальністю, але й із суміжними дисциплінами, такими як музика, театр, кіномистецтво, що сприяє формуванню багатогранного естетичного світогляду. Викладання історії мистецтва, філософії, соціології, культурології тощо дозволяє студентам розуміти взаємозв'язок між культурними цінностями, історичними подіями та соціальними

процесами. Це допомагає формувати в них глибоке розуміння ціннісних орієнтирів, актуальних у сучасному суспільстві.

4. Принцип усвідомленого вибору передбачає надання студентам можливості свідомо обирати свою ціннісну систему. Цей підхід сприяє формуванню відповідальності за власні рішення й учинки, що є важливим аспектом у професійному розвитку майбутніх митців. Забезпечується розвиток критичного мислення, оскільки в процесі навчання студенти обговорюють етичні дилеми, аналізують мистецькі твори і ситуації з точки зору їхньої моральної значущості. Це дозволяє їм усвідомлювати значення власних переконань та виробляти особистісні етичні принципи.

Завдяки творчим проєктам і самостійним дослідженням студенти вчаться ставити запитання про значення мистецтва та його роль у їхньому житті, що стимулює їх до усвідомлення власних ціннісних орієнтирів і відповідальності перед суспільством.

5. Інноваційно-цифровий принцип. Сучасний освітній процес у КНР активно інтегрує цифрові технології, що дозволяє студентам збагачувати свій досвід і розширювати можливості для творчого самовираження. Інноваційно-цифровий принцип сприяє підвищенню мотивації до навчання та формуванню навичок, актуальних у сучасному мистецькому середовищі. Завдяки цифровим технологіям студенти можуть брати участь у віртуальних екскурсіях до музеїв, галерей та культурних центрів, що дає їм змогу знайомитися з мистецтвом різних епох і культур. Це сприяє формуванню цілісного розуміння мистецьких цінностей. Доступ до різноманітних графічних програм створює для студентів можливість експериментувати з формами й стилями, що розвиває їхню здатність до творчого мислення та формування індивідуальної естетичної системи.

У процесі створення моделі формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки доцільним убачаємо здійснення аналізу форм, методів і засобів навчання.

Так, *форми навчання*, що застосовуються в освітньому процесі коледжів мистецтв КНР, відіграють особливу роль у формуванні ціннісного світогляду

студентів. Ураховуючи важливість інтеграції культурних, етичних і соціальних аспектів у процес навчання, а також специфіку мистецької освіти, у коледжах мистецтв КНР використовуються різноманітні форми навчання, що забезпечують професійну підготовку студентів та формують їхній моральний, етичний та культурний світогляд. Розглянемо основні форми здійснення освітньо-виховного процесу, а саме: традиційні лекційні заняття й семінари, практичні заняття та майстер-класи, проєктне навчання й міждисциплінарні проєкти, культурні поїздки та стажування, онлайн-курси й цифрове навчання, тематичні круглі столи та дискусії, позааудиторна діяльність (конкурси, фестивалі, виставки), курси, орієнтовані на етичні й соціальні аспекти мистецтва.

Лекційні й семінарські заняття. Як форми організації освітнього процесу вони забезпечують опанування теоретичного й ціннісно-сміслового змісту історії мистецтва, естетики, філософії культури та інших дисциплін. У межах лекційних занять доцільним є застосування пояснювально-ілюстративного, проблемного та евристичного методів, проблемного викладу, візуалізації й аналізу мистецьких феноменів. Семінарські заняття передбачають активізацію пізнавальної та ціннісно-рефлексивної діяльності студентів шляхом дискусії, евристичної бесіди, аналізу й інтерпретації творів мистецтва, порівняння культурно-естетичних концепцій, розв'язання проблемних і ціннісно-ситуаційних завдань, аргументованого оцінювання мистецьких явищ. Поєднання зазначених методів спрямоване не лише на засвоєння знань, а й на формування здатності студентів самостійно осмислювати культурно-мистецькі цінності, аргументувати власні оцінні судження та здійснювати ціннісну рефлексію.

Практичні заняття й майстер-класи. Це форма навчання, де студенти набувають практичних навичок у творчих дисциплінах, таких як живопис, скульптура, музика, хореографія, театральне мистецтво, графічний дизайн. Майстер-класи проводяться відомими митцями чи викладачами, які навчають студентів не тільки техніці, але й естетичним і моральним аспектам творчості. Практичні заняття дозволяють студентам не лише опановувати техніки і стилі, а й взаємодіяти з творчими концепціями, які включають соціальні і культурні

цінності. Майстер-класи також можуть акцентувати увагу на етичних аспектах створення мистецьких творів, таких як авторське право, моральні норми в мистецтві, взаємодія з публікою.

Проектне навчання й міждисциплінарні проекти. Студенти працюють над інтердисциплінарними проектами, де поєднуються різні форми мистецтва (живопис, музика, театр, відеоарт) для досягнення загальної мети. Це можуть бути як групові, так і індивідуальні проекти, що пов'язані з актуальними соціальними чи культурними питаннями. Проектне навчання сприяє розвитку критичного мислення, соціальної відповідальності та творчої ініціативи. Студенти працюють над актуальними темами, що можуть стосуватися екології, прав людини, історії чи сучасних соціальних змін, таким чином формуючи у себе розуміння важливості мистецтва у вирішенні глобальних і локальних проблем.

Культурні поїздки та стажування. Студенти беруть участь у культурних поїздках, де вони мають можливість ознайомитися з художньою спадщиною різних регіонів КНР або інших країн. Стажування в культурних установах, таких як музеї, галереї, театри або кіностудії, допомагає студентам розвивати професійні навички і розуміти соціокультурний контекст мистецтва. Культурні поїздки та стажування сприяють розвитку мультикультурного мислення, дозволяють студентам порівнювати і аналізувати різні підходи до мистецтва і творчості в різних культурах. Це також розвиває в студентів соціальну відповідальність і чутливість до культурних особливостей інших народів, формуючи більш глобальну перспективу.

Онлайн-курси та цифрове навчання. З використанням новітніх технологій студенти можуть проходити онлайн-курси, відвідувати вебінари, брати участь у віртуальних майстер-класах та обговореннях на різних платформах. Це дозволяє залучати студентів до глобальних обговорень культурних і мистецьких тенденцій. Цифрове навчання дозволяє студентам отримати доступ до світових культурних і мистецьких ресурсів, що сприяє розширенню їхнього розуміння культури й етики. Студенти також навчаються використовувати сучасні цифрові інструменти для

створення мистецтва, що включає етичні та соціальні аспекти в сучасному суспільстві.

Тематичні круглі столи та дискусії. Це форма навчання, що передбачає активне обговорення студентами та викладачами різних соціальних, культурних та естетичних тем. Круглі столи можуть зосереджуватися на аналізі актуальних тенденцій у мистецтві, етичних питаннях творчості, а також на практичних аспектах професійної діяльності митця. Дискусії та обговорення сприяють розвитку критичного мислення, самосвідомості та емоційної чутливості до різних соціальних явищ. Це дозволяє студентам краще зрозуміти, як мистецтво може бути використано для вираження цінностей, що важливі для суспільства.

Позааудиторна діяльність (конкурси, фестивалі, виставки). Студенти беруть участь у виставках, конкурсах, фестивалях, а також організовують і відвідують культурні заходи, що дають можливість демонструвати свої творчі роботи ширшій аудиторії. Участь у культурних подіях дозволяє студентам побачити вплив своєї творчості на суспільство, а також взаємодіяти з іншими митцями, що розвиває їхній професіоналізм і сприяє розвитку емоційної чутливості до важливих соціальних, етичних і культурних питань.

Курси, орієнтовані на етичні й соціальні аспекти мистецтва. Ці курси орієнтовані на вивчення етичних аспектів мистецької діяльності, таких як авторське право, відповідальність митця перед суспільством, соціальні та політичні аспекти творчості, етика творчого процесу. Такі курси допомагають студентам усвідомити свою роль у суспільстві як митців, навчаючи їх не лише техніці, але й етичному аспекту творчості. Це також сприяє розвитку більш глибокого розуміння соціальних і моральних питань, які впливають на мистецтво.

Форми навчання в коледжах мистецтв Китайської Народної Республіки сприяють формуванню ціннісного світогляду студентів через інтеграцію теоретичних і практичних аспектів. Важливими є, окрім класичних форм навчання (лекцій, майстер-класів), ще й інноваційні підходи, як-от: проєктне навчання, культурні поїздки, стажування й онлайн-курси. Усі ці форми навчання сприяють

розвиткові в студентів професійних навичок, глибокого морального й соціального розуміння світу.

Методи навчання, які застосовуються в коледжах мистецтв КНР для формування ціннісного світогляду студентів, мають бути багатофункціональними й зосередженими на розвитку професійних навичок, етичних, культурних, моральних і соціальних цінностей. Ураховуючи специфіку мистецької освіти в КНР, методи навчання мають сприяти створенню творчого й критичного мислення, розвитку соціальної відповідальності та активного самовираження через мистецтво. Визначимо й розкриємо основні методи навчання, які використовуються для формування ціннісного світогляду студентів, а саме: метод діалогу та критичної рефлексії, проєктного навчання, колективної роботи, використання культурного контексту, педагогічного наставництва (менторства), створення критичних творів, етичного обговорення, інтеграції традиційного й сучасного мистецтва, творчих лабораторій. Зупинимось детальніше на кожному з названих методів.

Методи керованої дискусії та ціннісної рефлексії передбачають організоване викладачем обговорення студентами культурно-мистецьких явищ, творів мистецтва та пов'язаних із ними ціннісних проблем із подальшим осмисленням і аргументуванням власної позиції. Доцільність застосування дискусійних методів у контексті освіти КНР підтверджується практикою китайських закладів вищої освіти, де використовуються малогрупові обговорення, тематичні дискусії, дебати та інші форми активної участі студентів за збереження спрямовальної й узагальнювальної ролі викладача [375]. Показовим для мистецької освіти є досвід Центральної академії образотворчого мистецтва, де аудиторне обговорення поєднується з читанням класичних текстів, лекційною та практичною роботою, а осмислення суспільно значущого змісту реалізується також через створення студентами художніх робіт [376]. У розробленій моделі застосування керованої дискусії й ціннісної рефлексії передбачає аналіз культурного контексту й ціннісного змісту мистецьких творів, зіставлення різних інтерпретацій, аргументоване висловлення студентами власних суджень та

рефлексію щодо їхнього особистісного і професійного значення. Це дає змогу пов'язати пізнання мистецтва з усвідомленням і осмисленням культурно-мистецьких цінностей.

Метод проєктного навчання, в основі якого лежить створення студентами монодисциплінарних, пов'язаних з певним видом мистецтва чи навчальною дисципліною, та інтердисциплінарних проєктів, де вони повинні застосувати свої знання з різних областей мистецтва (живопис, скульптура, дизайн, театральне мистецтво тощо) для вирішення конкретних завдань. Проєкт може бути спрямований на дослідження соціальних проблем, екології, історії культури чи інших актуальних тем. Проєктне навчання стимулює студентів до пошуку нових підходів і вирішення складних питань через творчість. Вони навчаються використовувати свої здібності для висвітлення соціальних, культурних або моральних проблем, що допомагає формувати у них відповідальне ставлення до мистецької діяльності та суспільства.

Методи групової (кооперативної) навчальної діяльності передбачають організацію спільної роботи студентів у малих групах для виконання навчально-творчих, аналітичних, інтерпретаційних або проблемно-ціннісних завдань. На відміну від проєктного навчання, обов'язковим результатом такої діяльності не є створення завершеного проєктного продукту; її визначальною ознакою є взаємодія учасників, що передбачає розподіл функцій, обмін думками, зіставлення й аргументування позицій, узгодження рішень і спільну відповідальність за результат. У контексті формування ціннісного світогляду групова діяльність створює можливості для зіставлення різних інтерпретацій мистецьких явищ, усвідомлення відмінностей у ціннісних позиціях, аргументування власних суджень і вироблення узгоджених рішень.

Метод використання культурного контексту (культурні поїздки, стажування), що передбачає включення в освітній процес культурних поїздок, стажувань у музеях, галереях, театрах, мистецьких резиденціях. Це дає студентам можливість зіставляти, наприклад, естетичні принципи традиційного китайського і західного мистецтва, способи сучасної інтерпретації національної культурної

спадщини, мистецькі традиції різних етнічних груп КНР, осмислюючи на цій основі співвідношення традиції й новаторства, національних і загальнолюдських культурних цінностей та формуючи власну аргументовану ціннісну позицію. Під час таких заходів студенти розвивають свої професійні навички, отримують можливість оцінити вплив мистецтва на суспільство, спостерігати за етичними проблемами, що піднімаються через культурні об'єкти, і таким чином розвивати глибоке розуміння цінностей різних культур та суспільств.

Метод педагогічного наставництва (менторства) передбачає індивідуальну або малогрупову взаємодію студентів із досвідченими викладачами та митцями під час розроблення творчого задуму, виконання й обговорення мистецьких робіт, аналізу професійних ситуацій, вибору художніх засобів, підготовки та реалізації творчих проєктів, презентації й оцінювання їхніх результатів. Наставник надає консультації та професійний зворотний зв'язок, спонукає студента до обґрунтування творчих рішень, осмислення культурного й ціннісного змісту власної діяльності, рефлексії щодо її можливих соціальних та етичних наслідків. Така взаємодія сприяє поєднанню професійного становлення з усвідомленням студентом цінностей і норм мистецької діяльності та виробленням власної аргументованої ціннісної позиції.

Метод створення критичних творів (аналіз мистецтва). Студенти вивчають та аналізують роботи відомих художників, літературні твори, фільми чи інші культурні продукти. Завданням є не лише описання, але й критичне осмислення цих творів, їхнього змісту та соціального контексту. Цей метод розвиває у студентів здатність аналізувати мистецтво через призму моральних і соціальних питань, допомагає глибше розуміти, як твори мистецтва відображають культурні й етичні норми. Це сприяє формуванню у студентів здатності критично осмислювати не лише свою творчість, але й соціальні аспекти мистецтва.

Метод етичного обговорення (тематичні круглі столи), за якого під час освітнього процесу проводяться круглі столи й дискусії на теми етики в мистецтві: питання авторського права, моральних меж у творчості, роль митця в суспільстві, етика публічних виступів тощо. Це дозволяє студентам навчитися обговорювати й

оцінювати свої творчі роботи через етичну призму. Метод допомагає студентам усвідомити важливість етичних принципів у мистецтві, а також розвивати здатність обґрунтовувати свої творчі рішення і ставлення до інших через моральні та культурні цінності. Дискусії формують у студентів відповідальність за свої твори та за їхній вплив на суспільство.

Експериментально-творча діяльність передбачає організацію викладачем індивідуальної та групової роботи студентів, у процесі якої вони експериментують із художніми техніками, матеріалами, способами художнього вираження та цифровими засобами, зіставляють традиційні й сучасні мистецькі практики, розробляють і апробують власні творчі рішення. Така діяльність може здійснюватися під час практичних занять, майстер-класів, виконання творчих завдань і проєктів, роботи в навчальних майстернях, студіях і цифрових освітніх середовищах. У контексті формування ціннісного світогляду важливим є не саме експериментування, а осмислення студентами культурного й ціннісного змісту обраних художніх засобів, співвідношення традиції та новаторства та аргументування власних творчих рішень.

Методи навчання в коледжах мистецтв КНР націлені загалом на професійну підготовку студентів, однак неодмінним є формування в них соціальних, моральних і етичних цінностей, які сприяють розвитку їхнього ціннісного світогляду. Використання інтерактивних, проєктних, рефлексивних методів допомагає студентам глибше розуміти роль мистецтва в суспільстві та вчить їх бути етично свідомими митцями.

Засоби навчання – це різноманітні інструменти, ресурси й матеріали, які використовуються для реалізації освітніх цілей та ефективної організації освітнього процесу. У контексті формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР засоби навчання мають сприяти здобуттю теоретичних знань, набуттю професійних практичних умінь, формуванню етичних, соціальних і культурних цінностей. У Китаї, де поєднуються традиції й інновації, використання сучасних і класичних засобів навчання дозволяє студентам розвивати творчий, моральний і соціальний потенціал.

Засоби навчання в розробленій моделі розглядаємо не як самостійні чинники формування ціннісного світогляду студентів, а в ролі матеріальних, інформаційних і цифрових ресурсів, що забезпечують реалізацію відповідного змісту, методів і форм організації освітньої діяльності. Їхній ціннісно-світоглядний потенціал визначається не самим фактом використання, а змістом культурно-мистецької інформації, способом її педагогічного опрацювання та характером пізнавальної, емоційно-ціннісної, рефлексивної й творчої діяльності студентів. Відповідно, засоби добираємо з огляду на їхню здатність забезпечувати сприйняття, інтерпретацію, оцінювання та творче освоєння культурно-мистецьких цінностей. Доцільно розрізнити інформаційно-змістові засоби (твори мистецтва, художні й філософські тексти, альбоми, каталоги, навчальні та мультимедійні матеріали); предметно-мистецькі засоби (художні матеріали, інструменти й обладнання, за допомогою яких ціннісно осмислений задум утілюється у творчій діяльності); культурно-мистецькі ресурси (музейні й виставкові експозиції, об'єкти матеріальної та нематеріальної культурної спадщини); цифрові засоби (електронні колекції, віртуальні музеї та виставки, мультимедійні й інтерактивні ресурси, технології VR/AR та інші цифрові середовища). Деталізуємо означену інформацію.

Традиційні і цифрові підручники й методичні матеріали є важливими засобами навчання, особливо для теоретичних дисциплін, таких як історія мистецтва, естетика, філософія культури. Ці матеріали охоплюють як класичні концепції мистецтва, так і сучасні теорії, що пов'язані з соціальними та етичними аспектами творчості. Використовуються як друковані видання, так і електронні версії, доступні через навчальні платформи. Традиційні й цифрові підручники надають студентам необхідну теоретичну базу для розуміння важливих культурних, соціальних та етичних цінностей в мистецтві. Вони дозволяють студентам глибше розуміти роль мистецтва в суспільстві та його вплив на соціальні зміни.

Мультимедійні ресурси й онлайн-платформи включають у себе мультимедійні засоби (відео, аудіо, інтерактивні лекції, документальні фільми,

художні фільми, віртуальні виставки, вебінари), що є потужними інструментами для навчання в сучасному мистецтві. Значущість онлайн-платформ у тому, що студенти можуть проходити курси, брати участь в обговореннях, переглядати лекції, а також користуватися віртуальними галереями та майстер-класами. Мультимедійні ресурси дозволяють здобувачам освіти ознайомлюватися з різноманітними формами мистецтва, критично осмислювати їхній соціальний і культурний контекст. Це допомагає їм усвідомити важливість мистецтва в глобальному й локальному соціумі, його здатність змінювати суспільні уявлення та викликати моральні дискусії.

Технічні засоби (комп'ютери, планшети, графічні планшети, віртуальна реальність) – неодмінна частина сучасного освітньо-виховного процесу. Використання комп'ютерних технологій, планшетів, графічних планшетів і засобів віртуальної реальності (VR) для створення й вивчення цифрового мистецтва, анімації, відеоарт, 3D-дизайну, театральних вистав та інших мистецьких форм. Сучасні технічні засоби дають студентам можливість створювати нові форми мистецтва, інтегруючи новітні технології та етичні принципи. Вони допомагають розвивати критичне і креативне мислення, дозволяючи працювати з глобальними соціальними, політичними й культурними питаннями через нові медіа.

Інтерактивні дошки й мультимедійні проєктори використовуються для підвищення інтерактивності освітньо-виховного процесу. Ці засоби дозволяють студентам активно взаємодіяти з навчальним контентом, брати участь у дискусіях, виконувати колективні завдання та зворотний зв'язок у реальному часі. Інтерактивні засоби допомагають заохочувати студентів до більш глибокого аналізу мистецтва, надають їм можливість співпрацювати, досліджувати різні підходи до вирішення етичних, соціальних і культурних проблем через творчість.

Культурні ресурси й експонати (музеї, галереї, виставки, культурні центри) – це важливі ресурси для студентів коледжів мистецтв. Вони надають можливість безпосередньо ознайомитися з класичними й сучасними творами мистецтва, відчувати естетику та моральну значущість творів у культурному контексті.

Вивчення мистецтва в музеях і галереях дозволяє студентам безпосередньо зіткнутися з культурними та історичними цінностями. Це дає їм можливість зрозуміти, як твори мистецтва відображають моральні, політичні й соціальні питання різних епох і культур, а також підвищує їхню культурну обізнаність.

Ресурси для самостійного навчання (навчальні платформи, онлайн-курси, відеозаняття, статті), зокрема Coursera, edX, китайські платформи), відеозаняття, статті та блоги, є важливими ресурсами для глибшого занурення в тематичні дисципліни, які стосуються мистецтва, філософії, етики та соціології культури. Самостійне навчання дозволяє студентам працювати на власний розсуд, обираючи цікаві для них теми. Це сприяє розвитку здатності до саморозвитку та рефлексії, а також допомагає їм формувати власні ціннісні орієнтири на основі вивчених матеріалів.

Музичні й театральні вистави, перформанси є засобами навчання, оскільки вони дозволяють студентам переживати мистецтво через практичний досвід. Вистави можуть бути як частиною освітнього процесу, так і позааудиторною діяльністю (фестивалі, конкурси). Вистави і перформанси дозволяють студентам побачити, як мистецтво може передавати емоції, ідеї та соціальні повідомлення. Вони можуть глибше зрозуміти культурні та моральні аспекти, які відображаються в сценічних творах, а також розвинути чутливість до етичних проблем.

Роботи із соціальними мережами й платформи для обміну досвідом. Використання соціальних медіа та онлайн-платформ (як-от Behance, Instagram, WeChat, Douyin) відбувається для публікації й обміну мистецькими роботами. Студенти можуть ділитися своїми творами, отримувати зворотний зв'язок, брати участь у різноманітних онлайн-конкурсах та обговореннях. Соціальні мережі дають студентам можливість бути частиною глобальної культури, обмінюватися думками, виставляти свої роботи для широкої аудиторії. Це сприяє розвитку їхнього професіоналізму й критичного мислення, а також допомагає їм формувати сучасне етичне та культурне бачення мистецтва.

Засоби навчання, що використовуються в коледжах мистецтв КНР, мають бути багатофункціональними й адаптованими до сучасних вимог освітнього процесу, покликані сприяти набуттю й розвитку професійних навичок, формуванню ціннісного світогляду студентів, що відображає глибоке розуміння моральних, соціальних і культурних аспектів мистецтва.

Подамо означений матеріал у структурованій *моделі формування ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів КНР* (рис. 2.1), яка містить три блоки: цільовий, змістовно-діяльнісний і контрольно-діагностичний. Професійна підготовка майбутніх фахівців галузі мистецтва та формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв покликані забезпечити державне й соціальне замовлення на формування особистості студентів коледжів мистецтв із ціннісним світоглядом.

Цільовий блок визначає мету моделі – формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР у цілісному освітньому середовищі закладу освіти шляхом поєднання навчальної, позааудиторної, культурно-мистецької та творчо-професійної діяльності, а також напрями: культурно-історичний, естетико-аксіологічний, інноваційно-технологічний. Окрім того включає підходи (культурно-ціннісний, аксіологічний, інтерактивний, інформаційно-цифровий, індивідуалізований), принципи (культурно-історичний, естетичний, інтеграційний, усвідомленого вибору, інноваційно-цифровий) та етапи формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв (мотиваційно-ціннісний; теоретико-аналітичний; практично-діяльнісний, рефлексивно-особистісний).

Змістовно-діяльнісний блок зумовлений специфікою формування ціннісного світогляду як процесу, у якому засвоєння ціннісно значущого змісту невіддільне від активної діяльності студента щодо його пізнання, емоційного переживання, інтерпретації, оцінювання, рефлексії та творчого втілення. Він реалізується через інтеграцію взаємодоповнювальних видів навчально-пізнавально-виховної діяльності:

1. Навчальні дисципліни професійно-орієнтованого циклу.

Рис. 2.1. Модель формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

2. Практична підготовка (практики: ознайомлювальні, навчальні, виробничі).

3. Позааудиторні види навчально-практичної діяльності: концерти, конкурси, майстер-класи, фестивалі, творчі лабораторії, конференції, виставки та артпроекти, театральні вистави й перформанси, культурні поїздки й обміни, соціальні проекти та благодійні акції, інтердисциплінарні проекти й колаборації. Окрім того, означений блок містить форми, методи, засоби процесу систематичного й послідовного формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв, деталізовано розкриті нами в попередній частині цього підрозділу.

Контрольно-діагностичний блок моделі формування ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів КНР містить критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-практичний, рефлексивно-особистісний) та рівні (низький, середній, високий) сформованості ціннісного світогляду в студентів мистецьких коледжів КНР (означений матеріал дисертаційного дослідження буде розкрито в підрозділі 3.1 цієї наукової праці).

Результатом імплементації розробленої нами моделі як структурної схеми процесу стане сформованість ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР в результаті здійснення освітньо-виховного процесу.

Репрезентована модель разом із реалізацією виокремлених педагогічних умов забезпечить формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки за умови розроблення ефективної методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

2.3. Методика формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

Формування ціннісного світогляду є одним з ключових аспектів розвитку особистості студента коледжу мистецтв. У процесі навчання майбутні митці набувають технічних і професійних навичок, формують свою естетичну, моральну, культурну й соціальну орієнтацію. Це дає їм змогу розвивати

професійну майстерність, усвідомлювати свою роль у суспільстві, зберігати культурну спадщину та шанувати етичні норми. Особливо це актуально для КНР, де в умовах активної модернізації освіти важливо зберігати національну ідентичність та культурні традиції, одночасно інтегруючи сучасні світові досягнення та інновації. У цьому контексті розробка методики формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв стає ключовим елементом педагогічного процесу.

Методика формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР є складним і багатогранним процесом, що поєднує традиційні культурні цінності й сучасні педагогічні підходи. Успішне формування ціннісного світогляду сприяє розвитку студентів як висококваліфікованих професіоналів і моральних особистостей, здатних до творчої діяльності, соціальної відповідальності й гармонії з навколишнім світом. Методика формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв полягає в інтеграції різноманітних підходів, стратегій, концепцій та інструментів, що сприяють розвитку інтелектуальної й емоційної компетентності студентів у контексті їхньої професійної підготовки.

Особливу увагу приділено інтеграції естетичних, моральних, етичних і соціальних цінностей у творчий процес. З огляду на важливість розвитку моральних і культурних орієнтирів у митців: музикантів, художників, акторів, дизайнерів тощо, що є майбутніми творцями культурного середовища, методика спрямована на забезпечення гармонійного розвитку студентів як професіоналів і громадян. Вона інтегрує традиційні китайські підходи до освіти й світові тенденції, що орієнтуються на індивідуалізацію й інтеграцію сучасних технологій у навчання.

1. Теоретичні основи методики формування ціннісного світогляду.

Формування ціннісного світогляду є багатогранним і динамічним процесом, який охоплює кілька важливих етапів: від первинної мотивації до глибокої рефлексії і інтеграції цінностей у творчість та професійну діяльність. Цей процес включає в себе як емоційно-психологічний, так і когнітивно-пізнавальний аспекти, що

визначають етичні та естетичні орієнтири студента. Формування ціннісного світогляду має ґрунтуватися на трьох основних принципах: гармонії між особистістю і навколишнім світом; розвиткові емоційної і моральної чутливості; критичному мисленні й саморефлексії. Це дозволяє забезпечити всебічний розвиток студента, його готовність до активної участі в культурному і соціальному житті.

1.1 Конфуціанська філософія. Основи цієї філософії є центральними для китайської культури і освіти. Учення Конфуція підкреслює важливість моральних цінностей, таких як чесність, порядність, повага до старших, соціальна відповідальність. Конфуціанські принципи є основою для формування етичного світогляду студентів, адже мистецтво розглядається як інструмент виховання добродісної особистості, здатної до самопізнання та моральної самореалізації.

1.2 Естетичні норми. Естетичні норми мають велике значення для китайської культурної традиції та також можуть бути використані в контексті виховання естетичного сприйняття в студентів коледжів мистецтв. Це гармонія з природою, збалансованість і чуттєве сприйняття навколишнього світу, що є важливим елементом у мистецькому навчанні й формуванні естетичних цінностей.

1.3 Інтеграція інновацій. У сучасному світі освіта в КНР активно інтегрує інноваційні методи навчання, що включають використання новітніх технологій, проєктного навчання, критичного мислення та креативності. Мистецькі коледжі активно працюють над впровадженням сучасних педагогічних технологій, щоб студентам було легко адаптуватися до швидко змінюваних вимог сучасного світу.

2. Стратегії формування ціннісного світогляду. Методика формування ціннісного світогляду передбачає застосування різних стратегій, які допомагають розвивати у студентів здатність до самовираження, критичного мислення і глибокого осмислення соціальних і культурних процесів. Основні стратегії, які можуть бути застосовані в контексті коледжів мистецтв, включають:

1. Залучення до творчих проєктів. У ролі означених видів діяльності можуть бути соціальні кампанії, виставки, направлені на вирішення актуальних

соціальних проблем, таких як екологія, права людини, культура й мораль. Активна участь у виставках, мистецьких конкурсах, фестивалях, майстер-класах сприяє розвитку ціннісного ставлення до мистецтва. Це дає можливість студентам оцінити своє місце в культурному середовищі і отримати зворотний зв'язок від професіоналів, що стимулює подальший розвиток ціннісних орієнтирів. Студентам пропонуються проєкти, які мають чітко виражений етичний аспект. Участь у таких проєктах дозволяє студентам розвивати свій ціннісний світогляд, здобувати практичний досвід, а також виражати свої моральні переконання через творчість. Наведемо кілька можливих тем творчих проєктів: «Мистецтво як міст між культурами: історія й сучасність», «Мистецтво в контексті екології: гармонія людини і природи», «Шлях до внутрішнього балансу: мистецтво медитації і самопізнання», «Мистецтво та соціальна відповідальність: погляд на сучасні проблеми через художні практики», «Традиції та інновації: дослідження технік та стилів китайського мистецтва», «Мистецтво як шлях до єдності: міжнародний фестиваль творчості», «Китайські міфи й легенди в сучасному мистецтві».

2. *Проведення дискусій і круглих столів.* Участь у відкритих дискусіях з питань етики й естетики дозволяє студентам формувати критичне мислення, ставити під сумнів стереотипи і розвивати здатність аргументувати власну точку зору. Репрезентуємо можливі теми для використання в методиці формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв: «Мистецтво як дзеркало суспільства: як творчість відображає соціальні зміни?», «Традиція чи інновація: що визначає художню ідентичність у XXI столітті?», «Етика художника: свобода творчості чи відповідальність перед суспільством?», «Мистецтво і технології: інтеграція або конфлікт?», «Мистецтво та екологія: Як творчість може змінити ставлення до природи?», «Гендер у мистецтві: стереотипи чи реальні можливості?», «Мистецтво і сучасна політика: чи може мистецтво бути інструментом протесту?», «Мистецтво як спосіб зцілення: як творчість допомагає у боротьбі з психічними проблемами?».

3. *Аналіз мистецьких творів та їхнього соціального контексту.* Один із методів формування ціннісного світогляду полягає в аналізі великих мистецьких

творів, що зображають моральні й етичні питання. Ці твори можуть бути як класичними китайськими, так і сучасними. Студенти мають можливість не лише вивчати технічні аспекти, а й розуміти моральний зміст, який стоїть за кожним мистецьким продуктом. Такий аналіз дозволяє формувати в них естетичні уявлення, які інтегруються в їхній світогляд. Так, вивчення історії мистецтва в контексті соціальних, моральних і культурних змін допомагає студентам краще зрозуміти ціннісні орієнтири, що лежать в основі тих чи інших творчих рішень, а також відобразити їх у власних роботах. Для аналізу пропонуємо такі твори: «Подорож на Захід» (西遊记) про художників часів династії Мін (14–17 ст.), «Пейзаж із китайським пейзажним живописом» Їм Шіянью (任思远), твори Фан Куня (方广平), зокрема «Сонце на горизонті», мистецькі інсталяції Ай Вейвей (艾未未), твори Пей Джі (裴济).

4. Рефлексія та самовдосконалення. Постійне самоспостереження за своїми творчими досягненнями, а також усвідомлення того, як ці досягнення взаємодіють з моральними та естетичними принципами, сприяє розвитку особистісної цілісності та відповідальності. Наведемо можливий формат для аналізу власного творчого процесу студентів коледжів мистецтв через призму рефлексії: пояснення ідеї або концепції, яка лежить в основі роботи; мета творчості; оцінка естетичних принципів; оцінка моральних принципів та особистісного зростання; взаємодія творчого результату із цінностями та естетичними переконаннями; саморозвиток і визначення подальших кроків; резюме та рефлексія на кінцевий результат.

5. Креативні майстер-класи та обговорення. Використання майстер-класів, де студенти не лише вчать новим технікам, а й обговорюють філософські, етичні та соціальні аспекти мистецтва, є важливим для формування глибокого ціннісного світогляду. У таких обговореннях студенти мають змогу висловлювати свої думки та переконання, а також слухати різні точки зору, що сприяє розвитку критичного мислення та самопізнання.

3. Інструменти методики формування ціннісного світогляду. Для ефективної реалізації методики формування ціннісного світогляду в студентів

коледжів мистецтв необхідно використовувати певні інструменти, що забезпечують систематичність і послідовність цього процесу. Серед таких інструментів нами виокремлено низку та здійснено їхній аналіз.

1. Психолого-педагогічне консультування. Проведення індивідуальних і групових консультувань дає можливість студентам не лише зрозуміти свої емоційні реакції на творчі виклики, але й допомагає розвивати моральну і соціальну відповідальність. Деталізуємо означену інформацію в розробленій нами методиці психолого-педагогічного консультування для студентів мистецьких коледжів через інтеграцію її складників: мети і завдань методики, основних принципів консультування (індивідуалізація підходу, емпатія та підтримка, рефлексивність, активізація самостійності студента), сам процес проведення консультування (індивідуального, групового), методів і технік консультування.

2. Проблемні методи навчання. Використання проблемних ситуацій, коли студенти мають знайти рішення, що відповідають моральним і естетичним принципам, дозволяє формувати критичне і аналітичне мислення. До основних особливостей проблемного методу навчання в контексті дослідження відносимо: активне навчання, розв'язування реальних чи близьких до реальних проблем, морально-етичний контекст, самостійність і саморефлексію. Варто враховувати етапи проблемного навчання студентів коледжів мистецтв: створення проблемної ситуації, аналіз ситуації та визначення проблеми, пошук і обговорення можливих рішень, вибір оптимального рішення та його обґрунтування, самоаналіз та рефлексія. До найвикористовуваніших типів проблемних ситуацій у мистецькому навчанні відносимо такі: творчі проблеми (студенти стикаються з творчими завданнями, де необхідно вирішити питання композиції, кольору, форми, теми або стилю в межах певного концептуального контексту. Наприклад, завдання, яке вимагає поєднання традиційних китайських мотивів з сучасними техніками, що створює естетичну та культурну суперечність); етичні проблеми (завдання, пов'язані з вибором морально спірних тем для мистецьких творів. Наприклад, питання, чи може художник використовувати в своїй роботі зображення людей, які не дали на це згоди, чи як ставитися до соціальних чи політичних тем у

контексті творчої свободи); соціальні проблеми (мистецтво як інструмент соціальної критики. Завдання, які змушують студентів задуматися над тим, як їхні твори можуть відображати або впливати на соціальні та культурні зміни в суспільстві (питання екології, прав людини, соціальної справедливості).

3. *Мистецькі тренінги й майстер-класи.* Залучення студентів до практичних занять, де вони мають можливість застосовувати теоретичні знання на практиці, сприяє розвитку творчого потенціалу і формуванню ціннісних орієнтирів. До загальних принципів проведення мистецьких тренінгів і майстер-класів віднесено: інтерактивність, поєднання теорії і практики, розвиток критичного мислення, творчий підхід, підтримку та мотивацію. Методично структура мистецького тренінгу/майстер-класу складається зі вступної частини (5–10 хвилин): знайомство, мотивація, пояснення завдання; основної частини (40–60 хвилин): технічне уведення, практична робота, робота з творчими проблемами; підсумкової частини (15–20 хвилин): репрезентація результатів, зворотний зв'язок, рефлексія, підведення підсумків.

Серед методик для проведення майстер-класу для студентів коледжів мистецтв доцільно виокремити такі: *демонстрація технік* (викладач або майстер демонструє важливі технічні моменти роботи (як правильно тримати інструмент, як застосовувати кольори або матеріали, як будувати композицію). Важливо проводити демонстрацію на прикладі, а потім дати студентам можливість спробувати це на практиці); *творче завдання з використанням конкретних технік* (пропонувати студентам розв'язувати конкретні творчі завдання, наприклад, створити малюнок за допомогою акварелі, працюючи з певними техніками, або створити колаж, де потрібно поєднати різні матеріали. Це дозволяє студентам відчувати техніку в реальному контексті та розвинути свій творчий потенціал); *арттерапевтичні елементи* (включення вправ на зняття стресу або заохочення до самовираження. Наприклад, вправи на вільне малювання або створення інтуїтивних композицій, що допомагають розкрити емоції та погляди студента. Використання арттерапевтичних елементів сприяє розвитку технічних навичок, забезпечує моральне зростання, допомагаючи студентам розуміти й виражати свої

емоції через мистецтво); *групова робота* (студенти можуть працювати над спільними проектами, що сприяє розвитку колективного мислення, уміння працювати в команді і взаємно підтримувати один одного в процесі творчості. групова робота також дозволяє подолати різні соціальні бар'єри, покращує комунікаційні навички і дозволяє студентам обговорювати етичні та естетичні аспекти мистецтва у відкритому діалозі).

4. *Використання мультимедійних ресурсів.* Сучасні мультимедійні технології дозволяють створювати інтерактивні навчальні середовища, у яких студенти можуть самостійно вивчати матеріал, переглядати відеолекції та аналізувати мистецькі твори, що сприяє більш глибокому усвідомленню культурних та естетичних цінностей. До загальних принципів використання мультимедійних технологій у навчанні відносимо: інтерактивність і залучення студентів, глибоке занурення в контекст, забезпечення доступу до різних джерел інформації, самостійне навчання і гнучкість. Структура заняття з використанням мультимедійних ресурсів представлена трьома частинами: підготовчою (10–15 хв.): визначення цілей і завдань заняття, ознайомлення з мультимедійними ресурсами; основною (40–60 хв.): перегляд мультимедійного матеріалу (відеолекція, віртуальні тури та онлайн-експозиції, інтерактивні завдання); обговорення та аналіз (групове обговорення, мультимедійний аналіз творів); заключною (15–20 хв.): рефлексія й самооцінка, короткий підсумок заняття.

З-поміж прикладів мультимедійних ресурсів, доцільних для використання в освітньо-виховному процесі мистецьких коледжів, варто назвати такі: Google Arts & Culture (платформа, яка надає доступ до віртуальних турів по музеях і галереях); YouTube та онлайн-курси (відеолекції з аналізом мистецьких стилів, технік, теорії мистецтва, які дозволяють отримати візуальні та аудіо-матеріали для глибшого розуміння концепцій); V-ARTS (Віртуальна платформа для художників) – платформа для створення і демонстрації мистецьких робіт тощо.

5. *Оцінювання та моніторинг сформованості ціннісного світогляду.* Оцінювання сформованості ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв є складним процесом, що включає не лише аналіз творчих робіт, а й врахування

морального і естетичного змісту їхньої діяльності. Оцінка має бути комплексною та індивідуалізованою, з урахуванням як творчого рівня, так і ступеня усвідомлення студентом своїх ціннісних орієнтирів. Оцінювання сформованості ціннісного світогляду в студентів має бути систематичним і комплексним. Оцінювання включає в себе кілька етапів, зокрема *самооцінювання студента* (студенти мають можливість оцінити свою роботу, творчі досягнення і рівень усвідомлення власних моральних і естетичних принципів); *зовнішнє оцінювання* (професори та експерти мистецьких галузей здійснюють оцінку творчих робіт студентів через призму етичних і культурних стандартів, а також їхньої відповідності сучасним вимогам професійної діяльності); *зворотний зв'язок* (студентам потрібно надавати регулярний зворотний зв'язок щодо їхніх робіт не лише з точки зору технічних аспектів, але й моральних і естетичних характеристик їхніх творів. Він має бути конструктивним та сприяти розвитку самосвідомості й самопізнання студентів. Постійний зворотний зв'язок від викладачів і колег допомагає коригувати свої ціннісні орієнтири та відповідно вдосконалювати професійну майстерність).

У сучасних умовах трансформаційних процесів у всіх сферах життя суспільства й окремої особистості важливою стає інтеграція новітніх технологій у методику формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР. Новітні технології, форми, методи і засоби, що активно використовуються в китайській освітній системі, мають потенціал для покращення процесу навчання, створення можливості студентам інтегрувати сучасні технології та інноваційні підходи у свою творчу діяльність, що безпосередньо сприяє формуванню їхніх етичних, естетичних і соціальних переконань.

1. Використання цифрових технологій для формування ціннісного світогляду

1.1 Цифрові платформи для етичної та естетичної освіти. Інтеграція цифрових платформ в освітньо-виховний процес дозволяє значно розширити можливості для формування ціннісного світогляду у студентів. Такі платформи, як онлайн-курси, вебінари, інтерактивні лекції, відеоуроки та мультимедійні

презентації можуть бути використані для вивчення як традиційних китайських етичних принципів, так і сучасних глобальних цінностей. Особливо важливим є використання спеціалізованих платформ для студентів коледжів мистецтв, де вони можуть взаємодіяти з художніми творами, обговорювати їх віртуально, вивчати різні культурні традиції і моральні аспекти мистецтва. Це дозволяє студентам не тільки набувати знання про художні цінності, а й активно формувати власні переконання через діалог з викладачами та іншими студентами.

1.2 Віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR). Віртуальна реальність і доповнена реальність є новітніми технологіями, що можуть значно змінити традиційний підхід до навчання в мистецьких коледжах. З їхньою допомогою можна створювати навчальні середовища, у яких студенти мають можливість вивчати теорію, практично реалізовувати свої творчі ідеї, зокрема в контексті естетичних і моральних питань. Для формування ціннісного світогляду через VR та AR можна розробляти інтерфейси для вивчення історії китайського мистецтва, дослідження світових культурних тенденцій, а також створення віртуальних художніх просторів, що дозволяють студентам відчувати себе частиною різних культурних контекстів. Це сприяє розвитку інтеркультурної компетентності, розширенню світогляду і глибшому розумінню соціальних та етичних аспектів мистецтва.

1.3 Мобільні додатки й інтерфейси. Мобільні додатки, що включають елементи гейміфікації та інтерактивного навчання, допомагають студентам удосконалювати їхні мистецькі навички, зокрема у створенні художніх творів, що відображають моральні чи естетичні цінності. Через мобільні додатки можна отримувати завдання, брати участь у конкурсах і проєктах, обговорювати свої творчі досягнення з іншими студентами й викладачами. Такі додатки включають інтерактивні уроки, що стосуються моральних аспектів у мистецтві, етики художника, культурних тенденцій і соціальної відповідальності.

2. Інтерактивні методи навчання для розвитку ціннісного світогляду

2.1 Онлайн-платформи для колективних обговорень і дискусій. З метою формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР, важливо

використовувати інтерактивні методи навчання, що передбачають активну участь студентів у дискусіях та обговореннях, зокрема через онлайн-платформи. Ці платформи дозволяють студентам обмінюватися думками, взаємодіяти з однокурсниками та викладачами, що сприяє розвитку критичного мислення та формуванню етичних і соціальних переконань. Особливо корисними є обговорення художніх творів, що зображають різні соціальні проблеми, етичні дилеми або культурні конфлікти. Студенти можуть працювати над аналізом таких творів, обговорюючи, як вони відображають моральні принципи та які ціннісні послання вони передають. Це стимулює їх до більш глибокого осмислення своїх переконань.

2.2 Віртуальні спільноти для творчих проєктів. Створення віртуальних спільнот для спільної творчості та проєктної діяльності дозволяє студентам з різних куточків КНР та світу співпрацювати в межах одного навчального простору. Віртуальні спільноти можуть бути організовані для створення мистецьких проєктів, що базуються на загальних моральних або соціальних темах. Наприклад, це можуть бути проєкти, що піднімають питання соціальної відповідальності, екології, прав людини або культурної спадщини. Робота в таких спільнотах дозволяє студентам вчитися працювати в команді, формувати спільні моральні та естетичні цінності через творчість. Вони отримують можливість обговорювати ідеї, вивчати досвід інших культур, працювати над соціально важливими проблемами, що безпосередньо впливає на їхній світогляд.

2.3 Гейміфікація навчання. Гейміфікація є потужним інструментом для інтерактивного навчання та формування ціннісного світогляду. З її допомогою можна створювати навчальні курси, що включають елементи гри, де студенти повинні вирішувати моральні або естетичні проблеми. Гейміфікація дозволяє зробити навчання більш захоплюючим і залучаючим, стимулюючи студентів до активної участі та саморозвитку. Використання елементів гейміфікації, таких як рівні складності, нагороди, досягнення, робить процес навчання більш динамічним та мотивує студентів до досягнення високих результатів у розвитку своїх професійних і моральних цінностей.

3. Застосування соціальних мереж для формування ціннісного світогляду.

Соціальні мережі й онлайн-спільноти є ще одним потужним інструментом для формування ціннісного світогляду. Використання таких платформ як WeChat, QQ, а також спеціалізованих мистецьких форумів дозволяє обмінюватися ідеями, публікувати твори, отримувати зворотний зв'язок від інших учасників і викладачів. Студенти можуть активно взаємодіяти, аналізувати художні твори та розвивати моральні і естетичні переконання через обговорення власних робіт або робіт інших учасників спільноти.

Надамо систематизовану інформацію з характеристикою цифрових платформ і ресурсів у таблиці 2.5.

Таблиця 0.5.

Характеристика цифрових платформ і ресурсів для формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв

Назва	Характеристика
WeChat URL: https://www.wechat.com	Одна з найбільших соціальних платформ у КНР, яка використовується для комунікації, обміну контентом і створення навчальних груп. Застосовується для обговорення навчальних матеріалів, організації групових чатів, відеоконференцій та поширення навчальних ресурсів.
XuetangX URL: https://www.xuetangx.com	Китайська онлайн-освітня платформа, яка пропонує масові відкриті онлайн-курси (МООС), зокрема з мистецтва, етики, культури та соціальних наук, які можуть бути використані для формування ціннісного світогляду студентів через інтерактивне навчання.
QQ URL: https://im.qq.com	Популярна платформа для соціальних комунікацій і обміну інформацією в КНР. Використовується для створення навчальних груп, обміну файлами, спільних проєктів і комунікації між студентами й викладачами.
Bilibili URL: https://www.bilibili.com	Відеоплатформа, популярна серед студентської молоді, де викладаються лекції, майстер-класи та інші навчальні ресурси, що сприяють розвитку критичного мислення, естетичної оцінки й культурних цінностей. Включає інтерактивні елементи для залучення студентів до обговорень.
Zhihu URL: https://www.zhihu.com	Китайська платформа для запитань і відповідей, де студенти можуть обговорювати філософські, культурні, етичні теми, що є важливими для формування ціннісного світогляду. Викладачі можуть використовувати для організації дискусій або вивчення громадської думки.

Продовження таблиці 2.5

Назва	Характеристика
ArtStation URL: https://www.artstation.com	Міжнародна платформа для художників, де студенти коледжів мистецтв можуть публікувати свої роботи, отримувати зворотний зв'язок та взаємодіяти з іншими. Її використання сприяє розвитку естетичних оцінок і формуванню моральних орієнтирів у творчій діяльності.
Coursera URL: https://www.coursera.com	Міжнародна освітня онлайн-платформа, яка надає доступ до курсів з етики, культури та мистецтва від провідних університетів і освітніх установ. Має

coursera.org	значний вплив у Китаї, зокрема для студентів, які хочуть вивчати світові культурні та моральні цінності.
Tsinghua University's Digital Learning Platform URL: http://www.tsinghua.edu.cn	Цифрова платформа для навчання Тсінхуа університету забезпечує доступ до різноманітних курсів і матеріалів, зокрема навчання мистецтву, культурі й етиці. Студенти можуть брати участь у курсах, які допомагають формувати ціннісні переконання через інтеграцію традиційних і сучасних підходів.
Douyin URL: https://www.douyin.com	Китайська версія TikTok використовується студентами для створення і обміну короткими відео, які можуть включати елементи мистецької творчості, соціальних проблем і культурних тем. Це платформа для самовираження, що сприяє розвитку естетичних і моральних орієнтирів.
Sina Weibo URL: https://www.weibo.com	Одна з найбільших соціальних медіаплатформ у Китаї, що дозволяє користувачам обмінюватися контентом, брати участь в обговореннях і стежити за культурними та соціальними тенденціями. Для студентів коледжів мистецтв це може бути корисним ресурсом для розвитку громадської відповідальності та культурної компетентності.
Khan Academy URL: https://www.khanacademy.org	Міжнародна платформа, що надає безкоштовні ресурси для вивчення етики, мистецтва та інших гуманітарних дисциплін, що можуть бути використані студентами коледжів мистецтв у Китаї. Вона дозволяє поглиблювати знання і формувати етичні переконання за допомогою інтерактивних уроків та тестів.

Джерело: сформовано автором

З огляду на наведений аналіз доходимо висновку, що інтеграція новітніх технологій і платформ у методику формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР є ефективним інструментом для розвитку критичного мислення, естетичних і моральних орієнтирів, сприяння культурному обміну і глобальному саморозвитку. Використання таких ресурсів, як WeChat, Bilibili, ArtStation та інших, дозволяє студентам активно взаємодіяти, вивчати моральні питання та розвивати творчий потенціал у широкому культурному контексті.

Висновки до другого розділу.

У результаті здійсненого аналізу встановлено основні педагогічні умови формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв: занурення в національну культурну спадщину як основа й інструмент ціннісного виховання; інтеграція естетичних дисциплін для розвитку естетичного мислення як основи ціннісного світогляду; використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів.

З'ясовано, що формування ціннісного світогляду у студентів мистецьких коледжів КНР є багатогранним процесом, що включає культурно-ціннісний, аксіологічний, інтерактивний, інноваційно-цифровий та індивідуалізований підходи. Кожен із них відіграє свою роль у вихованні гармонійної, морально орієнтованої і творчо мислячої особистості, яка усвідомлює значення мистецтва і здатна застосовувати свої знання і навички для впливу на суспільство. Ця модель є комплексною і базується на синтезі традиційних і сучасних педагогічних підходів.

Виокремлено принципи: культурно-історичний, естетичний, інтеграційний, усвідомленого вибору та інноваційно-цифровий, які є фундаментальними у процесі формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв у КНР. Кожен з них спрямований на розвиток цілісної особистості, здатної цінувати мистецтво як складову культури та морального розвитку. Завдяки цим принципам студенти набувають професійних навичок, розвивають глибоке розуміння свого місця в суспільстві й відповідальність перед ним, що робить їх підготовленими до ефективної роботи в сучасному світі.

Наголошено, що ціннісний світогляд студентів коледжів мистецтв у Китайській Народній Республіці є багатогранним та включає як традиційні, так і сучасні аспекти, що формують їхнє розуміння мистецтва, соціальних обов'язків, етики, моральних і культурних цінностей. Взаємодія між культурною спадщиною, новітніми технологіями, соціальною відповідальністю і глобальними трендами створює умов для розвитку мистецтва як потужного інструменту для особистого та суспільного зростання. Ці складові є основою для розвитку в студентів не тільки творчих, а й гуманістичних якостей, що дозволяють їм бути свідомими та активними учасниками культурних і соціальних процесів.

Виокремлено форми навчання в коледжах мистецтв КНР, які сприяють формуванню ціннісного світогляду студентів через інтеграцію теоретичних і практичних аспектів. Важливими є класичні форми навчання (лекції, майстер-класи) та інноваційні підходи (проектне навчання, культурні поїздки, стажування та онлайн-курси). Названі форми сприяють розвитку в студентів професійних навичок, глибокого морального й соціального розуміння світу.

Установлено, що методи навчання в коледжах мистецтв Китаю націлені загалом на професійну підготовку студентів, однак неодмінним є формування в них соціальних, моральних і етичних цінностей, які сприяють розвитку їхнього ціннісного світогляду. Використання інтерактивних, проєктних, рефлексивних методів допомагає студентам глибше розуміти роль мистецтва в суспільстві та вчить їх бути етично свідомими митцями.

Підтверджено, що засоби навчання, що використовуються в коледжах мистецтв КНР (традиційні і цифрові підручники й методичні матеріали, мультимедійні ресурси й онлайн-платформи, технічні засоби (комп'ютери, планшети, графічні планшети, віртуальна реальність), інтерактивні дошки й мультимедійні проєктори, культурні ресурси та експонати (музеї, галереї, виставки), ресурси для самостійного навчання (онлайн-курси, відеозаняття, статті), музичні й театральні вистави, перформанси, роботи із соціальними мережами та платформи для обміну досвідом), повинні бути багатофункціональними й адаптованими до сучасних вимог освітнього процесу. Вони покликані сприяти набуттю й розвитку професійних навичок, формуванню ціннісного світогляду студентів, що відображає глибоке розуміння моральних, соціальних і культурних аспектів мистецтва.

Спроектовано модель формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв КНР, яка включає три блоки: цільовий, змістовно-діяльнісний і контрольно-діагностичний. Означена модель містить основні компоненти – культурно-історичний, естетично-виховний та інтерактивно-інноваційний. Результатом імплементації розробленої нами моделі в освітньо-виховний процес коледжів мистецтв КНР стане сформованість ціннісного світогляду в студентів.

Розроблено методику формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв через інтеграцію алгоритму застосування багатогранних підходів і стратегій, що забезпечують гармонійний розвиток особистості, критичне мислення і творчий підхід до професійної діяльності. Завдяки інтеграції культурних, естетичних, моральних і соціальних цінностей студенти мають змогу розвивати свою творчість, формувати глибоке усвідомлення своєї ролі в культурному й

соціальному середовищі. Використання цифрових технологій, інтерактивних методів і соціальних мереж дозволяє покращити якість навчання, зробити процес формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв більш глибоким, різноманітним і доступним для студентів з різних соціальних і культурних контекстів.

РОЗДІЛ 3.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ МИСТЕЦТВ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

3.1. Критерії, показники та рівні сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

Актуальним у цій частині нашої роботи є звернення до дисертаційних праць українських і китайських науковців за темою дослідження. Ідеться, зокрема, про наукову працю Т. Антоненко щодо психологічних засад становлення ціннісно-сміслової сфери особистості майбутнього фахівця [3], О. Бєлих стосовно духовних основ формування світогляду студентської молоді [11], М. Бліхар про духовні цінності студентської молоді в сучасному українському суспільстві [15], Т. Вілюжаніної з аналізом динаміки ціннісно-сміслової сфери особистості в процесі професійного становлення майбутніх психологів [30], Т. Горохівської відносно формування світоглядної культури майбутніх вчителів історії у процесі фахової підготовки [39], Т. Гуковської щодо формування емоційно-почуттєвої сфери студентів гуманітарних факультетів у вищих навчальних закладах [42], В. Долженко з розглядом особливостей виховання духовних цінностей у студентської молоді в полікультурному просторі [49].

Значущим для нас стали наукові роботи, присвячені соціально-психологічним засадам функціонування цінностей у студентських групах в умовах освітнього середовища У. Михайлишин [94], ролі особистості в ціннісній парадигмі соціуму перехідного періоду Г. Нарядько [97], вихованню в старшокласників світоглядних уявлень в процесі освоєння цінностей української художньої культури М. Ратко [112], психологічним чинникам розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді Л. Романюк [116], формуванню світоглядної культури майбутнього вчителя засобами мистецтва В. Смікал [131], світоглядній культурі особистості людини в умовах перехідного суспільства Ю. Хайрулліної [154], формуванню світоглядної культури старшокласників у процесі засвоєння знань про людину і суспільство О. Шаповал [184] тощо. Представимо результати аналізу виокремлених науковцями

критеріїв сформованості цінностей здобувачів освіти в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Контент-аналіз системи критеріїв у роботах українських науковців

<i>№ з/п</i>	<i>Автор</i>	<i>Система критеріїв</i>
1.	Т. Антоненко [3]	індивідуальне ставлення майбутнього фахівця до системи цінностей; ставлення до ідеалу; місце ідеалу в картині світу суб'єкта; наповненість ідеалу певним ціннісним особистісним смислом; спрямованість особистості; самоідентифікація майбутніх фахівців.
2.	О. Бєлих [11]	інформаційні показники сформованості світогляду; вербальні, знакові, символічні моделі, образи і картини світу; визначення життєвих орієнтацій; особистісні показники сформованості світогляду (усвідомлення своєї особистості, свого «Я»; визначення свого місця у навколишньому світі); самоідентифікація; життєве самовизначення; діяльнісні показники сформованості світогляду; способи відбору і засвоєння інформації; знаряддево-технологічна озброєність; способи самопізнання; професійне самовизначення.
3.	М. Бліхар [15]	духовно-соціальний; сімейно-духовний; сімейно-індивідуалістичний.
4.	Т. Вілюжаніна [30]	розробленість і когнітивна складність навчально-професійного простору; ступінь інтегрованості образу «Я»; розвиненість індивідуального світогляду; ціннісний спектр життєвих явищ.
5.	У. Михайлишин [94]	змістовні характеристики діяльності – комплекс внутрішніх спонукань, установок, мотивів поведінки і діяльності, спрямованості інтересів; рівень і якість результатів; процесуальні особливості формування цінностей.
6.	В. Смікал [131]	когнітивний; емоційно-ціннісний; творчо-діяльнісний.
7.	Ю. Хайрулліна [154]	свобода, творчість, розвиток людського потенціалу; розуміння світоглядної культури як відкритої системи; синтез загальнолюдських, національних, етнічних і групових цінностей.

Джерело: сформовано автором

Продовжимо аналіз доробком китайських дослідників з теми дослідження, які відіграють значну роль для здійснюваного аналізу. Так, Дун Хао досліджено формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання [52], Кун Лінжань – формування художньо-виконавських цінностей підлітків у процесі

співацького навчання в позашкільній діяльності [72], Лян Цзи – формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору [87], Чень Лян розглянуто формування художніх цінностей майбутніх учителів музики в мистецько-просвітницькій діяльності [168], а Ян Цзінвень проаналізовано формування світоглядної культури учнів основної школи засобами музичного мистецтва [193]. Надамо узагальнені результати здійсненого аналізу виокремлення критеріїв сформованості цінностей у роботах китайських дослідників (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Контент-аналіз системи критеріїв у роботах китайських науковців

<i>Автор</i>	<i>Система критеріїв</i>
Дун Хао [52]	міра зацікавленості музичним мистецтвом, співацькою діяльністю; ступінь здатності до аналітичного опрацювання й оцінювання явищ музичного мистецтва; міра здатності до продуктивно-творчої діяльності.
Кун Лінжань [72]	ступінь зацікавленості музичним мистецтвом, співацькою діяльністю; ступінь здатності до аналітичного опрацювання та оцінювання явищ вокально-хорового мистецтва; міра здатності до виконавсько-творчої діяльності.
Лян Цзи [87]	мотиваційно-особистісний щодо виявлення інтересу учнів до вивчення музичного фольклору різних народів; когнітивно-компетентнісний критерій зі ступенем ерудованості в галузі музичного фольклору різних народів та розвиненості художньо-образного мислення; емоційно-перетворювальний критерій щодо міри творчої активності учнів основної школи на заняттях мистецтва та в позаурочній діяльності.
Чень Лян [168]	ціннісно-мотиваційний; ціннісно-рефлексивний; діяльнісно-операційний; художньо-комунікативний.
Ян Цзінвень [193]	пізнавальний; емоційно-мотиваційний; операційно-діяльнісний; оцінно-рефлексивний.

Джерело: *сформовано автором*

У контексті формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР важливо визначити теоретичні основи й принципи, розробити чіткі критерії й показники, які допоможуть оцінити ефективність цього процесу. Критерії дозволяють визначити, на які аспекти освітнього процесу потрібно звертати особливу увагу, а показники – виміряти результати в конкретних параметрах. Це дозволяє педагогам науково обґрунтовано підходити до оцінки розвитку студентів та коригувати освітній процес для досягнення найкращих результатів.

Зважаючи на проведений аналіз праць науковців і результати особистих пошуків, зокрема в підрозділі 2.2, нами виокремлено три критерії сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-практичний, рефлексивно-особистісний.

Ціннісно-мотиваційний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв є важливим у процесі розвитку художньої та культурної свідомості молодих митців, яка поєднує внутрішні мотиви до творчої діяльності з орієнтацією на певні соціальні й культурні цінності. Мотиваційно-ціннісний критерій забезпечує формування в студентів почуття національної ідентичності й гордості через мистецтво, інтеграцію традиційних моральних принципів (гармонія, співчуття, повага до старших) з актуальними світовими тенденціями в мистецтві, мотивацію до активного використання мистецтва як інструмента соціальних змін, розвитку власного художнього стилю та самовираження в межах соціальних і культурних норм.

Показники й рівні ґрунтуються на встановлених критеріях (таблиця 3.3).

Так, у межах *ціннісно-мотиваційного критерію* ми виокремили такі показники:

- 1) збереження й розвиток національної культурної ідентичності;
- 2) сприяння соціальній відповідальності й етичним цінностям через мистецтво;
- 3) мотивація до інноваційності та адаптації до глобальних тенденцій;
- 4) гармонізація творчої свободи й соціальних норм.

Когнітивно-практичний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв у КНР охоплює процеси, що пов'язані із засвоєнням знань, розвитком критичного мислення, а також здатністю застосовувати ці знання на практиці для створення художніх творів, які відображають культурні, соціальні та моральні цінності. Цей критерій визначає рівень усвідомлення студентами цінностей та їхнього застосування в їхній творчій діяльності, а також здатність об'єднувати теоретичні знання з практичною творчістю.

Когнітивно-практичний критерій ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв містить такі показники:

- 1) засвоєння теоретичних знань про мистецтво й культуру;
- 2) критичне мислення й рефлексія щодо соціальних, етичних і культурних цінностей;
- 3) практичне застосування знань у творчому процесі;
- 4) інтеграція китайської культури з міжнародним мистецьким контекстом.

Рефлексивно-особистісний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв у КНР є важливою складовою процесу їхнього художнього та морального розвитку. Він визначає, як студенти осмислюють і оцінюють особисті цінності, переконання й емоції через призму мистецької діяльності, а також як цей процес впливає на їхній загальний світогляд. У цьому контексті акцент робиться на рефлексії студентів щодо власної творчої практики, ставлення до мистецьких і соціальних цінностей, а також на їхньому внутрішньому розвитку як особистості. Виділяємо такі показники:

- 1) самоусвідомлення й особистісний розвиток через мистецтво;
- 2) емоційна чутливість і вираження через творчість;
- 3) рефлексія на соціальні, культурні й етичні питання;
- 4) ідентичність і самоусвідомлення в культурному контексті.

Таблиця 3.3

Критерії та показники сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв

<i>Критерії</i>	<i>Показники</i>
<i>ціннісно-мотиваційний</i>	1) збереження й розвиток національної культурної ідентичності; 2) сприяння соціальній відповідальності й етичним цінностям; 3) мотивація до інноваційності та адаптації до глобальних тенденцій; 4) гармонізація творчої свободи й соціальних норм;
<i>когнітивно-практичний</i>	1) засвоєння теоретичних знань про мистецтво й культуру; 2) критичне мислення й рефлексія щодо соціальних, етичних і культурних цінностей; 3) практичне застосування знань у творчому процесі; 4) інтеграція китайської культури з міжнародним мистецьким контекстом.
<i>рефлексивно-особистісний</i>	1) самоусвідомлення й особистісний розвиток через мистецтво; 2) емоційна чутливість і вираження через творчість; 3) рефлексія на соціальні, культурні й етичні питання; 4) ідентичність і самоусвідомлення в культурному контексті.

Джерело: сформовано автором

Нами виділено 3 рівні сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки, а саме: низький, середній і високий. Кожен рівень характеризується конкретними ознаками мотивації, соціальних орієнтацій і професійної готовності студентів у контексті їхнього художнього самовираження, соціальної відповідальності й культурної ідентичності.

Високий рівень мотиваційно-ціннісного критерію сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв відзначається такими характеристиками:

- високою мотивацією через національну й культурну ідентичність;
- активним долученням до соціальних та етичних проєктів;
- гармонією між особистим самовираженням і соціальними нормами завдяки власним творчим роботам;
- проявленням високої самостійності у творчості;
- розумінням важливості глобальної культурної взаємодії.

Середній рівень мотиваційно-ціннісного критерію характеризується такими ознаками:

- мотивацією через традиційні цінності, але з обмеженим рівнем інноваційності;
- перебуванням у межах соціальних норм і моральних стандартів, але без глибокого акценту на соціальну відповідальність;
- виявленням бажання до самовираження, але без значної самостійності;
- епізодичною участю в міжнародних проєктах;
- частковим розумінням важливості глобальної культурної взаємодії.

Низький рівень мотиваційно-ціннісного критерію означається такими особливостями:

- низькою мотивацією через обмежене розуміння традиційних цінностей і культурної ідентичності;
- слабкою соціальною відповідальністю й етичними орієнтирами;

- слабкою здатністю до творчого самовираження;
- низькою участю в міжнародних і культурних проектах.
- нерозумінням важливості глобальної культурної взаємодії.

Акцентуємо увагу, що рівні мотиваційно-ціннісного критерію дозволяють оцінити усвідомлення й застосування культурних, соціальних та етичних цінностей студентами коледжів мистецтв у КНР у процесі власної творчої діяльності.

Високий рівень когнітивно-практичного критерію сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв представлений такими характеристиками:

- глибоким розумінням китайської культурної спадщини й сучасних тенденцій у мистецтві;
- застосовуванням теоретичних знань для створення інноваційних і актуальних художніх проєктів;
- інтегруванням технологій у творчий процес зі створення робіт з відображенням глобальних тенденцій і збереженням національних традицій;
- проявленням рефлексуванням на моральні й етичні питання через мистецтво;
- активною участю в міжнародних культурних проєктах і мистецьких виставках.

Середній рівень когнітивно-практичного критерію сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв відзначається такими особливостями:

- розумінням базових принципів китайської культури й мистецтва без систематичного ефективного інтегрування у творчий процес;
- використанням сучасних технологій без їхнього постійного застосування під час розв'язування актуальних соціальних чи етичних проблем;
- рефлексією на культурні й соціальні питання без виразної соціальної чи моральної складової;

- використанням традиційних форм мистецтва зі збереженням зв'язку з національними цінностями без їхнього поєднання з глобальними тенденціями;

- епізодичною участю в міжнародних культурних проєктах і мистецьких виставках.

Низький рівень когнітивно-практичного критерію сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв засвідчений такими ознаками:

- поверхневим розумінням китайської культури й мистецтва, низькою здатністю використовувати ці знання на практиці;

- непрявленістю критичного ставлення до соціальних чи культурних проблем, відсутністю або обмеженістю використання сучасних технологій;

- відсутністю глибокої рефлексії на соціальні або етичні питання, невідповідність творчих робіт сучасним культурним вимогам;

- мінімальною участю в міжнародних виставках і культурних проєктах;

- обмеженим використанням глобальних культурних контекстів.

Підтвердимо роль когнітивно-практичного критерію формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР для розвитку молодих митців, визначення рівня їхньої здатності щодо художнього самовираження, інтегруванню знань культури, етики і соціальних проблем у власну творчість.

Високий рівень рефлексивно-особистісного критерію сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв представлений такими параметрами:

- глибоким усвідомленням своїх цінностей, переживань і моральних переконань через мистецтво, активною працею над саморозвитком;

- відображенням високого рівня емоційної чутливості, здатності до емпатії і вираження складних соціальних і моральних тем;

- активною рефлексією щодо важливих культурних, соціальних і етичних питань, активною інтеграцією цих аспектів у власну творчість і повсякденне життя;

- усвідомленням важливості моральної відповідальності за власну творчість і вплив на суспільство, проявлення високої моральної зрілості і соціальної відповідальності.

- глибокою сформованістю і активним використанням культурної ідентичності у творчому процесі, утіленням традиційних і глобальних цінностей.

Середній рівень рефлексивно-особистісного критерію сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв відзначається такими характеристиками:

- загальним усвідомленням своїх цінностей і переживань без глибокої рефлексії над власною творчістю;

- відображенням певної емоційної чутливості за відсутності глибокої емпатії або зі складністю щодо вираження соціальних чи моральних тем;

- невключеністю рефлексії щодо соціальних і культурних питань у власні творчі проекти за представлення окремих тем на менш глибокому рівні;

- обмеженістю в усвідомленні соціальної відповідальності та впливу власних праць на соціум;

- частковим відображенням культурної ідентичності у власній творчості без глибокого пошуку балансу між національними й глобальними цінностями.

Низький рівень рефлексивно-особистісного критерію сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв характеризується такими ознаками:

- відсутністю глибокого самоусвідомлення власних моральних цінностей, переживань чи духовних орієнтирів через мистецтво;

- обмеженістю емоційної чутливості у творчості, невідображенням важливих соціальних чи моральних проблем;

- відсутністю рефлексії щодо соціальних і культурних питань або етики у власних творчих процесах зі створення мистецьких продуктів;
- низькою увагою щодо моральної відповідальності за результати власної творчості та її впливу на соціум;
- недостатньою вираженістю культурної ідентичностей у власних роботах, відсутністю балансу між традиційними і сучасними цінностями.

Зауважимо значення рефлексивно-особистісного критерію формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР у виявленні молодими митцями усвідомлення й використання особистих переживань і соціальних цінностей у процесі творчості завдяки виявленню саморефлексії, емпатії, соціальної відповідальності й моральної зрілості, що визначають художній і громадянський розвиток майбутніх митців.

Отже, установлені й структуровані рівні сформованості ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв КНР визначені нами на основі аналізу представлених вище показників.

Здобувачі освіти, котрі демонструють високий рівень, характеризуються активним інтегруванням означених цінностей у нинішню освітню й майбутню професійну діяльність, активною участю в культурному істеблішменті як інструменті культурної політики держави, демонстрацією глибокого розуміння їхньої важливості.

Студенти коледжів мистецтв середнього рівня сформованості ціннісного світогляду перебувають на етапі, пов'язаному з формуванням власних переконань без систематичного виявлення повної інтеграції цінностей у власну творчість.

Низький рівень сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв засвідчує відсутність або слабку активність здобувачів освіти щодо культурних і моральних аспектів власної творчої діяльності.

3.2. Аналіз стану сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

Експериментальна робота проводилася з метою перевірити загальну гіпотезу дослідження, згідно з якою формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв стане ефективнішим за умови, якщо буде здійснюватися на засадах, що враховують зміст і структуру, систему й методику формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалася в Піндіншаньському промисловому професійно-технічному коледжі, Хунаньському професійно-технічному коледжі, Хунаньському провінційному професійно-технічному коледжі мистецтв, Чунцинському професійному коледжі культури і мистецтва, Гуандунському професійному коледжі мистецтв. В експериментальній роботі беруть участь 343 здобувачі освіти спеціальності «Кіно і телебачення» (фахівці з вищою технічною освітою) п'яти коледжів (170 в експериментальній, 173 у контрольній групі), 25 викладачів. Детальна інформація про представленість здобувачів освіти наведена в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Кількісна характеристика учасників експерименту

№ з/п	Назва закладу освіти	Тип закладу	Спеціальність	Курс (кількість студентів)	Курс (кількість студентів)	Курс (кількість студентів)
1	Піндіншаньський промисловий професійно-технічний коледж	Коледж	Кіно і телебачення	1 (18)	2 (20)	3 (20)
2	Хунаньський професійно-технічний коледж	Коледж	Кіно і телебачення	1 (25)	2 (25)	3 (20)
3	Хунаньський провінційний професійно-технічний коледж мистецтв	Коледж	Кіно і телебачення	1 (20)	2 (20)	3 (20)
4	Чунцинський професійний коледж культури і мистецтва	Коледжу	Кіно і телебачення	1 (30)	2 (30)	3 (25)
5	Гуандунський професійний коледж мистецтв	Коледжу	Кіно і телебачення	1 (25)	2 (25)	3 (20)
Усього – 343 (170 – експериментальна, 173 – контрольна)				118	120	105

Джерело: сформовано автором

Для підбирання складу серед фахівців з вищою технічною освітою контрольних та експериментальних груп було визначено ступінь зіставності серед суб'єктів експерименту. Спираючись на це, експеримент проводився на базі 5 вищепредставлених коледжів. До складу експериментальної вибірки увійшли 5 груп третього та 2 групи другого курсу в кількості 170 здобувачів освіти спеціальності «Кіно і телебачення», склад контрольної групи також було сформовано в кількості 173 здобувачів освіти 5 груп першого та трьох груп другого курсу. Для комплектування рівноцінних експериментальних і контрольних груп добір здобувачів освіти відбувався методом попарного відбору. Ознаками для підбору були: рівень підготовки (наприклад, середній бал), досвід участі в аналогічних дослідженнях, мотивація. З огляду на зазначені показники було підібрано пари здобувачів освіти, які надалі були розведені в контрольну й експериментальну групу. Означений принцип підбору експериментального масиву уможливив забезпечення однорідності досліджуваних груп, що й підтверджено результатами експериментальної роботи.

Мета експериментального дослідження – експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов і методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Завдання експериментального дослідження:

- розроблення діагностичних засобів для встановлення рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв;
- запровадження в експериментальних групах (ЕГ) виокремлених педагогічних умов та авторської методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв;
- перевірка результативності педагогічних умов та створеної авторської методики;
- оцінка кількісних і якісних результатів проведеного дослідження за допомогою методів математичної статистики, аналіз їхньої достовірності, об'єктивності та значущості.

Наукове дослідження сформованості ціннісного світогляду в студентів

коледжів мистецтв було проведено впродовж 2020–2025 рр. та реалізовувалося трьома етапами:

– теоретико-констатувальним – 2020–2021, 2021–2022 навч. роки – визначено актуальність проблеми; проведено аналіз, синтез, узагальнення й систематизацію наукової, навчально-методичної, а також законодавчо-нормативної документації з різноманітних аспектів розкриття та стану розробленості проблеми формування ціннісного світогляду студентів закладів освіти; здійснено контент-аналіз поняттєво-термінологічного апарату; теоретично обґрунтовано структурні компоненти, визначено критерії, показники та схарактеризовано рівні сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР; проведено констатувальний етап експериментального педагогічного дослідження;

– експериментально-практичним – 2023–2024, 2024–2025 навч. роки – проведено збирання та аналіз одержаних емпіричних даних; апробовано компоненти ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв; розроблено методику формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв; апробовано методику в експериментальних закладах освіти КНР; реалізовано педагогічні умови; проведено експериментальну перевірку результативності методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв та педагогічних умов; проведено формувальний етап експериментального педагогічного дослідження;

– узагальнювально-впроваджувальним – 2024–2025, 2025–2026 навч. роки – здійснено аналіз результатів формувального етапу педагогічного експерименту з метою визначення впливу педагогічних умов та запропонованої методики формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв КНР; здійснено зіставлення рівнів сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв до та після формувального етапу педагогічного експерименту; забезпечено впровадження результатів наукового дослідження; проведено контрольний етап експериментального педагогічного дослідження.

Для досягнення поставленої мети й визначених завдань були застосовані такі методи:

– *теоретичні*: аналіз, синтез, узагальнення й систематизація наукової, навчально-методичної, а також нормативної документації для розкриття проблеми формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв та визначення його сутності, структури і функцій, факторів впливу на освітньо-виховний процес; аналіз інтернет-ресурсів для узагальнення практичного досвіду формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв; історіографічний і ретроспективний аналіз для охарактеризування розвитку вищої професійної освіти в Китайській Народній Республіці; інтерпретаторсько-аналітичний – для концептуального аналізу наукової літератури; контент-аналіз змісту законодавчо-нормативної та навчальної документації для визначення специфіки формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР та обґрунтування категоріального апарату дослідження; дедуктивний, індуктивний методи задля характеристики критеріїв, показників і рівнів сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв; системний метод, формалізація, ідеалізація та педагогічне моделювання задля створення моделі й методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки та організаційно-методичного супроводу її реалізації; методи теоретичного узагальнення для формулювання узагальнених висновків й обґрунтування практичних рекомендацій;

– *емпіричні*: педагогічне спостереження, опитування та анкетування (зокрема, онлайн-анкетування) педагогів і студентів коледжів мистецтв КНР, пов'язане з узагальненням результатів формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний); тестування, спрямоване на експериментальну перевірку ефективності визначених педагогічних умов та розробленої методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР;

– *методи статистики*, ототожнені з описом, порівнянням номінальних даних (критерій однорідності χ^2 Пірсона), опрацюванням результатів педагогічного експерименту та визначенням достовірності отриманих результатів.

На основі результатів констатувального етапу педагогічного експерименту підтверджено актуальність і потребу проєктування моделі й методики формування

ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв для вдосконалення мистецької освіти в КНР, забезпечення інтеграції сучасних тенденцій і технологій у навчальні програми і сприяння підготовці висококваліфікованих фахівців для культурної індустрії відповідно до державної ідеології, національного законодавства, соціально-культурного контексту і міжнародної інтеграції.

Під час перебігу констатувального етапу експерименту до означеного процесу було залучено 25 викладачів експериментальних закладів освіти. Аналіз змісту ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв, критеріїв і рівнів його сформованості відбувався завдяки використанню опитування педагогів, анкетування, бесід, відвідування навчальних занять, спостереження.

У результаті проведення бесід і анкетування викладачів коледжів-учасників експерименту виявлено потребу у впровадженні комплексу заходів:

1. Модернізації методичного забезпечення освітнього процесу, зокрема систематичного перегляду й оновлення навчальних програм, посібників, підручників, контрольних матеріалів та інших документів (електронних/друкованих), що містять культурологічний і ціннісний зміст та регламентують перебіг навчання.

2. Методичне вдосконалення процесу післядипломної підготовки викладачів з точки зору освоєння й упровадження інноваційних технологій, форм, методів і засобів навчання щодо інтеграції ціннісного виховання в мистецьку освіту.

3. Ширше використання можливостей дуальної освіти через співпрацю з виставковими й фестивальними агенціями, адміністраторами й меценатами конкурсів, адміністрацією музеїв, галерей, культурних установ.

4. Створення спецкурсу «Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва» для впровадження у формі вибіркової дисципліни в навчальні плани підготовки фахівців.

Викладачі засвідчили значення сформованого ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва для здійснення нинішньої самоосвітньої та подальшої фахової діяльності.

Для встановлення рівня сформованості ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва нами застосовано анкету-опитувальник для педагогів (Додаток Б). Результати анкетування викладачів надані в Додатку Б 1.

Так, на запитання щодо виокремлення найважливіших аспектів для формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів викладачі надали такі відповіді: найбільш значущим визнали залучення до культури й традицій (32%). 28% респондентів указали на необхідність розвитку етичних норм, 24 – на підвищення естетичної чутливості та 16% – на формування критичного мислення.

Установлено, що 40% викладачів використовують у власній професійній педагогічній діяльності для формування ціннісного світогляду здобувачів освіти інноваційні технології (наприклад, онлайн-платформи, мультимедійні ресурси). При цьому 32% відзначили значущість цифрових ресурсів для візуалізації та інтерактивності навчання, однак указали на потребу педагогічно доцільного використання. 28% акцентували увагу на залежність застосування цифрових технологій від змісту дисципліни та рівня цифрової підготовки викладача (рис. 3.1).

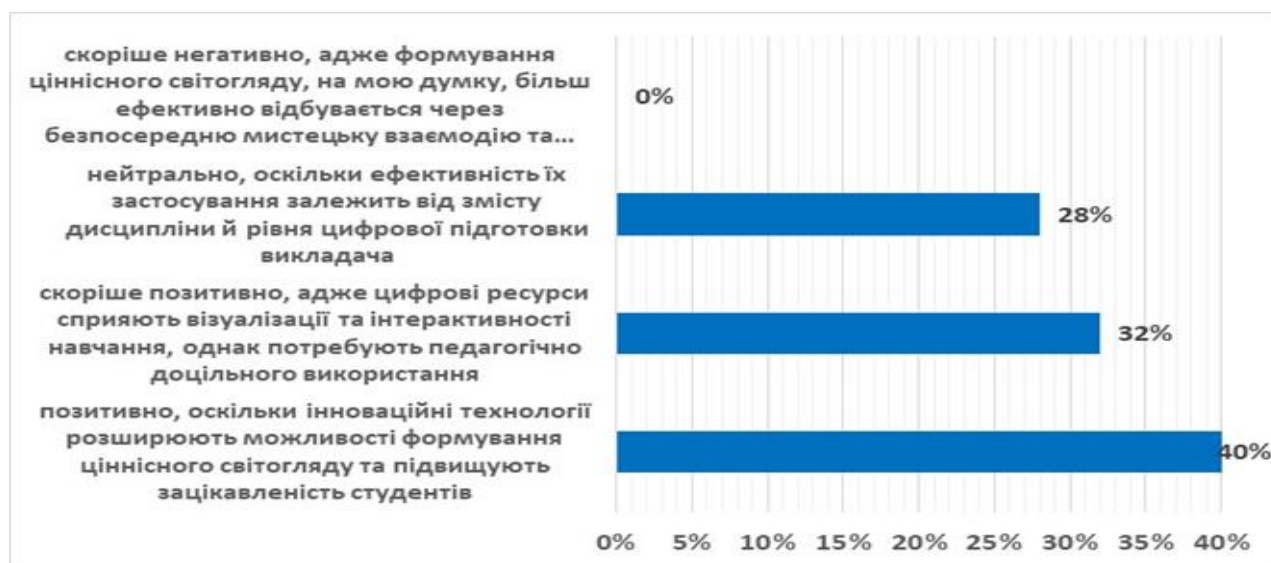

Рис. 3.1. Результати відповідей викладачів щодо їхнього ставлення до використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів

Джерело: сформовано автором

Запитання щодо саморефлексії викладачів з приводу якості їхньої професійної підготовки з метою здійснення ними ефективного формування

ціннісного світогляду студентів виявило, що лише 20% викладачів вважають її повністю достатньою, 28% добре оцінюють свою підготовку, однак зазначають, що ефективність залежить як від наявного педагогічного досвіду, так і постійного професійного саморозвитку. 40% вважають її частковою, адже базова фахова підготовка потребує систематичного методичного вдосконалення, зокрема з точки зору формування ціннісного світогляду студентів, 12% стверджують, що професійна підготовка більше зосереджена на фахових мистецьких компетентностях, ніж на світоглядному вихованні (рис. 3.2).

Серед цінностей, які є найважливішими для виховання в студентів коледжів мистецтв, опитані назвали естетичні цінності (розуміння краси, художній смак, культурна чутливість) – 40%, морально-етичні цінності (відповідальність, повага, гуманізм, академічна доброчесність) – 56%, національно-культурні цінності (повага до китайської культури, традицій і мистецької спадщини) – 76%, творчі й особистісні цінності (самовираження, креативність, професійна самореалізація) – 44%.

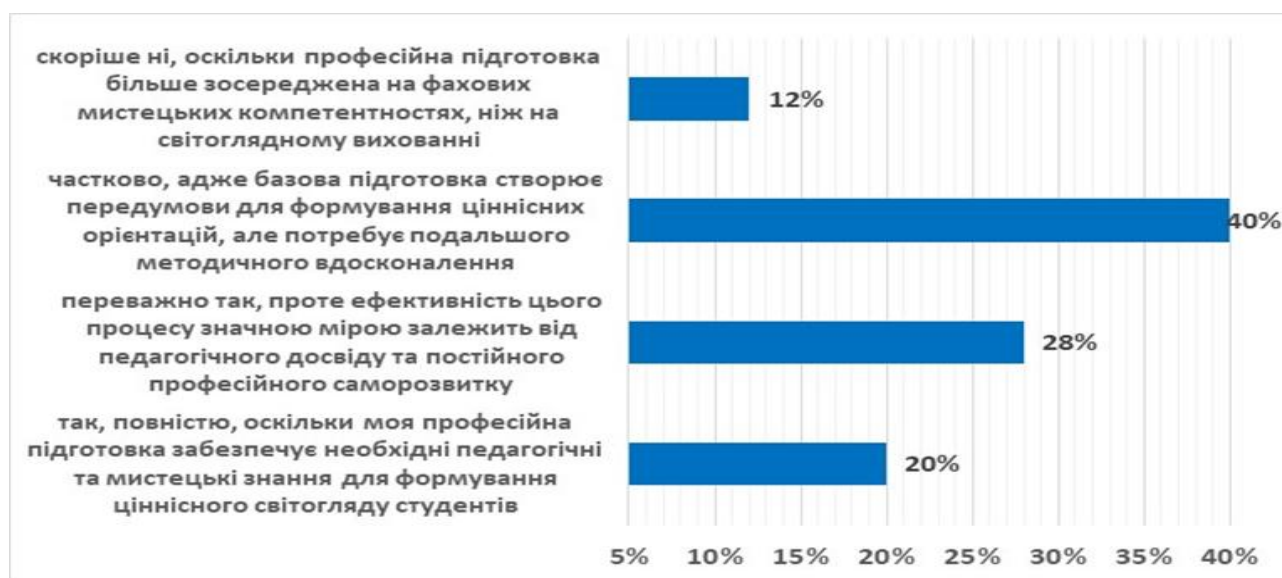

Рис. 3.2. Результати відповідей викладачів щодо якості їхньої професійної підготовки для формування ціннісного світогляду студентів

Джерело: сформовано автором

Для інтеграції цінностей в освітній процес підготовки студентів коледжів мистецтв викладачі рейтингували пропоновані методи таким чином (можна було

обирати кілька відповідей): виховання цінностей через колективну мистецьку діяльність, що підкреслює важливість гармонії, взаємоповаги й соціальної відповідальності – 92%, звернення до традиційної китайської культури та мистецтва (аналіз класичних творів, каліграфії, живопису, традиційної естетики) – 84%, творчі та проєктні методи навчання (мистецькі проєкти, колективні творчі завдання, виставки студентських робіт) – 80%, дискусії та рефлексивні обговорення щодо культурних, естетичних і соціальних цінностей у мистецтві – 64%, інтеграція ціннісної проблематики у зміст мистецьких дисциплін (аналіз творів мистецтва, обговорення культурних і моральних ідей) – 60% (рис. 3.3).

Як бачимо, переважає використання можливостей колективної мистецької діяльності, що передбачає інтегрування потенціалів багатьох авторів-виконавців; використання традиційної китайської культури, котра залишається невичерпним джерелом для створення новітніх мистецьких робіт; творчі та проєктні методи навчання. Саме це було нами використано під час створення спецкурсу.

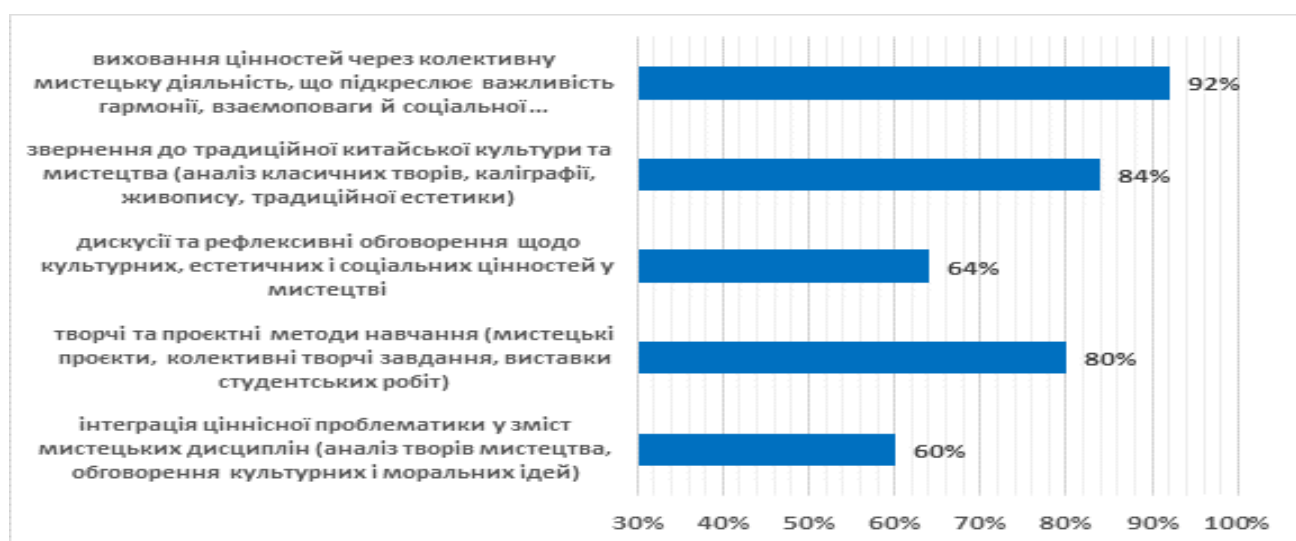

Рис. 3.3. Результати відповідей викладачів щодо найвикористовуваниших ними методів для формування ціннісного світогляду студентів

Джерело: сформовано автором

Серед проблем, які ускладнювали процес формування ціннісного світогляду у студентів, було визначено низу таких (можна було вибрати кілька варіантів):

недостатня мотивація студентів до осмислення ціннісних аспектів мистецтва – 40%, обмежений час у навчальних програмах для обговорення світоглядних і культурних питань – 32%, переважна орієнтація навчання на професійні мистецькі навички, а не на ціннісно-світоглядний розвиток – 68%, недостатня методична підтримка щодо інтеграції ціннісного виховання в мистецьку освіту – 88%, вплив глобалізації й масової культури, що інколи знижує інтерес студентів до традиційних культурних цінностей – 52%. Запитання з множинними вибором щодо найбільш використовуваних ресурсів під час формування ціннісного світогляду в здобувачів освіти виявило такий результат: 100% респондентів назвали твори традиційного й сучасного мистецтва, які використовуються для аналізу естетичних і моральних ідей; 92% – цифрові ресурси й мультимедійні платформи, що розширюють можливості представлення мистецьких і культурних цінностей; по 84% – навчальні програми й методичні матеріали, що містять культурологічний і ціннісний зміст, а також культурні заходи й мистецькі проєкти (виставки, фестивалі, творчі конкурси); 76% – співпраця з музеями, галереями та культурними установами.

Потребу в підвищенні своєї компетентності для формування ціннісного світогляду аспектах викладачі відчують у володінні новими методами викладання – 100% опитаних, уміння проводити дискусії – 72%, знання культурних та етичних аспектів – 52%, використання цифрових технологій – 20% (рис. 3.4).

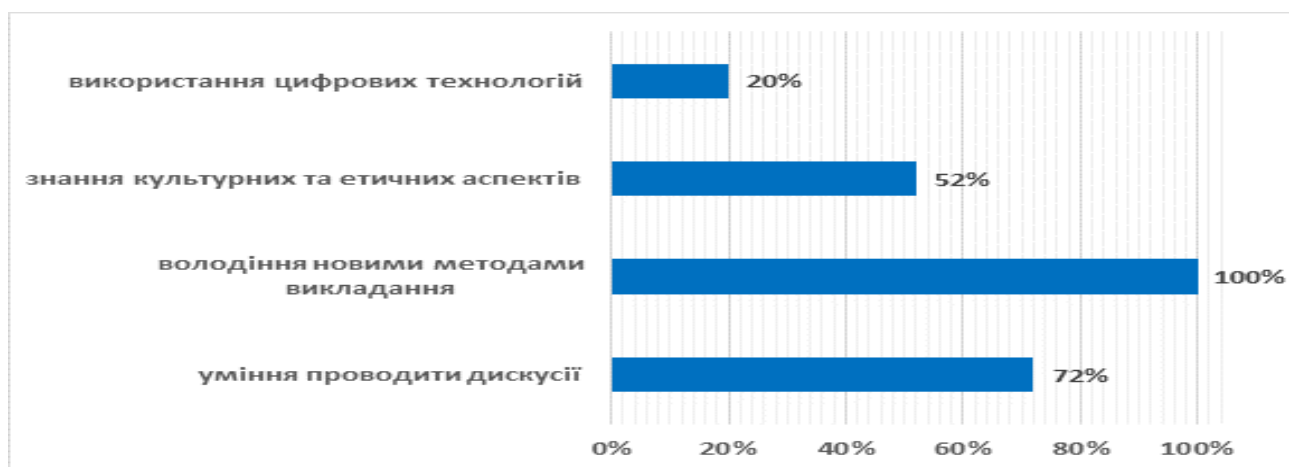

Рис. 3.4. Результати відповідей викладачів щодо їхніх потреб у підвищенні професійної компетентності

Джерело: сформовано автором

Означене засвідчує високий рівень цифрової компетентності, при цьому брак методичної й комунікативної.

Наведені вище результати анкетування викладачів, які забезпечують професійну підготовку майбутніх митців у коледжах мистецтв, засвідчили їхню вірність традиційній культурі, глибоку повагу до творів мистецтва давнини, вірність китайським етико-естетичним нормам. Професійна педагогічна діяльність в умовах постійних змін і трансформацій вимагає, проте, систематичної й неухильної модернізації змісту, форм, методів і технологій здійснення освітнього процесу, власної неперервної освіти для формування ціннісного світогляду у студентів.

Паралельно нами здійснювалося й анкетування 343 здобувачів освіти спеціальності «Кіно і телебачення» експериментальних закладів освіти. Опитувальник (Додаток В) містив запитання, метою яких було з'ясування стану сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР за ціннісно-мотиваційним, когнітивно-практичним і рефлексивно-особистісним критеріями. Відповіді на запитання вказаного опитувальника представлено в Додатку В 1. Так, на запитання «Наскільки ви зацікавлені у вивченні мистецтва як засобу пізнання культурних і духовних цінностей?» було отримано такі відповіді: дуже зацікавлений(а) – прагну через мистецтво глибше пізнавати культурні та духовні цінності – 10,8%, скоріше зацікавлений(а) – іноді звертаю увагу на ціннісний зміст мистецтва під час навчання – 29,5%, мало зацікавлений(а) – рідко замислююся над ціннісним значенням мистецтва – 29,7%, не зацікавлений(а) – сприймаю мистецтво переважно як професійну дисципліну – 30,0% (рис. 3.5), що вказує на значну кількість респондентів без усвідомлення ролі цінності мистецтва.

Питання про міру важливості формування власних цінностей і світогляду під час навчання в коледжі мистецтв уможливило отримання таких відповідей: дуже важливо (прагну розвивати власні цінності та світогляд через вивчення мистецтва) визначили 16,6% опитаних, скоріше важливо (усвідомлюю значення цінностей, але більше зосереджуюся на професійних уміннях) – 30,6%, не завжди важливо (інколи замислююся над цінностями, але це не є основною метою навчання) – 29,4%, майже

не важливо (для мене головне опанувати практичні мистецькі навички) – 23,4% (рис. 3.6), що засвідчує перевагу практичного навчання та меркантильні інтереси здобувачів освіти.

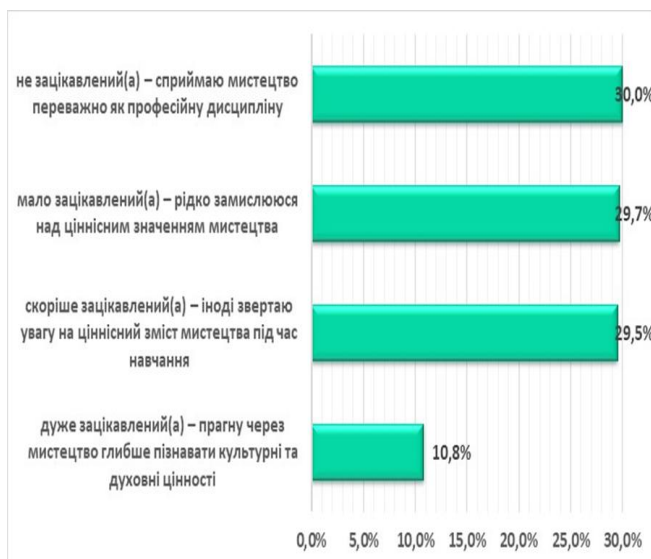

Рис. 3.5. Результати відповідей студентів щодо їхньої зацікавленості у вивченні мистецтва

Джерело: сформовано автором

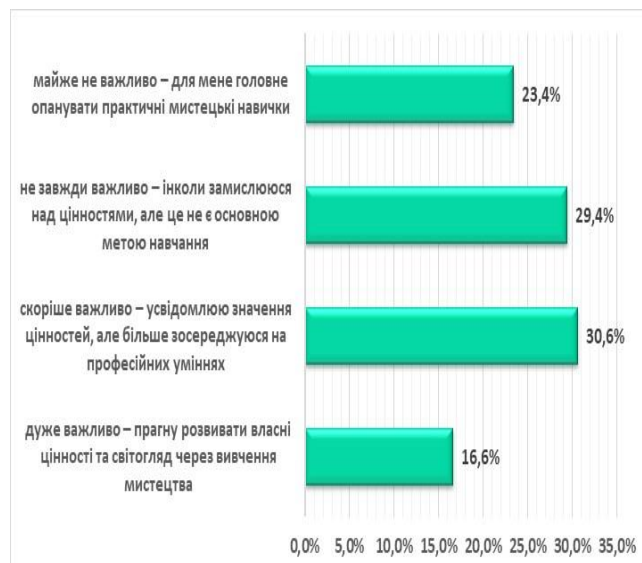

Рис. 3.6. Результати відповідей студентів щодо важливості формування власних цінностей

Під час вивчення мистецьких дисциплін студентів найбільше мотивує бажання глибше зрозуміти національні культурні традиції та мистецьку спадщину – цю відповідь обрали 31,5% респондентів; прагнення отримати диплом і забезпечити майбутню професійну кар'єру – 28,3% опитаних, прагнення через мистецтво формувати власні духовні, культурні та естетичні цінності – 13,7% здобувачів освіти, інтерес до розвитку творчих здібностей і професійних мистецьких умінь – 26,5%. Поняття «моральні ідеали» в національній традиції китайського суспільства студенти розуміють як відображення чесності, скромності, колективізму й гармонії з природою – 34,4%, пошук інноваційних рішень у сучасному мистецтві – 28,9%, просування індивідуалізму як основної цінності – 27,6%, формування амбіцій і конкурентоспроможності – 9,1%.

Термін «ціннісна спадщина» в контексті китайської культури, зокрема кіно і телебачення, студенти охарактеризували таким чином: як сукупність

духовних, моральних і культурних цінностей китайського суспільства, що передаються через сюжети, образи й символи в кіно і телебаченні, визначили 30,6%; у ролі відображення традиційних і сучасних ідеалів китайської культури (гармонії, колективізму, поваги до традицій), які транслуються засобами аудіовізуального мистецтва, – 27,1%, культурно-мистецький досвід попередніх поколінь, що зберігається та популяризується через кінематограф і телевізійні проєкти, – 28,3%, система цінностей і культурних смислів, яка формується під впливом історії, філософії й мистецьких традицій КНР і відтворюється в медіапросторі – 14,0, інтегрувавши різні погляди на це явище (рис. 3.7). Роль філософських праць Конфуція та Мен-цзи у здійсненні морального виховання студентів, на думку опитаних, значна, оскільки вони є основою для розвитку сучасних мистецьких технологій – 36,4%, формують базові уявлення про чесність, взаємоповагу, самоконтроль і гармонію – 37,0%, використовуються лише як історичні документи без практичного значення – 9,1%, замінюють навчання мистецьким дисциплінам – 17,5%. Загалом відповіді на запитання щодо сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за ціннісно-мотиваційним критерієм засвідчують її недостатність та необхідність цілеспрямованого впливу викладачів в освітньому процесі в мистецьких коледжах.

Рис. 3.7. Результати відповідей студентів щодо характеристики терміна «ціннісна спадщина»

Джерело: сформовано автором

Наступний блок запитань опитувальника містив ті, що стосувалися перевірки сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв за когнітивно-практичним критерієм. Так, перше запитання стосувалося здатності пояснити й використати ідеї культурних і естетичних цінностей під час аналізу або створення мистецьких творів. У результаті було отримано такі відповіді: легко можу пояснювати і свідомо використовую ці цінності у власній творчій діяльності – 16,0%, здебільшого можу застосовувати, але потребую додаткових пояснень або прикладів – 31,7%, частково розумію, але рідко використовую ці знання на практиці – 30,9%, маю труднощі з поясненням і застосуванням ціннісних ідей у мистецькій діяльності – 21,4% (рис. 3.8), що засвідчило переважання низького й середнього рівнів сформованості означеного критерію.

Серед методів навчання, які вони вважають найбільш ефективним для формування моральних цінностей, було названо проєктне навчання – 31,5%, використання цифрових технологій – 30,1%, дискусійне навчання – 22,4% та вивчення історії мистецтва – 16,0% (рис. 3.9).

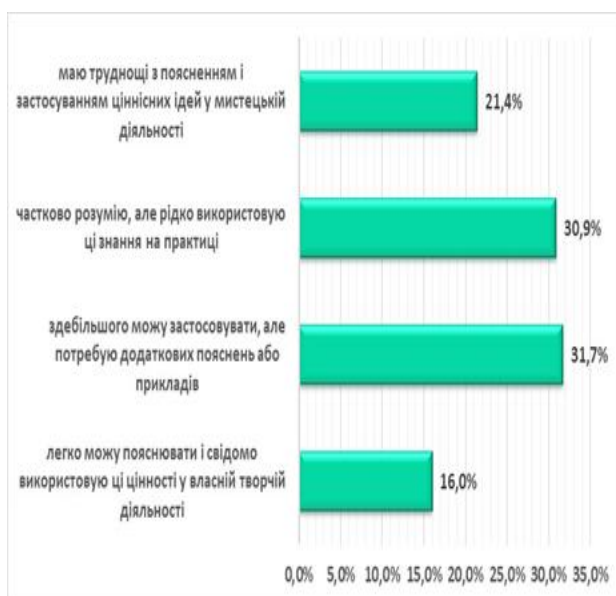

Рис. 3.8. Результати відповідей студентів щодо їхньої здатності використовувати ідеї цінностей

Джерело: сформовано автором

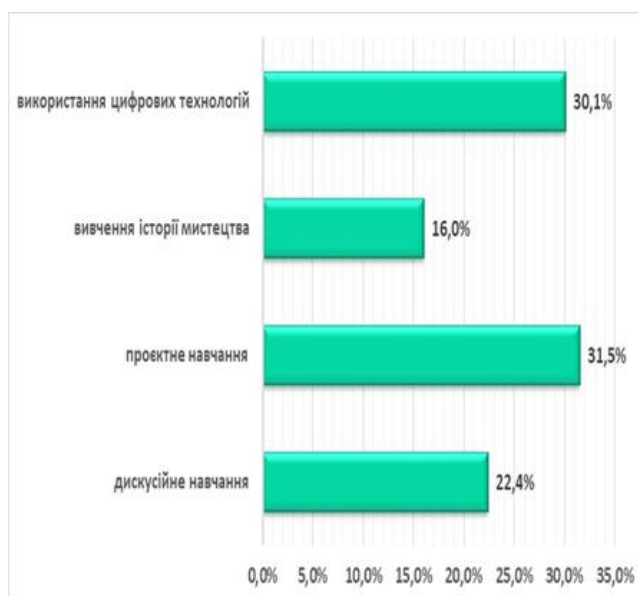

Рис. 3.9. Результати відповідей студентів щодо найефективніших методів навчання

Студенти відзначили роль дискусій і рольових ігор в освітньому процесі, зокрема 39,9% опитаних вважають, що вони дозволяють обговорювати моральні

дилеми та розвивати критичне мислення; 27,7% – використовуються для розважальних цілей; 16,9% – допомагають формувати професійні навички; 15,5% – спрямовані лише на розвиток технічних умінь. При цьому результатом застосування дискусій і рольових ігор в освітньому процесі визначили формування професійних навичок (31,5%), розвиток критичного мислення, саморефлексії та усвідомлення морального вибору (30,9%), супровід теоретичного засвоєння матеріалу (23,3%), зменшення академічного навантаження (14,3%).

Подібні погляди продемонстровано і щодо частоти застосування знань про культурні, естетичні й моральні цінності під час виконання творчих завдань або мистецьких проєктів. Так, лише 22,7% студентів роблять це постійно, свідомо використовуючи ціннісні ідеї й культурні традиції у своїй творчій діяльності; 30,6% здійснюють часто, намагаються враховувати ціннісні аспекти під час виконання мистецьких завдань; 19,0% іноді звертають увагу на ціннісні аспекти лише в окремих завданнях; 27,7% майже ніколи, при цьому зосереджуються лише на технічному виконанні роботи (рис. 3.10).

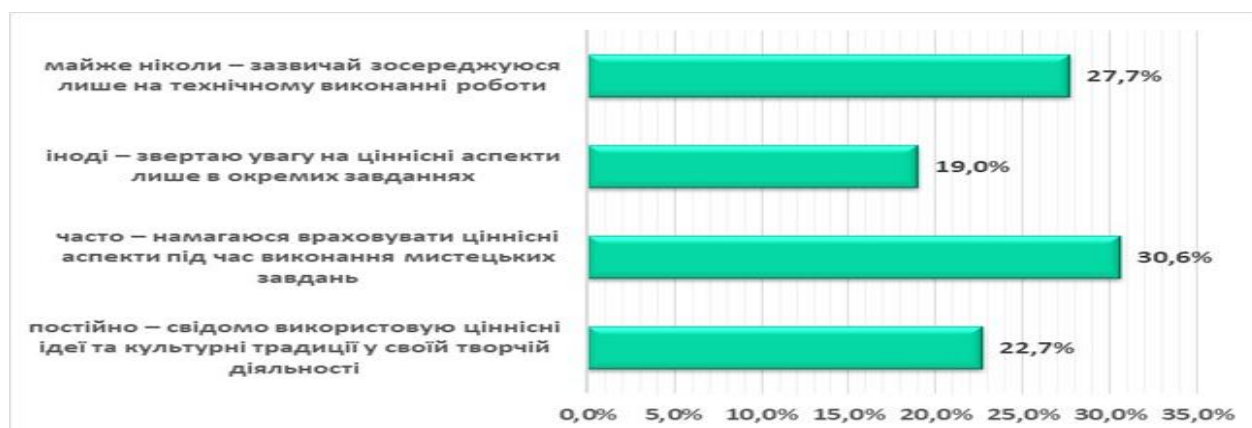

Рис. 3.10. Результати відповідей студентів щодо характеристики терміна «ціннісна спадщина»

Джерело: сформовано автором

Водночас студенти вважають, що проєктне навчання впливає на формування відповідального ставлення студентів до творчої праці в галузі кіномистецтва, а саме: сприяє лише розвитку технічних здібностей (12,5%), виховує усвідомлення значення діяльності для суспільства (28,9%), зосереджене винятково на створенні продукту (32,7%), не впливає на моральні орієнтири студентів (25,9%).

Означені відповіді на запитання, котрі стосувалися перевірки сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв за когнітивно-практичним критерієм знову засвідчили перевагу низького і середнього рівнів.

Останній цикл запитань опитувальника стосувався перевірки сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв за рефлексивно-особистісним критерієм. Так, уточнення, чи часто студенти розмірковують про передачу цінностей та ідей завдяки власній творчій діяльності, уможливило отримання таких відповідей: 28,7% опитаних постійно аналізують, 40,8% – часто, свідомо замислюються над ціннісним змістом своїх мистецьких робіт; 21,4% рідко, звертають увагу на це лише в окремих випадках; 9,1% майже ніколи не аналізують ціннісні аспекти власної творчості (рис. 3.11). Властивість оцінювання власної творчої діяльності з позиції її культурної й духовної цінності виявляється в студентів таким чином: постійно аналізують 23,9%, часто міркують про ціннісне значення своїх мистецьких робіт 31,2%, рідко й епізодично оцінюють власні роботи з такої позиції 28,9%, майже ніколи не аналізують своїх робіт з точки зору їхнього ціннісного змісту 16,0% (рис. 3.12).

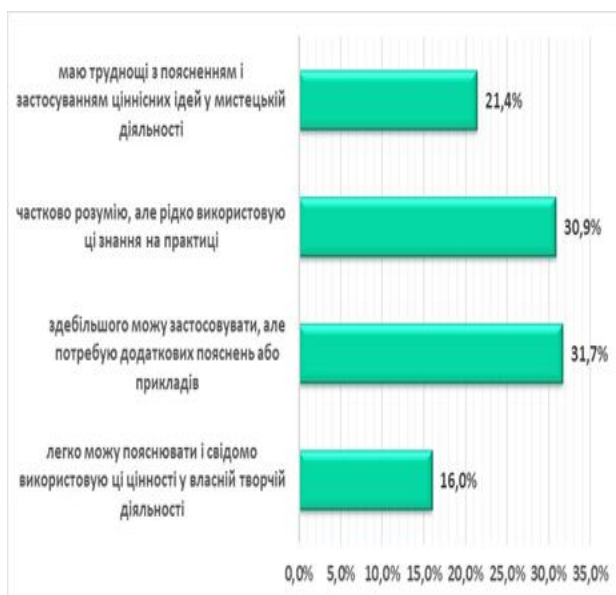

Рис. 3.11. Результати відповідей студентів щодо розмірковування про цінності, які передають власні роботи

Джерело: сформовано автором

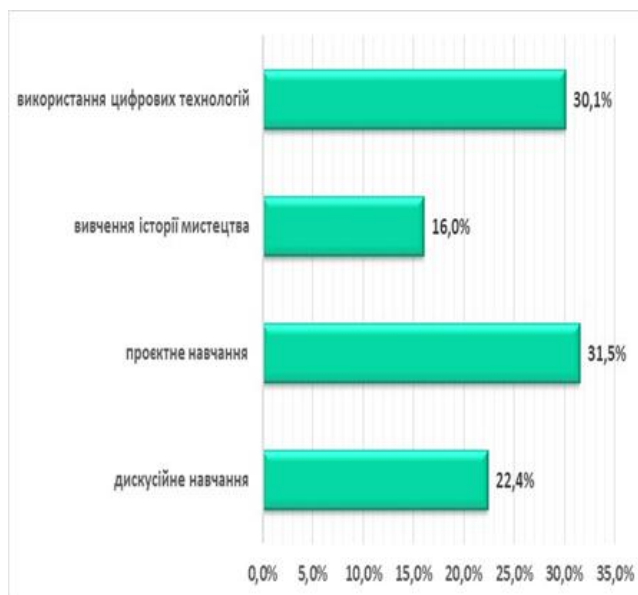

Рис. 3.12. Результати відповідей студентів щодо здатності оцінювати власну творчу діяльність

Студенти важливість розвитку естетичного сприйняття для формування ціннісного світогляду вважають важливим з огляду на те, що він допомагає отримати вищий рівень професійної освіти (14,3%), сприяє розумінню ролі мистецтва в духовному зростанні (38,5%), створює можливість для кар'єрного зростання (31,2%), забезпечує матеріальну вигоду (16,0%). «Естетична рефлексія» як здатність, яку розвивають студенти, на їхню думку, передбачає можливість виявляти недоліки в роботах мистецтва (32,6%), аналіз деталей, симетрії та гармонії у творах мистецтва (38,9%), технічне виконання художніх робіт (19,1%), участь у міжнародних художніх конкурсах (9,4%), що засвідчує нерозуміння здобувачами значення терміна, а відтак і невикористання самої рефлексії у власній творчій діяльності. Аналогічні результати були виявлені під час відповіді на запитання про розуміння терміна «ціннісний світогляд» у контексті освітньо-виховного процесу. Тож 12,5% опитаних його витлумачують як систему технічних навичок, які студенти застосовують у мистецтві; 44,3% як комплекс естетичних і моральних принципів, що формуються через мистецтво; 26,5% у ролі вміння відрізнити автентичне мистецтво від підробок; 16,7% – знання сучасних трендів у мистецтві, що засвідчує незнання цього терміна й нерозуміння його суті.

Останнє запитання цього циклу стосувалося вдосконалення власних поглядів і цінностей під впливом вивчення мистецтва кіно та виявило такі результати: 27,7% студентів постійно переосмислюють власні цінності й світогляд через мистецтво кіно; 45,5% часто замислюються над зміною або розвитком власних цінностей, натомість 21,3% зрідка пов'язують навчання мистецтва зі зміною власних поглядів; а 5,5% не пов'язую вивчення мистецтва кіно з формуванням власних цінностей (рис. 3.13).

Під час експериментально-практичного етапу дослідження використовувалися діагностичні методики (для забезпечення порівнюваності); бесіди, інтерв'ювання і анкетування; семантичний диференціал (оцінка емоційно-ціннісного ставлення).

Рис. 3.13. Результати відповідей студентів щодо вдосконалення поглядів і цінностей під впливом мистецтва

Джерело: сформовано автором

Означене засвідчує недостатність сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв як за рефлексивно-особистісним критерієм, так і загалом. Це актуалізує потребу його формування під час здійснення освітнього процесу. Тож цілком аргументованим є проведення формувального етапу експерименту з упровадженням моделі формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки, виокремлених педагогічних умов та авторської методики під час провадження навчально-пізнавальної діяльності.

3.3. Результати дослідно-експериментальної роботи на формувальному етапі

Проведення ґрунтовного аналізу відповідей студентів п'яти коледжів мистецтв КНР уможливило визначення основних акцентів формувального етапу педагогічного експерименту.

Третій етап дослідно-експериментальної роботи передбачав проведення формувального експерименту за такими кроками:

1. Проведення формувального експерименту та здійснення аналізу його результатів.

2. Визначення впливу запропонованої методики та педагогічних умов формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв КНР.

3. Здійснення зіставлення рівнів сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв до та після формувального етапу педагогічного експерименту.

4. Забезпечення впровадження результатів наукового дослідження.

5. Проведення контрольного етапу експериментального педагогічного дослідження.

Мета формувального експерименту – проведення експериментальної перевірки гіпотези про те, що ефективність формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР зросте, якщо забезпечити реалізацію обґрунтованих педагогічних умов експериментальною методикою. Мета формувального експерименту була пов'язана з виконанням завдань:

– реалізацією основних складових моделі формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки завдяки забезпеченню педагогічних умов, цілеспрямованій реалізації етапів формування ціннісного світогляду й запропонованої методики;

– розроблення методики проведення Спецкурсу «Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва» через оволодіння етичними, естетичними, соціальними й культурними нормами, що впливають на процес створення кінематографічних творів;

– організування навчально-пізнавальної діяльності викладачів коледжів мистецтв та їхньої участі в діяльності коледжів мистецтв щодо розроблення методичного забезпечення провадження освітнього процесу для формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва.

Нагадаємо, що у формувальному етапі експерименту брали участь 343 студенти спеціальності «Кіно і телебачення» п'яти коледжів (170 в експериментальній, 173 у контрольній групах). В експериментальній групі освітній процес відбувався з упровадженням авторської моделі, виокремлених педагогічних умов і методики формування ціннісного світогляду в майбутніх

фахівців з кіномистецтва. У контрольній групі навчально-пізнавальна діяльність здійснювалася у звичайному форматі згідно з навчальним планом.

Акцентуємо увагу на впровадженні в експериментальних групах Спецкурсу «Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва» в ролі вибіркової дисципліни навчальних планів та основі розробленої авторської методики (підрозділ 2.3). Метою його проведення було визначено ознайомлення студентів із концепціями ціннісного світогляду та його впливом на мистецтво; розвиток здатності аналізу етичних і соціальних аспектів кіномистецтва; навчання інтегруванню моральних, естетичних і соціальних цінностей у творчі кінематографічні процеси; формування навичок критичного аналізу кіно- й телепродукції з точки зору впливу на суспільство. Структурно він складався з 5 модулів та включав по 2 теми в кожному. Варто зазначити, що формами контролю було обрано тестування (оцінювання засвоєння теоретичних знань); захист проєкту (сценарій чи концепція фільму); аналітичне есе (аналіз фільму з точки зору ціннісних орієнтирів).

Упровадження спецкурсу забезпечувалося виконанням педагогічних умов формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва як обставин ефективності означеного процесу на основі використання авторської методики в ролі практичного інструментарію реалізації.

Так, педагогічна умова «занурення в національну культурну спадщину як основа й інструмент ціннісного виховання» реалізовувалася під час вивчення тем спецкурсу «Вплив кінематографа на суспільну свідомість», «Соціальна та етична відповідальність кіномитця», «Як кінематограф сприяє збереженню національної ідентичності», «Аналіз культових вітчизняних фільмів з точки зору моральних, естетичних і соціальних традиційних цінностей». Визначальним у цьому контексті є перегляд та аналіз китайських фільмів: «Герой» (2002, реж. Чжан Їмоу), «Підніми червоний ліхтар» (1991, реж. Чжан Їмоу), «Велика стіна» (2016, реж. Чжан Їмоу). Доцільним є написання есе за темами: «Моральні та естетичні цінності китайського кінематографа: аналіз фільмів як відображення соціальних змін і культурної ідентичності», «Моральні уроки в китайському кінематографі:

аналіз фільмів через призму конфуціанських цінностей», «Китайська концепція «Дао» (道) у кінематографі: відображення етики в повсякденному житті», «Соціальна ієрархія і моральні дилеми в китайських історичних фільмах», «Жінки в китайському кінематографі: еволюція соціальних ролей і моральних цінностей».

Друга педагогічна умова – інтеграція естетичних дисциплін для розвитку естетичного мислення як основи ціннісного світогляду – зреалізована через розкриття питань 1 модуля «Еволюція поняття цінностей у філософії та культурології», що передбачало інтегрування навчальних дисциплін «Філософія» та «Культурологія». Питання 2 модуля «Естетичні категорії в кіномистецтві: прекрасне, трагічне, піднесене, комічне» розкривалося за поєднання змісту навчальних дисциплін «Теорія естетики» й «Історія мистецтва». Питання 2 модуля «Як візуальна мова фільму формує емоційний і ціннісний вплив» передбачало використання можливостей, окрім естетики, ще й психології.

До того ж інтеграція естетичних дисциплін для розвитку естетичного мислення як основи ціннісного світогляду передбачала й виконання проєктів за темами: «Етика та естетика: розроблення освітнього кінофільму для молоді», «Роль історії у формуванні національних цінностей: дослідження через кінематограф», «Кіно і психологія: формування ціннісного світогляду через кінематограф», «Формування образу героїв через візуальний стиль і символізм», «Етичні дилеми в кінематографії».

Третя педагогічна умова – використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв – була забезпечена під час викладання спецкурсу застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових (використання інтернет-ресурсів, мультимедіа, електронних підручників і систем дистанційного навчання); інтерактивних (навчання в малих групах, співпраця, дискусії), STEM/STREAM-освіти (поєднання науки, технологій, інженерії, творчості й математики); особистісно-орієнтованого навчання (індивідуальними потребами й розвитку кожного студента); ігрових технологій (гейміфікації: сюжетно-рольових ігор, квестів, інтелектуальних ігор для підвищення мотивації); технології розвитку

критичного мислення (методів ейдетики, мнемотехніки, асоціативних карт і структурно-логічних схем), проєктної технології (самостійної чи колективної дослідницько-творчої діяльності для вирішення конкретної проблеми).

У процесі проведення спецкурсу використовувалися такі форми роботи: лекція, семінар, практичне заняття, аналіз кінофрагментів, кейси, групові проєкти, створення концепції короткометражного фільму на соціальну тему, розроблення та репрезентація власних сценаріїв, розбір конкретних прикладів.

Було застосовано низку інтерактивних методів навчання (активне залучення студентів через дискусії, аналіз кейсів і кінофрагментів, взаємний аналіз, групова робота, створення порівняльної таблиці основних цінностей, ескіз короткометражного фільму з акцентом на гармонії естетики і моралі, колективна презентація, порівняння з реальними соціальними проблемами, написання рефлексивного есе, проєкт, написання аналізу, дослідження фільму, психологічний аналіз обраного фільму і його значення для розвитку ціннісного світогляду, короткий звіт про естетичний стиль фільму чи телепередачі, ідейний брейнстормінг у групах, розроблення концепції кінопроєкту).

Серед засобів варто виокремити демонстрацію візуальних матеріалів (використання кінофрагментів, перегляд телепередач, презентацій, ілюстрацій для кращого засвоєння матеріалу). Важливим для результативного впровадження спецкурсу вважаємо проведення рефлексії для сприяння розвитку критичного мислення студентів через аналіз власного досвіду.

Абсолютні показники динаміки рівнів сформованості ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва наведені в таблиці 3.5 з відображенням результатів констатувального й формувального етапів експерименту. Представлено дані за трьома критеріями оцінювання (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-практичний, рефлексивно-особистісний), двома групами учасників (контрольна група – КГ, експериментальна група – ЕГ) та трьома рівнями сформованості ціннісного світогляду (високий, середній, низький).

Таблиця 3.5

Абсолютні показники динаміки рівнів ефективності сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР у контрольних та експериментальних групах, осіб

Критерії	Групи	Рівні					
		високий		середній		низький	
		До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту
ціннісно-мотиваційний	КГ	5	6	86	101	82	66
	ЕГ	5	13	84	125	81	32
когнітивно-практичний	КГ	4	5	80	98	89	70
	ЕГ	5	12	81	100	84	58
рефлексивно-особистісний	КГ	5	7	78	98	90	68
	ЕГ	6	14	80	102	84	54

Контрольна група – 173 особи; експериментальна група – 170 осіб.

Джерело: сформовано автором

За ціннісно-мотиваційним критерієм у контрольній групі до експерименту високий рівень продемонстрували 5 студентів, після завершення формувального етапу – 6 осіб. Число здобувачів освіти з достатнім рівнем було 86 до і 101 після проведення формувального етапу, тоді як показники низького рівнів знизилися з 82 до 66. В експериментальній групі на високому рівні відбулися зміни, а саме: зростання з 5 осіб до 13, аналогічно й на середньому рівні – від 84 до 125. Кількість студентів із низьким рівнем зменшилася з 81 до 32 студентів. За когнітивно-практичним критерієм у контрольній групі високий рівень збільшився лише з 4 до 5 студентів, середній показник зріс із 80 до 98, а низький знизився з 89 до 70 осіб. Студенти експериментальної групи продемонстрували відчутне зростання: високого рівня досягли 12 здобувачів освіти (замість 5 до експерименту), середній рівень також відзначений підвищенням від 81 до 100 осіб, а низький поступово знизився з 84 до 58).

Відповідно до рефлексивно-особистісного критерію в контрольній групі високий рівень з'явився у 7 осіб (проти 5), середній зріс із 78 до 98, а низький знизився від 90 до 68 здобувачів освіти. В експериментальній групі простежується чіткіший прогрес: високий рівень зріс у параметрах від 6 до 14, середній збільшився з 80 до 102), низький зменшився на 30 осіб – від 84 до 54.

Означені дані демонструють позитивну динаміку сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв в обох групах, проте в експериментальній зміні виразніше проявлені: спостерігається значне зростання кількості здобувачів освіти з високим і середнім рівнями та відповідне зменшення за низьким. Таким чином, маємо підтвердження ефективності упроваджених педагогічних умов, методики й спецкурсу у формуванні ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв – майбутніх фахівців з кіномистецтва.

Здійснено аналіз рівнів динаміки сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв спеціальності «Кіно і телебачення» в розрізі трьох критеріїв. Розпочнемо із ціннісно-мотиваційного критерію, дані якого подано в таблиці 3.6 з відображенням кількісних змін у відсотковому співвідношенні рівнів його розвитку в КГ й ЕГ до й після проведення формувального етапу педагогічного експерименту.

Таблиця 3.6

Рівні ціннісно-мотиваційного критерію динаміки сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР, осіб, %

Рівні	Групи	До експерименту	Після експерименту	Δ
Високий	КГ	2,9	3,5	0,6
	ЕГ	2,9	7,6	4,7
Середній	КГ	49,7	58,4	8,7
	ЕГ	49,5	73,5	24,0
Низький	КГ	47,4	38,1	-9,3
	ЕГ	47,6	18,9	-28,7
$\chi^2_{\text{емп}}=17,73; \chi^2_{\text{крит}}=5,992$				

Джерело: сформовано автором

З інформації таблиці видно, що до проведення експерименту в обох групах високий рівень був однаковим (2,9%). Після формувального етапу його досягли 3,5 % студентів КГ та 7,6 % студентів ЕГ. Це засвідчує позитивні зміни в обох вибірках, однак в експериментальній групі приріст виявився більшим (+4,7 % проти +0,6 % у КГ). Показник середнього рівня в контрольній групі також підвищився з 49,7 % до 58,4, що свідчить про помітну динаміку за звичайної організації освітнього процесу. В експериментальній групі рівень значно зріс із 49,5 % до 73,5 % (+24%). Аналіз низького рівня засвідчив, що в контрольній групі зниження

виявилося несуттєвим (з 47,4 % до 38,1 %, тобто – 9,3%). Натомість у експериментальній групі спостерігається істотне зменшення із 47,6% до 18,9 % (– 28,7%), що засвідчує ефективність цілеспрямованого педагогічного впливу.

З огляду на здійснений аналіз підтверджено кращу позитивну динаміку за ціннісно-мотиваційним критерієм у студентів експериментальної групи, оскільки частка студентів із високим рівнем зросла на 4,7%, водночас знизилася кількість із низьким рівнем (–28,7 %). Студенти контрольної групи також засвідчили позитивні зміни, але вони виявилися несуттєвими. Тож оприлюднені результати стверджують доречність і ефективність розробленої методики формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва, особливо в ціннісно-мотиваційному критерії.

Проведений аналіз динаміки рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за конкретними показниками дозволяє узагальнити їх за ціннісно-мотиваційним критерієм, які подані на рис. 3.14.

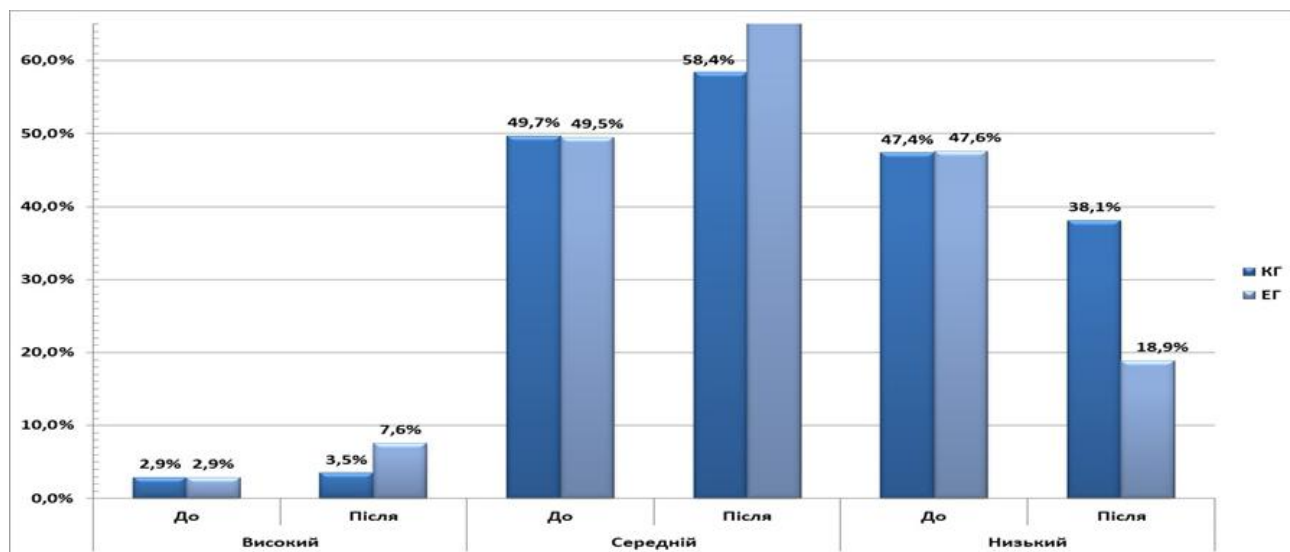

Рис. 3.14. Динаміка рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за ціннісно-мотиваційним критерієм

Джерело: сформовано автором

Рівні когнітивно-практичного критерію динаміки сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв ілюструє таблиця 3.6. Представлено зміни у відсотковому співвідношенні рівнів у контрольній (КГ) та експериментальній (ЕГ) групах до та після формувального етапу експерименту.

Таблиця 3.6

**Рівні когнітивно-практичного критерію динаміки сформованості
ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР, осіб, %**

Рівні	Групи	До експерименту	Після експерименту	Δ
Високий	КГ	2,3	3,0	0,7
	ЕГ	2,9	7,1	4,2
Середній	КГ	46,3	56,5	10,2
	ЕГ	47,7	58,8	11,1
Низький	КГ	51,4	40,5	-10,9
	ЕГ	49,4	34,1	-15,3
$\chi^2_{\text{емп}}=17,74; \chi^2_{\text{крит}}=5,991$				

Джерело: сформовано автором

У КГ до експерименту показник високого рівня був на рівні 2,3%, після – зріс до 3,0 % (+0,7 %). В ЕГ приріст був вищим: з 2,9% до 7,1% (+4,2 %). Це свідчить про здобуття системних знань студентами. У КГ показник середнього рівня зріс на 10,2% (з 46,3% до 56,5%). В ЕГ спостерігається такий показник – зростання на 11,1% від 47,7% до 58,8%, що вказує на поступове зростання рівня підготовки студентів. Щодо низького рівня в КГ спостерігається зниження з 51,4 % до 40,5 % (–10,9 %). В ЕГ динаміка більш позитивна – зниження від 49,4% до 34,1% (–15,3 %). Табличні дані показують, що ЕГ засвідчила значніші позитивні зрушення в когнітивно-практичному критерії. Хоча і в КГ відслідковується покращення (зростання високого й середнього рівнів, зменшення низького), проте саме в ЕГ зафіксовано істотний приріст студентів із високим рівнем (+4,7%) та зменшення частки тих, хто знаходився на низькому рівні (–28,7 %). Цим стверджується результативність планомірного педагогічного впливу, пов'язаного з поглибленням знань студентів коледжів мистецтв та їхньою практичною реалізацією.

Аналіз динаміки рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за визначеними індикаторами за когнітивно-практичним критерієм узагальнено й подано на рис. 3.15.

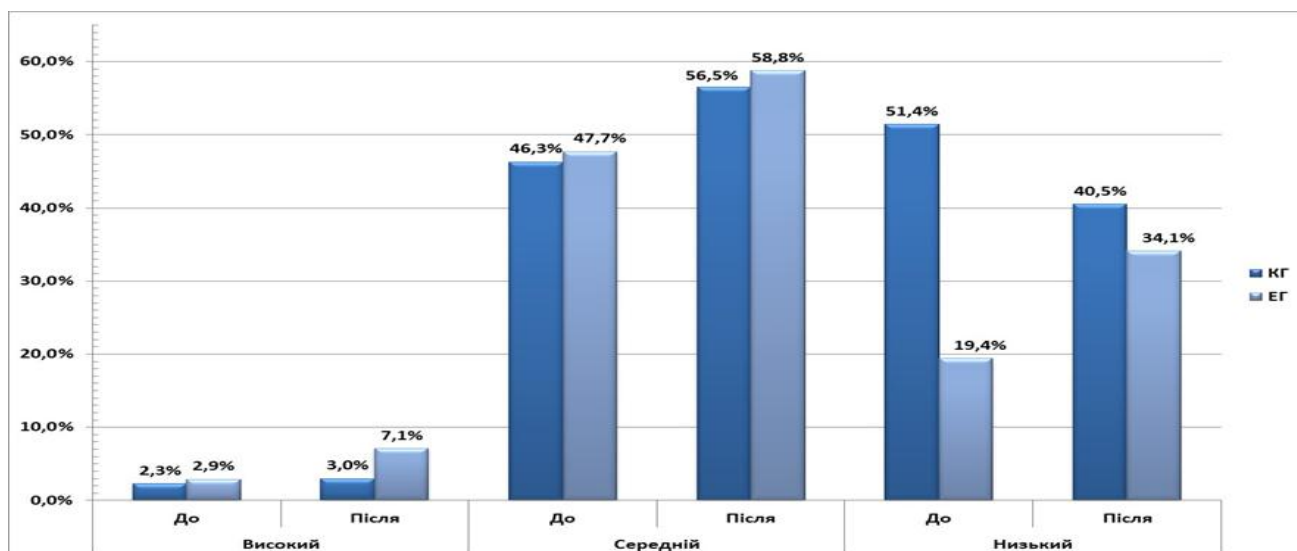

Рис. 3.15. Динаміка рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за когнітивно-практичним критерієм

Джерело: сформовано автором

Рівні рефлексивно-особистісного критерію динаміки сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв наведені в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Рівні рефлексивно-особистісного критерію динаміки сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР, осіб, %

Рівні	Групи	До експерименту	Після експерименту	Δ
Високий	КГ	2,9	4,2	1,3
	ЕГ	3,5	8,2	4,7
Середній	КГ	45,1	56,6	11,5
	ЕГ	47,1	60,0	12,9
Низький	КГ	52,0	39,3	-12,7
	ЕГ	49,4	31,7	-17,7

$\chi^2_{\text{емп}} = 17,74; \chi^2_{\text{крит}} = 5,990$

Джерело: сформовано автором

Наведена в таблиці інформація засвідчує зміни у сформованості рефлексивно-особистісних умінь студентів КГ та ЕГ до й після формувального етапу педагогічного експерименту.

Так, у КГ показник високого рівня зріс із 2,9% до 4,2% (+1,3%). В ЕГ динаміка інтенсивніша, тобто з 3,5 % до 8,2 % (+4,7%). Це свідчить про

сформовану здатність якісного аналізу власних дій, здійснення контролю й оцінювання своєї діяльності на основі отриманих результатів, особливо в ЕГ. На середньому рівні в КГ цей показник підвищився із 45,1% до 56,6% з позитивною динамікою +11,5%. В ЕГ зафіксовано зростання від 47,1% до 60,1%, що засвідчує збільшення на 12,9%. Щодо низького рівня в КГ показник зменшився з 52,0% до 39,3% (–12,7%), а в ЕГ – із 49,4 % до 31,7% (–17,7%). Означені дані підтверджують позитивну й системну тенденцію зниження кількості здобувачів освіти, які перебувають на найнижчому рівні розвитку рефлексивно-особистісного критерію.

Таким чином, ефективність упровадження авторської моделі, виокремлених педагогічних умов і методики формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва, проведення авторського спецкурсу, застосованих у ЕГ, проявилася в більш результативному формуванні теоретичних, практичних і особистісно-поведінкових аспектів ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

Аналіз динаміки рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за визначеними раніше індикаторами дав змогу узагальнити показники за рефлексивно-особистісним критерієм, які проілюстровано на рис. 3.16.

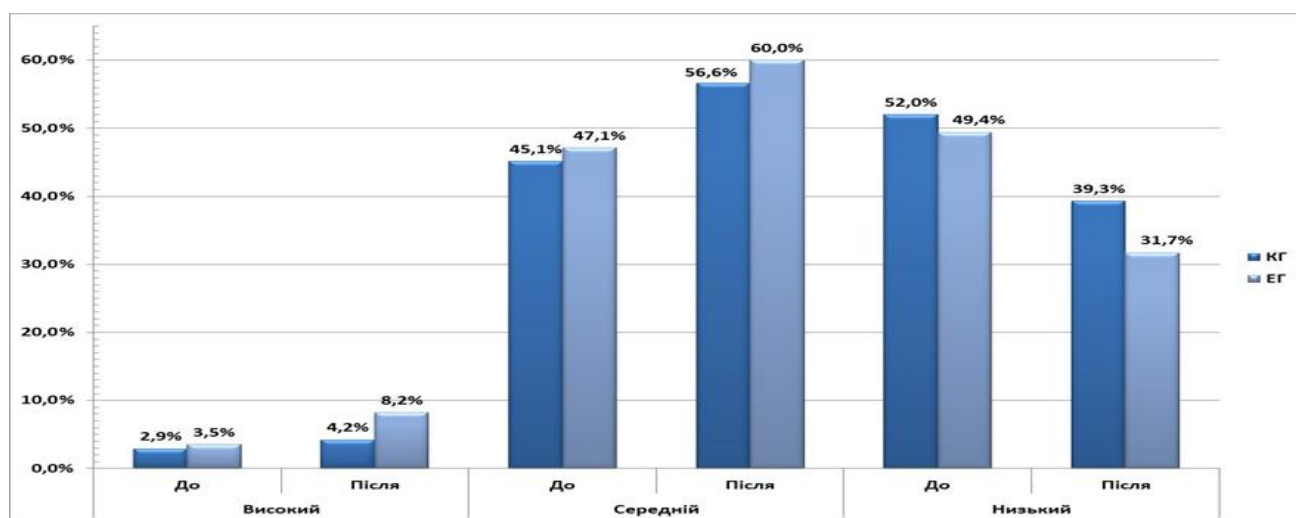

Рис. 3.16. Динаміка рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за рефлексивно-особистісним критерієм

Джерело: сформовано автором

Узагальнені результати динаміки рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв в контрольних та експериментальних групах до і після формувального етапу експерименту наведені в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Узагальнені результати динаміки рівнів ефективності сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР у контрольних та експериментальних групах до і після формувального етапу експерименту, осіб у %

Рівень	КГ (173 студенти)			ЕГ (170 студентів)		
	На початку %	У кінці %	Різниця %	На початку %	У кінці %	Різниця %
Високий	2,9%	3,5%	+0,6%	2,9%	7,6%	+4,7%
Середній	46,8%	57,2%	+10,4%	48,3%	64,1%	+15,8%
Низький	50,3%	39,3%	-11,0%	48,8%	28,3%	-20,5%

Джерело: сформовано автором

Табличні дані відображають інтегровані зміни в рівнях сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв за результатами формувального етапу педагогічного експерименту. Так, на високому рівні в КГ цей показник зріс із 2,9% до 3,5% (+0,6%). В ЕГ динаміка інтенсивніша: з 2,9% до 7,6% (+4,7%). Це демонструє, що застосовані в ЕГ педагогічні умови, упроваджена авторська методика та проведений спецкурс більш ефективно сприяли розвитку високого рівня ціннісного світогляду. На середньому рівні в КГ цей показник підвищився із 46,8% до 57,2% з позитивною динамікою +10,4%. В ЕГ зафіксовано зростання від 48,3% до 64,1%, що засвідчує суттєве збільшення на 15,8%. Щодо низького рівня в КГ показник зменшився з 50,3% до 39,3% (-11%), а в ЕГ – із 48,8 % до 28,3% (-20,5%). Це свідчить про зниження частки студентів, які перебували на мінімальному рівневі сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв.

Аналіз динаміки рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв у контрольних та експериментальних групах до і після формувального етапу експерименту проілюстровано на рис. 3.17.

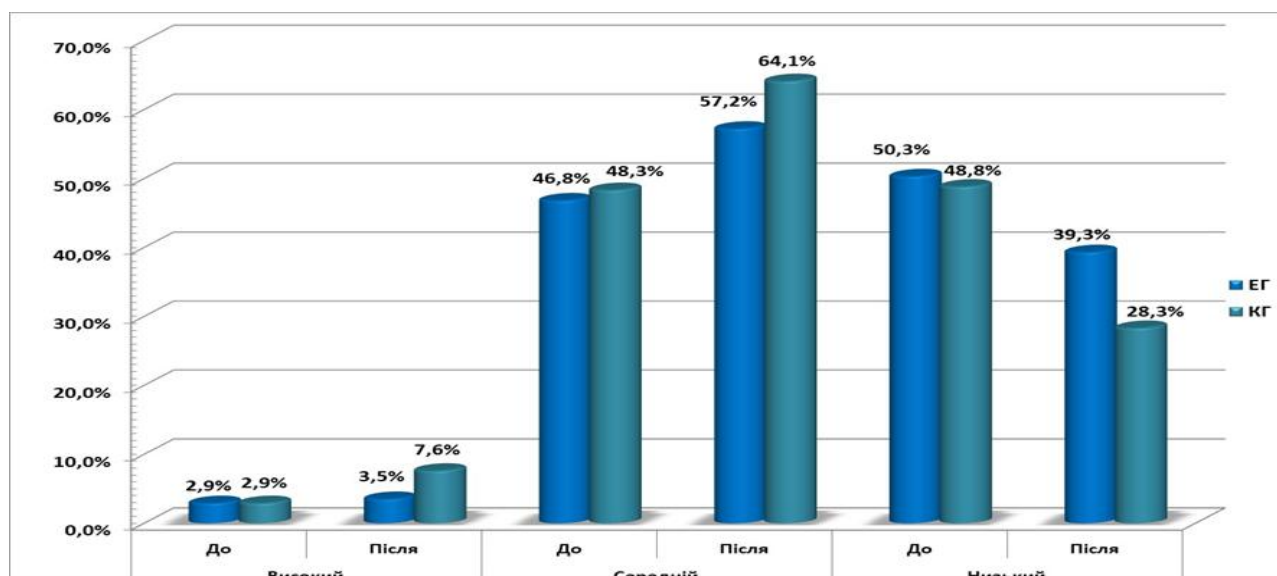

Рис. 3.17. Динаміка рівнів сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв у EG і KG на формувальному етапі експерименту

Джерело: сформовано автором

Узагальнення результатів уможливило висновок про те, що, хоча обидві групи продемонстрували позитивну динаміку, зміни в EG є вираженішими. Підтверджено зростання частки студентів із високим рівнем (+4,7% в EG проти +0,6% у KG), середнім (+15,8% проти 10,4%) та зменшенні кількості студентів із низьким рівнем (–20,5% проти –11,0% відповідно). У KG спостерігаються помірні зрушення, котрі є наслідком провадження звичайного спланованого освітнього процесу, тоді як у EG результативність засвідчена здійсненням цілеспрямованого педагогічного впливу.

Таким чином, експериментальні педагогічні умови, авторська методика й проведення авторського спецкурсу засвідчили ефективність у формуванні ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв на всіх рівнях його прояву.

Перевірка сформульованої гіпотези здійснювалася з використанням статистичного критерію Пірсона (χ^2), тобто завдяки розрахунку емпіричного значення показника (χ^2), котрий зіставляється з табличним значенням (χ^2).

За допомогою висновків порівняльного аналізу результатів дослідження формувального етапу педагогічного експерименту визначено різницю між

вибірками здобувачів освіти контрольних та експериментальних груп за показником сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв. Визначено, що для цього показника χ^2 критичне = 6,60, що перевищує табличне значення χ^2 критичне = 5,991.

Розрахунок статистичних показників, тобто критерію Пірсона, уможливив доведення репрезентативності результатів дослідження та ефективності впровадження методики формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв в освітній процес з професійної підготовки майбутніх фахівців із кіномистецтва.

3.4. Рекомендації щодо формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки доцільно здійснювати на засадах інтеграції художньо-естетичної, моральної та громадянської освіти, забезпечуючи єдність професійного становлення й духовно-культурного розвитку особистості. Із цією метою рекомендовано впроваджувати в освітній процес міждисциплінарні навчальні модулі, що поєднують вивчення традиційної китайської культури, національної мистецької спадщини, філософських ідей конфуціанства, даосизму й сучасних гуманістичних цінностей. Важливим є залучення студентів до творчих проєктів соціокультурного спрямування, мистецько-волонтерської діяльності, культурних ініціатив місцевих громад, що сприяє усвідомленню соціальної відповідальності митця. Особливу увагу варто приділяти створенню аксіологічно насиченого освітнього середовища, у якому викладач виступає носієм високих моральних стандартів, культурних традицій і професійної етики, забезпечуючи розвиток у здобувачів освіти патріотизму, поваги до культурного різноманіття, естетичного смаку та готовності до конструктивної міжкультурної взаємодії.

Рекомендації нами представлено у вигляді програми поетапного процесу формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

**Програма поетапного процесу формування ціннісного світогляду
студентів коледжів мистецтв**

I етап – мотиваційно-ціннісний			
Мета: сформувати в молодих митців глибоке розуміння ролі мистецтва в суспільстві, сприяти розвитку їхнього морального й етичного ставлення до творчості та культури, а також мотивувати їх до активного, свідомого і відповідального самовираження через мистецтво.			
Основні напрями			
Формування осмисленої мотивації для творчості	Розвиток етичних і соціальних цінностей	Активізація саморефлексії та внутрішньої гармонії через мистецтво	
Шляхи формування: інтеграція етики і соціальних цінностей в освітній процес, розвиток критичного мислення та рефлексії, заохочення до самовираження через творчість, інтеграція сучасних технологій і медіа, формування соціальної відповідальності через громадські ініціативи, залучення до міжнародних культурних обмінів, використання емоційно-ціннісних тренінгів			
II етап – теоретико-аналітичний			
Мета: забезпечити студентів глибокими теоретичними знаннями, які дозволять їм осмислити роль мистецтва в суспільстві, вивчити соціально-культурні, етичні та естетичні цінності, а також сформулювати власну систему етичних орієнтирів через призму творчості.			
Основні напрями			
Глибоке осмислення культурних і етичних цінностей через призму мистецтва	Формування здатності до критичного осмислення та оцінки мистецьких творів	Аналіз взаємозв'язку мистецтва та соціальних процесів	Розвиток теоретичних основ для формування власних ціннісних орієнтирів у творчості
Шляхи формування: вивчення історії мистецтва та культурних традицій, аналіз мистецьких творів через соціальний і культурний контекст, формування критичного мислення через порівняння і оцінку мистецьких течій, ознайомлення з філософськими аспектами мистецтва, розвиток самостійного аналізу й рефлексії, залучення до міждисциплінарних досліджень,			
III етап – практично-діяльнісний			
Мета: інтегрувати набуті теоретичні знання в реальні практичні ситуації, розвивати творчі, професійні й етичні компетенції через активну участь у творчому процесі.			
Основні напрями			
Інтеграція теоретичних знань у практичну діяльність.	Формування етичних орієнтирів через творчу діяльність	Розвиток критичного мислення через практичні проекти	Підвищення рівня професіоналізму через участь у колективних творчих процесах
Шляхи формування: розвиток етичної відповідальності через участь у реальних творчих проєктах, активне залучення до колективної творчості та спільних проєктів, рефлексія творчих досягнень та соціальних аспектів творчості, участь у конкурсах, фестивалях, виставках, розвиток власного стилю через самовираження, осмислення культурної та соціальної ролі мистецтва через участь у громадських заходах, розвиток емоційного інтелекту й емпатії через творчі методи, вплив на розвиток соціальної активності та громадянської позиції, розвиток самостійності та ініціативи			
IV етап – рефлексивно-особистісний етап			
Мета: сприяти самоусвідомленню студентів щодо їхніх творчих, моральних та етичних переконань, здатності критично осмислювати власну діяльність, її соціальний і культурний контекст			
Основні напрями			
Осмислення власних цінностей та переконань	Розвиток самокритичності і рефлексивного мислення	Узаємозв'язок між творчістю і соціальними реаліями	Формування емоційної зрілості
Шляхи формування: самоаналіз та самооцінка творчої діяльності, рефлексивні вправи та творчі щоденники, критикування та обговорення творчих робіт, менторство, етичні й соціальні дебати, аналіз культурних і етичних контекстів, індивідуальна рефлексія через есе та письмові роботи			

Репрезентуємо матеріал, поданий у таблиці, у вигляді детального аналізу.

Мета I – мотиваційно-ціннісного – етапу формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв полягає в тому, щоб сформувати в молодих митців глибоке розуміння ролі мистецтва в суспільстві, сприяти розвитку їхнього морального і етичного ставлення до творчості та культури, а також мотивувати їх до активного, свідомого і відповідального самовираження через мистецтво. Це включає в себе три основні напрями: формування осмисленої мотивації для творчості, розвиток етичних і соціальних цінностей, активізація саморефлексії та внутрішньої гармонії через мистецтво. Деталізуємо означені напрями.

1. Формування осмисленої мотивації для творчості:

- допомога в розумінні студентами технічних аспектів мистецької діяльності, усвідомлення її значення як важливого інструмента для вираження ідей, моральних норм, соціальних цінностей і культурних традицій;
- мотивування студентів до пошуку нових способів самовираження через мистецтво, що сприяє розвитку їхнього емоційного інтелекту й моральної чутливості;
- спонукання до творчих пошуків, які б відповідають не тільки особистим прагненням, а й соціальним, культурним і етичним запитам суспільства.

2. Розвиток етичних і соціальних цінностей:

- осмислення студентами своєї ролі як митців у суспільстві, значення мистецтва як способу самовираження й засобу комунікації із соціумом, звертання до соціальних і культурних проблем;
- сприяння розвитку моральної свідомості й відповідальності за вплив своїх творчих робіт на суспільство, підвищення уваги до етики творчості (етика публічних виступів, авторські права, культурна спадщина);
- мотивування студентів до осмислення важливості інтеграції традиційних культурних цінностей у сучасне мистецтво, збереження культурної спадщини та її адаптація до нових медіа і форм.

3. Активізація саморефлексії та внутрішньої гармонії через мистецтво:

- сформованість у студентів здатності до саморефлексії, допомога їм в усвідомленні, як їхні твори можуть впливати на оточення та власне внутрішнє сприйняття світу;
- спонукання до глибокої самооцінки, аналізу власних моральних переконань, емоцій та уявлень через призму їхньої творчості;
- підвищення внутрішньої мотивації до саморозвитку, прагнення до виявлення свого унікального голосу в мистецтві, що відповідає як їхнім індивідуальним переконанням, так і суспільним вимогам.

Шляхи формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв під час мотиваційно-ціннісного етапу повинні бути різноманітними й інтегрованими, щоб сприяти набуттю й розвитку професійних навичок, формуванню моральних, етичних і соціальних цінностей у студентів. Мотиваційно-ціннісний етап є значущим, оскільки саме на ньому відбувається усвідомлення студентами важливості мистецтва як соціального та культурного феномена, здатного формувати їхній внутрішній світогляд і відповідальне ставлення до суспільства.

1. Інтеграція етики і соціальних цінностей в освітньо-виховний процес завдяки включенню етичних і соціальних аспектів у теоретичні курси, такі як історія мистецтва, філософія культури, естетика, сучасні тенденції в мистецтві. Це дозволяє студентам ознайомлюватися з історичними фактами, вивчати моральні й культурні проблеми, з якими стикається мистецтво в різні епохи.

Шляхи реалізації: проведення лекцій, семінарів і обговорень, на яких студенти аналізують соціальні та етичні аспекти конкретних творів мистецтва; підкреслення моральної відповідальності митців за свої твори та їхній вплив на суспільство через приклади з історії мистецтва (наприклад, роботи, що сприяли соціальним змінам або ставали інструментом протесту).

2. Розвиток критичного мислення та рефлексії, під час яких студенти повинні навчитися не тільки споживати мистецтво, а й аналізувати його через

призму власних переконань, моральних норм і соціальних викликів. Важливо створити середовище, яке стимулює їх до самопізнання, рефлексії та критичного ставлення до світу.

Шляхи реалізації: проведення рефлексивних практик, таких як написання есе, дебати, обговорення власних і чужих творів через етичну, соціальну та культурну призму; організація творчих групових проєктів, де студенти обговорюють, як їхні роботи можуть вплинути на соціум, і як вони самі можуть змінювати свій творчий процес через усвідомлення соціальних викликів.

3. *Заохочення до самовираження через творчість.* Оскільки мистецтво є основним засобом самовираження, студенти повинні бути мотивовані до пошуку власного стилю, а також до вираження своїх етичних, соціальних та культурних переконань через творчі проєкти.

Шляхи реалізації: організація конкурсів, виставок, презентацій, на яких студенти мають можливість представити свої творчі роботи, що відображають їхні ціннісні орієнтації; залучення студентів до створення проєктів, що торкаються соціальних, культурних чи етичних тем, і що можуть мати значення для місцевої чи глобальної спільноти.

4. *Інтеграція сучасних технологій і нових медіа* шляхом використання новітніх технологій в освітньому процесі, що дозволяє студентам відкривати нові горизонти для самовираження і сприяє формуванню сучасного світогляду, в якому мистецтво поєднується з технологіями. Також це допомагає студентам зрозуміти важливість інтеграції моральних та етичних стандартів у цифрове мистецтво та нові медіа.

Шляхи реалізації: навчання студентів використовувати сучасні технології для створення інноваційних мистецьких проєктів, зокрема у сферах цифрового мистецтва, відеоарту, анімації та інтерактивних медіа; спрямування уваги під час роботи над проєктами на етичні питання, які можуть виникати при використанні технологій у мистецтві (наприклад, питання авторських прав, маніпуляції з реальністю, питання етики в цифрових мистецтвах).

5. *Формування соціальної відповідальності через громадські ініціативи.*

Мистецтво повинно мати соціальну складову. Для студентів важливо не тільки створювати мистецькі твори, але й розуміти їхній вплив на суспільство. Важливо, щоб студенти брали участь у соціально орієнтованих проєктах, що підкреслюють важливість соціальної відповідальності митця.

Шляхи реалізації: спільна робота студентів над соціальними проєктами або благодійними виставками, спрямованими на підтримку важливих соціальних проблем (екологічні проєкти, проєкти, що сприяють рівноправності, культурному різноманіттю, боротьбі з нерівністю); організація культурних акцій, які поєднують мистецтво з волонтерською діяльністю, наприклад, виставки, що збирають кошти для благодійних цілей.

6. *Залучення до міжнародних культурних обмінів.* Міжнародний досвід є потужним фактором, що сприяє розширенню світогляду студентів, їхньому розумінню різноманіття культур і етичних підходів у мистецтві. Участь у міжнародних проєктах, виставках або культурних обмінах дозволяє студентам усвідомити значення глобального культурного контексту.

Шляхи реалізації: участь студентів у міжнародних культурних обмінах, де вони мають можливість не лише репрезентувати свої твори, а й навчатися в культурно різноманітних середовищах; набуття під час обмінів досвіду міжкультурного спілкування, що допомагає здобувачам освіти формувати більш глибоке розуміння різних культурних і соціальних цінностей.

7. *Використання емоційно-ціннісних тренінгів і методів.* Студентам важливо осмислювати свої цінності, вчитися їх переживати та ретранслювати через свої роботи. Емоційно-ціннісні тренінги допомагають студентам розвивати здатність до глибоких внутрішніх переживань і вираження цих переживань у творчості.

Шляхи реалізації: використання арттерапевтичних технік для розвитку емоційної чутливості й самоусвідомлення; психологічні тренінги та групові сесії для розвитку емпатії й емоційної компетентності, що допомагає зберігати внутрішню гармонію та відчуття соціальної відповідальності в процесі творчості.

Шляхи формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв під час мотиваційно-ціннісного етапу передбачають інтеграцію етичних, соціальних і культурних цінностей в освітній процес, розвиток критичного мислення, самовираження через творчість і практичний досвід. Залучення студентів до соціально орієнтованих проєктів, обміну з іншими культурами та роботи з новітніми технологіями допомагає їм формувати відповідальне, етичне ставлення до мистецтва як до важливого інструменту впливу на суспільство.

Мета II – теоретико-аналітичного – етапу формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв полягає в тому, щоб забезпечити студентів глибокими теоретичними знаннями, які дозволять їм осмислити роль мистецтва в суспільстві, вивчити соціально-культурні, етичні та естетичні цінності, а також сформулювати власну систему етичних орієнтирів через призму творчості. Цей етап є важливим для розвитку здатності студентів аналізувати мистецькі явища, розуміти їхній культурний контекст та соціальну значущість, а також вчити їх розпізнавати та оцінювати цінності, що впливають на їхню професійну діяльність.

Основними завданнями теоретико-аналітичного етапу нами визначено:

1. Глибоке осмислення культурних і етичних цінностей через призму мистецтва, адже студенти повинні отримати знання про те, як мистецтво відображає та формує етичні, соціальні і культурні цінності різних епох і культур. Важливо зрозуміти, як художні твори можуть бути виразниками світоглядних переконань суспільства та окремих індивідів. Оскільки студентам необхідно сформулювати відповідальне ставлення до свого мистецтва, важливо, щоб вони усвідомили, як їхні творчі праці можуть впливати на суспільство і які моральні цінності слід враховувати при створенні робіт.

2. Формування здатності до критичного осмислення та оцінки мистецьких творів і культурних явищ. На теоретико-аналітичному етапі важливо розвивати у студентів уміння аналізувати твори мистецтва не лише з технічної, а й з етичної та соціальної точки зору. Студенти повинні вміти критикувати та оцінювати мистецькі явища через призму сучасних соціокультурних і етичних проблем.

Важливо, щоб вони ставили питання: як ці твори відповідають моральним і культурним вимогам? Який їхній соціальний контекст і вплив на аудиторію?

3. Розвиток теоретичних основ для формування власних ціннісних орієнтирів у творчості. Теоретико-аналітичний етап також має за мету допомогти студентам сформувати власну естетичну, культурну та етичну систему переконань, що дозволить їм свідомо підходити до творчого процесу і враховувати цінності в своїй художній практиці. Це включає вивчення естетичних і етичних теорій, філософії мистецтва, соціальних і культурних тенденцій, що допомагають визначити, які цінності будуть домінувати в їхній творчій діяльності.

4. Аналіз взаємозв'язку мистецтва та соціальних процесів. Важливо, щоб студенти усвідомлювали взаємозв'язок між мистецтвом і соціальними процесами, зокрема як мистецтво може бути засобом соціального впливу, каталізатором змін, відображенням соціальних і політичних процесів. Теоретико-аналітичний етап має допомогти студентам зрозуміти, як культурні рухи, політичні ідеї та соціальні трансформації впливають на естетичні і моральні цінності, які вони можуть втілювати у своїх творах.

Основні аспекти, які слід враховувати на теоретико-аналітичному етапі

1. Огляд історії мистецтва і культури. Дослідження розвитку мистецтва через різні історичні етапи і вивчення культурних традицій дає студентам розуміння, як етичні та соціальні цінності змінювались у процесі розвитку людства. Студенти мають усвідомити, що мистецтво не існує поза історичним і соціальним контекстом, а завжди є відображенням того, що відбувається в суспільстві.

2. Філософські аспекти мистецтва. Вивчення філософії мистецтва, естетики, етики творчості допомагає студентам сформувати глибоке розуміння того, чому і як мистецтво має цінність. Студенти повинні засвоїти основні теорії естетики, від класичних до сучасних, щоб мати змогу аргументовано підходити до оцінки своїх робіт і робіт інших митців.

3. Культурні й соціальні контексти творчості. Аналіз важливих культурних і соціальних контекстів мистецтва допомагає студентам розуміти, як вони

можуть вплинути на світогляд через свої твори. Це включає вивчення актуальних проблем, таких як соціальна нерівність, гендерні питання, екологія, права людини, тощо. Важливо, щоб студенти знали, як адаптувати свої твори до сучасних соціальних запитів і культурних викликів.

4. Аналіз класичних і сучасних мистецьких творів. Студентам слід вивчати не лише класичні твори мистецтва, а й сучасні, звертаючи увагу на те, як вони відображають зміни в ціннісних орієнтирах, соціальних і культурних проблемах. Такий підхід допоможе студентам розуміти, як мистецтво може відображати та змінювати суспільні цінності в контексті глобальних змін.

Шляхи формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв під час теоретико-аналітичного етапу передбачають глибоке усвідомлення студентами ролі мистецтва в суспільстві, розуміння його етичних, соціальних і культурних аспектів через критичний аналіз, осмислення історії мистецтва та філософських підходів до творчості. Цей етап є фундаментом для формування здатності студентів до рефлексії, критичного мислення та інтерпретації мистецьких явищ, а також для розвитку етичної відповідальності у процесі творчості.

1. Вивчення історії мистецтва та культурних традицій. Вивчення різних історичних етапів розвитку мистецтва дозволяє студентам побачити, як соціальні, політичні та економічні фактори впливали на мистецтво в різні епохи. Це дає можливість глибше розуміти зміни в соціальних і культурних цінностях, а також в естетичних орієнтирах.

Шляхи реалізації: включення курсу історії мистецтва, що охоплює етапи від античності до сучасності, з акцентом на аналіз етичних і соціальних цінностей кожної епохи. Використання практичних занять, семінарів і диспутів, де студенти можуть порівнювати різні періоди, аналізувати, як художники відображали соціальні конфлікти й етичні питання. Організація екскурсій у музеї та галереї для аналізу конкретних творів мистецтва в контексті історії та культури.

2. Аналіз мистецьких творів через соціальний і культурний контекст. Поглиблений аналіз мистецьких творів з точки зору соціальних та культурних процесів дозволяє студентам краще розуміти, як мистецтво відображає і

взаємодіє із соціумом. Важливо осмислити, як художники через свої роботи висвітлюють проблеми, цінності і переконання свого часу.

Шляхи реалізації: проведення семінарів і лекцій, на яких студенти аналізують конкретні твори мистецтва через призму соціальних, політичних і культурних змін (наприклад, мистецтво епохи Відродження, бароко, модернізму, постмодернізму); аналіз робіт сучасних митців, що працюють з актуальними соціальними темами (гендерні питання, екологія, права людини), щоб показати, як сучасне мистецтво відображає зміни в суспільстві; розгляд творів мистецтва в контексті культурних і соціальних рухів (наприклад, фемінізм в мистецтві, соціалістичний реалізм, рух за права чорношкірих, екологічні рухи тощо).

3. *Формування критичного мислення через порівняння і оцінку мистецьких течій.* Розвиток здатності до критичного осмислення мистецьких явищ дозволяє студентам вивчати історію і теорію мистецтва, сформуванню власне ставлення до творчості та його моральних аспектів. Порівняння різних художніх течій і шкіл допомагає усвідомити їхній етичний контекст і роль у розвитку суспільства.

Шляхи реалізації: залучення студентів до дослідження різних мистецьких течій (класичний реалізм, імпресіонізм, кубізм, абстракціонізм, концептуалізм тощо), щоб вони могли оцінювати, як кожна з них реагувала на соціально-політичні умови свого часу; проведення дебатів, де студенти можуть захищати свою точку зору на той чи інший напрямок мистецтва, оцінюючи етичні та соціальні цінності, що містяться у творах; використання інтердисциплінарних підходів за поєднання мистецтва з історією, соціологією, політикою та культурологією для глибшого розуміння взаємодії творчості з реальним світом.

4. *Ознайомлення з філософськими аспектами мистецтва.* Знання філософських підходів до мистецтва допомагає студентам сформуванню глибше розуміння естетичних та етичних проблем, які виникають у процесі творчості. Це також дозволяє осмислити питання про цінність і сенс мистецтва, його роль в суспільстві.

Шляхи реалізації: вивчення філософських течій, що стосуються мистецтва, таких як естетика Канта, Гегеля, Ніцше, сучасні філософи мистецтва. Це

дозволяє студентам краще зрозуміти природу мистецтва і його моральні функції; аналіз філософських концепцій творчості й етики мистецтва, наприклад, що є «високим» мистецтвом, чи може мистецтво бути нейтральним щодо соціальних і політичних питань, і чи є мистецтво зобов'язанням митця перед суспільством; проведення семінарів на тему взаємозв'язку філософії, етики і мистецтва, де студенти можуть дискутувати про сучасні мистецькі практики з точки зору моральних та естетичних критеріїв.

5. Розвиток самотійного аналізу та рефлексії. Важливо, щоб студенти самотійно аналізували та рефлексували над власними творчими процесами, оцінюючи свою роботу з етичної та естетичної точки зору. Рефлексія дозволяє усвідомити свої цінності та переконання, які впливають на творчість.

Шляхи реалізації: виконання самотійних аналітичних робіт, есе та рефератів, де студенти аналізують конкретні твори мистецтва через особисті етичні та соціальні переконання; створення портфоліо, яке включає як творчі роботи, так і рефлексії про значення цих робіт для студентів, їхнє ставлення до мистецтва як засобу впливу на суспільство; самоаналіз студентами своїх робіт під час практичних занять, щоб вони оцінювали, як їхні творчі рішення співвідносяться із соціальними та етичними стандартами.

6. Залучення до міждисциплінарних обговорень і досліджень. Мистецтво не існує в ізоляції від інших сфер життя. Тож студентам слід ознайомлюватися з міждисциплінарними дослідженнями, які поєднують мистецтво з іншими гуманітарними науками: філософією, соціологією, психологією, історією.

Шляхи реалізації: проведення міждисциплінарних семінарів і конференцій, на яких студенти можуть обговорювати вплив різних соціальних і культурних явищ на мистецтво; залучення до дослідження впливу мистецтва на інші соціальні сфери, такі як політика, економіка, психологія, що дозволить студентам краще розуміти взаємозв'язок мистецтва і суспільства.

Шляхи формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв під час теоретико-аналітичного етапу включають глибоке вивчення історії та філософії мистецтва, аналіз соціальних і культурних контекстів творчості,

розвиток критичного мислення та саморефлексії, а також інтеграцію міждисциплінарних підходів. Це дає студентам основу для осмисленого підходу до власної творчості, розуміння ролі мистецтва у суспільстві та розвитку етичної відповідальності.

Мета III – практично-діяльнісного – етапу формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв полягає в тому, щоб інтегрувати набуті теоретичні знання в реальні практичні ситуації, створюючи умови для розвитку студентами творчих, професійних та етичних компетенцій через активну участь у творчому процесі. Це дозволяє студентам не лише поглибити своє розуміння мистецьких і етичних цінностей, але й усвідомлено застосовувати їх у своїй практичній діяльності, формуючи цілісну систему особистих професійних і моральних орієнтирів.

Основні аспекти мети практично-діяльнісного етапу

1. Інтеграція теоретичних знань у практичну діяльність. На цьому етапі студенти мають застосувати теоретичні знання, отримані на попередніх етапах навчання, для створення реальних мистецьких творів, участі в проєктах або творчих лабораторіях, що дозволяє їм розвивати практичні навички та естетичні компетенції. Усі ці дії допомагають усвідомити важливість творчого процесу для формування власної системи цінностей.

2. Формування здатності до самовираження через мистецтво. Практично-діяльнісний етап сприяє розвитку здатності студентів виражати свої індивідуальні ідеї та світогляд через художні засоби, при цьому враховуючи етичні та соціальні аспекти. Мистецька діяльність на цьому етапі є важливим механізмом для осмислення власних переконань, а також для рефлексії про їхній вплив на суспільство.

3. Формування етичних орієнтирів через творчу діяльність. На практично-діяльнісному етапі студенти мають можливість випробувати себе в реальних умовах творчої діяльності, де важливо зберігати відповідальність за соціальний і моральний вплив їхніх робіт. Це допомагає формувати етичні цінності й професіоналізм, підвищувати свідомість щодо ролі мистецтва в суспільстві.

4. Розвиток критичного мислення через практичні проекти. Участь студентів у практичних проєктах і творчих лабораторіях допомагає їм застосовувати критичне мислення для оцінки своєї творчої діяльності та її соціального контексту. Це сприяє розвитку здатності до самокритики та самовдосконалення, а також до оцінки своєї роботи з етичної точки зору.

5. Підвищення рівня професіоналізму через участь у колективних творчих процесах. Студенти набувають досвіду роботи в команді, участі в колективних проєктах, що сприяє розвитку соціальних і комунікативних навичок. Через взаємодію з іншими митцями, студентами та професіоналами, вони засвоюють принципи професійної етики та моральних норм у мистецтві.

Завдання практично-діяльнісного етапу

– забезпечення практичного застосування теоретичних знань в реальному мистецькому процесі, що дозволяє студентам реалізувати свої творчі ідеї з урахуванням етичних і соціальних аспектів;

– створення умов для самовираження та формування творчої індивідуальності через виконання практичних завдань, участь у майстер-класах, конкурсах, фестивалях та інших заходах, що сприяють розвитку особистісного та професійного стилю студента;

– розвиток у студентів відповідальності за соціальний вплив їхніх мистецьких робіт, акцентуючи увагу на етичних нормах, моралі і культурних цінностях, що мають бути враховані в їхній творчості;

– формування здатності до конструктивної самокритики та рефлексії, що дозволяє студентам об'єктивно оцінювати свою діяльність і виявляти напрями для подальшого розвитку;

– підвищення рівня професіоналізму через участь у творчих лабораторіях, колективних проєктах, виставках, де студенти отримують зворотний зв'язок від колег, викладачів та професіоналів галузі.

Шляхи реалізації мети практично-діяльнісного етапу

1. Участь у творчих майстер-класах, лабораторіях і практикумах. Ці заходи дозволяють студентам працювати з професіоналами, удосконалюючи свої

навички, отримуючи практичні знання та розвиваючи власний художній стиль, який відображає особисті цінності і переконання.

2. Реалізація індивідуальних і колективних проєктів. Студенти можуть створювати твори мистецтва, враховуючи етичні норми та соціальні реалії, а також працювати в команді над спільними проєктами, що сприяє розвитку соціальних і комунікативних навичок.

3. Організація та участь у конкурсах, виставках та фестивалях. Виставки та конкурси дають студентам можливість не тільки продемонструвати свої роботи, але й оцінити реакцію публіки та професіоналів, що сприяє розвитку здатності до саморефлексії та самокритики.

4. Робота з реальними замовленнями або проєктами. Участь у реальних творчих замовленнях або проєктах, де студентам необхідно враховувати специфіку замовника, соціальні й культурні контексти, розвиває етичну відповідальність і професіоналізм.

5. Аналіз і рефлексія над власною творчістю. Регулярні рефлексії над створеними роботами та їхнім соціальним впливом допомагають студентам оцінювати свої ціннісні орієнтири і знаходити напрямки для подальшого розвитку.

Шляхи формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв під час *практично-діяльнісного етапу* спрямовані на розвиток не тільки професійних навичок і творчої самовираженості, а й на формування етичних та соціальних цінностей, що впливають на ставлення студентів до своєї творчості та її значення для суспільства. Практично-діяльнісний етап є періодом, коли студент активує здобуті знання та вміння в реальних умовах творчого процесу, застосовуючи їх для створення мистецьких творів, участі у творчих проєктах та взаємодії з іншими учасниками культурного середовища.

1. Розвиток етичної відповідальності через участь у реальних творчих проєктах. Студенти повинні мати можливість працювати в рамках реальних мистецьких проєктів, де важливо враховувати етичні та соціальні аспекти. Це можуть бути проєкти, що відображають актуальні проблеми суспільства

(екологія, права людини, культура та традиції), або проєкти з обмеженими ресурсами, де треба приймати відповідальні творчі рішення.

Шляхи реалізації: студенти розвивають відчуття відповідальності за те, як їхня творчість може вплинути на аудиторію, на суспільство та на збереження культурних і соціальних цінностей.

2. Активне залучення до колективної творчості та спільних проєктів. Студенти навчаються взаємодіяти, поважати думки та погляди інших, формують здатність до колективної творчої діяльності, де важливо враховувати соціальні та етичні вимоги.

Шляхи реалізації: організація колективних проєктів, де студенти працюють разом над спільними виставками, театральними постановками, кінопроєктами, музичними композиціями тощо. Важливим аспектом є інтеграція культурних і етичних принципів у колективну діяльність, де студенти повинні враховувати погляди інших учасників, дискутувати, приймати компроміси.

3. Рефлексія творчих досягнень і соціальних аспектів творчості. Розвиток здатності студентів до самокритики та осмислення своїх цінностей, урахування соціальних та культурних контекстів, що можуть бути втілені в їхній творчості.

Шляхи реалізації: проведення семінарів, обговорень та майстер-класів після виконання творчих завдань, де студенти повинні самостійно або в групах рефлексувати над своїми роботами. Обговорення може включати, окрім технічних аспектів, ще й морально-етичні питання, що виникають під час створення творів мистецтва.

4. Участь у конкурсах, фестивалях, виставках. Студенти починають оцінювати свою творчість у більш широкому соціальному контексті, розуміючи, як їхні роботи можуть сприяти культурному розвитку, позитивно або негативно впливати на соціальні процеси.

Шляхи реалізації: активна участь у виставках, мистецьких конкурсах та фестивалях, де студенти можуть представити свої роботи ширшій аудиторії, отримати зворотний зв'язок від професіоналів та глядачів. Це дає можливість усвідомити важливість творчості в контексті культурного розвитку та

громадського впливу.

5. *Розвиток власного стилю через самовираження.* Формується індивідуальний стиль, який відображає внутрішні переконання студента і є виразом його ціннісного світогляду, а також розвивається здатність до самовираження через творчість.

Шляхи реалізації: студенти повинні мати можливість виразити свої індивідуальні погляди та переконання через мистецтво, створюючи твори, які відповідають їхнім внутрішнім цінностям. Важливо, щоб процес створення не лише був технічно правильним, а й базувався на етичних та естетичних принципах.

6. *Осмислення культурної та соціальної ролі мистецтва через участь у громадських заходах.* Студенти розвивають почуття соціальної відповідальності, розуміють важливість мистецтва для розвитку суспільства, його роль у зміцненні соціальних і культурних цінностей.

Шляхи реалізації: залучення студентів до культурних та соціальних ініціатив, таких як волонтерські проєкти, мистецькі акції, виставки на соціальні теми, виступи перед різними соціальними групами (наприклад, у школах, лікарнях, на культурних заходах). Це дозволяє студентам усвідомити значення мистецтва не тільки як професії, але й як інструмент для впливу на соціальні та культурні зміни.

7. *Розвиток емоційного інтелекту та емпатії через творчі методи.* Студенти набувають здатності краще розуміти емоційні та соціальні аспекти творчості, що в подальшому впливає на їхнє сприйняття цінностей і здатність до культурної комунікації.

Шляхи реалізації: використання мистецьких форм для розвитку емоційного інтелекту студентів, що допомагає їм краще розуміти не тільки себе, але й інших. Включення вправ, спрямованих на розвиток емпатії через мистецькі методи (наприклад, театральні ігри, арт-терапія, створення колективних проєктів на соціальні теми).

8. *Вплив на розвиток соціальної активності та громадянської позиції.*

Формується соціально активна громадянська позиція студентів, вони починають усвідомлювати свою роль у розвитку суспільства, відповідальність перед ним та готовність діяти в рамках етичних норм.

Шляхи реалізації: організація практичних заходів, що дозволяють студентам долучатися до соціальних ініціатив, акцій, виставок або творчих проєктів, що мають на меті змінити або відобразити важливі соціальні питання. Це може бути участь у мистецьких акціях, що висвітлюють питання екології, прав людини, культурних традицій тощо.

9. Розвиток самостійності й ініціативи через творчі експерименти. Студенти розвивають самостійність у творчості, критичне мислення, готовність до прийняття рішень і відповідальність за свої творчі пошуки.

Шляхи реалізації: студенти мають отримати можливість для самостійних експериментів у мистецтві, де вони можуть обирати теми, форми і методи творчості. Важливою складовою є підтримка їхніх ініціатив та заохочення до розвитку новаторських ідей.

Шляхи формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв під час практично-діяльнісного етапу включають активну участь у реальних творчих проєктах, розвитку етичної відповідальності, самовираження, рефлексії та соціальної активності. Цей етап допомагає студентам зрозуміти, як їхня творчість впливає на суспільство, розвивати соціальні та культурні цінності, а також виховувати вміння приймати відповідальні рішення, що мають етичне значення.

Мета IV – рефлексивно-особистісного – етапу формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв полягає в тому, щоб сприяти глибокому самоусвідомленню студентів щодо їхніх творчих, моральних та етичних переконань, а також розвитку здатності критично осмислювати власну діяльність, її соціальний і культурний контекст. На цьому етапі студенти мають можливість аналізувати не лише результати своєї творчої роботи, але й сам процес її створення з огляду на цінності, які вони пропагують через своє мистецтво.

Рефлексія є важливим механізмом для розвитку особистісної

відповідальності та етичної зрілості майбутніх митців, тому мета цього етапу полягає в тому, щоб допомогти студентам:

1. *Осмислити власні цінності й переконання*, тобто студенти мають розглянути, які етичні, культурні та соціальні цінності вони відображають у своїх творчих практиках і як їхнє мистецтво може впливати на суспільство.

2. *Розвивати самокритичність і рефлексивне мислення*. Через рефлексію студенти повинні навчитися не лише оцінювати свої роботи, а й ставити питання щодо етичних і моральних аспектів своєї творчої діяльності. Важливо, щоб вони могли аналізувати, наскільки їхні твори відповідають ідеям соціальної відповідальності, культурної толерантності і моральної чесності.

3. *Поглибити взаємозв'язок між творчістю і соціальними реаліями*. Цей етап сприяє усвідомленню того, як їхня творчість взаємодіє з актуальними соціальними і культурними проблемами, які питання суспільства вони піднімають своїм мистецтвом і який вплив їхні роботи можуть мати на аудиторію.

4. *Формувати емоційну зрілість*, зокрема студенти повинні розвивати здатність виявляти емоційну інтелігентність та чутливість до соціальних і культурних контекстів, що є основою для етичного осмислення своєї творчої діяльності.

Шляхи формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв під час рефлексивно-особистісного етапу спрямовані на розвиток самоусвідомлення, критичності і етичної зрілості, а також на здатність студентів оцінювати свою діяльність не лише з професійної, але й з моральної, культурної та соціальної точок зору. Це досягається через поєднання теоретичних, практичних і рефлексивних методів, що активують особистісний і творчий потенціал майбутніх митців.

1. *Самоаналіз та самооцінка творчої діяльності*. Одним з основних шляхів є розвиток уміння студентів проводити самоаналіз власної творчої діяльності. На цьому етапі вони повинні навчитися ставити запитання щодо соціального та етичного змісту своїх робіт, з'ясовувати, які цінності і

переконавання вони відображають через свої творчі твори. Це передбачає:

- аналіз власних художніх рішень з точки зору етики, моралі, соціальної відповідальності;
- визначення цілей і намірів при створенні творів мистецтва, зокрема, як їхня творчість може вплинути на глядачів, як вписується в культурний контекст та суспільні процеси;
- роздуми про те, які суспільні, культурні та моральні питання піднімаються через творчість, і чи не відображає вона стереотипи чи маніпуляції.

2. *Рефлексивні вправи та творчі щоденники.* Важливим інструментом розвитку рефлексії є використання творчих щоденників, де студенти записують свої роздуми, емоції та враження, що виникають під час процесу створення мистецьких творів. Це допомагає їм:

- структурувати свої думки про мистецтво, творчість, культурні цінності, етичні дилеми;
- здійснювати рефлексію над власними переживаннями та відповідальністю як митця;
- розвивати здатність до самооцінки та самоусвідомлення, що сприяє формуванню більш глибокого розуміння значення творчості в суспільстві.

3. *Критикування та обговорення творчих робіт.* Участь студентів у групових обговореннях і критиці своїх робіт дозволяє їм усвідомити різноманітні інтерпретації їхнього мистецтва, що сприяє:

- розвиткові здатності приймати конструктивну критику і враховувати інші точки зору;
- здійсненню глибшої рефлексії над етичними і культурними аспектами своїх робіт;
- взаємному впливу і натхненню від однокурсників, що дозволяє розширити горизонт розуміння культурних та соціальних контекстів у мистецтві.

4. *Менторство та наставництво.* Рефлексивно-особистісний етап ефективно підтримується через менторство або наставництво, коли більш досвідчені викладачі чи митці допомагають студентам:

- оцінити свою творчість не тільки з технічної, а й з моральної та етичної перспективи;
- розглядати творчість як частину соціального процесу, що впливає на суспільні цінності;
- виявляти та розвивати власні ціннісні орієнтири у творчості.

5. Етичні й соціальні дебати. Організація дебатів та дискусій на теми, пов'язані із соціальними, моральними та етичними аспектами мистецтва, є важливим шляхом формування критичного мислення. Студенти мають можливість:

- висловлювати свої погляди на те, як мистецтво може або повинно впливати на суспільство, культурні норми, мораль;
- обговорювати ролі митця в соціальних змінах, дотримання етики в художній практиці та відповідальність художників перед публікою;
- змінювати чи уточнювати свої погляди, під впливом аргументованих та багатограних точок зору інших учасників.

6. Інтеграція моральних та етичних аспектів у творчі проєкти. У межах рефлексивно-особистісного етапу також важливо заохочувати студентів до створення творчих проєктів, що висвітлюють соціально значущі питання, пов'язані з моральними та етичними проблемами:

- проєкти, що порушують актуальні проблеми, такі як права людини, екологія, гендерна рівність чи соціальна справедливість;
- робота над такими проєктами сприяє тому, щоб студенти задумувалися над цінностями, активно застосовували їх у своїй творчій практиці.

7. Аналіз культурних і етичних контекстів через мистецтво. На цьому етапі студенти мають можливість аналізувати і порівнювати культурні і етичні контексти різних мистецьких напрямків, історичних періодів чи культурних традицій. Це дає їм розуміння того, як:

- різні художні течії та мистецькі форми відображають моральні, культурні, соціальні цінності свого часу;
- мистецтво може бути інструментом соціальних змін або засобом для

комунікації між культурами.

8. *Індивідуальна рефлексія через есе та письмові роботи.* Важливим інструментом є написання рефлексивних есе, у яких студенти аналізують свої власні творчі практики, розмірковують про моральні аспекти своїх робіт та висловлюють свої уявлення про роль митця в сучасному світі. Це сприяє розвитку глибокої саморефлексії і зміцненню ціннісного світогляду студентів.

Таким чином, шляхи формування ціннісного світогляду на рефлексивно-особистісному етапі включають інтеграцію творчих, рефлексивних та етичних практик, що сприяють розвитку самосвідомості, критичності та моральної відповідальності студентів коледжів мистецтв. Це дозволяє майбутнім митцям досягати високого рівня технічної майстерності, формувати міцну етичну основу для своєї професійної діяльності.

Рекомендації у вигляді програми поетапного процесу формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв засвідчують тривалість і систематичність означеного процесу, логічне наростання завдань і зміну шляхів формування ціннісного світогляду студентів залежно від етапів.

Висновки до третього розділу.

Виокремлено критерії, встановлено показники та схарактеризовано рівні сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв. Виділено три критерії сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-практичний, рефлексивно-особистісний. Ціннісно-мотиваційний критерій відображає формування національної ідентичності, соціальної відповідальності та мотивації до творчої самореалізації; його показники: збереження культурної ідентичності, орієнтація на етичні цінності, інноваційність і баланс між творчою свободою та соціальними нормами.

Когнітивно-практичний критерій характеризує рівень знань і здатність їх застосування у творчості; показники: засвоєння теоретичних знань, критичне

мислення, практичне використання знань і інтеграція національного та міжнародного мистецького досвіду.

Рефлексивно-особистісний критерій пов'язаний із самоусвідомленням і переосмисленням цінностей; показники: особистісний розвиток, емоційна виразність, рефлексія соціокультурних проблем та формування ідентичності.

Виділено три рівні сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки, а саме: низький, середній і високий. Кожен рівень характеризується конкретними ознаками мотивації, соціальних орієнтацій і професійної готовності студентів у контексті їхнього художнього самовираження, соціальної відповідальності й культурної ідентичності.

Дослідно-експериментальна робота, зокрема констатувальний етап експерименту, проводилася в Піндіншаньському промисловому професійно-технічному коледжі, Хунаньському професійно-технічному коледжі, Хунаньському провінційному професійно-технічному коледжі мистецтв, Чунцинському професійному коледжі культури і мистецтва, Гуандунському професійному коледжі мистецтв. В експериментальній роботі беруть участь 343 здобувачі освіти спеціальності «Кіно і телебачення» (фахівці з вищою технічною освітою), 25 викладачів. Метою констатувального експерименту було підтвердження актуальності й потреби проєктування моделі й методики формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв для вдосконалення мистецької освіти в КНР, забезпечення інтеграції сучасних тенденцій і технологій у навчальні програми і сприяння підготовці висококваліфікованих фахівців для культурної індустрії відповідно до державної ідеології, національного законодавства, соціально-культурного контексту і міжнародної інтеграції. Метою формувального експерименту стала експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Педагогічний експеримент реалізовано у три етапи. На теоретико-констатувальному здійснено аналіз і систематизацію наукових та нормативних джерел, контент-аналіз понятійного апарату, обґрунтовано структуру ціннісного

світогляду, визначено критерії, показники й рівні його сформованості та проведено констатувальний зріз. На експериментально-практичному етапі зібрано й проаналізовано емпіричні дані, розроблено й апробовано методику, реалізовано педагогічні умови та проведено формувальний експеримент. Узагальнювально-впроваджувальний етап передбачав аналіз результатів, порівняння показників до і після експерименту, упровадження результатів і проведення контрольного зрізу.

За результатами констатувального етапу визначено три рівні сформованості ціннісного світогляду студентів: низький, середній, високий. Діагностика здійснювалася за допомогою анкетування, спостереження та аналізу освітнього процесу за ціннісно-мотиваційним, когнітивно-практичним і рефлексивно-особистісним критеріями. Отримані результати засвідчили недостатній рівень сформованості ціннісного світогляду, що зумовило необхідність розроблення та впровадження авторської методики, педагогічних умов і спецкурсу для його цілеспрямованого формування.

На основі результатів формувального експерименту підтверджено ефективність упровадженої методики й спецкурсу формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв. Узагальнення результатів уможливило висновок про те, що, хоча обидві групи продемонстрували позитивну динаміку, зміни в ЕГ є вираженішими. Підтверджено зростання частки студентів із високим рівнем (+4,7% в ЕГ проти +0,6% у КГ), середнім (+15,8% проти 10,4%) та зменшенні кількості студентів із низьким рівнем (-20,5% проти -11,0% відповідно). У КГ спостерігаються помірні зрушення, котрі є наслідком провадження звичайного спланованого освітнього процесу, тоді як у ЕГ результативність засвідчена здійсненням цілеспрямованого педагогічного впливу.

За допомогою висновків порівняльного аналізу результатів дослідження формувального етапу педагогічного експерименту визначено різницю між вибірками здобувачів освіти контрольних та експериментальних груп за показником сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв. Визначено, що для цього показника χ^2 критичне = 6,60, що перевищує табличне значення χ^2 критичне = 5,991.

Розрахунок статистичних показників, тобто критерію Пірсона, уможливив доведення репрезентативності результатів дослідження та ефективності впровадження методики формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв в освітній процес з професійної підготовки майбутніх фахівців із кіномистецтва.

Розроблено рекомендації щодо формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки, представлено у вигляді програми поетапного процесу формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв у розрізі мотиваційно-ціннісного, теоретико-аналітичного, практично-діяльнісного й рефлексивно-особистісного етапів. Реалізація означених рекомендацій дозволить майбутнім митцям досягати високого рівня технічної майстерності, формувати міцну етичну основу для своєї професійної діяльності.

ВИСНОВКИ

1. Уточнено термінологічно-категоріальний апарат дослідження, а саме сутність понять «цінності», «світогляд», «світогляд студентів коледжів», «ціннісний світогляд студентів коледжів», «формування ціннісного світогляду студентів коледжів», що безпосередньо відповідає завданню дослідження.

Сформовано робоче поняття «ціннісний світогляд студентів коледжів», який розуміємо як шар світогляду, що спирається на усвідомлені особою цінності та зумовлює усвідомлений ціннісно орієнтований вибір і поведінку людини. Термін «ціннісний світогляд студентів коледжів мистецтв» тлумачимо як шар світогляду, у якому усвідомленою цінністю постає саме мистецтво, у межах якого відбувається професійне самовизначення студентів. Специфіка ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв зумовлена їхнім залученням до художньо-творчої діяльності, набуттям естетичного досвіду та засвоєнням культурних і мистецьких цінностей. Він виявляється у здатності осмислювати й оцінювати явища дійсності крізь призму моральних, естетичних, культурних і професійних цінностей, визначати власне ставлення до мистецтва та його суспільної ролі, а також реалізовувати ці ціннісні орієнтації у творчій, навчальній і соціальній діяльності.

Формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв розуміємо як цілеспрямований, динамічний процес становлення системи цінностей особистості, зумовлений специфікою мистецької освіти й художньо-творчої діяльності. Його особливість полягає в тому, що засвоєння моральних, культурних, соціальних і професійних цінностей відбувається через емоційно-ціннісне сприймання мистецтва, художнє пізнання дійсності, творчу самореалізацію, інтерпретацію мистецьких творів і набуття власного художньо-естетичного досвіду. У процесі навчання студенти не лише засвоюють суспільно значущі цінності, а й осмислюють їх через мистецьку діяльність, формуючи власне ставлення до людини, культури, краси, добра, творчості та суспільної ролі мистецтва. Результатом цього процесу є становлення ціннісного світогляду особистості майбутнього фахівця мистецької сфери, здатної виявляти сформовані ціннісні позиції у творчій, професійній та соціокультурній діяльності.

Визначено складну багаторівневу структуру ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв з точки зору змісту, а саме: цінності естетичні (особисті вподобання, власне естетичне чуття, критичне оцінювання впливу різних мистецьких напрямів і стилів на формування світогляду), моральні (справедливість, чесність, відповідальність і повага до інших), соціокультурні (переконання й норми, що формуються під впливом соціального середовища і культурних традицій).

2. Описано принципи й підходи ціннісного світогляду студентів коледжів та обґрунтовано педагогічні умови його формування. Виокремлено принципи: культурно-історичний, естетичний, інтеграційний, усвідомленого вибору та інноваційно-цифровий, які є фундаментальними у процесі формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв у КНР, спрямовані на розвиток цілісної особистості, здатної цінувати мистецтво як складову культури й морального розвитку. Представлено культурно-ціннісний, аксіологічний, інтерактивний, інноваційно-цифровий та індивідуалізований підходи.

3. Визначено педагогічні умови формування ціннісного світогляду студентів у коледжах мистецтв, а саме: занурення в національну культурну спадщину як основа й інструмент ціннісного виховання, інтеграція естетичних дисциплін для розвитку естетичного мислення як основи ціннісного світогляду, використання інноваційних технологій для формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв, а також умотивовано їхнє значення для означеного процесу. Експериментально підтверджено, що найбільш ефективною педагогічною умовою є використання інноваційно-цифрових технологій та інтерактивних методів навчання.

4. Розроблено модель формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки, що включає три блоки: цільовий, змістово-діяльнісний і контрольний-діагностичний. Цільовий ґрунтується на поєднанні підходів із принципами для забезпечення цілісності й ефективності освітнього процесу з формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв. Змістовно-діяльнісний блок визначає механізми формування художньо-творчого досвіду «теорія – практика» завдяки інтеграції навчальних дисциплін

професійно-орієнтованого циклу з практичною підготовкою (практики: ознайомлювальні, навчальні, виробничі) і позааудиторними видами навчально-практичної діяльності: концертами, конкурсами, майстер-класами, фестивалями, творчими лабораторіями, артпроектами, театральними виставами й перформансами, культурними поїздками й обмінами, соціальними проектами та благодійними акціями, інтердисциплінарними проектами й колабораціями. Контрольно-діагностичний блок містить критерії оцінювання сформованості ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв, показники й рівні. Доведено, що реалізація моделі забезпечує системний педагогічний вплив на всі структурні компоненти ціннісного світогляду та підвищує цілісність професійної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю.

5. Виокремлено й обґрунтовано критерії, показники, схарактеризовано рівні ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв. Виділено три критерії сформованості ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв КНР: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-практичний, рефлексивно-особистісний, встановлено їхні показники. Виділено три рівні сформованості ціннісного світогляду: низький, середній і високий, які характеризуються конкретними ознаками мотивації, соціальних орієнтацій і професійної готовності студентів у контексті їхнього художнього самовираження, соціальної відповідальності й культурної ідентичності. Підтверджено, що запропонований діагностичний інструментарій є валідним для комплексного оцінювання динаміки сформованості ціннісного світогляду в умовах мистецької освіти.

6. Розроблено методику формування естетичної компетентності студентів коледжів мистецтв, котра реалізується через інтеграцію алгоритму застосування багатогранних підходів і стратегій, що забезпечують гармонійний розвиток особистості, критичне мислення і творчий підхід до професійної діяльності, та експериментально перевірено її ефективність. Завдяки інтеграції культурних, естетичних, моральних і соціальних цінностей студенти мають змогу розвивати свою творчість, формувати глибоке усвідомлення своєї ролі в культурному й соціальному середовищі. Використання цифрових технологій, інтерактивних

методів і соціальних мереж дозволяє покращити якість навчання, зробити процес формування ціннісного світогляду більш глибоким, різноманітним і доступним для студентів з різних соціальних і культурних контекстів. Розроблено й упроваджено спецкурс «Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва» для здобувачів освіти спеціальності «Кіно і телебачення».

7. Здійснено експериментальну перевірку ефективності формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки на базі 5 закладів освіти: Піндіншаньського промислового професійно-технічного коледжу, Хунаньського професійно-технічного коледжу, Хунаньського провінційного професійно-технічного коледжу мистецтв, Чунцинського професійного коледжу культури і мистецтва, Гуандунського професійного коледжу мистецтв. Узагальнення результатів уможливило висновок про те, що, хоча обидві групи продемонстрували позитивну динаміку, зміни в ЕГ є вираженішими. Підтверджено зростання частки студентів із високим рівнем (+4,7% в ЕГ проти +0,6% у КГ), середнім (+15,8% проти 10,4%) та зменшенні кількості студентів із низьким рівнем (–20,5% проти –11,0% відповідно). У КГ спостерігаються помірні зрушення, котрі є наслідком провадження звичайного спланованого освітнього процесу, тоді як у ЕГ результативність засвідчена здійсненням цілеспрямованого педагогічного впливу. Експериментально доведено ефективність упровадження авторської методики формування естетичної компетентності студентів коледжів мистецтв в експериментальних групах порівняно з контрольними.

Науковий внесок роботи в педагогіку мистецької освіти полягає в теоретичному обґрунтуванні структури та змісту ціннісного світогляду майбутніх митців; розробленні й експериментальній перевірці моделі і методики його формування; визначенні ефективних педагогічних умов і діагностичного інструментарію; інтеграції аксіологічного підходу в систему професійної мистецької освіти з урахуванням культурного контексту КНР.

Подальші дослідження проблеми формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР можуть бути пов'язані з поглибленням теоретико-методологічних засад аксіологічної підготовки майбутніх митців, розробленням

інноваційних педагогічних технологій та емпіричним обґрунтуванням ефективності освітніх практик для забезпечення гармонійного поєднання традиційних культурних цінностей із сучасними освітніми тенденціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова О. Ф. Формування гуманістичних цінностей у фаховій підготовці майбутнього вчителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Миколаїв, 2010. 20 с.
2. Андрущенко В. П., Андрущенко Т. В., Савельєв В. Л. Конституціоналізація освітнього простору Європи: аксіологічний вимір. Київ : «МП Леся», 2017. 464 с.
3. Антоненко Т. Л. Психологічні засади становлення ціннісно-сміслової сфери особистості майбутнього фахівця : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07. Київ, 2019. 527 с.
4. Артимонова Т. П. Ціннісний дискурс студентської молоді в період ринкових та демократичних трансформацій: автореф. дис. ... канд. філософ. наук: 09.00.10. Київ, 2011. 22 с.
5. Бакіров В. Ціннісний вимір цивілізаційної трансформації суспільства. *Український соціологічний журнал*. 2016. № 1–2. С. 15–25.
6. Балл Г. О. Сучасний гуманізм і освіта. Соціально-філософські і психолого-педагогічні аспекти. Рівне : Ліста-М, 2003. 128 с.
7. Барчій М. С., Воронова О. Ю. Ціннісні орієнтації в структурі спрямованості особистості. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип. 1 (11). С. 252–255.
8. Баяновська М. Р. Духовність особистості та її формування в нових історико-культурних умовах. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends*. 2020. Vol. 3. Рр. 43–46.
9. Белан Т. Г. Проблема формування професійно-ціннісних орієнтацій у психолого-педагогічній літературі. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2020. №8 (164). С. 132–135
10. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
11. Белих О. С. Духовні основи формування світогляду студентської молоді : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07, Луганськ, 2013. 40 с.

12. Білогур В. Структура світоглядних орієнтацій сучасної студентської молоді. *Вища школа України*. 2011. №3. С. 80.
13. Білодід Ю. М. Філософія: український світоглядний акцент: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 356 с.
14. Білотор Д. Світоглядна культура особистості в умовах сучасного (транзитивного) суспільства. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018. № 4. С. 109–113.
15. Бліхар М.П. Духовні цінності студентської молоді у сучасному українському суспільстві : дис. ... канд. соціол. н. Львів, 2018. 271 с.
16. Бойко А. М. Виховання людини: нове і вічне : монографія. Полтава : Тех-сервіс, 2006. 566 с.
17. Бойчук Ю. Д. Здоров'я нації як суспільна цінність і виховне завдання. *Філософсько-педагогічні та філософсько-антропологічні обґрунтування стратегії духовного оновлення українського суспільства* : монографія. Харків : Панов А. М., 2019. 269 с.
18. Бордюгова Т. Г. Моральна цінність праці: філософсько-культурологічний аналіз : автореф. дис. ... канд. філос. наук : спец. 09.00.04. Харків, 2008. 20 с.
19. Братко М. В. Підготовка фахівців у коледжах: сучасні виміри та перспективи. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2016. № 25. С. 57–64.
20. Бреусенко О.А. Динаміка ціннісно-смислової сфери особистості в умовах екзистенціальної кризи : автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.01. Київ, 2000. 20 с.
21. Ван Інчи. Фортепіанна підготовка студентів у закладах вищої освіти КНР : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 213 с.
22. Ван Їхуа. Формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки: дис.... доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Київ, 2023. 238 с.

23. Ван Цзін І. Формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності в закладах вищої освіти КНР: дис. ... д-ра філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2021. 238 с.

24. Ван Цзяле. Формування педагогічно-інтерпретаційної ерудованості студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у процесі фахового навчання : дис.... доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Київ, 2023. 246 с.

25. Ван Юйхун. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до соціального виховання школярів у КНР : дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 235 с.

26. Ван Янься. Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 011. Харків, 2023. 203 с.

27. Васильченко Р., Данильченко О. Світоглядна культура як теоретичний конструкт і її специфіка в добу глобалізації. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2021. Вип. 38. С. 21–29.

28. Вдовиченко Р. Формування системи професійно-ціннісних орієнтацій студентів університету як педагогічна проблема. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2019. Вип. 3. С. 24–30.

29. Винничук Р. В. Система професійної підготовки магістрів гуманітарної галузі на аксіологічних засадах: дис. ... докт. пед. наук : 13.00.01, 13.00.04. Полтава, 2023. 608 с.

30. Вілюжаніна Т.А. Динаміка ціннісно-сміслової сфери особистості в процесі професійного становлення майбутніх психологів: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2006. 22 с.

31. Вініченко А.А. Формування ціннісних орієнтацій у студентів закладів вищої освіти у сучасному соціокультурному просторі. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2017. Вип. 4. С. 24–32.

32. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
33. Гарькавець Н.С. Психологічні особливості системи цінностей студентської молоді : дис. ... к. психол. н. Луганськ, 2014. 200 с.
34. Го Іцзян. Тенденції розвитку вищої музично-педагогічної освіти в Китайській Народній Республіці: дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 299 с.
35. Го Сінхуа. Формування диригентсько-оркестрової компетентності вчителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР та України (2005-2015 рр.) : дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 235 с.
36. Гончаренко С. У. Формування наукового світогляду учнів під час вивчення фізики : посіб. для вчителя Київ : Рад. кола, 1990. 207 с.
37. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Телекорпорація «Республіка», 1998. 152 с.
38. Горбань Ю. І. Самоосвіта та саморозвиток студента в динаміці цивілізаційних процесів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2020. № 2. С. 314-316.
39. Горохівська Т. М. Формування світоглядної культури майбутніх вчителів історії у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2009. 20 с.
40. Гофрон А. Філософські засади сучасних європейських освітніх концепцій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2005. 383 с.
41. Гуань Юе. Формування готовності магістрантів музичного мистецтва до виконавської діяльності на основі українських співацьких традицій : дис. ... докт. філософії: 011. Київ, 2024. 283 с.
42. Гуковська Т. Г. Формування емоційно-почуттєвої сфери студентів гуманітарних факультетів у вищих навчальних закладах : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2010. 20 с.
43. Габермас Ю. Мораль і моральність. Чи стосується гегелівські заперечення Канта також і дискурсивної етики? / Єрмоленко А.М.

Комунікативна практична філософія: підручник. Київ : Лібра, 1999. С. 325–345.

44. Дай Чжен. Професійна підготовка майбутніх дизайнерів анімації у закладах вищої освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 015 – проф. освіта (за спеціалізаціями). Харків. 2023. 281 с.

45. Демянюк В. В. Формування у майбутніх спеціалістів з бухгалтерського обліку ціннісних професійних орієнтацій у фаховій підготовці: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Рівне, 2019. 288 с.

46. Джгун Н. М. Підготовка майбутніх учителів до виховної роботи в університетах Китайської Народної Республіки: автореф. дис. ...канд.пед.наук : 13.00.04. Харків, 2012. 20 с.

47. Дмитренко О. А. Світогляд як соціально-культурний феномен. *Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Педагогічні науки*. 2011. № 15 (226). Ч. 2. С. 293–300.

48. Добровольська В., Місевич С. Взаємозв'язок світогляду та самореалізації сучасної людини: метаантропологічний підхід. *Грані*. 2021. № 24(5). С. 92–99.

49. Долженко В. О. Виховання духовних цінностей у студентської молоді в полікультурному просторі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07. Луганськ, 2006. 20 с.

50. Дорожко І. І., Малихіна О. Є., Абаньшина С. Є. Вивчення структурних компонентів ціннісно-смислової сфери особистості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2023. № (3). С. 103-108. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.21>

51. Ду Ханфен. Методика формування психолого-педагогічної готовності майбутнього вчителя музики до диригентської діяльності та керівництва дитячим інструментальним ансамблем: автореф.. канд. пед. наук. 13.00.02. Суми, 2019. 23 с.

52. Дун Хао. Формування мистецького світогляду підлітків у процесі співацького навчання : дис...докт. філософії: 014 Середня освіта (Музичне

мистецтво). Суми, 2022. 196 с.

53. Душечкіна Н. Ю. Формування екологічного світогляду студентів у закладах вищої освіти : монографія. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 213 с.

54. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

55. Життєві кризи особистості / В.М. Доній, Г.М. Несен, Л.В. Сохань, І.Г. Єрмаков. Київ : ІЗМН, 1998. 355 с.

56. Заредінова Е. Р. Теоретичні і методичні засади формування соціокультурних цінностей студентів в освітньому середовищі вищого навчального закладу: : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.07. Київ, 2020. 566 с.

57. Зеленов Є. А. Теоретико-методологічні основи планетарного виховання студентської молоді : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2009. 479 с.

58. Зязюн І. Естетична регуляція ціннісної свідомості. *Вища освіта України*. 2005. № 3. С. 5–12.

59. Зязюн І. А. Світоглядна парадигма освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2003. Вип. 5. С. 24–31.

60. Іцзян Го, Хао Чжан, Бейбей Чжао, Юр'єва К. Нормативна база сучасного естетичного виховання в Китаї. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2020. Вип. 55. С. 102–137. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2020.55.08>

61. Кадикова Т. А. Особливості динаміки ціннісних орієнтацій студентів-психологів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.01. Одеса, 2002. 17 с.

62. Кан Їнчжен. Симфонічне оркестрове виконавство Китаю XIX – початку XXI століть в контексті вестернізації та інтеграційних процесів у музичній культурі: дис...докт. філософії: 034. Київ, 2022. 234 с.

63. Китайська система освіти. URL: <http://www.osvita.org.ua/abroad/articles/26.html> (дата звернення: 12.05.2024)

64. Кобзаренко Л. А. Виховання морально-ціннісних орієнтацій

студентів педагогічних коледжів засобами етнопедагогіки: : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2016. 258 с.

65. Ковальчук І. А. Виховання у студентів педагогічних університетів світоглядної культури засобами художньо-трудової діяльності: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Кам'янець-Подільський, 2016. 321 с.

66. Кононенко П. П. Доктрина і розвиток української освіти в ХХІ столітті. *Освіта*. 2001. № 54–55 (26 вересня–3 жовтня). –С.2–3.

67. Корж Г. В., Васильченко Р. В. Світоглядна культура: традиції та сучасність: монографія. Харків: ФОП Панов А.М., 2020. 212 с.

68. Корміна Л. Методичні основи формування світоглядних знань студентів у навчанні: емоційно особистий аспект. *Педагогічний часопис Волині*. 2017. №1(4). С. 83–88.

69. Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін. *Вища освіта України*. 2011. № 1. С. 8–11.

70. Кривега Л. Д. Світоглядні орієнтації особи в умовах трансформації суспільства : автореф. дис.... д-ра. філос. наук : 09.00.03. Харків, 1999. 19 с.

71. Кузнецов О. А., Гуцалова В. І. Філософія в формуванні світогляду студентів технічних ВНЗ. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2024. С. 56–61. http://apfs.nuoua.od.ua/archive/46_2024/13.pdf

72. Кун Лінжань. Формування художньо-виконавських цінностей підлітків у процесі співацького навчання в позашкільній діяльності : дис. ... д-ра філософії : 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Суми, 2024. 192 с.

73. Лазарук А. Цінності людини у науково-психологічному осмисленні. *Психологія і суспільство*. 2003. №2. С. 19–37.

74. Лей Сяо. Сучасні тенденції прояву самовираження у студентів у освітньому просторі ЗВО. Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті. 2021. № 3. С.220–222.

75. Лей Сяо. Формування компетентності культурного самовираження майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти КНР: дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 214 с.

76. Лі Сіньцзе. Формування професійно орієнтованого естетичного смаку у майбутніх вчителів музики в системі педагогічної освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 015 – проф. освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2023. 253 с.

77. Лі Хуйфан. Розвиток музикальності молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в позашкільних закладах мистецької освіти: дис. ... д-ра філософії : 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Київ, 2023. 255 с.

78. Лі Цін. Формування готовності до професійно-творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Суми, 2021. 248 с.

79. Лі Ябінь. Формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в Україні та КНР : дис... доктора філософії 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2025. 242 с.

80. Лі Янь. Формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти КНР засобами образотворчого мистецтва : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 205 с.

81. Ло Юаньвень. Формування готовності до творчого самовираження майбутніх музично-педагогічних працівників у закладах вищої освіти Китаю засобами естрадної музики : дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 252 с.

82. Лу Баовень. Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому просторі закладів вищої освіти КНР: дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 251 с.

83. Лу Шаньшань. Підготовка вчителів початкової школи в Китайській Народній Республіці : автореф. дис. ... канд. пед наук : 13.00.04. Харків, 2012. 20 с.

84. Лю Чан. Формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 011 – освітні, пед. науки. Харків, 2021. 246 с.

85. Лю Чжицян. Формування професійної компетентності майбутніх

вчителів-хореографів у вищих педагогічних закладах КНР : дис...докт. філософії: 015. Харків, 2023. 219 с.

86. Лю Шуай. Інструментально-виконавська підготовка студентів педагогічних університетів на основі асоціативного поєднання мистецької інформації: дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Київ, 2023. 220 с.

87. Лян Цзи. Формування естетичної культури учнів основної школи засобами музичного фольклору: дис. ... д-ра філософії : 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Суми, 2023. 205 с.

88. Ма Сіньюань. Формування емоційно-стильового відчуття музики композиторів-романтиків у здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки : дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Київ, 2023. 267 с.

89. Май Вень. Теорія і практика педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти України та КНР: дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 239 с.

90. Макутон П. Я. Світогляд, його формування і виховання. Київ: Інститут системних досліджень освіти, 1994. 123 с.

91. Матвійчук А. В. Концепт «ціннісного інтелекту» у соціально-філософському контексті. *Science and education: problems, prospects and innovations*. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2021. P. 336–339.

92. Мей Фан. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР та України : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 236 с.

93. Миропольська Є. В., Миропольська Н. Є. Мистецька освіта: genius loci як мотиваційний імпульс творчості. *Мистецтво та освіта*. 2025. № 3 (117). С. 34–38. DOI: [10.32405/2308-8885-2025-3\(117\)-34-38](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-3(117)-34-38)

94. Михайлишин У. Б. Соціально-психологічні засади функціонування

цінностей у студентських групах в умовах освітнього середовища : дис. д-ра психол. н.: ... Сєверодонецьк, 2018. 525 с.

95. Місенг Д.В. Вплив ціннісних орієнтацій на стиль життя особистості : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 Загальна психологія, історія психології. Київ, 2020. 286 с.

96. Моргун В.Ф. Багатовимірна теорія особистості про світогляд людини в контексті інваріанту просторово-часових орієнтацій. *Психологія і особистість*. 2015. № 2(8). Ч. 1. С. 23–44.

97. Нарядько Г. Я. Особистість в ціннісній парадигмі соціуму перехідного періоду : дис.... канд. філос. наук : 09.00.03 Соціальна філософія та філософія історії. Одеса, 2010. 170 с.

98. Науково-методичні засади особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників : монографія / В.В. Рибалка, Н.Д. Вінник та ін.; За ред. Н.Д.Вінник. Київ, 2015. 157 с.

99. Ні Вей Юнь. Соціальні наслідки реформування систем освіти КНР та України : дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 Спеціальні та галузеві соціології. Київ, 2006. 172 с.

100. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку : монографія. Київ : Знання України, 2003. 450 с.

101. Одарченко В. І. Виховання національної гідності у студентської молоді засобами українського народного мистецтва : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 Теорія і методика виховання. Харків, 2010. 21 с.

102. Особливості формування світоглядної позиції особистості в умовах дитячого об'єднання : монографія / [Безпалько О. В., Касьянова О. В., Коршунова О. С. та ін.] ; за ред. Т. К. Окушко. Київ : Імекс-ЛТД, 2013. 259 с.

103. Павліченко А. Ціннісні орієнтації у системі становлення особистості. *Психологія і суспільство*. 2005. № 4. С. 98–120.

104. Паламар С.П., Кондратюк С.Г. Вплив ціннісних орієнтацій на формування особистості сучасної молоді. *Молодий вчений*. № 11 (51). 2017. С. 404–407.

105. Панчук Н. П. Ціннісні орієнтації як показник соціалізації студента в процесі професійної підготовки. *Проблеми сучасної психології*. 2017. Вип. 38. С. 314–324.

106. Пелех Ю. В., Матвійчук А. В. Ціннісний інтелект в контексті формування світогляду особистості у новітньому поствоєнному світі: *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2022. № 1(103). С. 174–186.

107. Петрушенко В. Тлумачний словник основних філософських термінів. Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2009. 264 с.

108. Піковець Н. Ціннісні орієнтації майбутніх фахівців в умовах здобуття освіти як предмет соціально-психологічного дослідження. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2022. Вип. 12. С. 92–99.

109. Положення про фаховий мистецький коледж: Положення від 09 вересня 2020 р. № 807. URL: <https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/polozhennya-pro-fahovyj-mysteczkyj-koledzh.pdf> (дата звернення: 05.09.2024)

110. Психодіагностика ціннісних орієнтацій (опитувач термінальних цінностей). URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/posibnuku/160/39.pdf> (дата звернення: 15.01.2025)

111. Психологічний словник / за ред. В. Н. Войтко. Київ : Вища школа, 1982. 216 с.

112. Ратко М. В. Виховання у старшокласників світоглядних уявлень в процесі освоєння цінностей української художньої культури : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2006. 20 с.

113. Резніков С. І. Ціннісний аспект формування духовності в освітній діяльності. *Грані*. 2014. № 1 (105). С. 101–105.

114. Рибалка В. В. Словник із психології та педагогіки обдарованості і таланту особистості: термінологічний словник. Київ, Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 424 с.

115. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчо обдарованої особистості:

наук.-метод. посіб. Київ: НАПН України: Ін-т обдарованої дитини, 2010. 442 с.

116. Романюк Л. В. Психологічні чинники розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01. Київ, 2004. 198 с.

117. Руденко Л. Формування світогляду майбутніх фахівців соціономічних професій: гносеологічний аспект. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2017. № 1. С. 27–36.

118. Ручка А. А. Социальные ценности и нормы (некоторые теоретические и прикладные вопросы социологического анализа. Киев : Наук. думка, 1976. 152 с.

119. Самоосвітня діяльність студентів мистецько-педагогічних спеціальностей: монографія /О.С. Сергеєнко Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 284 с.

120. Самчук З. Світоглядні орієнтири адекватного аналізу визначальних викликів і відповідей на них освітньої сфери. *Вища освіта України*. 2012. № 1. С. 10–19.

121. Світлічна О. О. Особливості ціннісного світогляду учнівської молоді в умовах сучасної цивілізації. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2016. № 5 (74). С. 201–207.

122. Світогляд і світ людини: колективна монографія / за заг. ред. докт. філос. наук, проф. В. П. Капітона. Дніпропетровськ: ДДФА, 2008. 324 с.

123. Семенова А. В. Ціннісний вимір досвіду суб'єктів педагогічної дії: монографія. Одеса: Бондаренко М. О, 2016. 436 с.

124. Сергеєнко О. С. Самоосвітня діяльність студентів мистецько-педагогічних спеціальностей: монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 284 с.

125. Се Фей. Громадянська соціалізація іноземних студентів як стратегія розвитку системи сучасної вищої освіти в КНР. *Наукова скарбниця освіти Донецчини*. 2018. № 2. С 112–115.

126. Се Фей. Формування педагогічної готовності вчителів танцю до

громадянського виховання учнівської молоді у ВНЗ КНР : дис. ... д-ра філософії: 011 Освітні, проф. науки. Харків, 2022. 217 с.

127. Се Цзін. Сутність культурологічного підходу в процесі формування духовної культури сучасної молоді. *Наука і освіта*. 2011. № 1. С. 78–81.

128. Се Юйдіна. Теоретико-методичні аспекти підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти: дис... доктора філософії: 011 Освітні, пед. науки. Тернопіль, 2023. 244 с.

129. Сікалюк А. І. Аналіз сутності поняття «цінність» у теоретичних наукових джерелах. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 1 (35). С. 410–416.

130. Словник термінів і понять сучасної освіти / уклад. : М. Михайлова, О. В. Пагава, О. В. Проніна. За заг. ред. Л. М. Михайлової. Сєверодонецьк, 2020 . 194 с.

131. Смікал В. О. Формування світоглядної культури майбутнього вчителя засобами мистецтва : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2002. 22 с.

132. Соломаха С. О. Художньо-естетичний світогляд у структурі педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін. Учитель мистецьких дисциплін у дискурсі педагогічної майстерності: навч.-метод. посіб. 2013. URL: https://lib.iitta.gov.ua/3573/1/Художньоестетичний_світогляд_у_структурі_педагогічної_м.pdf (дата звернення: 25.07. 2025).

133. Сопівник І. В. Ціннісний (аксіологічний) підхід у вихованні особистості. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія*. 2016. Вип. 239. С. 225–229.

134. Сосніхіна С. Є. Структура ціннісно-сислової сфери студентів з різним сімейним статусом: : дис. канд. психол. наук : 19.00.07. Харків, 2017. 273 с.

135. Сошина Ю. М. Психологічні особливості формування ціннісно-

сміслових настановлень у підлітковому віці: дис. ... канд. психол. наук. 19.00.07. Київ, 2016. 224 с.

136. Сотська Г. І. Естетично-професійна компетентність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. URL: <http://lib.iitta.gov.ua> (дата звернення 18.03.2023).

137. Соціолого-педагогічний словник [уклад. С. У. Гончаренко та ін. ; ред. В. В. Радул]. Київ : ЕксОб, 2004. 304 с.

138. Степаненко Н. Б. Мистецтво жити у суспільстві ризику: філософсько-освітній вимір : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10. Харків, 2010. 18 с.

139. Субашкевич І. Р. Формування ціннісно-сміслової сфери студентів педагогічних спеціальностей засобами медіапсихологічних технологій : практ. посіб. Львів : Растр-7, 2016. 60 с.

140. Сухомлинська О. В. Цінності у вихованні дітей та молоді: стан розроблення проблем. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 1. С. 107–111.

141. Сухомлинська О. В. Концептуальні засади розвитку історико-педагогічної науки в Україні. *Шлях освіти*. 1999. №1(11). С. 41 –45.

142. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Рад. шк., 1976. Т 1. С. 55–206.

143. Сюй Шіші. Активне громадянство в глобалізованому суспільстві (соціально-філософський аналіз) : дис.... ступеня доктора філософії: 033 Філософія. Київ, 2023. 213 с.

144. Тан Лі. Аналіз проблем і рішень у коледжському фізичному вихованні – коментар до «Дослідження інноваційних концепцій та практичного викладання фізичної освіти в коледжі». *Китайський журнал освіти*. 2021. № 05. С.117.

145. Тан Чжун. Формування емоційної стійкості учнів дитячої музичної школи в музично-виконавській діяльності: дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Суми, 2023. 231 с.

146. Тань Сяо. Формування естетичної культури майбутніх учителів

музичного мистецтва в КНР засобами китайської народної опери : дис. ... д-ра філософії : 011 Освітні, пед. науки. Харків, 2022. 348 с.

147. Тітов І. Г. Світогляд особистості: психологічна структура та функції. *Теоретичні дослідження у психології*: монографічна серія. Сост. В.О. Медінцев. Том 15. 2022. С. 68–78. doi: [10.24412/2616-6860-2022-1-68-78](https://doi.org/10.24412/2616-6860-2022-1-68-78)

148. Ткачова Н. О. Історія розвитку цінностей в освіті: монографія. Харків: Видавничий центр ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. 423 с.

149. Українська асоціація китаєзнавців. (2017). Ши Яцзюнь. Інститут Конфуція – рушник, на якому розгортається культурна співпраця між Україною та Китаєм. URL: <https://sinologist.com.ua/institut-konfutsiya-rushnik-na-yakomu-r/> (дата звернення: 21.03.2024)

150. Українська асоціація китаєзнавців. (2023). Історія асоціації. URL: <https://sinologist.com.ua/istoriya-asotsiatsiyi/> (дата звернення: 21.03.2024)

151. Уюнтена. Актуальні проблеми реформування загальної середньої освіти в КНР : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Київ, 2000. 22 с.

152. У Яньлінь. Підготовка майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті КНР : дис. ... д-ра філософії : 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2022. 216 с.

153. Філософський енциклопедичний словник / Е. К. Бистрицький, М. О. Булатов, А. Т. Ішмуратов та ін.; [голова редколегії В. І. Шинкарук]. Київ : Абрис, 2002. 741 с.

154. Хайрулліна Ю. О. Світоглядна культура особистості: структурно-функціональний аналіз : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 235 с.

155. Ханас Г. Аксіологічний зміст міжкультурної комунікації у сучасному трансформаційному суспільстві. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2015. № 18(2). С. 6–10.

156. Хо Сіняннь. Методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності :

дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Київ, 2023. 180 с.

157. Ху Тінтін. Формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання. : дис. ... д-ра філософії : 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Київ, 2023. 243 с.

158. Цзен Гуанхай. Організація дозвілля дорослих з особливими освітніми потребами в системі неформальної освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 011 Освітні, пед. науки. Харків, 2022. 225 с.

159. Цзен Гуанхай. Організація інклюзивної освіти в КНР. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2020. № 12. С. 198–213.

160. Цзі Іпін. Формування цифрової компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін в закладах вищої освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 011 Освітні, пед. науки. Харків, 2022. 229 с.

161. Цзі Фенлай. Підготовка вчителів до естетичного розвитку учнів у закладах вищої педагогічної освіти КНР.: дис. ... докт. філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 197 с.

162. Цзі Чжидань. Формування транскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти: дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Київ, 2023. 212 с.

163. Цзю Дутін. Педагогічні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*. 2020. № 2(20). С. 188–195.

164. Цзю Дутін. Професійна підготовка майбутніх фахівців з графічного дизайну у закладах вищої освіти КНР : дис. ... д-ра філософії : 015 Професійна. освіта (за спеціалізацією). Харків, 2023. 252 с.

165. Цзюй Жань. Підготовка майбутніх учителів музики до реалізації музично-творчих завдань в роботі з учнями початкової школи : дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Київ, 2024. 244 с.

166. Цюй Ге Формування мотивації до навчально-виконавської діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах синергетичного підходу:

дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Київ, 2023. 287 с.

167. Чень Жуй. Методика формування досвіду міжкультурної Комунікації майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання: дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Київ, 2023. 203 с.

168. Чень Лян. Формування художніх цінностей майбутніх учителів музики в мистецько-просвітницькій діяльності : дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Київ, 2023. 235 с.

169. Чень Цзін. Патріотичне виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців : дис. ... д-ра філософії : 011 Освітні, пед. науки. Харків, 2022. 216 с.

170. Чепурна В. О. Формування політичної культури студентів **коледжу** у процесі культурологічної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Луганськ, 2009. 20 с.

171. Чжан Гомінь. Формування художньо-сценічної компетентності майбутніх керівників дитячих танцювальних колективів у КНР : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 258 с.

172. Чжан Гуй. Естетичний розвиток старшокласників в умовах дитячої музичної школи : дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Суми, 2022. 252 с.

173. Чжан Хао. Музично-естетичне виховання дошкільників у Китайській Народній Республіці та Україні : дис. ... докт. філософії: 011 Освітні, пед. науки. Харків, 2023. 243 с.

174. Чжан Шенвень. Формування стильової культури виконання музичних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання. : дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Київ, 2023. 248 с.

175. Чжан Ювень. Формування полікультурної компетентності студентів в університетах КНР: дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки.

Харків, 2020. 221 с.

176. Чжан Ян. Розвиток концепцій західноєвропейської музичної педагогіки в системі музичної освіти Китаю (друга пол. XX – початок XXI століття) : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 246 с.

177. Чжен В. А. Культурно-освітні новації в Китаї періоду «реформ та відкритості»: конфуціанський складник. С. 276–281. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v32/67.pdf> (дата звернення: 15.05.2024)

178. Чженьсюань Фань. Підготовка вчителів музики в умовах державної стратегії КНР «Один пояс, один шлях» : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 220 с.

179. Чжоу Ілей. Формування мультикультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах КНР та України : дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 244 с.

180. Чжоу Тінтін. Формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики: дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Київ, 2023. 225 с.

181. Чжоу Чженьюй. Теорія і практика підвищення кваліфікації вчителів музики в КНР: дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 195 с.

182. Чжуан Ян. Формування педагогічної компетентності майбутнього вчителя-хореографа в системі закладів професійної освіти Китаю в умовах стратегії «Один пояс, один шлях» : дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2024. 224 с.

183. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.

184. Шаповал О. А. Формування світоглядної культури старшокласників у процесі засвоєння знань про людину і суспільство : автореф. дис. ...канд. пед. наук : спец. 13.00.09. Київ, 2000. 19 с.

185. Шевченко Г. П. Одухотворений образ Людини Культури ХХІ століття: процес його виховання у вищій школі. Духовність особистості: методологія, теорія і практика, 2015. Вип. 5(68). С. 213–225.

186. Шен Цінъ. Загальнокультурна підготовка майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки та України: дис... доктора філософії: 011 Освітні, педагогічні науки. Харків, 2023. 255 с.

187. Шетеля Н. І. Концептуально-педагогічні засади професійної підготовки майбутнього фахівця у галузі культури і мистецтв в умовах аксіорозвивального середовища. Ужгород: РІК-У, 2022. 320 с.

188. Штифурак В. Є. Соціально-педагогічні основи організації виховної роботи зі студентською молоддю : монографія. Вінниця : Діло, 2007. 568 с.

189. Юєюань У. Формування професійного іміджу в майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти : дис. ... д-ра філософії : 015 Професійна освіта. Тернопіль, 2024. 380 с.

190. Юр'єва К. А. Сучасні тенденції розвитку мистецької освіти в Китаї. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2021. Вип. 56. С. 126–166. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2021.56.08>

191. Як сформувати світоглядну позицію особистості в дитячому об'єднанні : метод. посіб. / [Пащенко О. В., Чиренко Н. В., Чорна К. І. та ін.] ; за ред. Т. К. Окушко. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 200 с.

192. Ян Цзізян. Організаційно-педагогічне забезпечення принципу наступності у навчанні вокалу вчителів музичного мистецтва з КНР в Україні (2000-2015) : дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 229 с.

193. Ян Цзінвень. Формування світоглядної культури учнів основної школи засобами музичного мистецтва : дис.... ступеня доктора філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), Суми, 2022. 207 с.

194. Ян Ян. Педагогічна підтримка професійно-особистісної самореалізації майбутнього вчителя музичного мистецтва в КНР : дис. ... докт. філософії: 011. Харків, 2023. 262 с.

195. Ясперс К. Психологія світоглядів / пер. з нім О. Кислюк, Р. Осадчук.

Київ : Юнгіверс, 2009. 464 с.

196. Яценко О. Ціннісно-орієнтована освіта: філософський вимір та актуальний суспільний запит. *Вища освіта України*. 2021. № 3. С.

197. Adorno T. W. *Asthetische theorie*. Ed. Gretel Adorno and Rolf Tiedemann. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag. 1970. 461 p.

198. Amador F., Martinho A. P., Bacelar-Nicolau P., Caeiro S., Oliveira C. P. Education for sustainable development in higher education: evaluating coherence between theory and praxis. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2015. Vol. 40, issue 6: Assessing and Evaluating Sustainable Development in Higher Education. P. 867–882. URL: <https://doi.org/10.1080/02602938.2015.10547839>. (дата звернення: 12.02.2025)

199. Anantrasirichai N., Bull D. Artificial intelligence in the creative industries: a review. *Artif. Intell. Rev.* 2022. № 55. P. 589–656. URL: <https://doi:10.1007/s10462-021-10039-7> (дата звернення: 28.05.2025)

200. Anttila E., Martin R. Arts and Culture in Education. *Policy Futures in Education*. 2019. № 18(3):147821031987701. URL: <https://doi:10.1177/1478210319877019> (дата звернення: 09.06.2025)

201. Arts and cultural education. UN – UNESCO. URL: <https://www.culturalpolicies.net/resources/arts-and-cultural-education/> (дата звернення: 21.07.2025)

202. Bamford A. The wow factor: Global research compendium on the impact of the arts in education, Germany, WVH: Munster Publishing House. 2006. 178 p.).

203. Bereiter C. Moral Education and the Education of Morality. *The Hastings Center Report*. 1978. Vol. 8. № 2. P. 20–25. URL: <https://doi.org/10.2307/3560402>. <https://www.jstor.org/stable/3560402> (дата звернення: 10.04.2025)

204. Bisoyi A. Ownership, liability, patentability, and creativity issues in artificial intelligence. *Inf. Secur. J. A Glob. Perspective*. 2022. № 31 (4). P. 377–386. URL: <https://doi:10.1080/19393555.2022.2060879> (дата звернення: 18.03.2025)

205. Bourdieu P. *La Distinction: Critique sociale du jugement*. Paris: Les Éditions de Minuit. *Pensée sociologique*. XXe siècle. 1979. P. 1–7. URL:

https://psychanalyse.com/pdf/LA_DISTINCTION_CRITIQUE_SOCIALE_DU_JUGEMENT.PDF (дата звернення: 19.06.2025)

206. Broucker. B., De Wit K., Verhoeven J. C. Higher education for public value: taking the debate beyond New Public Management. *Higher Education Research & Development*. 2018. Vol. 37. Issue 2. P. 227–240. URL: <https://doi.org/10.1080/07294360.2017.1370441>. (дата звернення: 22.07.2025)

207. Buhagiar LJ, Sammut G. Social Re-presentation for...: An Action-Oriented Formula for Intergroup Relations Research. *Front Psychol*. 2020. P. 352. <https://doi.org/10.3389/FPSYG.2020.00352> PMID:32194489

208. Burger P., Daubb C.-H., Scherrerb Y. M. Creating values for sustainable development. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*. 2010. Vol. 17. № 1. P. 1–3.

209. Burleson B. R., Mortenson S. R. Explaining cultural differences in evaluations of emotional support behaviors: Exploring the mediating influences of value systems and interaction goals. *Communication Research*. 2003. № 30(2). P. 113–146.

210. Burnard P. Classroom creativities, pedagogic partnership and the improvisatory space of creative teaching and learning. *InLife in Schools and Classrooms*. 2017. P. 211–222.

211. Cao J., Zhang W. Investigating the impact of value congruence on work engagement in EFL teachers: the role of teacher enthusiasm. *Front. Psychol*. 2024. Vol. 14. 14:1264126. doi: [10.3389/fpsyg.2023.1264126](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1264126)

212. Chan S., & Lee Y-T. An experimental investigation of Chinese and American perceptions: Evaluation, potency and accuracy of cross-cultural stereotypes. *American Review of China Studies*. 2020. № 21(1). P.1–22.

213. Chan G. K. The relevance and value of Confucianism in contemporary business ethics. *Journal of Business Ethics*. 2008. № 77(3). P. 347–360.

214. Chen Si, Vermol V. V., Ahmad H. Research on the role of digital media in promoting the inheritance and innovation of Dunhuang mural art. *Journal of Posthumanism* 2025. № 5(1). P. 1022–1031. <https://doi.org/10.63332/joph.v5i1.633>

215. Cutting Edge | Culture & Education: A Strategic Investment for Inclusive and Sustainable Development. UN – UNESCO. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/cutting-edge-culture-education-strategic-investment-inclusive-and-sustainable-development>

216. Czerniawska M., Szydło J. The worldview and values – analysing relations. *Wseas transactions on business and economics*. 2020. Vol.17. P. 594–607.

217. de la Sienra E., Smith T., Mitchell C. Worldviews, A Mental Construct Hiding the Potential of Human Behaviour: A New Learning Framework to Guide Education for Sustainable Development. *Journal of Sustainability Education*. 2017. Vol. 13. URL: <https://opus.lib.uts.edu.au/handle/10453/115249> (дата звернення: 23.08.2025)

218. Della Giusta M., Hashimzade N., Myles G. D. Schooling and the intergenerational transmission of values. *Journal of Public Economic Theory*. 2017. № 19 (1). P. 1–17. doi: <https://doi.org/10.1111/jpet.12184>

219. Derrida J. De la grammatologie. Paris: Les Éditions de Minuit. 1967. 450 p.

220. Desai D., Hamlin J., Mattson R. History as Image, Image as History: Contemporary Art and Social Studies Education. Routledge. 2009. 288 p.

221. Desjardins R. The precarious role of education in identity and value formation processes: the shift in state vs market forces. *European Journal of Education*. 2015. Vol. 50. № 2. P.1–13. DOI: [10.1111/ejed.12114](https://doi.org/10.1111/ejed.12114)

222. Dewey J. Experience and Education. Kappa Delta Pi. Dewey. 1938. URL: <https://www.schoolofeducators.com/wp-content/uploads/2011/12/EXPERIENCE-EDUCATION-JOHN-DEWEY.pdf> (дата звернення: 17.03.2025)

223. Dewey P. A Comparative Approach to Art Education Policy Research. *Studies in Art Education*. 2008. Vol. 49. № 4. P. 277–293. J Gao. Aesthetics and art: Traditional and contemporary China in a comparative perspective. Springer, 2018. 234 p.

224. Duester E. Digital art work and AI: a new paradigm for work in the contemporary art sector in China. *European Journal of Cultural Management and*

Policy. 2024. URL: <https://doi.org/10.3389/ejcmp.2024.12470>

225. Eco U. *Five Moral Pieces*. VINTAGE. 2002. 128 p.

226. Edmonds E. A., Weakley A., Candy L., Fell M., Knott R., Pauletto S. The studio as laboratory: combining creative practice and digital technology research. *Int. J. Human-Computer Stud.* 2005. № 63 (4-5). P. 452–481. doi:10.1016/j.ijhcs.2005.04.012

227. Freire P. *The politics of education: Culture, power, and liberation*. Bergin Garvey. 1985. DOI [10.2307/3121329](https://doi.org/10.2307/3121329).

228. Gaboune A. Identity and Education. *Journal of Global Citizenship & Equity Education*. 2014. № 1 Vol. 4. P. 1–7.

229. Gaithoi N. Critical analysis of the prevailing worldviews and value systems in relation to how they are shaped by culture and identity. *European Journal of Social Sciences Studies*. 2022. Vol. 7. Issue 2. P. 10–30.

230. Gardner R. S., Soules K., Valk J. The Urgent Need for Teacher Preparation in Religious and Secular Worldview Education. *Religious Education*. 2017. № 112 (3). P. 242–254. doi:10.1080/00344087.2017.1309113

231. Ge Lan, Gilardi F., Whyke T. W., Yang K. C. C. Video-streamed intangible cultural heritage, ethnic perceptions, and cross-cultural competence in China. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*. 2024. № 11(4). P. 97–123. <https://doi.org/10.29333/ejecs/2106>

232. Greene M. *Releasing The imagination: Essays on education, The arts, and social change*, San Francisco, UT: Jossey-Bass Publishing House. 1995. 221 p

233. Goleman D. *Working with Emotional Intelligence*. Bantam Books. 1998. 383 p.

234. Habermas J. *The Theory of Communicative Action*. Vol. 1: Reason and the Rationalization of Society. Boston: Beacon Press. 1984. 465 p.

235. Harris J. *Globalization and Contemporary Art*. Wiley-Blackwell. 2011. 560 p.

236. Hattie J. *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. London: Routledge. 2008. 389 p.

237. Hawrylycz M. et al. Building Atlases of the Brain. *Future of the Brain: Essays by the World's Leading Neuroscientists*. Princeton University Press, Princeton. 2014. P. 3–16.

238. Hedlund-de-Witt A. Exploring worldviews and their relationships to sustainable lifestyles: Towards a new conceptual and methodological approach. *Ecological Economics*. 2012. № 84. P.74–83.

239. Heilbrun J., Gray C. M. The Economics of Art and Culture. Cambridge University Press. 2001. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511754135>

240. Hill J. S. Confucianism and the Art of Chinese Management. *Journal of Asia Business Studies*. 2006. № 1(1). P. 1-9.

241. Hombrich E. The Story of Art. Phaidon. 2007. 688 p.

242. Howkins J. The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. Penguin UK, 2013. 304 p.

243. Hwang K.-K. Culture-inclusive theories of self and social interaction: The approach of multiple philosophical paradigms. *Journal for the Theory of Social Behaviour*. 2015. № 45. C. 40–63.

244. Ingham B. Human Behaviour in Development Economics', *European Journal of History of Economic Thought*. 1999. Vol. 6. № 4. P. 606–623.

245. Inhibition or Facilitation? A Review of Research on the Effects of Uncertainty Stimuli on User Psychology and Behavior Hui Xu, Zhiwu Chen, Jian Mao American Journal of Industrial and Business Management. 2020. Vol.10 No.9, September 23, DOI: 10.4236/ajibm.2020.109101

246. Izard C. E. The Many Meanings/Aspects of Emotion: Definitions, Functions, Activation, and Regulation. *Emotion Review*. 2010. Vol. 2. № 4. P. 363–370.

247. Jonathan Haidt. The righteous mind: why good people are divided by politics and religion. New York, NY: Pantheon Books; 2012. URL: https://books.google.com/books/about/The_Righteous_Mind.html?id=U21BxGfm3RUC (дата звернення: 18.07.2025)

248. Kennedy A. et al. Internal States and Behavioral Decision-Making:

Toward an Integration of Emotion and Cognition. *Symposia on Quantitative Biology*. 2014. Vol. LXXIX. P. 199–210.

249. Kluckhohn F. R. Dominant and substitute profiles of cultural orientations: Their significance for the analysis of social stratification. *Social Forces*. 1950. № 28. P. 376–393.

250. Kluckhohn F. R., Strodtbeck F. L. Variations in value orientations. Westport, CT: Greenwood Press. (Original work published 1961). 1973. 437 p.

251. Kohlberg L. The Philosophy of Moral Development. Harper & Row. 1981. 441 p.

252. Kolb D. Learning styles webinar with David Kolb. Hay Group, 2014. URL: <http://www.haygroup.com/leadershipandtalentondemand/video/details.aspx?id=3962,viewed July, 2014 2014> (дата звернення: 19.03.2025)

253. Kolb D. The process of experiential learning. In C.W.R. University (ed.), *Experiential Learning. Experience as the source of learning and development.*, Prentice-Hall, Inc., New Jersey 0732, USA, 1984. P. 20–38.

254. Koltko-Rivera M. C. The Psychology of Worldviews. *Review of General Psychology*. 2004. Vol. 8. № 1. P. 3–58.

255. Krznaric R. Empathy: A handbook for revolution. Random House. 2014. 288 p.

256. Kuusisto A. Education Talks: Developing values, worldview and resilience through early childhood education. European School Education Platform. 2024. URL: <https://school-education.ec.europa.eu/en/discover/expert-views/education-talks-developing-values-worldview-and-resilience-through-early-childhood-education> (дата звернення: 25.03.2025)

257. Lee Y-T., Xu C., Liu Y., Chen W. The Chinese Daoist theory of water-like personality: A correlational study of Daoist Big-Five leadership, Machiavellianism, and good human nature. *American Review of China Studies*. 2015. № 16(2). P. 27–48.

258. Lee Y-T., Yang H., Wang M. Daoist harmony as a worldview. In T. Matyok, M. Flaherty, H. Tusso, J. Senehi, & S. Byrne (Eds.), *Peace on Earth: The role*

of religion in peace and conflict studies. Lanham, MD: Lexington Books of Rowman & Littlefield. 2014. P. 303–318.

259. Lemettinen J., Hirvonen E., Ubani M. Is worldview education achieved in schools? A study of Finnish teachers' perceptions of worldview education as a component of basic education. *Journal of Beliefs & Values*. 2021. № 42:4. P. 537–552. DOI:[10.1080/13617672.2021.1889218](https://doi.org/10.1080/13617672.2021.1889218)

260. Lerner M. J. *The Belief in a Just World: A Fundamental Delusion*. New York: Plenum Press. 1980. 209 p.

261. Lisunova L. V. Features of aesthetic identification in decorative and applied art and its role in the formation of aesthetic perception of future teachers of art disciplines. *Pedagogical Sciences Reality and Perspectives*. 2021. № 82. С. 97–101. <https://doi.org/10.31392/npu-nc.series5.2021.82.21>

262. Li Yabin, Zhao Beibei, Yuryeva K. Art education based on traditional heritage: The experience of China and Ukraine. У *Професійне становлення особистості: Проблеми і перспективи*. 2023. С 276–278). Хмельницький національний університет. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/13065> (дата звернення: 02.05.2025)

263. Li Yabin, Wang Pan. Heritage bridges: Cultural traditions of China and Ukraine in training future art teachers. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2025. № 64. С. 17–29. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2025.64.02>

264. Lu X., Rungsuk A. The Development of Art Education in New China: Case Study on Hu Yichuan. *Journal of Survey in Fisheries Sciences*. 2023. P. 1432–1441. URL: [file:///D:/Downloads/10\(2S\)+1432-1441.pdf](file:///D:/Downloads/10(2S)+1432-1441.pdf) (дата звернення: 18.07.2025)

265. Maguire C., Holt A. *Arts and Culture in Global Development Practice Expression, Identity and Empowerment*. Routledge, 2022. 258 p.

266. Makridis C. A., Parassidis S. Reclaiming Arts and Culture in Education: The Fundamental Importance of the Fine Arts. 2021. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED616722.pdf> (дата звернення: 05.02.2025)

267. Malloy-Hanley E. *Some Thoughts on World-Views and Education*.

Mjeducation MJE. 1977. Vol. 12. № 1. P. 153–158.

268. Mandala S.M. et al. Worldview Transformation and the Development of Social Consciousness. *Journal of Consciousness Studies*. 2010. Vol. 17. № 7–8. P. 18–36.

269. Maslow A. H. Motivation and Personality. New York: Harper & Row. 1954. 394 p.

270. Maslow A. H. Cognition of Being in the Peak Experiences. *The Journal of Genetic Psychology*. 2012. № 94. P. 43–66.
<https://doi.org/10.1080/00221325.1959.10532434> PMID: 13641628

271. McCarthy O., Zakaras B., Wright P. Teaching in arts education: Article published in Saha Lawrence J. & Dworkin Gary (Ed.), *International Handbook of Research on Teachers and Teaching* (21). Publishing Springer International Handbooks of Education. 2009. 1192 p.

272. McLuhan M. Understanding Media: The Extensions of Man. New York: McGraw-Hill. 1964. 396 p.

273. Mifsud R., Sammut G. Worldviews and the role of social values that underlie them. *PLoS ONE*. 2023. № 18(7). P. 1–16.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0288451>

274. Mobley W., Wang Y., Li M. *Advances in global leadership*. Bingley: Emerald Group Publishing. 2009. 421 p.

275. Montgomery L., Keane M. «Learning to love the market: copyright, culture and China» in Proceedings: intellectual property rights, communication and the public domain in the asia pacific-region. 2004. URL:
<https://eprints.qut.edu.au/2817/1/2817.pdf> (дата звернення: 12.02.2025)

276. Nesterova M, Dielini M., Shynkaruk L, Yatsenko O. Trust as a cognitive base of social cohesion in the university communities. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*. 2020. № 8(1). P. 15–23. <https://doi.org/doi: 10.5937/IJCRSEE2001015N>

277. Nilsson A. The psychology of worldviews: Toward a non-reductive science of personality. Lund University. 2013. 142 p.

278. Nohria N. Khurana R. Handbook of Leadership Theory and Practice. Massachusetts: Harvard Business Press. 2010. 848 p.
279. O'Brien D. Cultural Policy: Management, Value and Modernity in the Creative Industries Routledge. 2014. 176 p.
280. Olu-Ojo Bayode. Art and Culture: The Role of Education in the 21st Century. *International Journal of Development Strategies in Humanities, Management and Social Sciences*. 2023. Vol. 13. № 2. P. 16–23.
281. Omolara O. An Empirical Analysis of the Influence of Values, Worldview, and Culture on the Psychological Processes in Transformational Adaptation. *London Journal of Research in Humanities and Social Sciences*. 2022. Vol. 22. Issue 17. P. 1–24.
282. Palmer G., Braud W. Exceptional human experiences, disclosure, and a more inclusive view of physical, psychological, and spiritual well-being. *Journal of Transpersonal Psychology*. 2002. № 34. P. 29–61.
283. Petersen K., Gencel C. Worldviews, Presenter Methods, and their Relationship to Validity in Empirical Software Engineering Research. The Joint Conference of the 23rd International Workshop on Software Measurement (IWSM) and the 8th International Conference on Software Process and Product Measurement (Mensura). URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:834169/FULLTEXT01.pdf> (дата звернення: 18.03.2025)
284. Phinney J. S., Ong A., Madden T. “Cultural values and intergenerational value discrepancies in immigrant and non-immigrant families.” *Child Development*. 2000. № 1. P. 528–539.
285. Piaget J. Play, Dreams, and Imitations in Childhood. Abingdon: Routledge and Kegan Paul. 1962. 296 p.
286. Power S. A., Zittoun T., Akkerman S., Wagoner B., Cabra M., Cornish F., et al. Social Psychology of and for World-Making. *Personality and Social Psychology Review*. 2023. <https://doi.org/10.1177/10888683221145756> PMID: [36628932](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36628932/)
287. Proctor G., Cahill J., Gore S., Lees J., Shloim N. A not-knowing, values-

based and relational approach to counselling education. *British Journal of Guidance & Counselling*. 2020. Vol. 36. Issue 1. P. 13–29. <https://doi.org/10.1080/03069885.2021.1912289>

288. Qian M. The spirit of Chinese history [In Chinese]. Taipei, Taiwan: Don Da Publication. 1976. 200 P.

289. Raeff C., Greenfield P. M., Quiroz B. Conceptualizing interpersonal relationships in the cultural contexts of individualism and collectivism. *New directions for child and adolescent development*. 2000. № (87). P. 59–74.

290. Ralston D. A., Egri C. P., Stewart S., Terpstra R. H., Yu K. Doing business in the 21st century with the new generation of Chinese managers: A study of generational shifts in work values in China. *Journal of International Business Studies*. 1999. № 30. P. 415–427.

291. Riegel U., Delling S. Dealing with Worldviews in Religious Education: Thematic Analysis on the Topical Structure of German RE. *Journal of Beliefs & Values: Special Issue: Religions and Worldviews Creating Purpose and Meaning for Learning; Guest Editors: Elina Kuusisto, Laura Hirsto and Martin Ubani*. 2019. № 40 (4). P. 403–415. [doi:10.1080/13617672.2019.1618150](https://doi.org/10.1080/13617672.2019.1618150).

292. Robinson K. Out of Our Minds: Learning to be Creative. Chichester: Capstone Publishing Ltd., Chichester. 2011. <https://doi.org/10.1002/9780857086549>

293. Rorty R. Contingency, Irony, and Solidarity. Cambridge: Cambridge University Press. 1989. 211 p.

294. Rothbart M. K., Ahadi S. A., Evans D. E. Temperament and personality: Origins and out-comes. *Journal of Personality and Social Psychol-ogy*. 2000. № 78. P. 122–135.

295. Salvatore S, Fini V, Mannarini T, Veltri GA, Avdi E, Battaglia F. et al. Symbolic universes between present and future of Europe. First results of the map of European societies' cultural milieu. *PLoS One*. 2018. № 13: e0189885. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0189885> PMID: 29298349

296. Sammut G, Mifsud R, Brockdorff N. The Role of Worldviews in Predicting Support for Recreational Cannabis. *Front Psychol*. 2022. P. 2987.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.880537> PMID: 35712158

297. Sammut G. Mentalities and Mind-Sets: The Skeleton of Relative Stability in Psychology's Closet. *Eur J Psychol.* 2019. № 15. P. 421–430. <https://doi.org/10.5964/ejop.v15i3.2103> PMID: 33680138. .

298. Schein S. A new psychology for sustainability leadership: the hidden power of ecological worldviews. Grrenleaf Publishing. 2015. 244 p.

299. Schonerl V., Gorbet R., Taylor B., Spencer G. Using cross-disciplinary collaboration to encourage transformative learning. In 2007 37th Annual Frontiers In Education Conference-Global Engineering: Knowledge Without Borders, Opportunities Without Passports. 2007. P. T2H-6. URL: https://www.researchgate.net/publication/224299986_Using_cross-disciplinary_collaboration_to_encourage_transformative_learning (дата звернення: 14.04.2025)

300. Shao Huiying. Research on Confucian Culture and Modern Enterprise Management Methods. *Business China.* 2010. № 8. P. 244–245.

301. Smith A., Hume E. C. Linking culture and ethics: A comparison of accountants' ethical belief systems in the individualism/collectivism and power distance contexts. *Journal of Business Ethics.* 2005. № 62(3). P. 209–220.

302. Spitzack H., Siegenthaler C. P. Value-driven and Stakeholder-based Ranking – A Closer Look at Evaluating «Education for Sustainable Development». *Higher Education in Europe.* 2007. Vol. 32. Issue 1: Higher Education Ranking and its Ascending Impact on Higher Education. P. 49–57. <https://doi.org/10.1080/03797720701618872>

303. Strilets O. V. Formation of future specialists' spiritual and moral values by means of fine arts. *Pedagogical Sciences: Theory and Practice.* 2022. № 1. P. 220–224. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-1-33>

304. Sun Xiaolin, Ch'ng E. Evaluating the management of ethnic minority heritage and the use of digital technologies for learning. *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development.* 2024. Стаття 0024. <https://doi.org/10.1108/jchmsd-03-2023-0024>

305. Throsby D. Culture and Commerce: The Value of the Arts in a Market Economy. Cambridge University Press, 2001. 208 p.
306. Treviño J. G. Worldview and change in cross-cultural counseling. *The Counseling Psychologist*. 1996. № 24. P 198–215.
307. Usor-Domernech JL, Nescolarde-Selva J. What are Belief Systems? *Found Sci*. 2016. № 21. P. 147–152. <https://doi.org/10.1007/s10699-015-9409-z>
308. Vaisey S., Lizardo O. Can cultural worldviews influence network composition?. *Social Forces*. 2010. № 88(4). P. 1595–1618.
309. van der Kooij J. C., de Ruyter D. J., Miedema S. ‘Worldview’: The Meaning of the Concept and the Impact on Religious Education. *Religious Education*. 2013. № 108 (2). P. 210–228. doi:[10.1080/00344087.2013.767685](https://doi.org/10.1080/00344087.2013.767685)
310. Verplanken B., Holland R. W. Motivated decision making: Effects of activation and selfcentrality of values on choices and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2002. № 82. P. 434–447.
311. Wang Z., Cai L., Chen Y., Li H., Jia H. The Teaching Design Methods Under Educational Psychology Based on Deep Learning and Artificial Intelligence. *Front. Psychol*. 2021. № 12:711489. doi: [10.3389/fpsyg.2021.711489](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.711489)
312. Wang Y. A., Kulich S. J. Does context count? Developing and accessing intercultural competence through an interview and model-based domestic course design in China. (Deardorff & Asaratnam, Eds., Special issue on intercultural communication competence). *International Journal of Intercultural Relations*. 2015. № 48(5) P. 38–57. doi:[10.1016/j.ijintrel.2015.03.013](https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2015.03.013)
313. Wang Y. Zhang K. Research of Moral Education for College Student in China. *Education Journal*. 2016. № 5(6). P. 155–160. doi: [10.11648/j.edu.20160506.15](https://doi.org/10.11648/j.edu.20160506.15)
314. Werness H. B. Continuum Encyclopedia of Native Art: Worldview, Symbolism, and Culture in Africa, Oceania, and North America. A&C Black. 2003. 370 p.
315. What you need to know about culture and arts education. UN – UNESCO. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/what-you-need-know-about-culture-and-arts-education> (дата звернення: 28.01.2025)

316. Wiesel E. Night. Hill and Wang, a division of Farrar, Straus and Giroux, New York, NY, 2006. 120 p.

317. Wonjin S., Boyoung K. Culture and *Art Education to Promote Cultural Welfare in Civil Society*. *Social Sciences*. 2019. № 8(12), 322. [doi:10.3390/socsci8120322](https://doi.org/10.3390/socsci8120322)

318. Xue W., Hine D. W., Loi N. M., Thorsteinsson E. B., Phillips W. J. Cultural worldviews and environmental risk perceptions: A meta-analysis. *Journal of Environmental Psychology*. 2014. № 40. P. 249–258.

319. Yefimenko I. V., Yakymchuk O. M., Kravtsova N. Y., Sotska H. I., Korol A. M. Art education development in the context of global changes. *Linguistics and Culture Review*. 2021. № 5(S2). P. 501–513. <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS2.1386>

320. Yeung I. Y. M., Tung R. L. Achieving Success in Confucian Societies. *The Importance of Guanxi (Connections) Organizational Dynamics*. 1996. № 25(2). P. 54–65.

321. Zeng Yance, Md Noor H., Sabri M. F. Intangible cultural heritage in fine arts curriculum in Chinese secondary school: A systematic literature review and implications on pre-service teacher education. *Asian Journal of University Education*. 2025. № 21(1). C. 135–159. <https://doi.org/10.24191/ajue.v21i1.5563>

322. Zhou Yi, Yu Feng. Integration of traditional Chinese music: An evaluation of the interactive influence between traditional music and aesthetic thought. *Trans/Form/Ação*. 2024. № 47(5). <https://doi.org/10.1590/0101-3173.2024.v47.n5.e02400180>

323. “大思政课”建设的几个基本问题. [Кілька основних питань у побудові «великих ідеологічно-політичних курсів»]. URL: http://www.dangjian.com/shouye/zhuanli/zhuantiku/wodesizhengke/jingyanzuofa/202309/t20230908_6664976.shtml (дата звернення: 13.03.2024). (китайською мовою).

324. ①西安美术学院思政部 谢拓 沈宝莲 艺术类大学生的特点和存在的问题及思想政治教育的对策 此文为陕西省教委第三批陕西高校思想政治教育研

究课题阶段性成果 [①Сіаньська академія образотворчих мистецтв, кафедра ідеології. Се Тую Шен Баолян. Характеристики та проблеми студентів художніх коледжів і заходи протидії ідеологічній та політичній освіті]. URL: <https://xuanchuanbu.xafa.edu.cn/info/1028/1227.htm> (дата звернення: 11.09.2024). (китайською мовою).

325. 巴莫曲布嫫 | 中国民俗学网. [巴莫曲布嫫]全球可持续发展议程与国际文化政策之演进：事件史循证研究 [Бамокубумо. Еволюція глобального порядку денного сталого розвитку та міжнародної культурної політики: дослідження історії подій на основі фактичних даних]. URL: <https://www.chinafolklore.org/web/index.php?NewsID=20825> (дата звернення: 12.03.2024). (китайською мовою).

326. 社会主义核心价值观共识建构中个体价值认知的价值实现向度 [Фан Мінфан Ван Яфей. Вимір реалізації цінностей індивідуального пізнання цінностей у побудові консенсусу щодо основних соціалістичних цінностей. 西北工业大学学报. *Journal of northwestern polytechnical university*. 2020. № 146. Р. 25–31]. URL: https://jfxz.nwpu.edu.cn/_local/2/14/82/17FA90E36ABC79811EC21241831_4E798D7C_D9585.pdf (дата звернення: 22.09.2024). (китайською мовою).

327. 关于文化部直属艺术院校开展对外文化交流活动的有关权限的暂行规定 [Тимчасове положення про відповідні повноваження академій мистецтв, які безпосередньо підпорядковані Міністерству культури, щодо здійснення діяльності з іноземних культурних обмінів]. URL: <http://www.reformdata.org/1987/0904/17272.shtml> (дата звернення: 12.03.2024). (китайською мовою).

328. 郭為藩 郭為藩著 全球視野的文化政策 [Куо Вей-фан. Культурна політика з глобальною перспективою]. 2014. 107 р.

329. 义务教育课程方案和课程标准（2022 年版）[Програма навчання та стандарти навчальних дисциплін обов'язкової освіти (редакція 2022 року)]. 义务教育艺术课程标准（2022 年版）[Стандарт мистецької обов'язкової освіти

(редакція 2022 року]. URL: <http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/s8001/202204/W020220420582364678888.pdf> (дата звернення: 07.08.2024). (китайською мовою).

330. 国务院关于印发新一代人工智能发展规划的通知国发〔2017〕35号 [Повідомлення державної ради про випуск плану розвитку штучного інтелекту нового покоління]. 2017. URL: https://www.gov.cn/zhengce/content/2017-07/20/content_5211996.htm (дата звернення: 16.01.2025). (китайською мовою).

331. 加强传统文化教育 增强青少年学生的民族文化自信和价值观自信 ——教育部社会科学司负责人就《完善中华优秀传统文化教育指导纲要》答记者问 [Посилення традиційної культурної освіти. Зміцнення довіри молодих студентів до національної культури й цінностей. Особа, відповідальна в Департаменті суспільних наук Міністерства освіти за Керівні принципи вдосконалення освіти з питань китайської чудової традиційної культури, відповів на запитання журналістів]. URL: https://www.gov.cn/xinwen/2014-4/01/content_2651157.htm?eqid=c9b8cee3000027d800000006646df64b (дата звернення: 12.02.2024). (китайською мовою).

332. 教師法 [Закон «Про вчителів КНР»]. Закони та регулятивні акти Республіки Китай. URL: <https://law.moj.gov.tw/LawClass/LawAll.aspx?PCode=H0020040> (дата звернення: 18.05.2024). (китайською мовою).

333. 教育部：2024 年基本实现艺术类专业省级统考全覆盖 [Міністерство освіти: до 2024 року забезпечити повне охоплення провінційними уніфікованими іспитами для мистецьких спеціальностей]. URL: https://special2.rhky.com/mobile/mooc/tocard/581174247?courseId=226487013&name=7673CE50BEFF96B9012AD305C75DB0A691250738462B7A64CC2F12EFBF88EB12F26656A15E7DC4B2AFAF4B960A1855335D6E2AE74896E87FF198EA4379C68B76F727B89CB8B08542&code=&next=1&appId=1000&from=&user_token=123&DSSTASH_LOG=&UID=&uid=&fid=&vc=&vc2=&vc3=&d=&uf=&industry (дата звернення: 22.03.2024). (китайською мовою).

334. 教育部等十部门关于印发《全面推进“大思政课”建设的工作方案》

的通知 [Десять відомств включно з Міністерством освіти видали «Всебічне сприяння. Повідомлення про план роботи з розбудови «великих ідеологічно-політичних курсів»]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A13/moe_772/202208/t20220818_653672.html (дата звернення: 07.04.2024). (китайською мовою).

335. 教育部关于加快建设高水平本科教育 全面提高人才培养能力的意见 [Міністерство освіти щодо прискорення побудови високого рівня додипломної освіти. Думки щодо комплексного вдосконалення можливостей навчання талантів]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/201810/t20181017_351887.html (дата звернення: 25.02.2024). (китайською мовою).

336. 教育部关于加快建设高水平本科教育全面提高人才培养能力的意见 [Висновки Міністерства освіти щодо прискорення розбудови високорівневої бакалаврської освіти та всебічного підвищення якості підготовки фахівців]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/201810/t20181017_351887.html (дата звернення: 08.10.2024). (китайською мовою).

337. 教育部关于推进学校艺术教育发展的若干意见 [Кілька думок Міністерства освіти щодо сприяння розвитку мистецької освіти в школі]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_795/201401/t20140114_163173.html (дата звернення: 29.06.2024). (китайською мовою).

338. 教育现代化 2035 [Модернізація китайської освіти до 2035 р.] – Національна стратегія розвитку освіти в Китаї, що включає напрями розвитку мистецької освіти. URL: http://www.moe.gov.cn/s78/A03/moe_560/202103/t20210310_542622.html (дата звернення: 18.05.2024). (китайською мовою).

339. 李明欢 “多元文化”论争世纪回眸 [Лі Мінхуань. Дебати про «мультикультуралізм», оглядаючись на століття]. URL: <https://shxyj.ajcass.com/Admin/UploadFile/20130926008/2015-08-27/Issue/qjlxkyp4.pdf> (дата звернення: 10.10.2024). (китайською мовою).

340. 鲁迅美术学院章程 [Статут Академії образотворчих мистецтв Лу

Сюня]. URL: <https://www.lumei.edu.cn/xxgk/info/1060/1001.htm> (дата звернення: 23.09.2024). (китайською мовою).

341. 欧阳甦 以展为媒，拓展艺术的公共精神：欧洲宣言展的价值观及其运作机制 [Використання виставок як засобу для розширення суспільного духу мистецтва: цінності та механізм роботи Manifesta Europe]. URL: <https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Agcd%3A5%3A11378629/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Ascholar&id=ebsco%3Agcd%3A176569642&crl=c> (дата звернення: 15.06.2024). (китайською мовою).

342. 文化产业发展规划 [План розвитку культурної індустрії]. URL: http://www.mcprc.gov.cn/zhengcewenjian/202103/t20210310_1885432.html (дата звернення: 16.06.2024). (китайською мовою).

343. 文化和旅游部发布《“十四五”艺术创作规划》 [Міністерство культури і туризму оприлюднило «14-ту п'ятирічку художньої творчості»]. 2021. URL: https://zwgk.mct.gov.cn/zfxxgkml/zcfg/zcjd/202107/t20210713_926405.html (дата звернення: 17.06.2024). (китайською мовою).

344. 文化认同保存的研究 [Дослідження збереження культурної ідентичності] – Наукові статті і монографії, що аналізують проблеми збереження культурної спадщини в умовах глобалізації. URL: <https://www.jstor.org/stable/44521732> (дата звернення: 11.10.2024). (китайською мовою).

345. 闻媛 闻媛文化政策的价值取向 –从文化产业、创意产业到文化经济 [Вень Юань. Ціннісна орієнтація культурної політики. Від індустрії культури, креативної індустрії до економіки культури]. URL: <https://qks.sufe.edu.cn/J/PDFFull/A170815000033.pdf> (дата звернення: 09.05.2024). (китайською мовою).

346. 现代中国艺术教育与全球化 [Сучасна китайська мистецька освіта і глобалізація] – Аналіз впливу глобалізації на мистецьку освіту в Китаї. URL: <https://www.springer.com/gp/book/9789811590165> (дата звернення: 19.07.2024). (китайською мовою).

347. 新疆艺术学院章程 (2021 年修订核准稿) [Статут Сінцзянського університету мистецтв (переглянутий і схвалений проект 2021 рік) URL: <https://www.xjart.edu.cn/9/list.htm> (дата звернення: 24.05.2024). (китайською мовою).

348. 新时代公民道德建设实施纲要 [Концепція побудови громадянської моралі в нову еру]. GOV.CN: офіційний сайт Центрального Народного уряду. URL: http://www.gov.cn/zhengce/2019-10/27/content_5445556.htm (дата звернення: 12.08.2024). (китайською мовою).

349. 学校艺术教育工作规程 教育部令第 13 号 (2002 年 7 月 25 日发布) [Положення про роботу школи з художнього виховання Наказ МОН № 13 (від 25.07.2002 р.)]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A02/s5911/moe_621/200207/t20020725_81854.html (дата звернення: 30.05.2024). (китайською мовою).

350. 以上信息具体依据来源：中华人民共和国教育部 关于政协十三届全国委员会第三次会议第 4806 号（教育类 372 号）提案答复的函 教高提案 2020] 220 号 [Лист щодо відповіді на пропозицію № 4806 (Освіта № 372) Третьої сесії 13-го Національного комітету Китайської народної політичної консультативної ради (CPPCC). Пропозиція щодо вищої освіти [2020] № 220]. URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/xxgk_jyta/jyta_gaojiaosi/202011/t20201120_500980.html (дата звернення: 26.04.2024). (китайською мовою).

351. 艺术教育标准的批评综述 [Огляд критики освітніх стандартів] – Статті і дослідження, що розглядають проблеми і можливості вдосконалення освітніх стандартів. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11560-018-0151-0> (дата звернення: 13.03.2024). (китайською мовою).

352. 艺术教育的政策变革与挑战 [Зміни і виклики в політиці мистецької освіти] – Огляд змін у політиці мистецької освіти та відповідних викликів. URL: https://www.researchgate.net/publication/348689976_Policy_Changes_and_Challeng

[es_in_Art_Education](#) (дата звернення: 06.02.2024). (китайською мовою).

353. 艺术教育发展规划 [План розвитку мистецької освіти] – Стратегічний документ, опублікований Міністерством культури КНР. URL: http://www.mcprc.gov.cn/zhengcewenjian/201912/t20191205_1764823.html (дата звернення: 07.08.2024). (китайською мовою).

354. 艺术教育资金报告 [Звіт про фінансування мистецької освіти] – Аналітичні документи і звіти про стан фінансування та ресурсів для мистецьких закладів освіти. URL: <http://www.ncfm.edu.cn/xinwen/202007/202007241535238056.html> (дата звернення: 18.08.2024). (китайською мовою).

355. 中共中央办公厅 国务院办公厅印发《“十四五”文化发展规划》 [Головне управління ЦК КПК і Головне управління Державної ради видали «14-й п'ятирічний план розвитку культури»]. 2022. URL: https://www.gov.cn/zhengce/2022-08/16/content_5705612.htm (дата звернення: 11.06.2024). (китайською мовою).

356. 中国传统文化与艺术教育 [Традиційна китайська культура та мистецька освіта] – Дослідження впливу традиційної культури на мистецьку освіту в Китаї. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304377021002090> (дата звернення: 24.04.2024). (китайською мовою).

357. 中国高校艺术教育政策分析 [Аналіз політики мистецької освіти в китайських університетах] – Наукова стаття про політичні і нормативні аспекти мистецької освіти в Китаї. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09540261.2020.1833342> (дата звернення: 15.03.2024). (китайською мовою).

358. 中国美术学院章程 (2021 年修订核准稿) [Статут Китайської академії мистецтв (переглянутий і схвалений проєкт 2021 року)]. URL: <https://www.caa.edu.cn/tzgg/201606/4165.html> (дата звернення: 26.02.2024). (китайською мовою).

359. 中国艺术教育发展报告(2021) [Звіт про розвиток мистецької освіти в

Китаї 2021] – Огляд сучасного стану і тенденцій розвитку мистецької освіти в Китаї. URL: <http://www.chinaarteducation.org/report/2021> (дата звернення: 12.01.2024). (китайською мовою).

360. 中华人民共和国高等教育法 [Закон про вищу освіту КНР. GOV.CN: офіційний сайт Центрального Народного уряду]. URL: http://www.npc.gov.cn/wxzl/wxzl/2000-12/05/content_4712.htm (дата звернення: 18.02.2024). (китайською мовою).

361. 中华人民共和国教育部高等学校章程核准书第 87 号 (中央美术学院) [Лист-затвердження № 87 Статуту вищих навчальних закладів Міністерства освіти Китайської Народної Республіки (Центральна академія образотворчих мистецтв)]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A02/zfs_gdxxzc/201605/t20160518_245125.html (дата звернення: 27.02.2024). (китайською мовою).

362. 中华人民共和国教育法 [Закон КНР про освіту]. URL: http://www.moe.gov.cn/s78/A03/moe_560/201104/t20110412_120946.html (дата звернення: 13.03.2024). (китайською мовою).

363. 全国人民代表大会 [Всекитайські збори народних представників]. 1982. 中华人民共和国宪法 (Конституція Китайської Народної Республіки). http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_zcfg/moe_418/201805/t20180508_335334.html (дата звернення: 08.09.2024). (китайською мовою).

364. 中华人民共和国学位条例 [Положення про дипломи Китайської Народної Республіки]. URL: <https://grad.nua.edu.cn/2024/0410/c5893a105834/pagem.htm> (дата звернення: 11.10.2024). (китайською мовою).

365. 中华人民共和国职业教育法 [Закон Китайської Народної Республіки про професійну освіту]. URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_zcfg/zcfg_jyfl/202204/t20220421_620064.html (дата звернення: 30.07.2024). (китайською мовою).

366. 中共中央, · & 國務院 [ЦК Комуністичної партії Китаю, &

Державна рада] (1999). 中共中央国务院关于深化教育改革全面推进素质教育的决定 [Рішення ЦК Комуністичної партії Китаю та Державної ради про поглиблення реформи освіти та всебічне сприяння якісній освіті]. <https://www.waizi.org.cn/law/5058.html> (дата звернення: 09.09.2024). (китайською мовою).

367. 中共中央办公厅, & 国务院办公厅 [Генеральний офіс Центрального комітету Комуністичної партії Китаю, & Генеральний офіс Державної ради]. (2020). 关于全面加强和改进新时代学校美育工作的意见 [Погляди щодо всебічного зміцнення та вдосконалення шкільного естетичного виховання в нову еру]. URL: <https://bit.ly/3TYxr6o> (дата звернення: 25.09.2024). (китайською мовою).

368. 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2002a). 全国学校艺术教育发展规划 (2001–2010 年) 的通知 [Повідомлення про друк і розповсюдження «Національного плану розвитку шкільної мистецької освіти (2001–2010)»], № 6. URL: <http://www.cnki.com.cn/Article/CJFDTOTAL-YJSM200301000.html> (дата звернення: 17.08.2024). (китайською мовою).

369. 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2002b). 学校艺术教育工作规程 [Положення про роботу школи з художнього виховання]: 令第 [Наказ] № 13. URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/xxgk/zhengce/guizhang/202112/t20211206_584987.html (дата звернення: 07.07.2024). (китайською мовою).

370. 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2008). 教育部关于进一步加强中小学艺术教育的意见 [Думки Міністерства освіти щодо подальшого зміцнення мистецької освіти в початковій та середній школі]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_795/200809/t20080908_80591.html (дата звернення: 10.06.2024). (китайською мовою).

371. 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2014). 教育部关于全面深化课程改革落实立德树人根本任务的意见 [Думки Міністерства освіти щодо всебічного поглиблення реформи навчальної програми та реалізації

фундаментального завдання Ліде Шурен]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/jcj_kcjegh/201404/t20140408_167226.html (дата звернення: 11.06.2024). (китайською мовою).

372. 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2014). 教育部关于推进学校艺术教育发展的若干意见 [Кілька висновків Міносвіти щодо сприяння розвитку шкільної мистецької освіти]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_795/201401/t20140114_163173.html (дата звернення: 01.05.2024). (китайською мовою).

373. 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2019). 教育部关于切实加强新时代高等学校美育工作的意见 [Думки Міністерства освіти про зміцнення естетичної виховної роботи в коледжах та університетах]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_624/201904/t20190411_377523.html (дата звернення: 12.05.2024). (китайською мовою).

374. 国务院办公厅 [Генеральний офіс Державної ради]. (2015). 国务院办公厅关于全面加强和改进学校美育工作的意见 [Думки Генерального офісу Державної ради щодо всебічного зміцнення та вдосконалення естетичного виховання в школах]. URL: http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-09/28/content_10196.htm (дата звернення: 11.05.2024). (китайською мовою).

375. 思想政治理论课“大班授课、小班讨论”教学模式实践探索 [Міністерство освіти КНР]. (2008). [Дослідження моделі викладання «Лекції у великих класах та дискусії у малих класах» у курсах ідеологічної та політичної теорії]. URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/zl_2017n/s7738/201311/t20131126_160012.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 12.06.2025). (китайською мовою).

376. 中华人民共和国非物质文化遗产法. [Постійний комітет Всекитайських зборів народних представників]. Закон Китайської Народної Республіки про нематеріальну культурну спадщину : Закон КНР від 25 лютого 2011 р., Указ Голови КНР № 42. URL:

https://zwgk.mct.gov.cn/zfxxgkml/zcfg/fl/202012/t20201214_919523.html (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

377. 美术教育专业教学标准（高等职业教育专科）. [Міністерство освіти КНР]. Стандарт спеціальності «Мистецька освіта (образотворче мистецтво)» для вищої професійної освіти короткого циклу. 2025. URL: https://www.moe.gov.cn/s78/A07/zcs_ztzt/2017_zt06/17zt06_bznr/bznr_zjyzyjxbz/gdzyjy_zk/zk_jyytydl/jyytydl_jyl/202502/P020250207551182737258.pdf (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

378. 中国学生发展核心素养 [Дослідницька група з вивчення ключових компетентностей]. Ключові компетентності розвитку китайських учнів. *Журнал китайської освіти*. 2016. № 10. С. 1–3. URL: <https://www.jcse.com.cn/CN/Y2016/V0/I10/1> (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

379. 教育部关于印发《高等学校课程思政建设 指导纲要》的通知 [Міністерство освіти КНР]. Повідомлення про затвердження «Керівних положень щодо ідеологічно-політичного конструювання навчальних курсів у закладах вищої освіти» : Jiaogao [2020] № 3 від 28 травня 2020 р. URL: https://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/202006/t20200603_462437.html (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

380. 教育部办公厅关于印发《高等学校 公共艺术课程指导纲要》的通知 [Генеральний офіс Міністерства освіти КНР]. Повідомлення про затвердження «Керівних положень щодо публічних мистецьких курсів у закладах вищої освіти» : Jiaotiyiting [2022] № 1 від 22 листопада 2022 р. URL: https://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_624/202212/t20221201_100997_5.html (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

381. 中華人民共和國愛國主義教育法（2023 年 10 月 24 日第十四屆全國人民代表大會常務委員會第六次會議通過） [Постійний комітет Всекитайських зборів народних представників]. Закон Китайської Народної Республіки про патріотичне виховання : Закон КНР від 24 жовтня 2023 р., Указ Голови КНР №

13. URL: <https://cpc.people.com.cn/BIG5/n1/2023/1025/c64387-40102862.html> (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

382. 教育部关于全面实施学校 美育浸润行动的通知 [Міністерство освіти КНР]. Повідомлення про всебічне впровадження в закладах освіти заходів з естетичного виховання за принципом «занурення» : Jiaoti yi [2023] № 5 від 22 грудня 2023 р. URL: https://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_628/202401/t20240102_1097467.html (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

383. 中共中央、国务院印发《教育强国建设规划纲要（2024—2035 年）》 加快建设中国特色社会主义教育强国 [Центральний комітет Комуністичної партії Китаю, Державна рада КНР]. План розбудови потужної освітньої держави на 2024–2035 роки. 2025. URL: https://www.gov.cn/yaowen/liebiao/202501/content_6999917.htm (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

384. 国务院关于印发《教育发展“十五五”规划》的通知 [Державна рада КНР]. Повідомлення про затвердження «Плану розвитку освіти на період 15-ї п'ятирічки» : Guofa [2026] № 19 від 22 червня 2026 р. URL: https://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/moe_1777/moe_1778/202606/t20260629_1442045.html (дата звернення: 29.08.2025). (китайською мовою).

ДОДАТКИ

Додаток А

Спецкурс

«Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва»

Мета курсу. Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва через оволодіння етичними, естетичними, соціальними й культурними нормами, що впливають на процес створення кінематографічних творів.

Завдання курсу

1. Ознайомити студентів із концепціями ціннісного світогляду та його впливом на мистецтво.
2. Розвинути здатність аналізувати етичні й соціальні аспекти кіномистецтва.
3. Навчити інтегрувати моральні, естетичні й соціальні цінності у творчі кінематографічні процеси.
4. Формувати навички критичного аналізу кінопродукції з точки зору впливу на суспільство.

№ з/п	Назва модуля	Питання до розгляду	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи формування ціннісного світогляду			
1.	Тема 1.1. Поняття ціннісного світогляду	1. Що таке ціннісний світогляд: визначення, структура, складові.	2
		2. Еволюція поняття цінностей у філософії й культурології.	2
		3. Роль цінностей у творчій діяльності митця.	2
2.	Тема 1.2. Кінематограф як інструмент впливу на світогляд	1. Вплив кінематографу на суспільну свідомість.	2
		2. Соціальна й етична відповідальність кіномитця.	2
		3. Приклади фільмів, що змінили світоглядні орієнтири суспільства.	2
Форма роботи: лекція, дискусія, аналіз кінофрагментів.			
Модуль 2. Етичні та естетичні основи кіномистецтва			
3.	Тема 2.1. Етичні дилеми в кінематографі	1. Зображення конфліктів між особистими й суспільними цінностями.	2
		2. Етичні дилеми режисера та сценариста.	2
		3. Кейси: аналіз суперечливих фільмів з етичної точки зору.	2
4.	Тема 2.2. Естетика як основа кіномистецтва	1. Естетичні категорії в кіномистецтві: прекрасне, трагічне, піднесене, комічне.	2
		2. Як візуальна мова фільму формує емоційний та ціннісний вплив.	2
		3. Вивчення естетичних кодів культових фільмів.	2
Форма роботи: семінар, кейсові завдання, рефлексія.			
Модуль 3. Соціальний контекст кіномистецтва			
5.	Тема 3.1. Роль кіно у формуванні соціальної відповідальності	1. Соціальна проблематика в кіно: екологія, права людини, гендерна рівність.	2
		2. Дослідження фільмів, що піднімають глобальні соціальні проблеми.	2
6.	Тема 3.2. Інтеркультурний діалог через кіно	1. Кіно як засіб подолання культурних бар'єрів.	2
		2. Як кінематограф сприяє збереженню національної ідентичності.	2

Форма роботи: групові проекти, створення концепції короткометражного фільму на соціальну тему.			
Модуль 4. Практичні аспекти формування ціннісного світогляду			
7.	Тема 4.1. Розроблення сценарію з акцентом на ціннісні аспекти	1. Як інтегрувати ціннісні орієнтири в сценарій.	2
		2. Розробка сюжетів, які сприяють моральному та естетичному розвитку глядача.	2
8.	Тема 4.2. Етапи створення фільму з урахуванням етичних норм	1. Пре-продакшн: вибір теми, аналіз соціального контексту.	2
		2. Продакшн: дотримання моральних і правових норм.	2
		3. Пост-продакшн: створення емоційного і смислового впливу.	2
Форма роботи: практичні заняття, розробка та презентація власних сценаріїв.			
Модуль 5. Аналіз кіно як ціннісного продукту			
9.	Тема 5.1. Методи аналізу кінематографічних творів	1. Інтерпретація ідей, символів та образів у фільмах.	2
		2. Аналіз впливу музики, кольорової гами, монтажу на сприйняття глядача.	2
10.	Тема 5.2. Практичний аналіз фільмів	1. Аналіз культових фільмів з точки зору моральних, естетичних і соціальних цінностей.	2
		2. Обговорення впливу фільмів на світогляд учасників.	2
Форма роботи: групова дискусія, розбір конкретних прикладів, написання есе.			
Усього			50

Форми контролю

1. Тестування (оцінка теоретичних знань).
2. Захист проекту (сценарій чи концепція фільму).
3. Аналітичне есе (аналіз фільму з точки зору ціннісних орієнтирів).

Очікувані результати

Після завершення курсу студенти зможуть:

1. Розуміти ціннісну природу мистецтва та її вплив на формування світогляду.
2. Аналізувати етичні та естетичні аспекти кінопродукції.
3. Створювати кінематографічні твори, що сприяють моральному та естетичному розвитку суспільства.
4. Аргументовано висловлювати свою позицію щодо ціннісних аспектів мистецтва.

Модуль 1. Теоретичні основи формування ціннісного світогляду**Тема 1.1. Поняття ціннісного світогляду**

1. Що таке ціннісний світогляд: визначення, структура, складові.
2. Еволюція поняття цінностей у філософії та культурології.
3. Роль цінностей у творчій діяльності митця.

Тема 1.2. Кінематограф як інструмент впливу на світогляд

1. Вплив кінематографу на суспільну свідомість.
2. Соціальна та етична відповідальність кіномитця.
3. Приклади фільмів, що змінили світоглядні орієнтири суспільства.

Форма роботи: лекція, дискусія, аналіз кінофрагментів.

Лекція 1. Поняття ціннісного світогляду: визначення, структура, складові

Мета лекції. Розкрити сутність поняття «ціннісний світогляд», його структуру та складові, підкреслити значення цінностей у формуванні особистості майбутніх фахівців з кіномистецтва.

Структура лекції

1. Вступ (10 хвилин):

Актуальність формування ціннісного світогляду у майбутніх кіномитців.

Приклади фільмів, які формують або трансформують світогляд (наприклад, «Список Шиндлера» Стівена Спілберга чи «Зелена миля» Френка Дарабонта).

2. Основна частина (40 хвилин).

2.1. Що таке ціннісний світогляд.

1. Визначення поняття.
2. Основні теоретичні підходи до розуміння цінностей (гуманістичний, екзистенційний, соціокультурний).

2.2. Структура ціннісного світогляду.

1. Емоційно-мотиваційний компонент (як цінності впливають на емоції та мотивацію).
2. Когнітивний компонент (знання та переконання як основа формування цінностей).
3. Поведінковий компонент (вплив цінностей на дії та поведінку).

2.3. Основні складові ціннісного світогляду.

1. Етичний аспект (цінності добра, справедливості, гуманізму).
2. Естетичний аспект (цінності прекрасного, гармонії, творчості).
3. Соціальний аспект (цінності колективізму, толерантності, соціальної відповідальності).

3. Заключна частина (10 хвилин).

1. Роль кінематографа у формуванні ціннісного світогляду.
2. Дискусійне запитання для студентів: *Чи є мистецтво об'єктивним дзеркалом цінностей суспільства чи воно їх формує?*

Домашнє завдання. Написати коротке есе на тему: *Які фільми вплинули на ваші ціннісні орієнтири?*

Лекція 2. Кінематограф як інструмент впливу на світогляд

Мета лекції. Дослідити, як кінематографічне мистецтво впливає на суспільну свідомість, транслуючи етичні, соціальні й естетичні цінності.

Структура лекції

1. Вступ (10 хвилин).

1. Вплив кіноіндустрії на глобальну культуру.
2. Приклади кінострічок, що змінювали суспільні норми (наприклад, «Назад у майбутнє» як провісник технологічного оптимізму).

2. Основна частина (40 хвилин).

2.1. Історія впливу кіно на суспільство.

1. Становлення кіно як засобу масової комунікації.
2. Класичні приклади фільмів-пропагандистів («Броненосець Потьомкін» Сергія Ейзенштейна, «Тріумф волі» Лені Ріфеншталь).

2.2. Етична відповідальність кіномитців.

1. Роль режисера, сценариста, продюсера у трансляції цінностей.
2. Приклади етичних конфліктів у процесі створення фільмів.

2.3. Соціальна проблематика у кіно.

1. Як через фільми висвітлюються проблеми екології, гендерної рівності, прав людини.
2. Аналіз сучасних кінопроектів: «Не дивись угору» Адама Мак-Кея, «Фаворитка» Йоргоса Лантімоса.

3. Заключна частина (10 хвилин).

1. Обговорення: *Чи повинні режисери враховувати моральний вплив своїх фільмів на глядачів?*

2. Перегляд короткого кінофрагменту для аналізу (наприклад, сцена з фільму «Форест Гамп» Роберта Земекіса).

Домашнє завдання.

Провести аналіз улюбленого фільму, звернувши увагу на його етичні, соціальні й естетичні аспекти.

Методичні рекомендації до проведення лекцій

1. Використання інтерактивних методів навчання (активне залучення студентів через дискусії, аналіз кейсів і кінофрагментів).

2. Демонстрація візуальних матеріалів (використання кінофрагментів, презентацій, ілюстрацій для кращого засвоєння матеріалу).

3. Акцент на рефлексії (сприяти розвитку критичного мислення студентів через аналіз власного досвіду).

Теми для дискусій до Модуля 1. Теоретичні основи формування ціннісного світогляду

Дискусія 1. «Кіно як дзеркало чи творець суспільних цінностей?»

Чи відображає кінематограф існуючі цінності суспільства, чи формує нові?

Які приклади фільмів змінили ставлення суспільства до етичних чи соціальних питань?

Дискусія 2. «Етична відповідальність кіномитців: межі творчої свободи»

Чи повинні режисери враховувати вплив своїх фільмів на аудиторію?

Де межа між художнім самовираженням і соціальною відповідальністю?

Дискусія 3. «Естетика проти етики: чи можна виправдати аморальні вчинки в мистецтві?»

Чи допустимо, щоб фільми транслювали контroversійні ідеї в ім'я мистецтва?

Як глядачі мають оцінювати такі стрічки – з етичної чи естетичної точки зору?

Дискусія 4. «Соціальна проблематика в кіно: чий погляд ми бачимо?»

Як у фільмах висвітлюються проблеми гендерної рівності, прав людини чи екології?

Чи впливає позиція автора на об'єктивність висвітлення соціальних питань?

Дискусія 5. «Кінематограф як інструмент пропаганди: маніпуляція чи просвітництво?»

Як фільми використовувалися для формування ідеологій у різні історичні періоди?

Чи можливо створити фільм, вільний від ідеологічного впливу?

Методичні рекомендації до проведення дискусій

1. Підготовка учасників (заздалегідь роздати студентам матеріали для підготовки (статті, фрагменти фільмів)).

2. Формулювання питань (забезпечити відкриті запитання, які стимулюють критичне мислення).

3. Ролі (призначити модератора дискусії та спостерігачів для об'єктивного аналізу аргументів).

4. Рефлексія (завершувати дискусію обговоренням основних висновків та їхнього значення для формування ціннісного світогляду).

Аналіз кінофрагментів до першого модуля

Фрагменти для аналізу дібрані відповідно до тематики модуля «Ціннісний світогляд у кіномистецтві» та акцентують увагу на ключових аспектах – етичних дилемах, естетичних рішеннях і соціальних аспектах.

1. Фрагмент із фільму «Список Шиндлера» (1993, реж. Стівен Спілберг)

Сцена: Шиндлер рятує євреїв, купуючи їх для роботи на своєму заводі.

Аспект для аналізу

Етична дилема. Чи виправдовує мета використання економічного важеля для порятунку людей?

Соціальний контекст. Як фільм висвітлює гуманізм і силу людяності під час війни?

Роль естетики. Як знята сцена (чорно-біле зображення, музичний супровід) впливає на емоційне сприйняття?

2. Фрагмент із фільму «Форрест Гамп» (1994, реж. Роберт Земекіс)

Сцена: Форрест промовляє на мітингу у Вашингтоні.

Аспект для аналізу

Світоглядний аспект. Які цінності транслює герой (щирість, доброта, віра в людей)?

Соціальний контекст. Як кіно висвітлює важливі історичні події?

Естетика. Як музика і постановка сцени сприяють передачі атмосфери епохи?

3. Фрагмент із фільму «12 розгніваних чоловіків» (1957, реж. Сідні Льюмет)

Сцена: дискусія присяжних про винуватість підсудного.

Аспект для аналізу

Етична проблема. Що важливіше – суб'єктивна думка чи прагнення до істини?

Поведінковий аспект. Як переконання окремої особи може вплинути на колективне рішення?

Режисерські прийоми. Як використання крупних планів створює напругу?

4. Фрагмент із фільму «Амелі» (2001, реж. Жан-П'єр Жене)

Сцена: Амелі допомагає літньому чоловіку, повертаючи йому дитячі спогади.

Аспект для аналізу

Естетичний аспект. Як колірна гама та музика створюють атмосферу доброти і магії?

Етичний аспект. Як маленькі добрі справи можуть змінювати життя інших?

Роль героя. Як характер Амелі транслює людські цінності (чутливість, співчуття)?

5. Фрагмент із фільму «Інтерстеллар» (2014, реж. Крістофер Нолан)

Сцена: батько прощається з дочкою перед польотом у космос.

Аспект для аналізу

Етична дилема. Чи виправдана самопожертва заради майбутнього людства?

Соціальний контекст. Як кіно висвітлює проблеми екології та виживання цивілізації?

Емоційний вплив. Як музичний супровід та візуальні ефекти підсилюють напругу?

6. Фрагмент із фільму «Герой» (2002, реж. Чжан Їмоу)

Сцена: діалог Безіменного з імператором про єдність держави.

Аспект для аналізу

Світоглядний аспект. Чи виправдовує кінцева мета (мир і єдність) жертви, принесені заради неї?

Естетика. Як використання кольорів (червоний, синій, білий) у сцені посилює символізм і значущість діалогу?

Соціальний контекст. Як фільм висвітлює конфуціанські цінності про гармонію та суспільний порядок?

7. Фрагмент із фільму «Підніми червоний ліхтар» (1991, реж. Чжан Їмоу)

Сцена: головна героїня стикається із жорстокістю ієрархії в домі господаря.

Аспект для аналізу

Етична дилема. Чи можлива боротьба особистості проти жорстоких соціальних норм?

Світоглядний аспект. Як героїня уособлює прагнення до свободи і справедливості?

Естетика. Як постановка кадрів (симетрія, кольори) відображає ізолюваність і пригнічення?

8. Фрагмент із фільму «Велика стіна» (2016, реж. Чжан Їмоу)

Сцена: командна робота захисників стіни під час атаки монстрів.

Аспект для аналізу

Соціальний контекст. Як показана важливість співпраці і гармонії для досягнення спільної мети?

Етична проблема. Чи виправдана самопожертва заради суспільного блага?

Естетика. Як масштабні сцени битви передають велич і значущість боротьби?

Методичні рекомендації для аналізу

Перед переглядом надати студентам культурно-історичний контекст, особливо щодо конфуціанства, даосизму, традиційної ієрархії та суспільних норм Китаю.

1. Етапи аналізу.

Перегляд фрагменту (5–10 хвилин).

Колективне обговорення аспектів: етичного, естетичного, соціального.

Рефлексія студентів: які особисті висновки вони зробили з перегляду.

2. Ключові питання для дискусії.

Які цінності висвітлюються у фрагменті?

Як режисерські прийоми впливають на глядача?

Чи є поведінка персонажів прикладом для наслідування?

Як культурні традиції впливають на поведінку героїв?

Чи є конфлікти у фільмах універсальними, чи вони пов'язані з китайським менталітетом?

Які художні засоби посилюють моральні й естетичні аспекти сюжету?

3. Рефлексія.

Запропонувати студентам порівняти китайські фільми з фільмами інших країн та визначити унікальні риси китайського кінематографу.

4. Оцінювання.

Студенти можуть писати короткий відгук про те, як кінофрагмент вплинув на їхній власний світогляд.

Модуль 2. Етичні та естетичні основи кіномистецтва

Тема 2.1. Етичні дилеми в кінематографі

1. Зображення конфліктів між особистими та суспільними цінностями.

2. Етичні дилеми режисера та сценариста.

3. Кейси: аналіз суперечливих фільмів з етичної точки зору.

Тема 2.2. Естетика як основа кіномистецтва

1. Естетичні категорії в кіномистецтві: прекрасне, трагічне, піднесене, комічне.

2. Як візуальна мова фільму формує емоційний та ціннісний вплив.

3. Вивчення естетичних кодів культових фільмів.

Форма роботи: семінар, кейсові завдання, рефлексія.

Семінари до 2-го модуля «Методи формування ціннісного світогляду у майбутніх фахівців з кіномистецтва»

Семінар 1. «Роль мистецтва у формуванні гуманістичних цінностей»

Мета. Розкрити, як через кінематограф можна формувати цінності гуманізму, емпатії та толерантності.

Ключові питання.

1. Які приклади гуманістичних цінностей можна знайти в класичних і сучасних фільмах?

2. Як режисери використовують персонажів для демонстрації цих цінностей?

3. Чи завжди моральні дилеми у фільмах вирішуються з позиції гуманізму?

Методи.

Обговорення уривків із фільмів «Піаніст» (Роман Полянський) та «Життя прекрасне» (Роберто Беніні).

Групова робота: скласти план короткометражного фільму на тему «Людяність у кризових ситуаціях».

Семінар 2. «Етичні дилеми в кінематографі: свобода вибору vs суспільна відповідальність»

Мета. Виявити, як кінематограф висвітлює складні морально-етичні дилеми.

Ключові питання.

1. Як етичні дилеми у фільмах відображають реальні життєві ситуації?
2. Як кіномистецтво може впливати на формування громадянської позиції?
3. Чи завжди суспільна відповідальність є важливішою за особистий вибір?

Методи.

Аналіз сцени з фільму «Темний лицар» (Крістофер Нолан), де герої стикаються з вибором.

Дискусія: «Чи може мистецтво пропонувати вирішення етичних дилем?»

Семінар 3. «Цінності індивідуалізму та колективізму у кінематографі»

Мета. Дослідити, як різні культури через кіно висвітлюють цінності індивідуалізму і колективізму.

Ключові питання.

1. Які приклади цінностей колективізму показані в китайських фільмах?
2. Як індивідуалізм є рушійною силою для розвитку сюжету у західних фільмах?
3. Чи можна знайти баланс між індивідуальними і колективними цінностями у кіномистецтві?

Методи.

Перегляд уривків із китайського фільму «Герой» (Чжан Їмоу) та американського фільму «Форрест Гамп» (Роберт Земекіс).

Створення порівняльної таблиці основних цінностей, представлених у цих фільмах.

Семінар 4. «Естетика і мораль: пошук гармонії у кіномистецтві»

Мета. Проаналізувати, як естетичні рішення впливають на сприйняття морального змісту фільмів.

Ключові питання.

1. Як кольорова гама, музика і монтаж формують моральний посыл кінострічки?
2. Чи може естетична краса компенсувати жорстокість або аморальність сюжету?
3. Які естетичні прийоми найкраще передають ідеї добра та зла?

Методи.

Аналіз сцен із фільмів «Амелі» (Жан-П'єр Жене) та «Меланхолія» (Ларс фон Трієр).

Практичне завдання: створити ескіз короткометражного фільму з акцентом на гармонії естетики і моралі.

Семінар 5. «Соціальні аспекти кіно: як кінематограф впливає на суспільні цінності»

Мета. Дослідити, як фільми формують ставлення до актуальних соціальних проблем.

Ключові питання.

1. Як кіно висвітлює проблеми екології, соціальної нерівності, прав людини?
2. Чи здатне кіно змінювати соціальні стереотипи та упередження?
3. Які приклади фільмів стали поштовхом до суспільних змін?

Методи.

Перегляд та аналіз фрагментів із фільмів «Не дивіться вгору» (Адам Маккей) і «Вперед» (Студія Pixar).

Колективна презентація «Кіно як рушій суспільних змін».

Кейсові завдання до 2-го модуля «Методи формування ціннісного світогляду у майбутніх фахівців з кіномистецтва»

Кейс 1 «Гуманістичні цінності у кінематографі: свідоме чи випадкове?»

Опис ситуації. Студенти повинні проаналізувати фільм «Піаніст» (2002, реж. Роман Полянський) через призму гуманістичних цінностей, зокрема емпатії, співчуття та мужності головного героя. Вони повинні оцінити, чи можна вважати фільм як таке, що свідомо несе

гуманістичний меседж, або ж ці цінності є результатом випадкових, навіть контекстуальних виборів персонажа.

Завдання.

1. Охарактеризуйте основні гуманістичні цінності, які передаються через образ головного героя.
2. Як ці цінності розкриваються через основні події фільму?
3. Чи можна сказати, що кінематограф є потужним інструментом формування гуманістичних цінностей? Наведіть приклади.
4. Як ви оцінюєте вплив цього фільму на глядача: чи є шанс, що він буде змінювати ставлення до важливих соціальних тем?

Метод. Дискусія в групах, розгляд конкретних сцен з фільму, написання есе.

Кейс 2 «Моральні дилеми та вибір героя»

Опис ситуації. У фільмі «Темний лицар» (2008, реж. Крістофер Нолан) зображено етичні дилеми, з якими стикаються персонажі, зокрема, що стосується обрання між особистими переконаннями та суспільною відповідальністю.

Завдання.

1. Проаналізуйте сцену, де Джокер пропонує Бетмену зробити моральний вибір. Які етичні дилеми постають перед головними героями?
2. Як обраний героєм шлях розв'язує ці дилеми? Чи є правильним його вибір?
3. Чи можна порівняти ситуацію з реальним життям? Як ви вважаєте, чи може подібна дилема бути вирішена в реальному світі так само, як це зробив герой у фільмі?
4. Як фільм висвітлює важливість вибору для суспільства та індивіда?

Метод. Взаємний аналіз, обговорення етичних аспектів фільму, групова робота.

Кейс 3 «Індивідуалізм vs колективізм»

Опис ситуації. Фільм «Герой» (2002, реж. Чжан Їмоу) демонструє ідеї індивідуалізму і колективізму через історію головного героя, який має вибір між особистою славою і благом держави. Це класичний приклад конфлікту між особистими інтересами і соціальною відповідальністю.

Завдання.

1. Як у фільмі «Герой» показано співвідношення індивідуалізму та колективізму?
2. Який вибір робить герой і чому? Як це впливає на перебіг подій у фільмі?
3. Які культурні відмінності між Заходом та Сходом можна побачити у зображенні цих двох цінностей?
4. Як цей фільм може бути корисним у навчанні майбутніх фахівців з кіномистецтва? Як можна використати його для формування ціннісного світогляду?

Метод. Обговорення, аналіз порівняльної таблиці щодо індивідуалізму і колективізму в різних культурах.

Кейс 4 «Естетика і мораль: гармонія чи конфлікт?»

Опис ситуації. Фільм «Амелі» (2001, реж. Жан-П'єр Жене) відомий своєю естетичною красою та моральними посланнями, що стосуються індивідуальної свободи, доброти та моральної відповідальності перед іншими.

Завдання.

1. Охарактеризуйте естетичні прийоми, які використовуються в «Амелі» для створення атмосфери моралі та етики.
2. Як естетична складова фільму (кольори, музика, світло) підтримує або підсилює моральні повідомлення?
3. Чи можна стверджувати, що естетика цього фільму дозволяє глядачеві по-новому сприймати етичні питання та цінності? Поясніть свою думку.
4. Як естетичні аспекти кіно допомагають формувати моральний світогляд глядача?

Метод. Аналіз фрагментів фільму, дискусія з акцентом на взаємодію естетики та моральних аспектів.

Кейс 5 «Соціальні проблеми та кіномистецтво: зміни через кіно»

Опис ситуації. У фільмі «Не дивіться вгору» (2021, реж. Адам Маккей) зображена соціальна проблема ігнорування глобальних загроз та відповідальності суспільства. Фільм висвітлює соціальну проблему, намагаючись змінити ставлення глядача до критичних питань екології та політики.

Завдання.

1. Як у фільмі «Не дивіться вгору» показана соціальна проблема зміни клімату та ігнорування наукових доказів?
2. Які соціальні стереотипи і проблеми піднімаються у фільмі? Як вони пов'язані з реальним життям?
3. Яким чином фільм використовує кінематографічні прийоми для підвищення свідомості суспільства про важливість вирішення глобальних проблем?
4. Як цей фільм може бути використаний для формування ціннісного світогляду у студентів, особливо в контексті соціальних і екологічних питань?

Метод. Обговорення, порівняння з реальними соціальними проблемами, написання рефлексивного есе.

Рефлексія після проходження 2-го модуля: «Методи формування ціннісного світогляду у майбутніх фахівців з кіномистецтва»

1. Загальні враження від модуля. Після проходження другого модуля студенти повинні оцінити, наскільки ефективно були використані методи формування ціннісного світогляду через кіномистецтво. Важливо звернути увагу на те, як під час семінарів і практичних завдань вдалося інтегрувати теоретичні знання та практичні навички, що стосуються аналізу кінематографічних творів, етичних і естетичних аспектів, а також соціальних проблем.

2. Вплив кіномистецтва на формування ціннісного світогляду. Рефлексія повинна включати відповідь на питання про те, як кінематограф може сприяти розвитку важливих цінностей. Це включає моральні, етичні, соціальні та естетичні аспекти, що розглядалися під час лекцій і семінарів. Важливо обмірковувати, наскільки кіно як вид мистецтва може змінювати чи посилювати ставлення до соціальних проблем і глобальних викликів.

3. Застосування отриманих знань у майбутній професійній діяльності. Студентам слід подумати, як отримані знання можна використовувати у майбутній професійній діяльності, зокрема в сфері кіномистецтва. Як вони бачать свою роль у формуванні ціннісного світогляду у майбутніх глядачів, чи то через створення власних кінопроектів, чи через участь у аналізі та популяризації важливих соціальних і моральних тем у кінематографі.

4. Використання практичних кейсів. Після виконання кейсів та групових завдань студентам варто оцінити, наскільки корисними для розуміння концепцій ціннісного світогляду стали реальні приклади з фільмів, аналіз яких проводився в межах модуля. Важливо зрозуміти, як ці приклади допомогли на практиці розкривати моральні дилеми, соціальні проблеми та естетичні аспекти.

5. Розвиток критичного мислення. Модуль також надає можливість для розвитку критичного мислення, оскільки він вимагає не лише аналізу кінематографічних творів, а й оцінки їх моральних посилів. Рефлексія повинна включати відповідь на питання про те, як модуль сприяв розвитку здатності до самостійної оцінки та розбору моральних і естетичних аспектів кінематографії.

6. Самоосвітній процес та особистий розвиток. Під час проходження модуля студенти можуть оцінити, яким чином вивчення ціннісного світогляду через кіномистецтво сприяло їхньому особистісному розвитку. Чи змінилися їхні уявлення про суспільство, мораль, етику та естетику? Як вони оцінюють значення цих аспектів у своєму житті?

7. Труднощі та виклики під час вивчення матеріалу. Рефлексія також повинна включати аналіз труднощів, з якими стикалися студенти під час проходження модуля. Це можуть бути питання щодо складності аналізу моральних та естетичних аспектів, розуміння

соціальних контекстів, що порушуються в кіно, або навіть виклики в освоєнні нових теоретичних концепцій.

8. Пропозиції щодо покращення курсу. Студенти можуть поділитися своїми думками щодо можливих покращень курсу. Це можуть бути як ідеї для вдосконалення семінарів і лекцій, так і пропозиції щодо нових підходів до аналізу кінематографії або інтеграції інших дисциплін у навчальний процес.

Ця рефлексія повинна допомогти студентам осмислити отриманий досвід, оцінити важливість і значення тем, що були розглянуті в курсі, а також визначити, як ці знання можуть бути застосовані в їхній подальшій професійній діяльності та особистому житті.

Модуль 3. Соціальний контекст кіномистецтва

Тема 3.1. Роль кіно у формуванні соціальної відповідальності

1. Соціальна проблематика в кіно: екологія, права людини, гендерна рівність.
2. Дослідження фільмів, що піднімають глобальні соціальні проблеми.

Тема 3.2. Інтеркультурний діалог через кіно

1. Кіно як засіб подолання культурних бар'єрів.
2. Як кінематограф сприяє збереженню національної ідентичності.

Форма роботи: групові проєкти, створення концепції короткометражного фільму на соціальну тему.

Групові проєкти до 3-го модуля «Ціннісні орієнтири в кіномистецтві як засіб виховання майбутніх фахівців з кіномистецтва»

Проект 1. Соціальні проблеми через призму кіномистецтва: створення кінопроєкту.

Опис. Групи студентів повинні вибрати актуальну соціальну проблему (наприклад, екологія, рівність прав, глобалізація, соціальні нерівності) і створити концепцію короткометражного фільму, який піднімає цю проблему. Студенти повинні обґрунтувати, чому саме обрана проблема є важливою для сучасного суспільства і як її можна ефективно передати через кіномистецтво.

Завдання.

1. Вибір соціальної проблеми.
2. Розроблення концепції фільму (жанр, сюжет, герої, меседж).
3. Написання сценарію для короткометражного фільму.
4. Підготовка презентації, яка пояснює, як фільм впливатиме на глядача і яким чином підвищуватиме його соціальну відповідальність.

Результат. Репрезентація сценарію й концепції фільму, обговорення ідей у групах.

Проект 2. Етика та естетика: розроблення освітнього кінофільму для молоді.

Опис. Метою цього проєкту є створення освітнього фільму, який використовує як етичні, так і естетичні аспекти для формування здорових ціннісних орієнтирів у молоді. Студенти повинні обрати одну з актуальних моральних тем (наприклад, дружба, відповідальність, боротьба зі стереотипами) і через кіномистецтво навчити молодь правильному ставленню до цих тем.

Завдання.

1. Вибір етичної проблеми (згідно з сучасними викликами).
2. Створення естетичної концепції (як саме через кіно буде передано моральне послання).
3. Написання сценарію для освітнього фільму.
4. Презентація проєкту з акцентом на етичні та естетичні засоби, які будуть використовуватись для формування цінностей.

Результат. Репрезентація сценарію освітнього фільму й методів роботи з молоддю через кіномистецтво.

Проект 3. Роль історії у формуванні національних цінностей: дослідження через кінематограф.

Опис. Студенти мають проаналізувати один з історичних фільмів (українського чи міжнародного виробництва), який досліджує історичні події та їхній вплив на національні цінності. Вони повинні зробити акцент на тому, як кіно може сприяти розвитку національної свідомості та патріотизму.

Завдання.

1. Вибір історичного фільму для аналізу.
2. Оцінка, як фільм відображає національні цінності та ідентичність.
3. Створення візуальної презентації, що порівнює різні підходи до показу історичних подій у кінематографі.
4. Презентація результатів дослідження і порівняння фільму з реальними історичними подіями та їх впливом на суспільство.

Результат. Написання аналізу та репрезентація дослідження історичного фільму.

Проект 4. «Кіно і психологія: формування ціннісного світогляду через кінематограф»

Опис. Метою цього проекту є аналіз ролі психології у формуванні ціннісного світогляду через кіномистецтво. Студенти повинні вибрати фільм, в якому психологічні аспекти розвиваються через образи героїв і сюжетні лінії, і пояснити, як психологічні фактори формують цінності глядачів.

Завдання.

1. Вибір фільму, який містить психологічні аспекти (наприклад, «Сльози сонця» Антуана Фукуа або «Зелена миля» Стівена Кінга).
2. Аналіз психологічних факторів у фільмі (психологічні дилеми, боротьба з внутрішніми конфліктами героїв, їх емоційний розвиток).
3. Пояснення, як ці психологічні аспекти можуть впливати на світогляд глядачів.
4. Створення презентації з обговоренням, як кінематограф може допомогти в розвитку особистості через психологічні фактори.

Результат. Репрезентація психологічного аналізу обраного фільму і його значення для розвитку ціннісного світогляду.

Проект 5. «Міжнародний кінематограф: аналіз культурних цінностей через кіномистецтво»

Опис. У цьому проекті студенти повинні дослідити, як різні культури представляють свої цінності через кіно, і порівняти це з українським кінематографом. Студенти повинні вибрати фільми з різних країн і виявити відмінності в трактуванні одних і тих самих моральних, соціальних чи естетичних тем.

Завдання.

1. Вибір двох або трьох фільмів з різних країн (наприклад, Китай, Україна, Індія, США).
2. Порівняння того, як кожен фільм відображає культурні цінності та моральні концепції.
3. Оцінка того, як ці відмінності можуть впливати на глядача і його сприйняття цінностей інших культур.
4. Створення презентації з порівнянням культурних цінностей і роль кіномистецтва у їхньому формуванні.

Результат. Репрезентація культурного аналізу фільмів, порівняння їхніх ціннісних аспектів та висновки про вплив кіномистецтва на розвиток міжкультурного розуміння.

Проект 6. Кінематограф як інструмент соціальних змін.

Опис. Групи студентів повинні створити презентацію або короткий документальний фільм, що досліджує, як конкретний фільм або кінофільми в цілому можуть стати рушієм соціальних змін. Це може бути як соціальна, екологічна, так і політична проблема, що

висвітлюється в кіно. Вибраний фільм/фільми повинні бути проаналізовані через призму впливу на глядача та суспільство.

Завдання.

1. Вибір фільму або серії фільмів, що активно вплинули на суспільство або стали каталізатором змін.
2. Оцінка основних тем і повідомлень, які фільм намагається передати.
3. Дослідження соціального контексту: чи змінився соціальний погляд на проблему після виходу фільму?
4. Аналіз конкретних прикладів реальних змін, що відбулись після показу фільму (наприклад, зміна суспільної думки, політичні рухи).
5. Створення презентації або відеороботи, що детально пояснює отримані результати.

Метод. Репрезентація, створення документального фільму з використанням STEM/STREAM-технологій, групова дискусія.

Проект 7. Етичні дилеми в кінематографії.

Опис. Студенти повинні розглянути етичні дилеми, які з'являються в конкретних кінофільмах. Кожна група обирає один фільм, що містить важливу моральну проблему, і проводить її аналіз, вказуючи на можливі рішення, які можуть бути запропоновані персонажами фільму.

Завдання.

1. Вибір фільму, що містить значні етичні питання (наприклад, «12 розгніваних чоловіків» Сідні Люмета, «Темний лицар» Крістофера Нолана, «Листи з Іво Джіми» Клінта Іствуда).
2. Ідентифікація етичних дилем у фільмі (наприклад, вибір між особистим інтересом і благом інших).
3. Аналіз того, як ці дилеми відображаються на поведінці персонажів.
4. Пропонування альтернативних рішень до ситуацій, з якими стикаються герої.
5. Презентація результатів проекту у вигляді есе або відеоаналітики.

Метод. Групова дискусія, написання есе, створення відеоаналітики з використанням STEM/STREAM-технологій.

Проект 8. Аналіз жанру: як форма кіно впливає на ціннісні орієнтації глядача

Опис. Студенти повинні дослідити, як певний жанр кіномистецтва (драма, комедія, бойовик, документальний фільм тощо) може передавати моральні цінності або відображати важливі соціальні теми. Кожна група обирає один жанр та досліджує, як він впливає на глядача і які цінності найбільше виражені в рамках цього жанру.

Завдання.

1. Вибір конкретного жанру кіномистецтва.
2. Опис характеристик цього жанру: основні риси, естетичні та етичні особливості.
3. Аналіз фільмів цього жанру через призму ціннісних орієнтацій.
4. Дослідження того, як зміна жанру може впливати на ціннісне сприйняття глядачем.
5. Створення презентації або відеоролика, що демонструє результати дослідження.

Метод. Дослідження жанрів кіно, створення презентацій.

Проект 9. Кінематограф як засіб формування морального та естетичного світогляду

Опис. Студенти повинні створити проект, що досліджує, як конкретний фільм або серія фільмів використовують естетичні та моральні засоби для формування у глядача певних цінностей. Проект має включати аналіз конкретних кінофрагментів, що підтверджують роль естетичних та моральних аспектів у процесі створення кінематографічного впливу.

Завдання.

1. Вибір фільму або серії фільмів, що містять сильні естетичні та моральні посили.
2. Аналіз використання кольору, композиції, музики та інших естетичних елементів для підсилення моральних ідей.
3. Дослідження, як фільм впливає на формування у глядача моральних цінностей.
4. Порівняння різних фільмів одного жанру, що формують різні моральні або естетичні погляди.
5. Презентація результатів через відео або письмову роботу.

Метод. Створення дослідницького проєкту з використанням STEM/STREAM-технологій, презентація.

Проект 10. Інтерпретація кіномистецтва в контексті сучасних соціальних проблем

Опис. Студенти повинні створити дослідження, яке пов'язує сучасні соціальні проблеми з темами, що порушуються в кінематографі. Проєкт має зосереджуватися на тому, як кінематограф відображає сучасні суспільні, екологічні та політичні питання.

Завдання.

1. Вибір фільму, який порушує актуальні соціальні проблеми (екологічні, соціальні, політичні).
2. Аналіз того, як у фільмі відображено реальне соціальне питання.
3. Розгляд того, які цінності фільм прагне передати щодо цих проблем.
4. Оцінка можливості впливу кіно на суспільну свідомість і зміни у ставленні до цієї проблеми.
5. Презентація проєкту у вигляді публічного обговорення або відеопрезентації.

Метод. Створення дослідження, обговорення, презентація.

Створення концепції короткометражного фільму на соціальну тему

Опис роботи. Метою цієї діяльності є створення концепції короткометражного фільму, що порушує важливу соціальну проблему або піднімає питання, що стосуються моральних, етичних, соціальних, або екологічних аспектів. Студенти повинні розробити основні елементи фільму – від сюжету та персонажів до візуального стилю та музичної композиції, зважаючи на ціннісну мету й соціальний контекст.

Завдання.

1. Вибір соціальної теми.

Студенти повинні вибрати одну з актуальних соціальних тем (наприклад, соціальна нерівність, екологічні проблеми, бідність, гендерна рівність, права людини, міграція, насильство тощо).

Важливо, щоб обрана тема була актуальною і мала потенціал для емоційного впливу на глядача.

2. Розроблення сюжету.

На основі обраної теми потрібно створити сюжет короткометражного фільму (до 15-20 хвилин).

Сюжет має бути яскраво вираженим та змістовним, передавати основні цінності та моральні уроки.

Опис основної проблеми, з якою стикаються персонажі, і шлях її вирішення.

3. Створення персонажів.

Опис головних персонажів фільму, їхніх мотивацій, соціального становища, характеру.

Головний персонаж повинен бути представником тієї соціальної проблеми, яка розглядається у фільмі.

Потрібно визначити роль інших персонажів у сюжеті та їх вплив на розвиток подій.

4. Естетичний стиль.

Розробити візуальний стиль фільму: кольорова палітра, освітлення, композиція кадрів, декорації та костюми.

Визначити, який естетичний стиль (реалістичний, абстрактний, мінімалістичний тощо) найбільше відповідає темі і впливає на сприйняття соціальної проблеми.

5. Музичний супровід.

Підбір музики, що підкреслює емоційний настрій і тематику фільму.

Музика має бути інтегрована у фільм таким чином, щоб підсилювати сприйняття ключових моментів, підкреслювати моральну напругу або емоційне розв'язання.

6. Посил.

Розробити основний посил фільму – чого глядач має навчитися або що зрозуміти після перегляду фільму.

Визначити, які цінності та моральні уроки повинні бути передані глядачеві, і яким чином це буде відображено у фіналі фільму.

7. Формат і структура.

Описати структуру фільму: вступ, розвиток подій, кульмінація, розв'язка.

Поділ фільму на окремі сцени з описами основних подій та емоційних змін персонажів.

8. Цільова аудиторія.

Визначити, для якої аудиторії буде створений фільм (молодь, дорослі, професіонали, широка аудиторія).

Розглянути, як цільова аудиторія впливає на вибір теми та формати подачі матеріалу.

Метод виконання

1. Індивідуальна або групова робота. Проєкт може бути виконаний як індивідуально, так і в групах. У разі групової роботи, студенти повинні обрати один з аспектів проєкту для детальнішої розробки (наприклад, одна група може розробляти сюжет, інша – персонажів, а третя – візуальний стиль).

2. Репрезентація концепції. Студенти повинні представити концепцію свого фільму в форматі презентації або візуального сторіборду. Презентація повинна включати:

Короткий виклад сюжету.

Опис основних персонажів.

Естетичний стиль фільму (приклади кадрів, кольорова палітра, стиль освітлення).

Музичний супровід (можна надати приклади або рекомендації щодо музики).

Основний посил та мораль.

Репрезентація має бути підтримана візуальними матеріалами (наприклад, сторібордами, картками з персонажами, схемами сцени).

3. Обговорення проєктів. Після репрезентацій студентів потрібно провести групове обговорення кожної концепції, виявити сильні та слабкі сторони, обговорити можливі покращення та альтернативи для розв'язання соціальної проблеми.

Оцінювання проєкту

1. Оригінальність та інноваційність. Як ново й нестандартно підходить студент до соціальної проблеми (20 балів).

2. Глибина аналізу соціальної теми. Наскільки добре проблема розкрита в контексті соціальних реалій (20 балів).

3. Моральний посил. Чи є чітке та зрозуміле посилання на моральний урок або зміну цінностей (20 балів).

4. Естетична концепція. Як обрана візуальна стилістика підкріплює соціальний посил фільму (20 балів).

5. Практичність реалізації. Наскільки проєкт реалістичний для виконання в умовах короткометражного фільму (20 балів).

Рекомендації для студентів

1. Не бійтеся обирати важкі, але важливі соціальні теми, адже кінематограф має потужний вплив на суспільство.

2. Пам'ятайте, що короткометражний фільм повинен бути змістовним, але лаконічним – кожна сцена має нести важливу ідею.

3. Візуальний стиль має бути тісно пов'язаний з посилом фільму, адже естетика є потужним інструментом для передачі емоцій.

Модуль 4. Практичні аспекти формування ціннісного світогляду

Тема 4.1. Розробка сценарію з акцентом на ціннісні аспекти.

1. Як інтегрувати ціннісні орієнтири у сценарій.
2. Розробка сюжетів, які сприяють моральному та естетичному розвитку глядача.

Тема 4.2. Етапи створення фільму з урахуванням етичних норм.

1. Пре-продакшн: вибір теми, аналіз соціального контексту.
2. Продакшн: дотримання моральних і правових норм.
3. Пост-продакшн: створення емоційного і смислового впливу.

Форма роботи: практичні заняття, розроблення та репрезентація власних сценаріїв.

Практичні заняття 4 модуля «Кінематограф як інструмент формування світоглядних цінностей у суспільстві»

Завдання модуля. Метою 4-го модуля є розкриття ролі кінематографа у формуванні ціннісного світогляду. Студенти мають навчитися аналізувати кінематографічні твори через призму світоглядних цінностей, таких як мораль, етика, гуманізм, екологічна відповідальність, соціальна справедливість, інклюзивність тощо. Кінематографічні твори будуть використовуватися як приклади для вивчення впливу медіа на суспільні цінності.

1. Практичне заняття «Аналіз кінофільмів через призму моральних і етичних цінностей»

Мета заняття. Розглянути кінофільми як потужний інструмент впливу на моральні цінності суспільства та проаналізувати, як етичні проблеми відображаються у кінематографі.

Завдання.

1. Студенти обирають один з фільмів, що зображують моральні дилеми (наприклад, «12 розгніваних чоловіків» Сідні Люмета, «Листи з Іво Джіми» Клінта Іствуда, «У гонитві за щастям» Габріеля Муччіно).
2. Аналізують, як фільм ставиться до теми морального вибору, соціальної справедливості та етики в контексті своїх персонажів.
3. Зосереджуються на ключових сценах, які змушують персонажів або глядачів поставити під сумнів свої моральні переконання.

Методика виконання.

1. Огляд фільму (30 хвилин).
2. Групова дискусія, у якій студенти визначають ключові моральні питання фільму.
3. Підготовка мініпрезентацій на основі аналізу (10 хвилин на групу).

2. Практичне заняття «Аналіз кінематографічних стилів та їх вплив на естетичні цінності»

Мета заняття. Проаналізувати, як різні кінематографічні стилі (неореалізм, експресіонізм, авангард, документальне кіно тощо) впливають на естетичне сприйняття та світогляд глядача.

Завдання

1. Студенти повинні обрати два фільми, виконані в різних стилях (наприклад, «Рома» Альфонсо Куарона (2018) – неореалізм і «Готель „Гранд Будапешт“» Веса Андерсона (2014) – стилізація).
2. Порівняти ці фільми за такими параметрами, як кольорова палітра, композиція кадрів, монтаж, використання музики та їхній естетичний вплив на глядача.
3. З'ясувати, як стиль фільму відображає його соціальний та моральний посил.

Методика виконання:

1. Обговорення вибраних фільмів (20 хвилин).
2. Аналіз конкретних сцен (40 хвилин).

3. Підготовка короткого звіту про естетичний стиль та його вплив на ціннісне сприйняття (15 хвилин).

3. Практичне заняття «Соціальні проблеми в кінематографі: Створення концепції фільму на соціальну тему»

Мета заняття. Розвинути в студентів навички розробки концепції кінопроєкту, що порушує важливу соціальну проблему, і передає ціннісні послання через персонажів і сюжет.

Завдання.

1. Студенти в групах повинні розробити концепцію короткометражного фільму (до 10-15 хвилин), що буде спрямований на підвищення обізнаності про соціальну проблему (наприклад, нерівність у доступі до освіти, проблеми екології, права людини).

2. Вони повинні розробити сюжет, персонажів, естетику та основний моральний посыл фільму.

3. Підготувати презентацію своєї концепції для групи.

Методика виконання.

1. Ідейний брейнстормінг в групах (20 хвилин).

2. Розроблення ключових елементів концепції (30 хвилин).

3. Репрезентація та обговорення концепцій у класі (10 хвилин на кожную групу).

4. Практичне заняття «Формування образу героїв через візуальний стиль і символізм»

Мета заняття. Дослідити, як візуальні елементи (костюми, освітлення, кольорова палітра) допомагають формувати образи персонажів та передавати їх моральний стан, цінності та соціальне становище.

Завдання.

Студенти вибирають кінофільм, у якому образи героїв виражені через візуальні елементи (наприклад, «Темний лицар» Крістофера Нолана – джoker, «Хрещений батько» Френсіса Форда Коппола – Майкл Корлеоне).

1. Вони аналізують, як через костюми, освітлення, кольори, позиціонування персонажів у кадрі передаються їхні моральні чи соціальні характеристики.

2. Студенти мають створити власні візуальні образи персонажів для фільму на соціальну тему (заготовки костюмів, освітлення тощо).

Методика виконання.

1. Огляд сцен з обраних фільмів (30 хвилин).

2. Створення візуальних концепцій персонажів (20 хвилин).

3. Презентація та обговорення результатів у класі (15 хвилин).

5. Практичне заняття «Використання кінематографічних прийомів для передачі соціальних цінностей»

Мета заняття. Навчити студентів використовувати кінематографічні прийоми для підкреслення важливих соціальних цінностей, таких як рівність, права людини, соціальна справедливість, толерантність.

Завдання.

1. Студенти вибирають один із фільмів, що висвітлює важливі соціальні цінності (наприклад, «Прислуга» Тейта Тейлора або «Сельма» Ави Дюверно).

2. Вони повинні розібрати використані кінематографічні прийоми (наприклад, монтаж, контраст світла і тіні, акценти на певних жестах і виразах облич).

3. Студенти повинні створити коротку кінематографічну сцену, яка передає соціальний посыл через такі прийоми.

Методика виконання:

1. Вибір сцени з фільму (15 хвилин).

2. Розбір кінематографічних прийомів і їх вплив на передачу цінностей (25 хвилин).

3. Створення і демонстрація власних сцен (20 хвилин).

Підсумки і рефлексія

Після кожного практичного заняття студенти обговорюють свої враження від виконання завдання, оцінюють успіхи й недоліки у використанні кінематографічних технік для передачі соціальних і етичних цінностей. Підсумкове заняття має бути орієнтоване на осмислення отриманих знань і їх практичного застосування у творчій діяльності.

Розроблення та репрезентація власних сценаріїв 4 модуля «Кінематограф як інструмент формування світоглядних цінностей у суспільстві»

Завдання модуля. Метою цього модуля є розвиток творчих навичок студентів у створенні кінематографічних сценаріїв, які висвітлюють соціальні, моральні та естетичні проблеми. Студенти повинні навчитися передавати важливі ціннісні послання через структуру сценарію та створювати оригінальні концепції, що відповідатимуть сучасним вимогам кінематографії.

Процес розробки сценарію.

1. Вибір соціальної або моральної теми (10 хвилин).

Студенти обирають одну з актуальних соціальних або моральних тем, яка їх цікавить (наприклад, екологічні проблеми, нерівність, соціальна справедливість, права людини, етнічні конфлікти тощо).

Теми повинні бути універсальними та мати глибокий моральний підтекст, що дозволяє провести аналіз через призму кінематографічних форм.

2. Формулювання основної ідеї та послання (20 хвилин).

Після вибору теми студенти формулюють основну ідею та моральний послання свого фільму.

Вони мають чітко визначити, що саме вони хочуть сказати своїм глядачам через фільм (наприклад, «важливість толерантності до інших культур», «необхідність захисту довкілля»).

Ідея повинна бути не лише соціально значущою, але й емоційно впливовою на аудиторію.

3. Створення персонажів та їхньої мотивації (30 хвилин).

Студенти розробляють головних персонажів, їхню мотивацію та внутрішні конфлікти.

Вони повинні створити персонажів, які будуть уособлювати різні соціальні ролі або моральні дилеми, що ставляться перед ними.

Студенти визначають, як ці персонажі будуть еволюціонувати під час перебігу фільму і як їхні зміни відображатимуть основну ідею фільму.

4. Побудова структури сценарію (40 хвилин).

Студенти складають структуру сценарію, визначаючи основні етапи розвитку сюжету:

Вступ (експозиція) (знайомство з персонажами та їхнім середовищем).

Основний конфлікт (розвиток соціальної чи моральної проблеми).

Кульмінація (момент, коли персонажі стикаються з найбільшими труднощами та приймають важливе рішення).

Розв'язка (завершення конфлікту та розв'язання проблеми)

Студенти повинні чітко сформулювати гіпотезу, як їхній сюжет буде відображати проблему та як його розвиток слугуватиме підтвердженням або розв'язанням морального послання.

5. Написання діалогів та сцен (60 хвилин).

Студенти повинні написати кілька ключових сцен зі сценарію, де персонажі стикаються з етичними дилемами або соціальними проблемами.

Важливими є діалоги, що передають моральні суперечності, розкривають внутрішні переживання персонажів і допомагають досягти емоційного ефекту.

Студенти повинні врахувати, як саме кінематографічні прийоми (монтаж, освітлення, кольорова палітра) доповнюють діалоги і сприяють глибшому розкриттю теми.

6. Підготовка презентації сценарію (30 хвилин).

Після написання сценарію студенти готують презентацію своїх робіт, у якій повинні викласти:

- **Тему та основну ідею фільму.**
- **Основних персонажів та їх мотивацію.**
- **Ключові сцени й діалоги, що відображають моральні чи соціальні проблеми.**
- **Технічні аспекти сценарію (стиль, атмосфера, використання символів).**

Презентація повинна бути чіткою й аргументованою, з підкресленням того, як сценарій передає ціннісні посилювачі через кінематографічну мову.

7. Репрезентація сценаріїв (45 хвилин).

Кожен студент репрезентує свій сценарій перед групою.

Вони розповідають про вибрану тему, головних персонажів, основний конфлікт та розв'язку.

Після репрезентації студенти отримують зворотний зв'язок від викладача та одногрупників щодо сили посилювача, емоційного впливу, естетичної реалізації та можливих покращень сценарію.

Методика виконання

1. **Підготовчий етап.** Студенти мають час для обговорення ідей і колективної роботи над сценаріями. Вони можуть використовувати підручники, кінематографічні довідники та інші ресурси для покращення своїх робіт.

2. **Робота в групах.** Можливе об'єднання студентів у малі групи для спільної роботи над одним сценарієм, що дозволяє розподілити ролі та створити глибший і багатший сюжет.

3. **Підготовка до репрезентації.** Кожен студент повинен підготувати чітку репрезентацію свого сценарію, продумати структуру і акценти, що дозволяють максимально ефективно передати ідею фільму.

4. **Зворотний зв'язок.** Після кожної презентації студенти отримують конструктивну критику від викладача та одногрупників, що дозволяє удосконалити свої сценарії та підвищити їх кінематографічну якість.

Підсумки та рефлексія

Після завершення розроблення і репрезентації сценаріїв студентам пропонується підсумкова рефлексія. Дається завдання спробувати відповісти на запитання.

- Як створена історія може вплинути на суспільство?
- Які соціальні та моральні цінності вони намагалися донести через свій сценарій?
- Як кінематографічні елементи допомогли висвітлити основну тему фільму?

Рефлексія допоможе студентам краще усвідомити важливість того, як кінематограф може бути потужним інструментом для формування світоглядних цінностей.

Модуль 5. Аналіз кіно як ціннісного продукту

Тема 5.1. Методи аналізу кінематографічних творів.

1. Інтерпретація ідей, символів та образів у фільмах.
2. Аналіз впливу музики, кольорової гами, монтажу на сприйняття глядача.

Тема 5.2. Практичний аналіз фільмів.

1. Аналіз культових фільмів з точки зору моральних, естетичних та соціальних цінностей.
2. Обговорення впливу фільмів на світогляд учасників.

Форма роботи: групова дискусія, розбір конкретних прикладів, написання есе.

Групова дискусія 5 модуля «Кінематограф і суспільні зміни: роль кіномистецтва у формуванні цінностей та ідеологій»

Завдання модуля. Метою цього модуля є аналіз впливу кінематографа на суспільство, його роль у формуванні ціннісних орієнтацій, а також вивчення того, як кінематограф відображає і транслює соціальні та моральні проблеми через художні засоби.

Тема. Кінематограф як інструмент соціальних змін: чи може кіно змінити світогляд суспільства?

Мета дискусії. Під час дискусії студенти повинні обговорити роль кіномистецтва як потужного інструменту впливу на суспільство, його здатність формувати та транслювати соціальні, моральні та естетичні цінності. Учасники повинні визначити, яким чином фільми можуть змінювати соціальні уявлення, стимулювати громадські обговорення та вносити зміни у громадську свідомість.

Структура дискусії.

1. **Вступне слово викладача (10 хвилин).** Викладач розпочинає дискусію, репрезентуючи ключові питання.

Як кінематограф може впливати на зміни в суспільстві?

Які фільми або кінематографічні рухи стали рушієм соціальних змін у світі?

Чи можна назвати кінематограф важливим інструментом у формуванні соціальної та моральної свідомості?

2. **Розподіл на групи (5 хвилин).** Студенти діляться на декілька груп (по 4-5 осіб) для обговорення під різними кутами зору:

Група 1: Чи може кіно стати інструментом соціальних змін? Які приклади підтверджують це?

Група 2: Як фільми відображають соціальні конфлікти і моральні дилеми? Можуть вони впливати на рішення глядачів у реальному житті?

Група 3: Яким чином кінематограф може сприяти розвитку суспільного діалогу? Як він стимулює обговорення важливих тем?

Дискусія в групах (20 хвилин). Кожна група обговорює питання та аргументує свою позицію. Студенти повинні використовувати конкретні приклади кінематографічних творів, що вплинули на громадську свідомість і соціальні зміни, зокрема в роботах режисерів «п'ятої» та «шостої» генерацій, які через свої фільми досліджували та відображали соціальні проблеми, культурні трансформації та виклики, з якими стикалося китайське суспільство.

Наприклад, чи є переосмисленням традиційних підходів до кінематографу та висвітленням складних соціальних та історичних тем фільми: «Червоний гаолян» (1987) Чжана Їмоу та «Жити» (1994) Чжана Їмоу / «Пекінський велосипед» (2001) –Вана Сяошуай та «Платформа» (2000) Цзя Чжанке?

Як фільми про громадянські права в 1960-1970-х роках в Китаї сприяли політичним і соціальним змінам?

3. **Репрезентація результатів обговорення (15 хвилин).** Після групового обговорення кожна група представляє свої висновки, аргументи та приклади фільмів, що демонструють роль кінематографа у соціальних змінах. Учасники повинні чітко сформулювати, як саме кіно може впливати на громадську свідомість і змінювати погляди на певні соціальні питання.

4. **Загальна дискусія (20 хвилин).** Після репрезентації групових результатів уся аудиторія разом обговорює:

Чи є межі впливу кінематографа на соціальні зміни?

Чи завжди кінематограф може сприяти позитивним змінам, чи існує ризик маніпуляції суспільною свідомістю через фільми?

Як кіно може бути використано для пропаганди, а як – для глибокого розуміння моральних та етичних проблем?

5. **Підсумкове слово викладача (10 хвилин).** Викладач підсумовує дискусію, окреслюючи важливість кінематографа як одного з найпотужніших інструментів формування та трансляції соціальних цінностей. Він наголошує на необхідності критичного сприйняття кінопродукції в контексті її моральної та соціальної відповідальності.

Запитання для дискусії

1. Як ви думаєте, чи є межі соціального впливу кінематографа? У яких випадках кінематограф може стати небезпечним для суспільства?
2. Як можна визначити, що фільм має позитивний соціальний вплив? Які критерії для цього важливі?
3. Чи можуть сучасні фільми, які використовують елементи комерції, одночасно формувати моральні та естетичні цінності у глядачів?
4. Як фільм може відобразити моральну проблему і змінити соціальні уявлення про неї?
5. Які кінематографічні твори останніх десятиліть, на вашу думку, найбільше вплинули на формування світогляду у глядачів?

Оцінка результатів дискусії:

Оцінюється активність участі в обговоренні.

Ураховуються аргументованість висловлювань, критичне мислення, здатність до аналізу й узагальнення.

Викладач дає загальний зворотний зв'язок і пропонує способи вдосконалення науково-теоретичних підходів до ролі кінематографа в соціальних змінах.

Можливі висновки дискусії

Кінематограф дійсно здатний змінювати суспільство, але його вплив може бути як позитивним, так і негативним залежно від того, як і з якою метою використовується мистецтво кіно.

Студенти можуть обговорити, чи є можливість для створення таких кінематографічних творів, які не лише розважають, але й допомагають суспільству розвиватися в моральному та естетичному аспекті.

Розбір конкретних прикладів 5 модуля «Кінематограф і суспільні зміни: Роль кіномистецтва в формуванні цінностей та ідеологій»

Завдання модуля. Вивчення того, як кінематограф відображає і транслює соціальні та моральні проблеми через художні засоби. Розгляд конкретних кінематографічних прикладів для аналізу їх впливу на формування цінностей у суспільстві.

Тема для аналізу. Кінематограф як відображення соціальних проблем і каталізатор соціальних змін.

Приклад 1. Фільм «12 розгніваних чоловіків» (1957)

Режисер. Сідні Люмет.

Жанр. Драма, психологічний трилер.

Тема. Моральні дилеми, справедливість, расизм, стереотипи

Аналіз. «12 розгніваних чоловіків» – це класичний приклад того, як кінематограф може не тільки відображати моральні дилеми, але й ставити під сумнів суспільні стереотипи та погляди на справедливість. У центрі фільму – колегія присяжних, яка повинна вирішити долю молодого чоловіка, якого обвинувачують у вбивстві. Поступово з'ясується, що більшість членів колегії керуються упередженнями, а не фактами. Фільм демонструє, як індивідуальні моральні переконання можуть змінити соціальні уявлення і навіть призвести до зміни рішення.

Цінність для формування світогляду. Фільм сприяє усвідомленню необхідності об'єктивного підходу до справедливості та важливості боротьби зі стереотипами. Він також ставить питання про роль колективу в прийнятті моральних рішень, що важливо для майбутніх фахівців в будь-якій сфері, включаючи кіномистецтво.

Приклад 2. Фільм «Список Шиндлера» (1993)

Режисер. Стівен Спілберг.

Жанр. Драма, воєнний.

Тема. Холокост, гуманізм, моральні вибори.

Аналіз. Фільм «Список Шиндлера» розповідає реальну історію Оскара Шиндлера, німецького підприємця, який рятував єврейських робітників під час Другої світової війни. Кінематограф тут стає потужним інструментом не лише для збереження історії, але й для

розвитку морального співчуття та розуміння величезної важливості індивідуальних рішень у критичних ситуаціях.

Цінність для формування світогляду. Фільм ставить під сумнів питання про те, що є «правильним» у війні, як можна зберегти людяність в умовах насильства і національних криз. Цей фільм важливий для формування моральних цінностей, таких як відповідальність, співчуття і відвага. Для майбутніх фахівців з кіномистецтва цей фільм також є прикладом того, як кінематограф може впливати на суспільну свідомість, формуючи емоційні та моральні реакції у глядачів.

Приклад 3. Фільм «Бійцівський клуб» (1999)

Режисер. Девід Фінчер.

Жанр. Психологічний трилер, драма.

Тема. Споживчий суспільство, ідентичність, самоусвідомлення.

Аналіз. «Бійцівський клуб» досліджує соціальну проблему, пов'язану з матеріалізмом та ідентичністю в сучасному суспільстві. Головний герой, стурбований своєю недосконалою ідентичністю і незадоволений своїм життям, створює підпільну організацію, яка перетворюється на радикальну групу з крайніми ідеями. Фільм надає потужну соціальну критику, висвітлюючи наслідки сучасного споживчого суспільства.

Цінність для формування світогляду. Фільм стимулює глядача до саморефлексії та аналізу сучасних соціальних норм і цінностей, таких як матеріалізм, споживання, стандарти успіху. Він сприяє розумінню важливості індивідуальної ідентичності та морального вибору в умовах тиску суспільства.

Приклад 4. Фільм «Голодні ігри» (2012)

Режисер. Гаррі Мюлліган.

Жанр. Наукова фантастика, драм.

Тема. Ідеологія, соціальна нерівність, революція.

Аналіз. «Голодні ігри» – це антиутопія, яка досліджує соціальні та політичні структури в майбутньому суспільстві, де багаті і могутні правителі змушують бідних людей битися на смерть за розвагою. Цей фільм розглядає питання влади, справедливості, класових розривів і боротьби за права.

Цінність для формування світогляду. «Голодні ігри» є потужним прикладом того, як кінематограф може піднімати важливі моральні питання про справедливість, людські права та соціальну нерівність. Цей фільм заохочує до критичного мислення і дає змогу замислитися над наслідками влади, революційних рухів та зловживань владою.

Приклад 5. Фільм «Старий і море» (1958)

Режисер. Джон Стеджес.

Жанр. Драма, пригодницький.

Тема. Людська стійкість, боротьба з природою, моральна сила

Аналіз. «Старий і море» – це екранізація однойменної повісті Ернеста Хемінгуея, що описує останній бій старого рибалки з величезною рибою. Це глибока філософська історія про людську стійкість, силу волі та боротьбу за виживання. Фільм ставить питання про відносини між людиною і природою, а також про важливість внутрішньої сили, моральної перемоги навіть у ситуаціях, де зовнішній успіх неможливий.

Цінність для формування світогляду. Цей фільм дозволяє замислитися над тим, як кожна людина повинна боротися за свою цілісність, свої моральні цінності навіть у найскладніших ситуаціях. Він ставить важливі питання про сенс життя, стійкість духу і боротьбу за свої принципи.

Приклад 6. Фільм «Мати» (2009) / «母亲»

Режисер. Ван Лісянь.

Жанр. Драма, соціальна проблема.

Тема. Моральні дилеми, родина, відношення до старшого покоління, жертви.

Аналіз. «Мати» розповідає історію старої жінки, яка намагається знайти свого сина, який зник багато років тому. У цьому фільмі розкриваються питання моральної відповідальності, сімейних зв'язків та жертв, які люди готові приносити заради своїх близьких. Головна героїня проявляє величезну моральну стійкість у пошуках сина, що ставить її перед складними моральними виборами.

Цінність для формування світогляду. Фільм дає можливість замислитися над важливістю родинних зв'язків, моралі в соціумі, а також показує глибокий внутрішній світ героїв, їхню моральну боротьбу та прагнення до справедливості.

Приклад 7. Фільм «Прощай, моя належна сестро!» (2009) / «再见，我的妈妈»

Режисер. Джіа Жанке.

Жанр. Драма.

Тема. Ідентичність, соціальні зміни, глобалізація, сімейні цінності.

Аналіз. Фільм розповідає історію старіючої жінки, яка прагне зберегти традиції та зв'язки з сім'єю у часи глобальних соціальних змін. Вона намагається змінити долю своїх дітей, що стають все більш відчуженими від традиційного китайського суспільства. Фільм досліджує проблему адаптації та змін, які зумовлені соціальними й економічними трансформаціями.

Цінність для формування світогляду. Фільм ставить важливі питання про збереження культурної ідентичності в умовах глобалізації, значення родинних традицій і морального обов'язку перед старшими поколіннями. Це питання про моральний вибір кожної людини у вирішенні важливих соціальних і культурних проблем.

Приклад 8. Фільм «Легенда про шукача правди» (2010) / «寻求真相»

Режисер. Чжан Ян.

Жанр. Драма, соціальний трилер.

Тема. Несправедливість, правда, моральні вибори, боротьба за правду.

Аналіз. «Легенда про шукача правди» розповідає про молодого журналіста, який намагається викрити корупцію в уряді, незважаючи на великі ризики для власного життя. Він стикається з величезними моральними дилемами, коли намагається зберегти свою цілісність і моральну стійкість перед лицем великого зла.

Цінність для формування світогляду. Фільм піднімає питання про етику журналістики, правду, боротьбу за справедливість у корумпованому суспільстві, а також важливість особистої моральної відповідальності. Він сприяє розвитку критичного мислення у глядача, змушує замислитися над ціною, яку людина може заплатити за свої моральні переконання.

Приклад 9. Фільм «Герой» (2002) / «英雄»

Режисер. Чжанг Їмоу.

Жанр. Драма, екшн, історичний.

Тема. Самопожертва, патріотизм, моральний вибір, ідеали.

Аналіз. «Герой» розповідає історію про самопожертву і боротьбу заради єдності Китаю в умовах стародавньої історії. Головний герой фільму, що прагне вбити імператора, виявляється готовим жертвувати своєю життям для вищого блага – миру та єдності нації. У фільмі піднімаються важливі питання про самопожертву, моральний вибір у складних ситуаціях, а також про цінність національних ідеалів.

Цінність для формування світогляду. Фільм дає можливість замислитися над питаннями патріотизму, громадянського обов'язку, а також того, як моральні принципи можуть бути застосовані в історичних і соціальних умовах. Він підкреслює роль індивіда в історичних подіях і важливість особистого морального вибору.

Приклад 10. Фільм «Дівчина з підводного світу» (2013) / «海底的女孩»

Режисер. Хоа Чжун.

Жанр. Драма, психологічний трилер.

Тема. Інтеграція, соціальні бар'єри, права жінок.

Аналіз. Фільм розповідає історію про молоду жінку, яка намагається знайти своє місце в соціумі, стикаючись з численними соціальними бар'єрами через своє походження та стать. Вона намагається змінити своє життя, подолати соціальну ізоляцію і знайти себе в складному китайському суспільстві.

Цінність для формування світогляду. Фільм показує глибокі соціальні проблеми, зокрема боротьбу жінок за рівні права та можливості. Цей фільм сприяє формуванню розуміння важливості інтеграції жінок у соціальне життя і розвінчання соціальних бар'єрів, що обмежують їх можливості.

Аналіз цих прикладів демонструє широкий спектр того, як кінематограф може відображати соціальні зміни, формувати цінності й етику, а також впливати на глядачів, спонукаючи їх до рефлексії над моральними питаннями. Кінематограф є потужним інструментом не лише для розваги, а й для розвитку суспільної свідомості та інтелектуального розвитку майбутніх фахівців.

Китайські фільми додають глибину до розбору соціальних, моральних і культурних проблем у кіномистецтві, показуючи, як китайський кінематограф активно розглядає ці питання через художні й емоційні образи. Ці фільми представляють важливі соціальні й моральні питання та дають глибокий погляд на різноманітні аспекти китайського суспільства.

Створення есе до 5 модуля «Аналіз кіно як ціннісного продукту»

Написання есе до 5 модуля курсу «Формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва», з урахуванням китайської специфіки, є важливим етапом у розвитку аналітичних навичок студентів. Це завдання передбачає використання концепцій моральних, етичних та естетичних аспектів, характерних для китайської культури та кінематографа. Наведемо розроблений нами детальний план есе і поради для його написання.

Тема есе «Моральні й естетичні цінності китайського кінематографа: аналіз фільмів як відображення соціальних змін і культурної ідентичності»

Структура есе

Вступ (300–400 слів):

Визначення основних понять: Зазначте основні моральні й естетичні цінності китайського кінематографа, такі як патріотизм, родинні зв'язки, колективізм, гармонія людини і природи, моральні дилеми в суспільстві.

Актуальність теми: Оцініть роль китайського кінематографу як інструменту соціальної рефлексії та культурної ідентичності в контексті глобалізації й соціальних змін у Китаї.

Мета есе. Представити аналіз фільмів, що висвітлюють моральні і естетичні проблеми через призму китайської культури.

1. Основна частина (800–1000 слів).

Аналіз моральних і естетичних цінностей у китайському кінематографі.

Моральні цінності. Розгляньте, як фільми виявляють китайські моральні принципи, наприклад, вірність родині, почесність, самопожертва, відповідальність перед суспільством.

Естетичні цінності. Оцініть, як китайські фільми використовують традиційні елементи культури (наприклад, образи природи, мистецтво філософії даосизму, конфуціанства) для створення естетичних образів.

Соціальні зміни. Охарактеризуйте, як зміни в соціальному порядку та модернізація Китаю відображаються в кінематографі, зокрема через моральні й естетичні перипетії героїв.

Конкретні приклади фільмів.

Наведіть приклади фільмів, які яскраво демонструють моральні й естетичні цінності (наприклад, «Герой» Чжана Їмоу, «Дівчина з підводного світу», «Мати» Ван Лісяня). Проаналізуйте сюжет, символіку, характер героїв, їхні моральні вибори, взаємодію з іншими персонажами та їхню роль у формуванні ціннісного світогляду.

Особливості китайської культури в кінематографі.

Порівняйте традиційні китайські філософські концепції (конфуціанство, даосизм) з темами та проблемами, що висвітлюються в китайських фільмах. Як фільми відображають моральні дилеми й естетичні ідеали цих філософій?

2. Висновок (300–400 слів).

Підсумок основних аспектів. Визначте ключові моральні й естетичні цінності, які стали основою для китайського кінематографа.

Роль кінематографа в сучасному китайському суспільстві. Зробіть висновок про те, як фільми можуть впливати на моральний світогляд та соціальні цінності глядачів, формуючи культурні орієнтири в умовах глобалізації.

Рекомендації для майбутніх кінематографістів. Надійно сформулюйте свої пропозиції щодо того, як майбутні фахівці з кіномистецтва можуть використовувати моральні та естетичні цінності в їхній творчій діяльності для розвитку соціально відповідальних фільмів.

Ключові пункти для написання есе

Моральний аспект. Зосередьтеся на важливих китайських моральних принципах, таких як повага до старших, взаємодопомога в родині, відданість нації та гармонія.

Естетичний аспект. Оцініть, як кінематограф відображає ідеї гармонії з природою, пошук внутрішньої краси та баланс між індивідуальними прагненнями і колективними цілями.

Соціальні аспекти. Оскільки китайське суспільство швидко змінюється, зверніть увагу на те, як кінематограф досліджує ці зміни та їх вплив на індивідуальну та колективну моральність.

Культурні риси. Ураховуйте специфічні культурні особливості Китаю, такі як концепція «Дао» (道) та її вплив на моральний вибір персонажів.

Рекомендації для написання есе

Підтримуйте свою аргументацію прикладами з фільмів, які ви аналізуєте. Це надасть вашому есе більше ваги.

1. **Враховуйте культурні відмінності** під час аналізу персонажів і їхніх виборів. Пояснюйте, чому персонажі вибирають так, а не інакше, ураховуючи китайські соціальні й моральні норми.

2. **Використовуйте цитати і фрагменти діалогів з фільмів** для ілюстрації своїх думок. Це додасть тексту глибини та зробить його більш переконливим.

3. **Структуруйте ваші думки чітко.** Переконайтеся, що у вас є логічний перехід між параграфами і що кожен абзац стосується однієї з основних тем.

Це есе має бути глибоким аналізом моральних та естетичних аспектів китайського кінематографа з урахуванням як культурних традицій, так і сучасних соціальних змін. Використання прикладів з фільмів дозволяє створити зв'язок між теоретичними концепціями та практичними аспектами кіномистецтва.

Наведемо ймовірні теми для есе з китайською специфікою, які можуть бути корисними для дослідження в контексті формування ціннісного світогляду в майбутніх фахівців з кіномистецтва:

1. Моральні уроки в китайському кінематографі: аналіз фільмів через призму конфуціанських цінностей. Тема дозволяє дослідити, як китайські фільми відображають традиційні моральні норми, зокрема в контексті поваги до старших, честі, вірності і гармонії.

2. Гармонія природи та людини в китайському кінематографі: естетичний аналіз. Оцінка того, як китайський кінематограф відображає концепцію гармонії з природою, характерну для даосизму і буддизму.

3. Соціальна ієрархія і моральні дилеми в китайських історичних фільмах. Дослідження того, як китайські історичні фільми зображують боротьбу за моральні цінності в умовах суворой соціальної ієрархії.

4. Китайська концепція «Дао» (道) у кінематографі: відображення етики у повсякденному житті. Оцінка того, як фільми демонструють важливість концепції «Дао» (道) – даоської філософії гармонії і внутрішньої мудрості.

5. Китайські герої: символи патріотизму, відданості і моральної сили. Аналіз ролі героїв у китайському кінематографі, їхньої моральної сили і боротьби за національні ідеали.

6. Жінки в китайському кінематографі: еволюція соціальних ролей і моральних цінностей. Вивчення змін у соціальному становищі жінок і їхньому зображенні в китайському кінематографі, зокрема через призму моралі та естетики.

7. Культура конфлікту та примирення в китайських драматичних фільмах. Дослідження того, як китайські фільми розкривають теми конфлікту між індивідом і суспільством, а також пошук шляхів для відновлення моральної рівноваги.

8. Роль сім'ї в китайському кінематографі: моральні та естетичні аспекти. Аналіз зображення сімейних цінностей у китайських фільмах, зокрема в контексті конфліктів між особистими прагненнями та обов'язками перед родиною.

9. Мораль і естетика війни в китайських фільмах: вплив соціальних змін на зображення героїзму. Вивчення того, як війна і героїзм зображуються в китайському кінематографі, зокрема через призму моральних дилем і естетичних аспектів.

10. Китайські фільми на тему сучасних соціальних змін: моральні вибори в епоху глобалізації. Дослідження, як китайські кінематографісти відображають моральні дилеми і соціальні трансформації в умовах швидкої модернізації і глобалізації.

Ці теми допоможуть студентам вивчати як соціальні, моральні та естетичні цінності в китайському кінематографі відображаються через культурні, історичні та філософські концепції, притаманні КНР.

Додаток Б

**Кафедра педагогіки гуманітарно-педагогічного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України
звертається до вас із проханням сприяти проведенню наукового
дослідження «Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів
мистецтв Китайської Народної Республіки» та відповісти на запитання
анкети-опитувальника (3). Ваші відповіді забезпечать достовірність
здійснюваного наукового дослідження та допоможуть із визначенням
напрямів наукових пошуків.**

Щиро дякуємо за надані відповіді й витрачений час.

**1. Які з наведених аспектів ви вважаєте найбільш важливими для
формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів?**

- а) розвиток етичних норм;
- б) підвищення естетичної чутливості;
- в) залучення до культури й традицій;
- г) формування критичного мислення.

**2. Як ви ставитеся до використання інноваційних технологій
(наприклад, онлайн-платформи, мультимедійні ресурси) для формування
ціннісного світогляду студентів?**

- а) позитивно, оскільки інноваційні технології розширюють можливості
формування ціннісного світогляду та підвищують зацікавленість студентів;
- б) скоріше позитивно, адже цифрові ресурси сприяють візуалізації та
інтерактивності навчання, однак потребують педагогічно доцільного
використання;
- в) нейтрально, оскільки ефективність їх застосування залежить від змісту
дисципліни та рівня цифрової підготовки викладача;
- г) скоріше негативно, адже формування ціннісного світогляду, на мою
думку, більш ефективно відбувається через безпосередню мистецьку взаємодію
та особистісне спілкування.

**3. Чи вважаєте ви, що ваша професійна підготовка дозволяє вам
ефективно формувати ціннісне світогляд у студентів?**

- а) так, повністю, оскільки моя професійна підготовка забезпечує
необхідні педагогічні та мистецькі знання для формування ціннісного
світогляду студентів;
- б) переважно так, проте ефективність цього процесу значною мірою
залежить від педагогічного досвіду та постійного професійного саморозвитку;
- в) частково, адже базова підготовка створює передумови для формування
ціннісних орієнтацій, але потребує подальшого методичного вдосконалення;
- г) скоріше ні, оскільки професійна підготовка більше зосереджена на
фахових мистецьких компетентностях, ніж на світоглядному вихованні.

**4. Які цінності ви вважаєте найбільш важливими для виховання в
студентів коледжів мистецтв? (можна вибрати кілька варіантів)**

- а) естетичні цінності (розуміння краси, художній смак, культурна
чутливість);

б) морально-етичні цінності (відповідальність, повага, гуманізм, академічна доброчесність);

в) національно-культурні цінності (повага до китайської культури, традицій і мистецької спадщини);

г) творчі й особистісні цінності (самовираження, креативність, професійна самореалізація);

д) ваша відповідь _____.

5. Які методи ви використовуєте для інтеграції цінностей в освітній процес? (можна вибрати кілька варіантів та сформулювати свою відповідь)

а) інтеграція ціннісної проблематики у зміст мистецьких дисциплін (аналіз творів мистецтва, обговорення культурних і моральних ідей);

б) творчі та проєктні методи навчання (мистецькі проєкти, колективні творчі завдання, виставки студентських робіт);

в) дискусії та рефлексивні обговорення щодо культурних, естетичних і соціальних цінностей у мистецтві;

г) звернення до традиційної китайської культури та мистецтва (аналіз класичних творів, каліграфії, живопису, традиційної естетики);

д) виховання цінностей через колективну мистецьку діяльність, що підкреслює важливість гармонії, взаємоповаги й соціальної відповідальності;

е) ваша відповідь _____.

6. Які проблеми ви зустрічаєте під час формування ціннісного світогляду у студентів? (можна вибрати кілька варіантів)

а) недостатня мотивація студентів до осмислення ціннісних аспектів мистецтва;

б) обмежений час у навчальних програмах для обговорення світоглядних і культурних питань;

в) переважна орієнтація навчання на професійні мистецькі навички, а не на ціннісно-світоглядний розвиток;

г) недостатня методична підтримка щодо інтеграції ціннісного виховання в мистецьку освіту;

д) вплив глобалізації й масової культури, що інколи знижує інтерес студентів до традиційних культурних цінностей

е) ваша відповідь _____.

7. Які ресурси допомагають вам у формуванні ціннісного світогляду в студентів? (можна вибрати кілька варіантів)

а) навчальні програми й методичні матеріали, що містять культурологічний і ціннісний зміст;

б) твори традиційного й сучасного мистецтва, які використовуються для аналізу естетичних і моральних ідей;

в) цифрові ресурси та мультимедійні платформи, що розширюють можливості представлення мистецьких і культурних цінностей;

г) культурні заходи та мистецькі проєкти (виставки, фестивалі, творчі конкурси);

д) співпраця з музеями, галереями та культурними установами;

е) ваша відповідь _____.

8. У яких аспектах ви відчуваєте потребу в підвищенні своєї компетентності для формування ціннісного світогляду? (можна вибрати кілька варіантів та додати свій)

а) уміння проводити дискусії;

б) володіння новими методами викладання;

в) знання культурних та етичних аспектів;

г) використання цифрових технологій;

д) ваша відповідь _____.

9. Опишіть приклад заняття чи проєкту, який ви використовуєте для формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв. (надайте розгорнуту відповідь).

10. Як ви адаптуєте свої методи навчання для формування ціннісного світогляду в студентів з різних культурних середовищ? (надайте розгорнуту відповідь).

11. Які, на вашу думку, основні принципи, які повинні бути враховані в процесі формування ціннісного світогляду студентів мистецьких спеціальностей? (надайте розгорнуту відповідь).

12. Яким чином, на вашу думку, можна оцінити ефективність формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв? (надайте розгорнуту відповідь).

Шановні колеги, дякуємо за заповнення анкети!

Ваші відповіді допоможуть нам краще зрозуміти стан наявного процесу формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки та уможливить розроблення нами методичного супроводу означеного процесу.

Додаток Б 1

Результати анкетування викладачів, у %, щодо відповідей на запитання опитувальника в межах виконання наукового дослідження «Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки»

<i>Відповідь</i>	<i>Загальний показник</i>
1. Які з наведених аспектів ви вважаєте найбільш важливими для формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів?	
розвиток етичних норм;	7/28%
підвищення естетичної чутливості;	6/24%
залучення до культури й традицій;	8/32%
формування критичного мислення.	4/16%
2. Як ви ставитеся до використання інноваційних технологій (наприклад, онлайн-платформи, мультимедійні ресурси) для формування ціннісного світогляду студентів?	
позитивно, оскільки інноваційні технології розширюють можливості формування ціннісного світогляду та підвищують зацікавленість студентів;	10/40%
скоріше позитивно, адже цифрові ресурси сприяють візуалізації та інтерактивності навчання, однак потребують педагогічно доцільного використання;	8/32%
нейтрально, оскільки ефективність їх застосування залежить від змісту дисципліни й рівня цифрової підготовки викладача;	7/28%
скоріше негативно, адже формування ціннісного світогляду, на мою думку, більш ефективно відбувається через безпосередню мистецьку взаємодію та особистісне спілкування.	0/0%
3. Чи вважаєте ви, що ваша професійна підготовка дозволяє вам ефективно формувати ціннісне світогляд у студентів?	
так, повністю, оскільки моя професійна підготовка забезпечує необхідні педагогічні та мистецькі знання для формування ціннісного світогляду студентів;	5/20%
переважно так, проте ефективність цього процесу значною мірою залежить від педагогічного досвіду та постійного професійного саморозвитку;	7/28%
частково, адже базова підготовка створює передумови для формування ціннісних орієнтацій, але потребує подальшого методичного вдосконалення;	10/40%
скоріше ні, оскільки професійна підготовка більше зосереджена на фахових мистецьких компетентностях, ніж на світоглядному вихованні.	3/12%
4. Які цінності ви вважаєте найбільш важливими для виховання в студентів коледжів мистецтв? (можна вибрати кілька варіантів)	
естетичні цінності (розуміння краси, художній смак, культурна чутливість);	10/40%
морально-етичні цінності (відповідальність, повага, гуманізм, академічна доброчесність);	14/56%
національно-культурні цінності (повага до китайської культури, традицій і мистецької спадщини);	19/76%
творчі й особистісні цінності (самовираження, креативність, професійна самореалізація).	11/44%
5. Які методи ви використовуєте для інтеграції цінностей в освітній процес? (можна вибрати кілька варіантів та сформулювати свою відповідь)	
інтеграція ціннісної проблематики у зміст мистецьких дисциплін (аналіз творів мистецтва, обговорення культурних і моральних ідей);	15/60%
творчі та проєктні методи навчання (мистецькі проєкти, колективні творчі завдання, виставки студентських робіт);	20/80%

дискусії та рефлексивні обговорення щодо культурних, естетичних і соціальних цінностей у мистецтві;	16/64%-
звернення до традиційної китайської культури та мистецтва (аналіз класичних творів, каліграфії, живопису, традиційної естетики);	21/84%
виховання цінностей через колективну мистецьку діяльність, що підкреслює важливість гармонії, взаємоповаги й соціальної відповідальності.	23/92%
6. Які проблеми ви зустрічаєте під час формування ціннісного світогляду у студентів? (можна вибрати кілька варіантів)	
недостатня мотивація студентів до осмислення ціннісних аспектів мистецтва;	10/40%
обмежений час у навчальних програмах для обговорення світоглядних і культурних питань;	8/32%
переважна орієнтація навчання на професійні мистецькі навички, а не на ціннісно-світоглядний розвиток;	17/68%
недостатня методична підтримка щодо інтеграції ціннісного виховання в мистецьку освіту;	22/88%
вплив глобалізації й масової культури, що інколи знижує інтерес студентів до традиційних культурних цінностей.	13/52%
7. Які ресурси допомагають вам у формуванні ціннісного світогляду у студентів? (можна вибрати кілька варіантів)	
навчальні програми й методичні матеріали, що містять культурологічний і ціннісний зміст;	21/84%
твори традиційного й сучасного мистецтва, які використовуються для аналізу естетичних і моральних ідей;	25/100%
цифрові ресурси та мультимедійні платформи, що розширюють можливості представлення мистецьких і культурних цінностей;	23/92%
культурні заходи та мистецькі проєкти (виставки, фестивалі, творчі конкурси);	21/84%
співпраця з музеями, галереями та культурними установами.	19/76%
8. У яких аспектах ви відчуваєте потребу в підвищенні своєї компетентності для формування ціннісного світогляду? (можна вибрати кілька варіантів та додати свій)	
уміння проводити дискусії;	18/72%
володіння новими методами викладання;	25/100%
знання культурних та етичних аспектів;	13/52%
використання цифрових технологій.	5/20%

Додаток В**Шановні студенти!**

Кафедра педагогіки гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України звертається до вас із проханням сприяти проведенню наукового дослідження «Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки» та відповісти на запитання анкет-опитувальників (3). Ваші відповіді забезпечать достовірність здійснюваного наукового дослідження та допоможуть із визначенням напрямів наукових пошуків.

Щиро дякуємо за надані відповіді та витрачений час.

Ціннісно-мотиваційний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки

1. Наскільки ви зацікавлені у вивченні мистецтва як засобу пізнання культурних і духовних цінностей?

- а) дуже зацікавлений(а) – прагну через мистецтво глибше пізнавати культурні й духовні цінності;
- б) скоріше зацікавлений(а) – іноді звертаю увагу на ціннісний зміст мистецтва під час навчання;
- в) мало зацікавлений(а) – рідко замислююся над ціннісним значенням мистецтва;
- г) не зацікавлений(а) – сприймаю мистецтво переважно як професійну дисципліну.

2. Що найбільше мотивує вас під час вивчення мистецьких дисциплін у коледжі?

- а) прагнення через мистецтво формувати власні духовні, культурні та естетичні цінності;
- б) бажання глибше зрозуміти національні культурні традиції та мистецьку спадщину;
- в) інтерес до розвитку творчих здібностей і професійних мистецьких умінь;
- г) прагнення отримати диплом і забезпечити майбутню професійну кар'єру.

3. Наскільки для вас важливим є формування власних цінностей і світогляду під час навчання в коледжі мистецтв?

- а) дуже важливо – прагну розвивати власні цінності та світогляд через вивчення мистецтва;
- б) скоріше важливо – усвідомлюю значення цінностей, але більше зосереджуюся на професійних вміннях;

в) не завжди важливо – інколи замислююся над цінностями, але це не є основною метою навчання;

г) майже не важливо – для мене головне опанувати практичні мистецькі навички.

4. Яке значення має поняття «моральні ідеали» в національній традиції китайського суспільства?

а) формування амбіцій та конкурентоспроможності;

б) відображення чесності, скромності, колективізму та гармонії з природою;

в) пошук інноваційних рішень у сучасному мистецтві;

г) просування індивідуалізму як основної цінності.

5. Як можна охарактеризувати термін «ціннісна спадщина» в контексті китайської культури, зокрема кіно і телебачення?

а) сукупність духовних, моральних і культурних цінностей китайського суспільства, що передаються через сюжети, образи й символи в кіно і телебаченні.;

б) відображення традиційних і сучасних ідеалів китайської культури (гармонії, колективізму, поваги до традицій), які транслуються засобами аудіовізуального мистецтва;

в) культурно-мистецький досвід попередніх поколінь, що зберігається та популяризується через кінематограф і телевізійні проєкти;

г) система цінностей і культурних смислів, яка формується під впливом історії, філософії й мистецьких традицій КНР і відтворюється у медіапросторі.

6. Яка роль філософських праць Конфуція та Мен-цзи у формуванні морального виховання студентів?

а) вони є основою для розвитку сучасних технологій;

б) формують базові уявлення про чесність, взаємоповагу, самоконтроль і гармонію;

в) використовуються лише як історичні документи без практичного значення;

г) замінюють навчання мистецьким дисциплінам.

7. Як ви вважаєте, яким чином інтеграція традиційного китайського мистецтва та філософських праць в освітній процес може вплинути на розвиток морально-етичних цінностей сучасних студентів? Наведіть приклади або обґрунтуйте свою думку.

Дякуємо за заповнення анкети!

Ваші відповіді допоможуть нам краще розуміти важливість культурно-історичного компонента формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки

Когнітивно-практичний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки

1. Наскільки ви здатні пояснити та використати ідеї культурних і естетичних цінностей під час аналізу або створення мистецьких творів?

а) легко можу пояснювати і свідомо використовую ці цінності у власній творчій діяльності;

б) здебільшого можу застосовувати, але потребую додаткових пояснень або прикладів;

в) частково розумію, але рідко використовую ці знання на практиці;

г) маю труднощі з поясненням і застосуванням ціннісних ідей у мистецькій діяльності.

2. Який із методів навчання вважається найбільш ефективним для формування моральних цінностей у студентів?

а) дискусійне навчання;

б) проєктне навчання;

в) вивчення історії мистецтва;

г) використання цифрових технологій.

3. Яке значення мають дискусії та рольові ігри в освітньому процесі?

а) допомагають формувати професійні навички;

б) дозволяють обговорювати моральні дилеми та розвивати критичне мислення;

в) спрямовані лише на розвиток технічних умінь;

г) використовуються для розважальних цілей.

4. Що є результатом застосування дискусій і рольових ігор в освітньому процесі?

а) формування професійних навичок;

б) розвиток критичного мислення, саморефлексії та усвідомлення морального вибору;

в) зменшення академічного навантаження;

г) супровід теоретичного засвоєння матеріалу.

5. Як часто ви застосовуєте знання про культурні, естетичні й моральні цінності під час виконання творчих завдань або мистецьких проєктів?

а) постійно – свідомо використовую ціннісні ідеї та культурні традиції у своїй творчій діяльності;

б) часто – намагаюся враховувати ціннісні аспекти під час виконання мистецьких завдань;

в) іноді – звертаю увагу на ціннісні аспекти лише в окремих завданнях;

г) майже ніколи – зазвичай зосереджуюся лише на технічному виконанні роботи.

6. Яким чином проєктне навчання впливає на формування відповідального ставлення студентів до творчої праці в галузі кіномистецтва ?

а) сприяє лише розвитку технічних здібностей;

- б) виховує усвідомлення значення діяльності для суспільства;
- в) зосереджене винятково на створенні продукту;
- г) не впливає на моральні орієнтири студентів.

7. Уявіть, що ви як студент коледжу мистецтв берете участь у проєкті, який ставить перед вами завдання вирішення соціальної проблеми через мистецтво. Проблема, з якою ви маєте працювати, – це екологічна криза та вплив забруднення на навколишнє середовище. Ваше завдання – створити мистецький проєкт, який не тільки звертатиме увагу на цю проблему, але й мотивуватиме людей змінювати свої звички для збереження природи.

Які етичні дилеми можуть виникнути в процесі розробки такого проєкту? Яким чином, за допомогою естетичних методів, ви можете передати глибину цієї проблеми, створюючи твір, що буде зрозумілим та емоційно впливовим для широкої аудиторії?

Як ви плануєте використати інноваційні методи, такі як інтерактивні елементи, в цьому проєкті, щоб заохотити людей до більш відповідального ставлення до екології?

Дякуємо за заповнення анкети!

Ваші відповіді допоможуть нам краще розуміти когнітивно-практичний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республі

Рефлексивно-особистісний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки

1. Як часто ви замислюєтеся над тим, які цінності та ідеї передає ваше мистецтво або творча діяльність?

- а) дуже часто – постійно аналізую, які духовні, культурні та естетичні цінності відображає моя творчість;
- б) часто – свідомо замислююся над ціннісним змістом своїх мистецьких робіт;
- в) рідко – звертаю увагу на це лише в окремих випадках;
- г) майже ніколи – зазвичай не аналізую ціннісні аспекти власної творчості.

2. Чому розвиток естетичного сприйняття важливий для формування ціннісного світогляду?

- а) допомагає отримати вищий рівень професійної освіти;
- б) сприяє розумінню ролі мистецтва в духовному зростанні;

- в) створює можливість для кар'єрного зростання;
- г) забезпечує матеріальну вигоду.

3. Наскільки ви схильні оцінювати власну творчу діяльність з позиції її культурної та духовної цінності?

- а) постійно – регулярно аналізую, які культурні й духовні цінності відображає моя творчість;
- б) часто – замислююся над ціннісним значенням своїх мистецьких робіт;
- в) рідко – лише епізодично оцінюю власні роботи з такої позиції;
- г) майже ніколи – зазвичай не аналізую свої роботи з точки зору їх ціннісного змісту.

4. Що передбачає «естетична рефлексія» як здатність, яку розвивають студенти?

- а) можливість виявляти недоліки в роботах мистецтва;
- б) аналіз деталей, симетрії та гармонії у творах мистецтва;
- в) технічне виконання художніх робіт;
- г) участь у міжнародних художніх конкурсах.

5. Як вами розуміється термін «ціннісний світогляд» у контексті освітньо-виховного процесу?

- а) система технічних навичок, які студенти застосовують у мистецтві;
- б) комплекс естетичних і моральних принципів, що формуються через мистецтво;
- в) вміння відрізняти автентичне мистецтво від підробок;
- г) знання сучасних трендів у мистецтві.

6. Чи намагаєтеся ви вдосконалювати власні погляди й цінності під впливом вивчення мистецтва кіно?

- а) постійно – свідомо переосмислюю власні цінності та світогляд через мистецтво кіно;
- б) часто – замислююся над зміною або розвитком власних цінностей;
- в) рідко – лише зрідка пов'язую навчання мистецтва зі зміною власних поглядів;
- г) майже ніколи – не пов'язую вивчення мистецтва кіно з формуванням власних цінностей.

7. Уявіть, що вам доручили створити освітню програму для розвитку естетичного сприйняття студентів. Які практичні заняття, види мистецтва або культурні заходи ви включили б до програми, щоб сприяти формуванню їхніх духовних цінностей? Обґрунтуйте свій вибір.

Дякуємо за заповнення анкети!

Ваші відповіді допоможуть нам краще розуміти естетично-виховний компонент формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки.

Додаток В 1

**Результати анкетування здобувачів вищої освіти, у %,
аналіз відповідей щодо сформованості ціннісного світогляду в студентів
коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки за ціннісно-
мотиваційним, когнітивно-практичним і рефлексивно-особистісним
критеріями**

<i>Відповідь</i>	<i>Загальний показник</i>
Ціннісно-мотиваційний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки	
<i>1. Наскільки ви зацікавлені у вивченні мистецтва як засобу пізнання культурних і духовних цінностей?</i>	
дуже зацікавлений(а) – прагну через мистецтво глибше пізнавати культурні та духовні цінності;	37/10,8%
скоріше зацікавлений(а) – іноді звертаю увагу на ціннісний зміст мистецтва під час навчання;	101/29,5%
мало зацікавлений(а) – рідко замислююся над ціннісним значенням мистецтва;	102/29,7%
не зацікавлений(а) – сприймаю мистецтво переважно як професійну дисципліну.	103/30,0%
<i>2. Що найбільше мотивує вас під час вивчення мистецьких дисциплін у коледжі?</i>	
прагнення через мистецтво формувати власні духовні, культурні та естетичні цінності;	47/13,7%
бажання глибше зрозуміти національні культурні традиції та мистецьку спадщину;	108/31,5%
інтерес до розвитку творчих здібностей і професійних мистецьких умінь;	91/26,5%
прагнення отримати диплом і забезпечити майбутню кар'єру.	97/28,3%
<i>3. Наскільки для вас важливим є формування власних цінностей і світогляду під час навчання в коледжі мистецтв?</i>	
дуже важливо – прагну розвивати власні цінності та світогляд через вивчення мистецтва;	57/16,6%
скоріше важливо – усвідомлюю значення цінностей, але більше зосереджуюся на професійних вміннях;	105/30,6%
не завжди важливо – інколи замислююся над цінностями, але це не є основною метою навчання;	101/29,4%
майже не важливо – для мене головне опанувати практичні мистецькі навички.	80/23,4%
<i>4. Яке значення має поняття «моральні ідеали» в національній традиції китайського суспільства?</i>	
формування амбіцій та конкурентоспроможності;	31/9,1%
відображення чесності, скромності, колективізму та гармонії з природою;	118/34,4%
пошук інноваційних рішень у сучасному мистецтві;	99/28,9%
просування індивідуалізму як основної цінності.	95/27,6%
<i>5. Як можна охарактеризувати термін «ціннісна спадщина» в контексті китайської культури, зокрема кіно і телебачення?</i>	
сукупність духовних, моральних і культурних цінностей китайського суспільства, що передаються через сюжети, образи й символи в кіно і телебаченні;	105/30,6%
відображення традиційних і сучасних ідеалів китайської культури	93/27,1%

(гармонії, колективізму, поваги до традицій), які транслиуються засобами аудіовізуального мистецтва;	
культурно-мистецький досвід попередніх поколінь, що зберігається та популяризується через кінематограф і телевізійні проекти;	97/28,3%
система цінностей і культурних смислів, яка формується під впливом історії, філософії й мистецьких традицій КНР і відтворюється в медіапросторі.	48/14,0
<i>6. Яка роль філософських праць Конфуція та Мен-цзи у формуванні морального виховання студентів?</i>	
вони є основою для розвитку сучасних мистецьких технологій;	125/36,4%
формують базові уявлення про чесність, взаємоповагу, самоконтроль і гармонію;	127/37,0%
використовуються лише як історичні документи без практичного значення;	31/9,1%
замінюють навчання мистецьким дисциплінам.	60/17,5%
Когнітивно-практичний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки	
<i>1. Наскільки ви здатні пояснити та використати ідеї культурних і естетичних цінностей під час аналізу або створення мистецьких творів?</i>	
легко можу пояснювати і свідомо використовую ці цінності у власній творчій діяльності.;	55/16,0%
здебільшого можу застосовувати, але потребую додаткових пояснень або прикладів;	109/31,7%
частково розумію, але рідко використовую ці знання на практиці;	106/30,9%
маю труднощі з поясненням і застосуванням ціннісних ідей у мистецькій діяльності.	73/21,4%
<i>2. Який із методів навчання вважаєте найбільш ефективним для формування моральних цінностей?</i>	
дискусійне навчання;	77/22,4%
проектне навчання;	108/31,5%
вивчення історії мистецтва;	55/16,0%
використання цифрових технологій.	103/30,1%
<i>3. Яке значення мають дискусії та рольові ігри в освітньому процесі?</i>	
допомагають формувати професійні навички;	58/16,9%
дозволяють обговорювати моральні дилеми та розвивати критичне мислення;	137/39,9%
спрямовані лише на розвиток технічних умінь;	53/15,5%
використовуються для розважальних цілей.	95/27,7%
<i>4. Що є результатом застосування дискусій і рольових ігор в освітньому процесі?</i>	
формування професійних навичок;	108/31,5%
розвиток критичного мислення, саморефлексії та усвідомлення морального вибору;	106/30,9%
зменшення академічного навантаження;	49/14,3%
супровід теоретичного засвоєння матеріалу.	80/23,3%
<i>5. Як часто ви застосовуєте знання про культурні, естетичні й моральні цінності під час виконання творчих завдань або мистецьких проєктів?</i>	
постійно – свідомо використовую ціннісні ідеї та культурні традиції у своїй творчій діяльності;	78/22,7%
часто – намагаюся враховувати ціннісні аспекти під час виконання мистецьких завдань;	105/30,6%
іноді – звертаю увагу на ціннісні аспекти лише в окремих завданнях;	65/19,0%
майже ніколи – зазвичай зосереджуюся на технічному виконанні роботи.	95/27,7%

<i>6. Яким чином проєктне навчання впливає на формування відповідального ставлення студентів до творчої праці в галузі кіномистецтва?</i>	
сприяє лише розвиткові технічних здібностей;	43/12,5%
виховує усвідомлення значення діяльності для суспільства;	99/28,9%
зосереджене винятково на створенні продукту;	112/32,7%
не впливає на моральні орієнтири студентів.	89/25,9%
Рефлексивно-особистісний критерій формування ціннісного світогляду в студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки	
<i>1. Як часто ви замислюєтеся над тим, які цінності та ідеї передає ваше мистецтво або творча діяльність?</i>	
дуже часто – постійно аналізую, які духовні, культурні та естетичні цінності відображає моя творчість;	98/28,7%
часто – свідомо замислююся над ціннісним змістом своїх мистецьких робіт;	140/40,8%
рідко – звертаю увагу на це лише в окремих випадках;	73/21,4%
майже ніколи – не аналізую ціннісні аспекти власної творчості.	32/9,1%
<i>2. Чому розвиток естетичного сприйняття важливий для формування ціннісного світогляду?</i>	
допомагає отримати вищий рівень професійної освіти;	49/14,3
сприяє розумінню ролі мистецтва в духовному зростанні;	132/38,5%
створює можливість для кар'єрного зростання;	107/31,2%
забезпечує матеріальну вигоду.	55/16,0%
<i>3. Наскільки ви схильні оцінювати власну творчу діяльність з позиції її культурної та духовної цінності?</i>	
постійно – регулярно аналізую, які культурні й духовні цінності відображає моя творчість;	82/23,9%
часто – міркую про ціннісне значення своїх мистецьких робіт;	107/31,2%
рідко – лише епізодично оцінюю власні роботи з такої позиції;	99/28,9%
майже ніколи – зазвичай не аналізую свої роботи з точки зору їхнього ціннісного змісту.	55/16,0%
<i>4. Що передбачає «естетична рефлексія» як здатність, яку розвивають студенти?</i>	
можливість виявляти недоліки в роботах мистецтва;	111/32,6%
аналіз деталей, симетрії та гармонії у творах мистецтва;	133/38,9%
технічне виконання художніх робіт;	65/19,1%
участь у міжнародних художніх конкурсах.	34/9,4%
<i>5. Як вами розуміється термін «ціннісний світогляд» у контексті освітньо-виховного процесу?</i>	
система технічних навичок, які студенти застосовують у мистецтві;	43/12,5%
комплекс естетичних і моральних принципів, що формуються через мистецтво;	152/44,3%
уміння відрізняти автентичне мистецтво від підробок;	91/26,5%
знання сучасних трендів у мистецтві.	57/16,7%
<i>6. Чи намагаєтеся ви вдосконалювати власні погляди й цінності під впливом вивчення мистецтва кіно?</i>	
постійно – свідомо переосмислюю власні цінності та світогляд через мистецтво кіно;	95/27,7%
часто – замислююся над зміною або розвитком власних цінностей;	156/45,5%
рідко – лише зрідка пов'язую навчання мистецтва зі зміною власних поглядів;	73/21,3%
майже ніколи – не пов'язую вивчення мистецтва кіно з формуванням власних цінностей.	19/5,5%

平顶山工业职业技术学院

关于将学位论文研究成果应用于实践的说明

韩佳桦论文题目：

《中华人民共和国艺术院校学生价值观的形成》，

提交申请哲学博士学位

专业方向：011 “教育学、教育科学”

本证明书确认，韩佳桦完成的题为《中华人民共和国艺术类院校学生价值观世界观的形成》的博士学位论文，系为申请 011 “教育学、教育科学”专业哲学博士学位而提交，已引入平顶山工业职业技术学院的教育教学过程中。

在 2024-2025 学年，平顶山工业职业技术学院“电影与电视”专业（高等技术教育）人才培养的教学实践过程中，在实验班中，作为教学大纲中的选修课程，开设了“培养未来电影艺术专业人才的价值观”专项课程。

在开设该专项课程期间，采用了以下教学形式：讲座、研讨会、实践课、电影片段分析、案例研究、小组项目、社会题材短片概念创作、原创剧本的编写与展示，以及具体案例的剖析。

该研究成果结构逻辑严谨，具有重要的理论和实践意义，有助于更有效地塑造中华人民共和国艺术院校学生的价值观。

对作者学术成果的分析表明，该研究具有较高的理论与方法论水平，具有重要的实践意义，并能够应用于艺术院校的教育过程中。

学校负责人 李树伟（签名） 盖章：平顶山工业职业技术学院

湖南艺术职业学院

关于将学位论文研究成果应用于实践的证明书

韩佳烨毕业论文题目为《中华人民共和国艺术院校学生价值观的形成》

为申请哲学博士学位而提交

专业方向：011“教育学、教育科学”

韩佳烨关于中华人民共和国艺术类院校学生价值观世界观形成的研究成果，已于 2024-2025 学年在湖南艺术职业学院得到应用。该研究者的研究成果，特别是被用于“电影与电视”专业（高等技术教育专业）人才的培养，其教学过程中纳入了研究者提供的系列教学资料。

研究成果在教育过程中得到应用。所采用的教学工具包括心理教育咨询、问题式教学法、艺术培训与大师班、多媒体资源应用，以及对价值观世界观形成程度的评估与监测。研究中采用了创新技术、形式、方法和手段，特别是利用数字技术来塑造价值观世界观（用于伦理与美学教育的数字平台、虚拟现实（VR）和增强现实（AR）、移动应用程序和界面），以及用于发展价值观世界观的互动式教学方法（用于集体讨论和辩论的在线平台、用于创意项目的虚拟社区、学习游戏化、人工智能的应用、利用社交网络塑造价值观世界观）

我们认为，借鉴中华人民共和国在培养未来艺术领域专业人才方面的某些经验，将有助于提高艺术院校学生的学习积极性，激发他们的学习探索热情，并引导其形成专业素养和价值观。

韩佳烨的研究成果对教师开展教学工作大有裨益，同时也印证了该研究的现实意义和重要性。

学校负责人 谢亚平（签名）

盖章：湖南艺术职业学院

重 庆 文 化 艺 术 职 业 学 院

关于将学位论文研究成果应用于实践的说明

韩佳烨论文题目：《中华人民共和国艺术院校学生价值观的形成》

提交申请哲学博士学位

专业方向：011“教育学、教育科学”

本证明书确认，韩佳烨所撰写的毕业论文题目为《中华人民共和国艺术院校学生价值观世界观的形成》的博士学位论文，系为申请011“教育学、教育科学”专业哲学博士学位而提交，已于2024-2025学年在重庆文化艺术职业学院“电影与电视”专业（高等技术教育专业）的职业培训教育课程中得到应用。

在评估韩佳烨的博士论文研究成果时，值得指出的是，她凭借高超的专业水平，成功开发了一套培养艺术学院学生价值观世界观的方法论，并通过在教学计划中开设选修课程《培养未来电影艺术专业人员的价值观世界观》，对其有效性进行了实验验证。研究中采用了一系列互动式教学方法（通过讨论、案例分析及电影片段分析积极引导学生参与，开展互评、小组合作、制作核心价值观对比表、创作侧重美学与道德和谐的短片故事板、集体展示、与现实社会问题的对照、撰写反思性论文、项目实践、撰写分析报告、电影研究、所选电影的心理分析及其对价值观世界观发展的意义、关于电影或电视节目美学风格的简要报告、小组思想头脑风暴、电影项目概念设计）。

这些研究材料结构逻辑严谨，具有重要的理论和实践意义，可用于教育机构（尤其是艺术学院）的教学过程中。

学校负责人 周邦春（签名）

盖章：重庆文化艺术职业学院

